Załącznik nr 1
do Uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego
nr 1538/170/20 z dnia 6 października 2020 r.

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS OSI PRIORYTETOWYCH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2014 – 2020 (USZCZEGÓŁOWIENIE RPO WM/SZOOP)

(wersja 3.13)

Warszawa, dn. 6 października 2020 r.

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Rzeczpospolita Polska | Mazowsze serce Polski | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

Spis treści

SZCZEGÓŁOWY OPIS OSI PRIORYTETOWYCH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2014 – 2020 (USZCZEGÓŁOWIENIE RPO WM/SZOOP) 1

I. Ogólny opis Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz głównych warunków realizacji 5

I.1. Status dokumentu 5

I.2. Opis RPO WM 2014-2020 6

I.3. Finansowanie RPO WM 2014-2020 8

I.3.1 Przepływy finansowe 9

I.3.2 Zasady przekazywania i rozliczania wydatków 10

I.4. Kwalifikowalność wydatków 10

I.5. Nieprawidłowości i korekty finansowe 11

I.6. Instrumenty Finansowe 12

I.7. Opis zasad wyboru projektów 13

I.7.1 Podstawowe założenia oceny projektów 13

I.7.2 Zasady ogólne 13

I.7.3 Tryb konkursowy – konkurs zamknięty 15

I.7.4 Tryb konkursowy – konkurs otwarty 18

I.7.5 Tryb pozakonkursowy 18

I.7.6 Instrument terytorialny - ZIT 19

I.8. Zasady uniwersalnego projektowania i mechanizm racjonalnych usprawnień 20

I.9. Działania informacyjne i promocyjne 25

II. Opis poszczególnych osi priorytetowych RPO WM 2014-2020 oraz poszczególnych działań i poddziałań 26

II.1 Oś Priorytetowa I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce 26

II.1.1 Działanie 1.1. Działalność badawczo – rozwojowa jednostek naukowych 28

II.1.2 Działanie 1.2. Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw 35

II.2 Oś Priorytetowa II – Wzrost e-potencjału Mazowsza 44

II.2.1 Działanie 2.1 E-usługi 45

II.3 Oś Priorytetowa III – Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości 53

II.3.1 Działanie 3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu 55

II.3.2 Działanie 3.2 Internacjonalizacja MŚP 72

II.3.3 Działanie 3.3 Innowacje w MŚP 81

II.4 Oś Priorytetowa IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną 92

II.4.1 Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii 93

II.4.2 Działanie 4.2 Efektywność energetyczna 104

II.4.3 Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza 120

II.5 Oś Priorytetowa V – Gospodarka przyjazna środowisku 140

II.5.1 Działanie 5.1 Dostosowanie do zmian klimatu 141

II.5.2 Działanie 5.2 Gospodarka odpadami 149
II.5.3 Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe 156
II.5.4 Działanie 5.4 Ochrona bioróżnorodności 166
II.6 Oś Priorytetowa VI – Jakość życia 173
II.6.1 Działanie 6.1 Infrastruktura ochrony zdrowia 174
II.6.2 Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych 182
II.7 Oś Priorytetowa VII – Rozwój regionalnego systemu transportowego 193
II.7.1 Działanie 7.1 Infrastruktura drogowa 194
II.7.2 Działanie 7.2 Infrastruktura kolejowa 201
II.8 Oś Priorytetowa VIII – Rozwój rynku pracy 208
II.8.1 Działanie 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP 209
II.8.2 Działanie 8.2 Aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo 217
II.8.3 Działanie 8.3 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 226
II.9 Oś Priorytetowa IX – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem 234
II.9.1 Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 236
II.9.2 Działanie 9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej 250
II.9.3 Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej 265
II.10 Oś Priorytetowa X - Edukacja dla rozwoju regionu 278
II.10.1 Działanie 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży 280
II.10.2 Działanie 10.2 Upowszechnianie kompetencji kluczowych wśród osób dorosłych 298
II.10.3 Działanie 10.3 Doskonalenie zawodowe 305
II.11 Oś Priorytetowa XI – Pomoc Techniczna 321
III. Indykatywny plan finansowy [EUR] 329
IV. Wymiar terytorialny prowadzonej interwencji 334
IV.1. Wymiar terytorialny - formy obligatoryjne 334
IV.1.1 Planowane wsparcie rewitalizacji w ramach RPO WM 2014-2020 334
IV.1.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich w ramach ZIT 337
IV.1.3 Obszary wiejskie 339
IV.2. Wymiar terytorialny - formy fakultatywne 345
IV.2.1. RLKS 345
IV.2.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju innych obszarów miejskich niż obszary funkcjonalne miast wojewódzkich (w tym ZIT, instrumenty spełniające kryteria artykułu 36 rozporządzenia ogólnego oraz artykułu 7 rozporządzenia EFRR) 345
IV.2.3 Wsparcie ZIT poza zintegrowanymi przedsięwzięciami z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (instrumenty spełniające kryteria artykułu 36 rozporządzenia ogólnego inne niż obszary miejskie) 345
IV.2.4 Inne instrumenty terytorialne 345
V. Wykaz najważniejszych dokumentów służących realizacji RPO WM 2014-2020 352

V.1 Wykaz dokumentów krajowych i unijnych 352
V.1.1. Wykaz rozporządzeń, decyzji i komunikatów UE 352
V.1.2. Wykaz ustaw, rozporządzeń, strategii i innych dokumentów krajowych 354
I.1 V.2 Wykaz wytycznych 355
V.2.1. Wykaz wytycznych UE 355
V.2.2. Wykaz krajowych wytycznych 355
VI. Załączniki 357
Załącznik 1 - Tabela transpozycji PI na działania/poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych 357
Załącznik 2 – Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań 357
Załącznik 3 - Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań/poddziałań 357
Załącznik 4 – Wykaz zidentyfikowanych projektów pozakonkursowych współfinansowanych ze środków RPO WM 2014 – 2020 357
Załącznik 5 - Zrównoważona intermodalna mobilność miejska (PI 4e) 357
VII. Wykaz stosowanych skrótów i symboli 358
VIII. Wykaz definicji 361

I. Ogólny opis Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz głównych warunków realizacji

I.1. Status dokumentu

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 (RPO WM 2014-2020) został opracowany na podstawie pakietu legislacyjnego dla polityki spójności na lata 2014-2020, przedstawionego przez Komisję Europejską KE w 2011 r. oraz dokumentów europejskich i krajowych o charakterze strategicznym (Strategia Europa 2020, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030, Strategia Rozwoju Kraju Polska 2020 wraz z dziewięcioma strategiami horyzontalnymi, Umowa Partnerstwa 2014-2020). Jego treść wpisuje się również w założenia polityki terytorialnej Rady Ministrów, adresowanej do obszarów miejskich, wyrażonej w Założeniach Krajowej Polityki Miejskiej.

Podstawą do wyznaczenia obszarów wsparcia dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020 była przede wszystkim Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze, a także ustalenia przyjęte w projekcie aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego. Program uwzględnia cele tematyczne zdefiniowane w artykule 9 rozporządzenia ogólnego, a także priorytety inwestycyjne określone w rozporządzeniu EFRR oraz w rozporządzeniu EFS.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 został zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 12 lutego 2015 r.[1]

Ze względu na ramowy charakter programów wynegocjowanych z KE, wynikający z konieczności zastosowania szablonu[2] opracowanego przez KE, instytucje zarządzające (IZ) opracowują dodatkowy dokument w celu uszczegółowienia zapisów poszczególnych programów. Zgodnie z artykułem 2 punkt 25 ustawy wdrożeniowej, szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego określający w szczególności zakres działań lub poddziałań realizowanych w ramach poszczególnych osi priorytetowych programu operacyjnego, jest przyjmowany przez instytucję zarządzającą programem operacyjnym oraz zatwierdzany w zakresie kryteriów wyboru projektów przez komitet monitorujący. W myśl

[1] Decyzja Wykonawcza Komisji z dnia 12 lutego 2015 r. przyjmującą niektóre elementy programu operacyjnego „Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego” do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach celu „ Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” dla regionu mazowieckiego w Polsce (CCI 2014PL16M2OP007)

[2] Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 288/2014 z dnia 25 lutego 2014 r. ustanawiające zasady, zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1303/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, w odniesieniu do wzoru dla programów operacyjnych w ramach celu "Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1299/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" w odniesieniu do wzoru dla programów EWT w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" (Dz. Urz. UE L 87 z 22.03.2014, str.1)

artykułu 6 ustęp 2 ustawy wdrożeniowej, SZOOP stanowi jeden z podstawowych elementów systemu realizacji programu operacyjnego.

W celu ujednolicenia zapisów poszczególnych SZOOP, do wszystkich programów operacyjnych (krajowych i regionalnych), zostały opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Wytyczne w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020[3].

SZOOP RPO WM 2014-2020 jest przyjmowany uchwałą przez Zarząd Województwa Mazowieckiego i obowiązuje od dnia przyjęcia przez okres realizacji Programu. Projekt SZOOP lub jego zmian jest przekazywany przez IZ do zaopiniowania przez Instytucję Koordynującą Umowę Partnerstwa pod kątem zgodności z UP i wytycznymi ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego obowiązującymi w okresie realizacji Programu na lata 2014-2020. Natomiast Komitet Monitorujący RPO WM 2014-2020 analizuje i zatwierdza kryteria wyboru projektów.

Zarówno SZOOP, jak i jego zmiany są podawane przez IZ do publicznej wiadomości wraz z datą, od której SZOOP lub jego zmiany są stosowane.

I.2. Opis RPO WM 2014-2020

RPO WM 2014-2020 stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Specyfika Mazowsza wynika w znacznym stopniu ze stołecznego charakteru regionu. Rola Warszawy, będącej stolicą państwa oraz gospodarczą lokomotywą kraju warunkuje rozwój całego Mazowsza i stanowi siłę, która przekłada się na regionalną konkurencyjność. Wsparcie skierowane na wzmacnianie konkurencyjności regionu powinno opierać się na zrównoważonym rozwoju subregionów oraz zapewniać spójność terytorialną Mazowsza i wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie. RPO WM 2014-2020 zakłada dalsze podnoszenie potencjałów poprzez wzrost gospodarczy oparty na przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy, a także zrównoważonym rozwoju zasobów regionalnych. Jednocześnie podejmowane działania mają kompleksowo przyczyniać się do efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego poprzez przedsięwzięcia na rzecz włączenia społecznego i edukacji mieszkańców Mazowsza oraz poprawy jakości usług świadczonych przez administrację publiczną - regionalną i lokalną. Interwencje w regionie będą podejmowane zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich w zakresie przewidzianym w RPO WM 2014-2020. Interwencje w ramach Programu będą uzupełniać rozwój obszarów wiejskich wspierany głównie przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich[4] i Europejski Fundusz Morski i Rybacki w ramach właściwych programów[5].

Cel główny RPO WM 2014-2020, tj. inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy osiągany będzie poprzez **cele strategiczne** stanowiące odpowiedź na trzy podstawowe wyzwania Strategii Europa 2020, w kontekście wspierania rozwoju inteligentnego, zrównoważonego, jak i włączającego:

- **Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach.**

---

[3] https://www.funduszeeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-w-zakresie-szczegolowego-opisu-osi-priorytetowych-krajowych-i-regionalnych-programow-operacyjnych-na-lata-2014-2020/

4 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020)

5 Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020 (PO RYBY 2014-2020)

Wzrost działalności badawczej i rozwojowej w sferze przedsiębiorstw w celu podniesienia konkurencyjności regionu w skali kraju i Europy zostanie zapewniony poprzez wspieranie inicjatyw w ramach CT 1 i 3. Bardzo dużą rolę odegra tu Warszawa i jej obszar funkcjonalny, jako terytorium o największym potencjale innowacyjnym w kraju. Wykorzystanie tego potencjału w znacznej mierze warunkuje możliwość osiągnięcia przez Polskę poziomu wydatków na B+R na poziomie 1,7% PKB w 2020 r. Wraz z interwencjami na rzecz działań w zakresie e-usług i usług TIK, tj. CT 2, zapewniona została tu najwyższa koncentracja środków w wysokości 31% alokacji Programu. Ponadto w CT 4 możliwe będzie wykorzystanie środków FS, zgodnie z mechanizmem suplementacji, określonym w artykule 4 ustępie 3 rozporządzenia EFRR, co przyczyni się do jeszcze większej koncentracji środków na CT 1.

- **Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację.**

Zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy, wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukacja w regionie opierają się na wsparciu grup defaworyzowanych, a także na ukierunkowaniu zatrudnienia na włączenie społeczne. Ponadto, znaczącą rolę odgrywają działania służące dostosowaniu edukacji do potrzeb rynku pracy. Powyższe przedsięwzięcia wpłyną na wzrost wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego Mazowsza, a tym samym zwiększenie spójności i konkurencyjności regionu dzięki wsparciu przedsięwzięć w ramach CT 8-10. Ponadto realizowane będzie wsparcie regionalnych OSI problemowych (określonych w SRWM) poprzez regionalne inwestycje terytorialne dla 5 subregionów. Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi pozwalają na wzmocnienie potencjału województwa mazowieckiego poprzez rozwinięcie funkcji społeczno-gospodarczych obszarów regionalnych oraz subregionalnych, które uzupełniają metropolitarne funkcje ośrodka centralnego. Kolejnym mechanizmem przeciwdziałającym dysproporcjom regionalnym są preferencje określone na poziomie każdego PI.

- **Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu**.

Rozwój gospodarczy nie może dokonywać się kosztem środowiska naturalnego, dlatego istotnym celem rozwoju Mazowsza jest wsparcie wzrostu efektywności energetycznej, większe wykorzystanie źródeł odnawialnych, co przyczyni się do zmniejszania emisji CO_2 i realizacji zobowiązań wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego. W RPO WM 2014-2020 nacisk na emisyjność nie jest tak duży jak na rozwój przedsiębiorczości i spójność, gdyż cel ten Mazowsze w znacznym stopniu osiągnie poprzez zaangażowanie Funduszu Spójności. Zrównoważony rozwój środowiska zostanie zapewniony dzięki interwencjom przewidzianym w ramach CT 5-6 i 9 oraz wsparciu inwestycji transportowych finansowanych w CT 7. Specyfika doboru interwencji na Mazowszu pozwoli zmaksymalizować efektywność podejmowanych przedsięwzięć z zachowaniem zasady koncentracji wsparcia, ograniczając ich spektrum i gwarantując tym samym wpływ na cele Strategii Europa 2020 określone w KPR i przedstawione w UP. W celu nierozpraszania interwencji, przy tak ograniczonych środkach na CT 5-6, zdecydowano się na wspieranie niektórych obszarów jedynie z poziomu krajowego (zgodnie z zasadami poziomu krajowego), np. budowa sieci wodno-kanalizacyjnych (powyżej 2000 RLM). Zawężono również interwencję w ramach poszczególnych PI, aby zwiększyć jej efektywność, np. wsparcie z poziomu regionalnego w ramach PI 5b nie obejmuje doposażenia wszystkich potencjalnych służb.

Działania Programu zaprojektowane zostały w taki sposób, aby skierować największą pulę środków na wsparcie obszarów najskuteczniej realizujących cele i rezultaty określone w Programie. Położony został nacisk na zapewnienie efektywności i skuteczności przedsięwzięć, komplementarności projektów infrastrukturalnych i projektów miękkich przy

zachowaniu zasady koncentracji CT. Uzasadnienie alokacji dla każdego celu tematycznego i priorytetu inwestycyjnego zgodnie z wymogami koncentracji tematycznej, ugruntowane zostało w wynikach ewaluacji ex-ante.

Pozytywny wpływ realizowanych działań na środowisko będzie wzmocniony również m.in. dzięki preferencjom przyjmowanym na poziomie poszczególnych PI.

Wybrane obszary do RPO WM 2014-2020 są najistotniejsze z punktu widzenia celów rozwojowych regionu, ściśle korelują z SRWM, są dobrze zdiagnozowane, a możliwe do określenia efekty interwencji przyniosą widoczną zmianę w województwie. Selekcji PI dokonano z uwagi na dysproporcje w poziomie rozwoju poszczególnych subregionów, ich znaczne potrzeby i zapóźnienia infrastrukturalne, w tym z zakresu infrastruktury środowiska. Wybór PI został dokonany w celu osiągnięcia widocznych efektów, mając świadomość, iż konieczna była rezygnacja z pewnych PI (sieci gazowe, środowisko) możliwych do zrealizowania ze środków FS na poziomie krajowym.

RPO WM 2014-2020 realizowany będzie w jedenastu Osiach Priorytetowych (OP), w tym dziesięciu osiach tematycznych i jednej osi dedykowanej Pomocy Technicznej:

I. Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce
II. Wzrost e-potencjału Mazowsza
III. Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości
IV. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną
V. Gospodarka przyjazna środowisku
VI. Jakość życia
VII. Rozwój regionalnego systemu transportowego
VIII. Rozwój rynku pracy
IX. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
X. Edukacja dla rozwoju regionu
XI. Pomoc Techniczna

I.3. Finansowanie RPO WM 2014-2020

RPO WM 2014-2020 jest programem finansowanym z dwóch funduszy europejskich: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Obszarem realizacji Programu jest obszar województwa mazowieckiego. Województwo jest zaliczone do regionów lepiej rozwiniętych o specjalnym statusie wynikającym z rozporządzenia 1303/2013, jako były region słabo rozwinięty.

Podział środków pomiędzy kraj a region zapewnia udział w ramach RPO WM 2014-2020 59% środków EFRR oraz 47% środków EFS. Środki na Program stanowią około 55% alokacji dla regionu, co oznacza odpowiednio wysokość alokacji EFRR w kwocie 1 544 686 317 euro oraz EFS w kwocie 545 153 821 euro. Ogółem w ramach RPO WM 2014-2020 przewidywana alokacja wynosi 2 089 840 138 euro. Relacja EFRR do EFS to odpowiednio: 74% do 26%, zaś poziom współfinansowania ze środków unijnych wynosi do 80% na Oś Priorytetową. Minimalne zaangażowanie środków krajowych - szacowane na podstawie artykułu 120 rozporządzenia 1303/2013 zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej osi priorytetowej EFRR i EFS będzie wynosić 522 460 035 euro. W realizację Programu zaangażowane będą środki krajowe publiczne i prywatne. Ostateczne zaangażowanie środków krajowych, głównie prywatnych, na etapie zamknięcia Programu będzie mogło być wyższe w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach Programu. Podział ilościowy i jakościowy środków między CT i PI został zdeterminowany wymogami koncentracji tematycznej UP, zaś minimalne poziomy koncentracji środków dla regionu lepiej rozwiniętego

zostały określone przez MIiR indywidualnie dla każdego regionalnego programu operacyjnego na podstawie zapisów UP.

Limity określone na poziomie RPO WM 2014-2020 kształtują się następująco:

- na podstawie art. 7(4) rozporządzenia 1301/2013 na wsparcie działań zintegrowanych na rzecz zrównoważonego rozwoju miejskiego w ramach ZIT, wynoszą 167 078 706 euro;
- na podstawie art. 4(3)a rozporządzenia 1304/2013 zapewniono 416 836 439 euro, co stanowi 88% alokacji EFS;
- środki na pomoc techniczną na podstawie art. 119(2) rozporządzenia 1303/2013, wynoszą 72 991 719 (3,5% alokacji);
- środki na wspieranie sfery B+R i innowacji oraz rozwoju MŚP i zwiększenia efektywności energetycznej, wykorzystania OZE wynoszą 66,6% alokacji EFRR, w tym 25,9% alokacji EFRR na cele związane z efektywnością energetyczną i OZE;
- na podstawie art. 4(2) rozporządzenia 1304/2013 przyjęto 31,7% alokacji na promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem;
- łączny poziom wydatków na obszary wiejskie, minimum 11% alokacji programu zostaje dedykowanych ww. celowi;
- na cele mitygacji i adaptacji do zmian klimatu przeznacza się 19,73% alokacji Programu;
- środki EFS przekazane na poziom regionalny w ramach transferu (ok. 180 mln euro) zostaną ukierunkowane jako dodatkowe wsparcie dla obszarów województwa znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i gospodarczej (co do zasady cały obszar województwa bez Warszawy).

Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. W Programie wyodrębniona została rezerwa wykonania w wysokości 6% jego całkowitej alokacji EFRR oraz 6% jego całkowitej alokacji EFS. Udział rezerwy wykonania w podziale na lata dla każdego roku wynosi 6% EFRR i 6% EFS. Rezerwa wykonania ustanawiana jest w każdej osi priorytetowej Programu w jednakowej proporcji do jej wartości, z wyjątkiem Osi Priorytetowej XI Pomoc Techniczna (finansowanej wyłącznie z EFS). Z uwagi na konieczność zachowania 6% poziomu rezerwy dla każdego funduszu na poziomie Programu, w pozostałych osiach finansowanych z EFS wymagane jest dokonanie odpowiedniego zwiększenia udziału rezerwy w danej osi. W ramach projektów RPO WM 2014-2020 przewiduje się zastosowanie finansowania krzyżowego (cross-financing), na poziomie określonym w opisach poszczególnych osi priorytetowych jako mechanizmu zapewniającego integrację wsparcia. Oznacza to możliwość finansowania, w sposób komplementarny działań objętych zakresem pomocy z innego funduszu (EFRR lub EFS), pod warunkiem że są one konieczne do odpowiedniej realizacji operacji i są bezpośrednio z nią powiązane, z zastrzeżeniem pułapu 10% finansowania unijnego każdej osi priorytetowej programu operacyjnego. Zasadniczo zatem powinny być to wydatki związane z zakresem merytorycznym projektu.

I.3.1 Przepływy finansowe

Finansowanie projektów oparte jest na budżecie środków europejskich, czyli wyodrębnionej części budżetu państwa, zasilanej transferami z KE, z której następnie dokonywane są płatności na rzecz beneficjentów w kwocie odpowiadającej przyznanemu dofinansowaniu unijnemu. Współfinansowanie krajowe z budżetu państwa, przekazywane jest przez właściwego dysponenta części budżetowej w formie dotacji celowej.

Przepływy finansowe są szczegółowo opisane w Opisie Funkcji i Procedur Instytucji Zarządzającej i Instytucji Certyfikującej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

I.3.2 Zasady przekazywania i rozliczania wydatków

Szczegółowe warunki i tryb udzielania i rozliczania zaliczek oraz zakres i terminy składania wniosków o płatność określa umowa o dofinansowanie projektu, w zgodności z rozporządzeniem ministra właściwego do spraw rozwoju wydanym na podstawie artykułu 189 ustęp 4 UFP. Szczegółowe prawa i obowiązki beneficjenta Programu określone są w umowie o dofinansowanie projektu.

Zawarta umowa/decyzja o dofinansowanie projektu zobowiązuje beneficjenta do rozliczania realizowanego projektu za pomocą systemu SL 2014. Dzięki systemowi możliwe jest m.in. składanie wniosków o płatność, prowadzenie korespondencji z instytucją odpowiedzialną za ich weryfikację czy przekazywanie danych dotyczących planowanego harmonogramu płatności w projekcie. Wszelkie techniczne kwestie zostały opisane szczegółowo w Podręczniku Beneficjenta dla Aplikacji Głównej Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014.

I.4. Kwalifikowalność wydatków

Projekty w ramach Działań i Poddziałań zdefiniowanych w SZOOP realizowane są zgodnie z ustawą wdrożeniową.[6]

W ramach wszystkich CT wykluczone jest wsparcie inwestycji w infrastrukturę instytucji opiekuńczo-pobytowych (rozumianych zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, a w przypadku instytucji zdrowotnych – zgodnie z Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej chyba że rozpoczęty w nich został proces przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu. Zasada ta obowiązuje dla naborów ogłoszonych po wejściu w życie zmienionego programu.

Zgodnie z art. 152 ust. 7 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, dla uproszczonych form rozliczania wydatków, o których mowa w art. 67 ust. 2a, stosuje się okres przejściowy do końca okresu programowania 2014-2020 tj. do dnia 31.12.2020 r.

[6] Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 a w przypadku Działania 8.1 także z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.(.)

I.5. Nieprawidłowości i korekty finansowe

Zgodnie z rozporządzeniem ogólnym, nieprawidłowością jest każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczące stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie EFSI, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem. Naruszenie prawa oznacza nie tylko naruszenie przepisów aktów prawnych, takich jak ustawy czy rozporządzenia, ale również zasad określonych w dokumentach, których obowiązek stosowania wynika z umowy o dofinansowanie projektu, decyzji o dofinansowaniu projektu lub kontraktu terytorialnego.

IZ oraz IP są zobowiązane do zapobiegania powstawaniu nieprawidłowości i ich wykrywania, dokonywania korekt finansowych i odzyskiwania kwot nienależnie wypłaconych wraz z odsetkami z tytułu zwrotu tych kwot po terminie oraz, w razie potrzeby, do prowadzenia innych działań naprawczych w związku z popełnionymi nieprawidłowościami. Naruszenia prawa lub nieprawidłowości w projektach mogą być zgłaszane do IZ lub IP przez każdy podmiot lub instytucję zewnętrzną.

Stwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości wiąże się z koniecznością podjęcia działań korygujących. Sposób postępowania z nieprawidłowymi wydatkami uzależniony jest od momentu ich stwierdzenia i polega na pomniejszaniu wydatków kwalifikowalnych we wniosku o płatność lub na nałożeniu korekty finansowej.

Podstawą do nałożenia korekty finansowej są przepisy rozporządzenia ogólnego, ustawa wdrożeniowa oraz umowa o dofinansowanie projektu, w której beneficjent zobowiązuje się realizować projekt zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi, krajowymi, w tym w szczególności z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.(Dz.U. z 2020 r. poz.818, z późn. zm.

Celem korekty finansowej jest doprowadzenie do sytuacji, w której 100% wydatków objętych wnioskiem o płatność skierowanym do KE będzie zgodnych z regulacjami UE i krajowymi. W odniesieniu do projektu korekta wiąże się z obniżeniem kwoty dofinansowania przyznanej temu projektowi.

Stwierdzenie nieprawidłowości może mieć miejsce zarówno przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, jak również w trakcie realizacji projektu oraz w okresie trwałości.

Stwierdzenie nieprawidłowości może wiązać się z następującymi konsekwencjami:

a) zwrotem środków otrzymanych na realizację projektu wraz z odsetkami;
b) pomniejszeniem kwoty dofinansowania, jeśli stwierdzenie nieprawidłowości ma miejsce po zatwierdzeniu wniosku o płatność;
c) rozwiązaniem umowy o dofinansowanie projektu;
d) wykluczeniem z prawa otrzymania dofinansowania na okres trzech lat liczonych od dnia dokonania zwrotu środków;
e) pozbawieniem, ograniczeniem wolności lub grzywną – jeżeli nieprawidłowość wiąże się z popełnieniem przestępstwa, o którym mowa w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018, poz. 16000 z późn. zm.) lub z tytułu popełnienia przestępstwa/wykroczenia skarbowego, o których mowa w ustawie z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2018 r. poz. 1958);
f) zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi, karą pieniężną, naganą, upomnieniem – jeżeli nieprawidłowość wiąże się z którymś z naruszeń dyscypliny finansów publicznych.

Ogólne zasady postępowania w przypadku wystąpienia nieprawidłowości oraz raportowania o nieprawidłowościach określone są w dokumentach – **Wytycznych MIiR w zakresie sposobu korygowania i odzyskiwania nieprawidłowych wydatków oraz raportowania nieprawidłowości w ramach programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020 oraz Procedurze informowania KE o nieprawidłowościach w wykorzystaniu funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w latach 2007-2013**[7] przygotowanej przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Zwalczania Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę RP lub UE.

I.6. Instrumenty Finansowe

W celu wdrożenia instrumentów finansowych o których mowa w Tytule IV Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, Instytucja Zarządzająca może:

a) inwestować w kapitał już istniejących lub nowo utworzonych podmiotów prawnych, w tym podmiotów finansowanych z innych EFSI, zajmujących się wdrażaniem instrumentów finansowych zgodnie z celami odpowiednich EFSI, które podejmą się zadań wdrożeniowych; wsparcie takich podmiotów jest ograniczone do kwot niezbędnych do wdrożenia nowych inwestycji zgodnych z artykułem 37 Rozporządzenia 1303/2013;
b) powierzyć zadanie wdrożeniowe:
   i. Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu,
   ii. międzynarodowej instytucji finansowej, w których państwo członkowskie jest akcjonariuszem lub instytucji finansowej z siedzibą w państwie członkowskim, które mają na celu realizację interesu publicznego pod kontrolą władzy publicznej,
   iii. podmiotom prawa publicznego lub prywatnego;
c) podjąć się zadań wykonawczych bezpośrednio, w przypadku instrumentów finansowych składających się wyłącznie z pożyczek lub gwarancji.

W celu wybrania podmiotów o których mowa w pkt. a, b lit. (ii) i (iii), IZ, zgodnie z artykułem 7 rozporządzenia delegowanego KE (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r., dokonuje wyboru podmiotu/podmiotów w oparciu o przejrzysty i obiektywnie uzasadniony proces, który nie może prowadzić do powstania konfliktu interesów. W procesie tym wykorzystane zostaną co najmniej następujące kryteria:

a) solidność i wiarygodność metodyki w celu identyfikacji i oceny pośredników finansowych lub odbiorców ostatecznych, o ile ma to zastosowanie;
b) poziom kosztów zarządzania i opłat za wdrażanie instrumentu finansowego oraz metodyka zaproponowana do ich obliczenia;
c) zasady i warunki stosowane odnośnie do wsparcia na rzecz ostatecznych odbiorców, w tym polityka cenowa;
d) zdolność pozyskania środków na inwestycje na rzecz odbiorców ostatecznych, obok wkładów z programu;
e) zdolność wykazania dodatkowej działalności w porównaniu z obecną działalnością;
f) w przypadkach gdy podmiot wdrażający instrument finansowy przeznacza swoje własne środki finansowe na instrument finansowy lub dzieli się ryzykiem, proponowane środki w celu zapewnienia zgodności interesów oraz zmniejszenia możliwego konfliktu interesu.

Szczegółowe informacje dotyczące wykorzystania instrumentów finansowych dostępne są w badaniu ewaluacyjnym pt. „Analiza ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu

[7] Obowiązuje dla okresu 2014-2020 do czasu opracowania nowej procedury.

inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020" oraz w opisach osi priorytetowych.

Instytucja Zarządzająca odpowiada bezpośrednio za wdrażanie instrumentów finansowych, w tym za przeprowadzenie procedury wyboru beneficjentów, która została opisana powyżej.

I.7. Opis zasad wyboru projektów

I.7.1 Podstawowe założenia oceny projektów

Podstawowym trybem wyboru projektów w ramach RPO WM jest tryb **konkursowy**.

1. W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w artykule 38 ustęp 2 i 3 ustawy wdrożeniowej tj.:
   - wnioskodawcą danego projektu, ze względu na jego charakter lub cel, może być wyłącznie podmiot jednoznacznie określony przed złożeniem wniosku o dofinansowanie;
   - dany projekt ma strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju lub regionu, lub obszaru objętego realizacją ZIT, lub dotyczy realizacji zadań publicznych;
   - projekt dotyczy wdrażania instrumentów finansowych;

oraz gdy zapisy RPO WM 2014-2020 przewidują taką możliwość, dopuszcza się wybór projektów w **trybie pozakonkursowym.**

2. Konkursy mogą obejmować pełen zakres interwencji Działania lub jego część (np. rodzaj projektów, grupę wnioskodawców). Konkursy mogą również być ograniczone obszarowo lub odnosić się do wybranych inwestycji terytorialnych.
3. Rolę Instytucji Organizującej Konkurs (IOK) pełnią:
   - MJWPU dla Działań realizowanych w ramach Celów Tematycznych: 1 – 7 i 9 – 10,
   - WUP dla Działań realizowanych w ramach Celu Tematycznego 8,
   - w przypadku Poddziałań dotyczących ZIT, rolę IOK współdzieli IP ZIT wraz z MJWPU lub WUP (w zależności od CT, którego dotyczy konkurs).

Za przeprowadzenie naboru oraz ocenę projektów do dofinansowania odpowiedzialne będą, zgodnie z zawartymi Porozumieniami, wymienione powyżej Instytucje Organizujące Konkurs.

I.7.2 Zasady ogólne

Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie projektów konkursowych

1. IZ przyjmuje indykatywny harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym, których przeprowadzenie planowane jest na kolejny rok kalendarzowy. Harmonogram publikowany jest do dnia 30 listopada każdego roku[8] w serwisie RPO WM: http://www.funduszedlamazowsza.eu oraz na portalu: http://www.funduszeeuropejskie.gov.pl
2. Harmonogram naborów wniosków jest zgodny z obowiązującym wzorem, stanowiącym Załącznik nr 3 do „Wytycznych w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych

[8] Nie dotyczy konkursów na 2015 r.

polityki spójności na lata 2014-2020**".** Harmonogram może zawierać również dodatkowe informacje, np. ewentualne ograniczenie do inwestycji terytorialnych.

3. Aktualizacja harmonogramu nie może dotyczyć konkursu, w ramach którego nabór wniosków o dofinansowanie został zaplanowany w okresie krótszym niż 3 miesiące od aktualizacji.
4. Harmonogram i jego aktualizacja opracowywany jest przez IZ we współpracy z IP.

Wskazania do konkursu

1. IZ przekazuje IP wskazania do konkursu, tj. w szczególności:
   a) minimalne i maksymalne wartości projektów,
   b) ograniczenie poziomu finansowania z EFRR/EFS,
   c) minimalne wymogi dotyczące realizacji wskaźników.

Ogłoszenie o konkursie oraz Regulamin konkursu

1. IOK przygotowuje ogłoszenie o konkursie oraz Regulamin konkursu.
2. Ogłoszenie oraz Regulamin konkursu publikowane są w serwisie RPO WM oraz na portalu co najmniej 30 dni przed planowanym rozpoczęciem naboru wniosków o dofinansowanie. Ogłoszenie oraz Regulamin konkursu wymagają akceptacji IZ.
3. Regulamin konkursu zawiera wszystkie informacje niezbędne do przygotowania oraz złożenia wniosku, zgodnie z art. 41 ust. 2 ustawy.
4. W przypadku konieczności wprowadzenia zmian w Regulaminie konkursu, w serwisie RPO WM oraz na portalu publikowany jest komunikat dotyczący naniesienia zmian w Regulaminie konkursu. W treści komunikatu zawarty jest opis zmian wraz ze wskazaniem, w którym miejscu dokumentu wprowadzono zmianę (np. podanie Rozdziału, punktu, strony). Ponadto komunikat zawiera informację o terminie obowiązywania zmian. Załącznikami do komunikatu są:
   1) wykaz zmian wprowadzonych do Regulaminu konkursu,
   2) zaktualizowany Regulamin konkursu.

Każda zmiana regulaminu konkursu wymaga akceptacji IZ.

Nabór Wniosków o dofinansowanie projektów

1. IOK przyjmuje od wnioskodawcy wniosek o dofinansowanie projektu, wraz z wymaganymi załącznikami, w formie i terminie określonym w Regulaminie konkursu.
2. Czas trwania naboru wniosków o dofinansowanie nie może być krótszy niż 7 dni.

Ocena projektów – zasady ogólne

1. Oceny spełnienia kryteriów wyboru projektów przez projekty uczestniczące w konkursie dokonuje komisja oceny projektów W skład KOP wchodzą pracownicy IOK, mogą wchodzić również eksperci, o których mowa w art. 68a ust. 1 pkt 1 ustawy oraz pracownicy tymczasowi, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnieniu pracowników tymczasowych (Dz. U. z 2018, poz. 594, z późn. zm.). Wykaz kandydatów na ekspertów tworzy IZ.
2. Zasady organizacji pracy KOP określa Regulamin KOP opracowywany przez IOK i przedkładany do akceptacji IZ.

Kryteria wyboru projektów

1. Stosowana jest systematyka kryteriów, przyjęta przez KM stanowiąca załącznik do SZOOP.
2. W przypadku EFRR, decyzję o przyporządkowaniu kryteriów do oceny przez pracowników IOK lub przez ekspertów podejmuje IOK w uzgodnieniu z IZ. Informacja w tym zakresie zawarta jest w Regulaminie konkursu.
3. Zarówno w przypadku EFS, jak i EFRR zastosowane mogą być kryteria oceniające wpływ projektu na realizację założonych wskaźników, przy uwzględnieniu kosztów jednostkowych osiągnięcia wskaźnika.
4. Kryteria wyboru projektów określane są przez IZ we współpracy z IP oraz następnie przedkładane są do zatwierdzenia KM.
5. IZ może przedłożyć KM propozycję ram, w jakich możliwa jest modyfikacja kryterium polegająca na jego doprecyzowaniu, uszczegółowieniu zakresu podmiotowego, przedmiotowego lub czasowego. Zakres możliwych modyfikacji uwzględniony jest w opisie poszczególnych kryteriów.
6. W przypadku EFS ogólne kryteria merytoryczne oceniane są punktowo i mają przypisane minimalne i maksymalne liczby punktów.
7. Typy weryfikowanych kryteriów, sposób oceny oraz możliwość zakończenia oceny w przypadku negatywnej oceny jednego z typów kryteriów określane są w opisie i definicji kryteriów oraz w Regulaminie konkursu.

I.7.3 Tryb konkursowy – konkurs zamknięty

Ocena i wybór projektów

Na każdym etapie oceny wnioskodawca ma możliwość uzupełnienia braków oraz poprawy oczywistych omyłek[9] zgodnie z artykułem 43 ustawy wdrożeniowej.

W razie stwierdzenia we wniosku o dofinansowanie projektu braków w zakresie warunków formalnych i/lub oczywistej omyłki IOK wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku i/lub poprawienia oczywistej omyłki w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 7 dni i nie dłuższym niż 21 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.

Ocena formalna

1. Poszczególne kryteria formalne i kryteria dostępu (zerojedynkowe) weryfikowane na etapie oceny formalnej, zawarte w załączniku do SzOOP, oceniane są, przez co najmniej jednego członka KOP na podstawie Kart oceny[10].

   Wybrane kryteria dostępu mogą być oceniane na etapie oceny merytorycznej. Informacja w tym zakresie zawarta jest w Regulaminie konkursu.
2. Liczba dni na przeprowadzenie oceny formalnej określona jest w Regulaminie Konkursu i w Regulaminie KOP, uzależniona jest w szczególności od liczby złożonych wniosków.

---

[9] Oczywistą omyłką jest, niezamierzona, nie mająca znaczenia dla spójności projektu omyłka we wniosku o dofinansowanie lub załącznikach.

10 Sporządzenie dwóch kart oceny ma miejsce m.in. w przypadku oceny kryteriów przez ekspertów.

Co do zasady ocena trwa do 45 dni, z zastrzeżeniem, że w uzasadnionych przypadkach, na wniosek IOK, IZ może podjąć decyzję o przedłużeniu oceny formalnej.

3. Wniosek o przedłużenie terminu na ocenę formalną, IOK składa nie później niż 7 dni przed upływem terminu oceny.
4. Termin na ocenę formalną liczony jest od dnia zakończenia naboru wniosków o dofinansowanie.
5. W trakcie oceny formalnej wnioskodawca ma możliwość poprawy i uzupełnienia projektów [11], zgodnie z uwagami IOK w terminie nie krótszym niż 7dni licząc od dnia następnego po dniu wysłania informacji z IOK
6. Po zakończeniu oceny formalnej IOK zamieszcza w serwisie RPO WM: www.funduszedlamazowsza.eu, listę projektów zakwalifikowanych do oceny merytorycznej.
7. W przypadku oceny negatywnej informacja o wyniku oceny (wraz z uzasadnieniem oceny) zawiera pouczenie dotyczące możliwości wniesienia protestu na zasadach określonych w art. 53 i 54 ustawy i wysyłana jest do wnioskodawcy w ciągu 7 dni od zakończenia oceny projektu, tj. od daty oceny ostatniego z oceniających.

Ocena merytoryczna*:*

1. Ocena może przyjąć formę:
   1) niezależnej oceny danego projektu przez co najmniej dwóch członków KOP,
   2) panelową - wspólną ocenę danego projektu przez co najmniej dwóch członków KOP.
2. Liczba dni na przeprowadzenie oceny jest określona w Regulaminie konkursu oraz Regulaminie Prac KOP. Co do zasady ocena trwa do 120 dni w przypadku EFS oraz do 60 dni, w przypadku EFRR, z zastrzeżeniem, że w uzasadnionych przypadkach, na wniosek IOK, IZ może podjąć decyzję o przedłużeniu oceny merytorycznej.
3. Wniosek o przedłużenie terminu na ocenę merytoryczną, IOK składa nie później niż 7 dni przed upływem terminu oceny.
4. Termin na ocenę merytoryczną liczony jest od dnia zatwierdzenia Protokołu z prac KOP po ocenie formalnej.
5. Przed dokonaniem oceny merytorycznej projektu z EFRR, w przypadku zaistnienia wątpliwości i w związku z tym, konieczności uzyskania od wnioskodawcy dodatkowych informacji bądź wyjaśnień, na wniosek pracownika lub eksperta, IOK może zwrócić się do wnioskodawcy o złożenie wyjaśnień dotyczących ocenianego wniosku. Złożone wyjaśnienia stanowią integralną część wniosku o dofinansowanie projektu. Wyjaśnienia powinny prowadzić do ujednoznacznienia treści i weryfikacji okoliczności będących przedmiotem oceny. Ewentualne zmiany treści wniosku o dofinansowanie projektu, będące konsekwencją złożonych wyjaśnień, mogą mieć wyłącznie charakter porządkowy i doprecyzowujący. Wyjaśnienia nie mogą również odnosić się do kwestii całkowicie pominiętych przez wnioskodawcę we wniosku o dofinansowanie projektu. W przypadku niezłożenia wyjaśnień w wyznaczonym przez IOK terminie, ocena projektu przeprowadzana jest na podstawie dostępnych we wniosku informacji.

11 Możliwość uzupełnienia określona jest przy poszczególnych kryteriach oceny, stanowiących załącznik do SZOOP.

Negocjacje

1. W przypadku EFS istnieje możliwość skierowania projektu do kolejnego etapu oceny - negocjacji, który jest przeprowadzany po zakończeniu etapu oceny merytorycznej, przed zatwierdzeniem listy zawierającej projekty wybrane do dofinansowania.
2. Wniosek jest przekazywany do negocjacji na wyraźne wskazanie członków KOP, stąd też nie każdy wniosek musi podlegać negocjacjom.
3. Do negocjacji może być skierowany jedynie projekt, który spełnił wszystkie kryteria wyboru projektów na etapie oceny formalnej i merytorycznej.
4. Na etapie negocjacji oceniający mogą wezwać wnioskodawcę do odpowiedniego skorygowania projektu lub wyjaśnienia wątpliwości dotyczących zapisów wniosku o dofinansowanie. W procesie ustalania warunków negocjacyjnych może brać udział także przewodniczący KOP. Oceniający w karcie oceny projektu wskazuje zakres negocjacji.
5. W ramach etapu negocjacji oceniane jest określone przez IZ i zatwierdzone przez KM zerojedynkowe kryterium wyboru projektów w zakresie warunków postawionych przez oceniających lub przewodniczącego KOP.
6. Negocjacje są przeprowadzane przez pracowników IOK powołanych do składu KOP, którzy dokonali oceny lub przez innych pracowników IOK powołanych do składu KOP.
7. Przebieg negocjacji opisywany jest w protokole prac KOP.

Wybór projektów do dofinansowania

1. W oparciu o wyniki przeprowadzonej oceny, Zarząd WM zatwierdza, w formie uchwały, listy projektów, o których mowa w artykule 45 ustęp 6 ustawy wdrożeniowej.
2. Po rozstrzygnięciu konkursu, IOK udostępnia opinii publicznej w serwisie RPO WM: http://www.funduszedlamazowsza.eu oraz na portalu: http://www.funduszeeuropejskie.gov.pl listę ww. projektów zgodnie z art. 46 ust.3 ustawy wdrożeniowej.
3. Sposób postępowania w sytuacji, gdy dostępne środki nie wystarczają na dofinansowanie w pełnej wysokości wszystkich projektów kwalifikujących się do dofinansowania, określa Regulamin konkursu.
4. Wybór projektów do dofinansowania (tj. zatwierdzenie przez ZWM listy, o której mowa w punkcie 1) jest rozstrzygnięciem konkursu. Oszczędności powstałe od tego momentu powiększają limit środków dostępnych w ramach danego Działania.
5. O wynikach oceny wnioskodawca jest informowany niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu 14 dni od zatwierdzenia listy projektów. Pisemna informacja zawiera wynik wraz z uzasadnieniem oceny oraz liczbę otrzymanych przez projekt punktów. Jeżeli projekt otrzymał negatywną ocenę, o której mowa w artykule 53 ustęp 2 ustawy wdrożeniowej, informacja zawiera pouczenie o możliwości wniesienia protestu na zasadach i w trybie, o których mowa w artykule 53 i 54 ustawy wdrożeniowej.
6. Wnioskodawca, którego projekt został wybrany do dofinansowania jest zobowiązany do dostarczenia dokumentów niezbędnych do podpisania umowy o dofinansowanie w terminie maksymalnie 14 dni od otrzymania przez niego informacji o możliwości przyjęcia wniosku do realizacji. Niezłożenie dokumentacji w wyznaczonym terminie może oznaczać brak rezerwacji środków na dany projekt i możliwość dofinansowania kolejnych projektów z listy. Wskazany termin w szczególnie uzasadnionych przypadkach może zostać wydłużony przez IP o maksymalnie 30 dni. Do wydłużenia terminu konieczna jest pisemna zgoda IP.

7. Maksymalny termin na podpisanie umowy wynosi 60 dni od momentu zatwierdzenia przez ZWM listy projektów wybranych do dofinansowania. W uzasadnionych przypadkach, termin ten może zostać wydłużony o kolejne 30 dni.

I.7.4 Tryb konkursowy – konkurs otwarty

Konkurs otwarty przebiega analogicznie do trybu zamkniętego opisanego powyżej, z następującymi wyjątkami:

1. Konkurs otwarty posiada określony termin rozpoczęcia naboru, natomiast termin zakończenia konkursu warunkowany jest decyzją IOK, z zachowaniem min. 7 dniowego terminu trwania naboru. Przesłanką zakończenia konkursu może być wyczerpanie limitu[12] środków wskazanych w Regulaminie konkursu. Informacja o terminie zakończenia naboru wraz z uzasadnieniem publikowana jest w serwisie RPO WM z wyprzedzeniem co najmniej 2 dni od daty zamknięcia konkursu otwartego.
2. Minimum raz na 30 dni na stronie internetowej, IOK zamieszcza informację przypominającą o trwaniu naboru wniosków oraz o orientacyjnej wysokości środków, na którą złożono dotychczas projekty, określoną procentowo w stosunku do alokacji przewidzianej na konkurs.
3. Konkurs otwarty podzielony jest na rundy[13]. Regulamin konkursu określa przedziały czasowe naboru w ramach poszczególnych rund (z zastrzeżeniem możliwości zakończenia konkursu zgodnie z ustępem 1).
4. Termin na ocenę formalną liczony jest od momentu zamknięcia naboru w ramach danej rundy.
5. Po zakończeniu każdej rundy, w oparciu o wyniki oceny przeprowadzonej w ramach danej rundy, ZWM zatwierdza w formie uchwały, listy projektów o których mowa w artykule 45 ustęp 6 ustawy.

I.7.5 Tryb pozakonkursowy

1. Zastosowanie trybu pozakonkursowego możliwe jest wyłącznie w przypadku Priorytetów Inwestycyjnych, dla których tryb ten został wskazany w RPO WM 2014 – 2020, oraz przy spełnieniu warunków określonych w artykule 38 ustęp 2 i 3 ustawy wdrożeniowej.
2. Zidentyfikowane projekty zarówno z EFS jak i EFRR, zamieszczone są w Wykazie Projektów Pozakonkursowych, stanowiącym załącznik do SZOOP.
3. Proces identyfikacji projektu w celu wprowadzenia go do Wykazu Projektów Pozakonkursowych, stanowiącego załącznik do SZOOP określają w przypadku projektów współfinansowanych z EFRR „Zasady tworzenia i modyfikacji Wykazu Projektów Pozakonkursowych EFRR RPO WM 2014-2020 (WPP EFRR)".
4. Proces identyfikacji projektu w celu wprowadzenia go do Wykazu Projektów Pozakonkursowych, stanowiącego załącznik do SZOOP, określają w przypadku EFS „Zasady tworzenia i modyfikacji Wykazu Zidentyfikowanych Projektów Pozakonkursowych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach priorytetów VIII, IX i X RPO WM 2014-2020 oraz monitoringu projektów pozakonkursowych".

---

[12] Przez wyczerpanie limitu środków rozumiane jest złożenie na określoną procentowo wartość w alokacji przewidzianej na konkurs. Wartość procentowa określana jest każdorazowo w Regulaminie konkursu.

13 Każda runda w ramach konkursu otwartego obejmuje: nabór projektów, ocenę spełnienie kryteriów wyboru projektów i rozstrzygnięcie w zakresie wyboru projektów do dofinansowania.

5. W przypadku EFS, Ogłoszenie o naborze oraz Dokumentacja naboru pozakonkursowego i jej zmiany opracowywane są przez IP MJWPU/WUP, a następnie przedkładane do akceptacji IZ.

Ocena projektów od momentu złożenia wniosku przebiega analogicznie do oceny projektów konkursowych z następującymi wyjątkami:

1. W ramach oceny formalnej wniosków współfinansowanych z EFRR weryfikowana jest dodatkowo zgodność projektu z Formularzem projektu pozakonkursowego RPO WM 2014 – 2020[14] stanowiącym podstawę ujęcia projektu w Wykazie Projektów Pozakonkursowych minimum w zakresie celów, maksymalnego poziomu dofinansowania, minimum realizacji wskaźników oraz maksymalnego terminu realizacji projektów.
2. W ramach oceny formalnej wniosków wspófinansowanych z EFS weryfikowane jest dodatkowo, czy wniosek pozakonkursowy znajduje się w „Wykazie zidentyfikowanych projektów pozakonkursowych współfinansowanych ze środków EFS w ramach RPO WM 2014-2020 (WPP EFS)" oraz oceniana jest jego zgodność ze zgłoszeniem do WPP EFS, stanowiącym podstawę ujęcia projektu w WPP EFS.
3. Kryteria formalne dla projektów realizowanych przez powiatowe urzędy pracy są indywidualne i właściwe tylko i wyłącznie dla tego typu beneficjenta.
4. Dopuszcza się ograniczenie kryteriów merytorycznych jedynie do kryteriów merytorycznych ogólnych (w tym wykonalności i finansowych).
5. Dopuszcza się więcej niż jednokrotną możliwość poprawy poszczególnych elementów wniosku na etapie formalnym i merytorycznym.
6. W przypadku projektów pozakonkursowych realizowanych w ramach EFS, maksymalny termin na podpisanie umowy z wnioskodawcami wynosi 60 dni od momentu zatwierdzenia przez ZWM listy projektów wybranych do dofinansowania.
7. W przypadku projektów PUP, dodatkowe kryterium dotyczy zgodności z Kartą zgłoszenia projektu PUP.
8. Do oceny projektów PUP nie jest powoływany KOP, a ocena projektów PUP jest dokonywana przez pracowników IP.

I.7.6 Instrument terytorialny - ZIT

Procedury oceny i wyboru projektów w ramach Poddziałań ZIT przebiegają analogicznie do procedur określonych dla projektów konkursowych z następującymi wyjątkami:

Kryteria wyboru projektów

1. Na etapie oceny formalnej projekt weryfikowany jest na podstawie dodatkowych kryteriów formalnych dla ZIT WOF.
2. Systematyka stosowanych kryteriów zawiera kryteria merytoryczne - szczegółowe zgodności ze strategią ZIT WOF, które są opracowywane przez IP ZIT i przedkładane do akceptacji IZ, a następnie zatwierdzane przez KM RPO WM.
3. Na podstawie propozycji kryteriów ujętych w Strategii ZIT WOF, IZ opracowuje projekt kryteriów merytorycznych szczegółowych, a następnie konsultuje je z IP ZIT.

[14] Nie dotyczy projektów PUP

Ocena i wybór projektów

1. Ogłoszenie o konkursie oraz Regulamin konkursu i jego zmiany opracowywane są przez IP MJWPU/WUP we współpracy z IP ZIT, a następnie przedkładane do akceptacji IZ.
2. W ocenie formalnej wniosków nie uczestniczą pracownicy IP ZIT.
3. W ocenie merytorycznej poza pracownikami IP MJWPU/ WUP uczestniczą pracownicy IP ZIT.
4. Regulamin KOP opracowywany jest przez IP MJWPU/WUP we współpracy z IP ZIT, a następnie przedkładany do akceptacji IZ.

Wybór projektów do dofinansowania

Po zakończeniu oceny merytorycznej, IP MJWPU/WUP przekazuje listy projektów, o których mowa w artykule 45 ustęp 6 ustawy wdrożeniowej, do zatwierdzenia przez IP ZIT i ZWM.

Tryb pozakonkursowy

Ocena i wybór projektów pozakonkursowych przebiegają zgodnie z zapisami Podrozdziału I.7.5 Tryb pozakonkursowy z następującymi wyjątkami:

1. W ocenie formalnej wniosków nie uczestniczą pracownicy IP ZIT.
2. W ocenie merytorycznej poza pracownikami IP MJWPU uczestniczą pracownicy IP ZIT.
3. Regulamin KOP opracowywany jest przez IP MJWPU we współpracy z IP ZIT, a następnie przedkładany do akceptacji IZ.
4. Po zakończeniu oceny merytorycznej, MJWPU przekazuje projekt uchwały zatwierdzającej projekt do dofinansowania do podpisu IP ZIT, przed jej zatwierdzeniem przez ZWM.

I.8. Zasady uniwersalnego projektowania i mechanizm racjonalnych usprawnień

Obowiązek realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami wynika z zapisów art. 7 Rozporządzenia ogólnego 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. i jest horyzontalną zasadą obowiązującą w całej Unii Europejskiej.

W związku z tym na rzecz realizacji programów operacyjnych realizowanych w ramach funduszy polityki spójności przewidziane są mechanizmy pozwalające na przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność.

Ponadto zapisy ratyfikowanej w dniu 6 września 2012 r. przez Polskę Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zobowiązują Polskę do zwiększenia możliwości korzystania z praw przez osoby z niepełnosprawnościami, w tym eliminacji barier oraz zapewnienia pełnego uczestnictwa we wszystkich sferach życia.

Wnioskodawca ubiegający się o dofinansowanie realizacji projektu zobowiązany jest przedstawić we wniosku o dofinansowanie projektu sposób realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w ramach projektu, zgodnie z obowiązującym kryterium formalnym. Zasada ta powinna być realizowana we wszystkich rodzajach projektów, tj. dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami, ogólnodostępnych, a także w tych, w których nie zakłada się bezpośredniego wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Szczegółowe informacje dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym stosowania koncepcji uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień w projektach zawarte są w „Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020”. Pomocniczym dokumentem w realizacji zasady dostępności może być również poradnik pt.

„Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Poradnik dla realizatorów projektów i instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich 2014-2020”.

Uniwersalne projektowanie

Uniwersalne projektowanie, to projektowanie produktów oraz otoczenia tak, aby były one dostępne dla wszystkich ludzi, w największym możliwym stopniu, bez potrzeby adaptacji bądź wyspecjalizowanego projektowania. Jest ono strategią normatywną, dostarczającą podstaw do specyfikacji właściwości produktów i otoczenia tak, aby mogły być one użytkowane w równym stopniu przez wszystkich członków społeczeństwa. Jest to sposób projektowania produktów, środowiska, programów i usług, aby służyły jak największej liczbie osób, w tym osobom z niepełnosprawnościami, seniorom, matkom i ojcom z wózkami dziecięcymi i wszystkim tym, którzy mają różne potrzeby funkcjonalne, wynikające np. z otyłości, kontuzji , ciąży czy z okazałego wzrostu. Ponadto uniwersalne projektowanie uwzględnia fakt, iż w bliższej lub dalszej przyszłości, użytkownikami produktów projektu (budynków, urządzeń, środków transportu, otwartych przestrzeni miejskich itp.) mogą być również osoby z różnymi ograniczeniami funkcjonalnymi w zakresie mobilności i percepcji.

Koszty związane z koncepcją uniwersalnego projektowania powinny zawierać się w budżecie projektu składanego do oceny.

Uniwersalne projektowanie powinno dotyczyć m.in.:

- nowych pociągów, muzeów, wybudowanych dróg, terenów inwestycyjnych, miejsc opieki w przedszkolach, pracowni komputerowych koniecznie dostępnych dla osób z niepełnosprawnością;
- stron internetowych projektów i instytucji zajmujących się realizacją funduszy europejskich mających zapewnić dostęp dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Ich twórcy muszą kierować się standardem WCAG 2.0, który zawiera zasady tworzenia dostępnych serwisów internetowych;
- otwartości spotkań, na które niewymagana jest rejestracja, które powinny być organizowane w budynkach dostępnych architektonicznie dla osób z niepełnosprawnością;
- zapewnienia każdemu prawa do wzięcia udziału w projektach unijnych, itd.

W procesie uniwersalnego projektowania należy zadbać o realizację następujących zasad:

- Zasada 1: Równość w korzystaniu
  - należy zapewnić takie same zasady korzystania dla wszystkich użytkowników, w najszerszym możliwym zakresie, bez konieczności korzystania z rozwiązań zastępczych dla określonej grupy ludzi,
  - niedopuszczalna jest segregacja lub napiętnowanie niektórych użytkowników,
  - prawo do prywatności, ochrony i bezpieczeństwa powinny być zapewnione wszystkim w równym stopniu,
  - wzornictwo ma być dostosowane do potrzeb osób z różnymi ograniczeniami.
- Zasada 2: Elastyczność
  - powinno się wprowadzać wybór pomiędzy metodami użytkowania,
  - wzornictwo powinno być dostosowane jednocześnie do osób lewo i praworęcznych,
  - należy ułatwiać użytkownikom zachowanie dokładności i precyzji przy korzystaniu z danego urządzenia,
  - należy dostosować urządzenia do „tempa” użytkowników.
- Zasada 3: Proste i intuicyjne korzystanie

- należy unikać zbędnego komplikowania,
- należy zapewnić spójność z oczekiwaniami użytkownika i jego intuicją,
- należy dostosować otoczenie do umiejętności językowych użytkowników (a te mogą być bardzo rozbieżne),
- należy szeregować informacje w zależności od stopnia ich ważności,
- warto brać pod uwagę opinię użytkowników przed i po wdrożeniu danego rozwiązania.

➢ Zasada 4: Łatwo dostrzegalne informacje
- należy używać różnych form przekazu (obrazu, słowa, dotyku) ograniczając nadmiar niepotrzebnych informacji,
- należy zapewnić odpowiedni kontrast pomiędzy podstawowymi informacjami jakie chcemy przekazać a otoczeniem,
- należy maksymalnie wyróżnić podstawowe informacje,
- elementy informacji powinny być łatwe do opisania (tak by np. na ich podstawie w łatwy sposób wskazać kierunek drogi),
- powinno się zapewnić zgodność pomiędzy różnymi zastosowanymi technikami tak by umożliwić korzystania osobom mającym różne ograniczenia poznawcze (np. jednocześnie osobom niewidomym i głuchym).

➢ Zasada 5**:** Tolerancja na błędy
- należy minimalizować zagrożenia i negatywne skutki przypadkowych konsekwencji podczas użytkowania rozwiązań technicznych i przestrzennych;
- należy wprowadzać czytelne ostrzeżenia o zagrożeniach podczas użytkowania,
- należy stosować rozwiązania cechujące się pewnością bezpieczeństwa użytkowania,
- należy ograniczyć czynności, które powodują znużenie i wymagają skupienia się podczas użytkowania.

➢ Zasada 6: Niski poziom wysiłku fizycznego
- należy zapewnić takie rozwiązania, które nie powodują nadmiernego wysiłku podczas użytkowania,
- należy zminimalizować konieczność powtarzania czynności podczas użytkowania,
- należy zminimalizować konieczność stałego wysiłku fizycznego (poprzez odpowiednie zaprojektowanie i wykonanie przedmiotów codziennego użytku np. klamek u drzwi i systemów dostępu, gniazdek i wtyczek kabli elektrycznych, baterii łazienkowych, automatycznych podajników mydła).

➢ Zasada 7: Wymiary i przestrzeń dla podejścia i użycia
- należy zapewnić odpowiednią przestrzeń dla wykonywania danego działania z uwzględnieniem możliwości funkcjonalnych człowieka, w tym ograniczeń w mobilności i percepcji oraz pozycji ciała, w tym:
  - należy zapewnić pole widzenia dla dowolnej pozycji w tym dla osób na wózkach;
  - należy uwzględnić warunki ergonomiczne dłoni dla konstruowania uchwytów i elementów sterowania urządzeniami;
  - zapewnić odpowiednią przestrzeń do korzystania z rozwiązań przez użytkowników korzystających z osobistych urządzeń wspomagających mobilność lub percepcję lub korzystanie z pomocy osobistej (opiekuna, asystenta), np., szerokie przejścia na bramkach w metrze, odpowiedniej wielkości przestrzeni w łazienkach i w pomieszczeniach mieszkalnych,

urządzenia i meble umieszczone na różnych wysokościach: lady recepcyjne, lunety w punktach widokowych.

- Zasada 8: Równoprawny dostęp do środowiska
  - należy zapewnić równoprawny dostęp do środowiska, korzystanie ze środków transportu, produktów i z usług powszechnych lub powszechnie zapewnianych, w taki sposób aby nie powodowało to sytuacji, gdy korzystający z nich czuje się w jakikolwiek sposób dyskryminowany czy stygmatyzowany. Odnosi się to do sytuacji, gdy indywidualna ocena rozwiązania może wpływać na postrzeganie siebie, jak również postrzeganie przez innych, naszych różnic fizycznych czy niepełnosprawności jako cech dyskryminujących lub niewspółmiernie wyróżniających.

Mechanizm racjonalnych usprawnień

Mechanizm racjonalnych usprawnień jest drugim narzędziem służącym urzeczywistnieniu w ramach funduszy europejskich 2014-2020 pełnej dostępności w korzystaniu z projektów realizowanych z udziałem środków europejskich. Mechanizm ten jest definiowany jako konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.

Mechanizm racjonalnych usprawnień będzie miał zastosowanie przede wszystkim w projektach realizowanych w ramach Osi VIII-X finansowanych z EFS z uwagi na kierowanie wsparcia w ramach projektów bezpośrednio do osób. Natomiast w przypadku Osi I-VII finansowanych z EFRR, taka sytuacja m.in. może wystąpić, jeżeli:

- rezultatem projektu jest zatrudnienie;
- projekt przewiduje koszty zarządzania projektem zarówno na poziomie wewnętrznym beneficjenta, jak i również w ramach usług zewnętrznych;
- w bliższej lub dalszej przyszłości, użytkownikami produktów projektu (budynków, urządzeń, środków transportu, otwartych przestrzeni miejskich itp.) będą również osoby z różnymi ograniczeniami funkcjonalnymi w zakresie mobilności i percepcji

Mechanizm racjonalnych usprawnień powinien być mechanizmem wtórnym wobec uniwersalnego projektowania, gdyż z zasady każde wsparcie, zarówno w projektach dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami, jak i dotyczące obiektów/urządzeń ogólnodostępnych, powinno być łatwo dostępne. Mechanizm racjonalnych usprawnień znajduje więc zastosowanie w przypadku, gdy nie ma możliwości realizacji wsparcia w środowisku wprost dostępnym lub gdy koszt uzyskania dostępności byłby wysoki – dotyczy to np. działań w środowiskach wiejskich, gdzie jest niewielka liczba dostępnych budynków. W odniesieniu do projektów realizowanych w ramach RPO WM 2014-2020 oznacza to możliwość finansowania specyficznych usług dostosowawczych lub oddziaływania na szeroko pojętą infrastrukturę, nieprzewidzianych z góry we wniosku o dofinansowanie projektu, lecz uruchamianych wraz z pojawieniem się w projekcie osoby z niepełnosprawnością (w charakterze uczestnika lub personelu). Mechanizm racjonalnych usprawnień to mechanizm uruchamiany dopiero w trakcie realizacji projektu, gdy do udziału w projekcie zgłoszą się osoby z niepełnosprawnością, których **udziału nie przewidziano na etapie przygotowania projektu**.

W projektach EFS dedykowanych, w tym zorientowanych wyłącznie lub przede wszystkim na osoby z niepełnosprawnościami (np. osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi) oraz projektach skierowanych do zamkniętej grupy uczestników (np. dzieci określonej placówki

opieki nad dzieckiem do 3 r.ż.) wydatki na sfinansowanie udziału tych osób w projekcie są wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu w kwocie adekwatnej do zdiagnozowanych przez wnioskodawcę potrzeb (nie obowiązuje tu limit 12 000,00 PLN związany bezpośrednio z mechanizmem racjonalnych usprawnień). Z kolei w projektach ogólnodostępnych wnioskodawca nie powinien zabezpieczać w ramach budżetu projektu środków na ewentualną konieczność sfinansowania racjonalnych usprawnień, ponieważ nie ma pewności, że wsparciem w ramach projektu obejmowane będą osoby z niepełnosprawnością (w tym z określonym rodzajem niepełnosprawności).

W przypadku stwierdzenia, że projekty, które w swych założeniach nie były w całości dedykowane osobom z niepełnosprawnościami, ale w trakcie realizacji projektu występuje konieczność uruchomienia mechanizmu racjonalnych usprawnień w związku z pojawieniem się w projekcie osoby z niepełnosprawnością o specjalnych potrzebach funkcjonalnych, dopuszcza się dwie możliwości sfinansowania ww. mechanizmu:

1. poprzez sfinansowanie i kwalifikowanie wydatków związanych z mechanizmem dzięki wykorzystaniu zasady elastyczności budżetu projektu, o której mowa w „Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020”,
2. w przypadku braku możliwości pokrycia wydatków związanych z mechanizmem racjonalnych usprawnień w powyższy sposób, poprzez zawnioskowanie o zwiększenie wartości dofinansowania przyznanego na realizację projektu (brak środków w zatwierdzonym budżecie wniosku) albo wprowadzenie zmian do wniosku o dofinansowanie projektu w ramach posiadanych środków dofinansowania, ale wykraczających poza zmiany możliwe do wprowadzenia w ramach zasady elastyczności budżetu (np. w związku z podwyższeniem limitu na zakup środków trwałych i cross-financingu czy zastosowanie przesunięć wydatków wymagających zgody IP).

Jednocześnie należy mieć na uwadze to, że przy uruchamianiu mechanizmu racjonalnych usprawnień wkład własny wnoszony jest przez wnioskodawcę na zasadach standardowych, zgodnie z postanowieniami Regulaminu konkursu. Jeżeli na etapie aplikowania o środki dofinansowania na realizację projektu wnioskodawca założył, że wnosi wkład w wysokości minimalnej, to w sytuacji stosowania ww. mechanizmu do projektu należy wnieść dodatkowy wkład własny w celu zapewnienia prawidłowego montażu finansowego projektu. Decyzja w kwestii formy wniesienia wkładu własnego do projektu należy do beneficjenta, przy czym podlega ona konsultacji z IP na etapie wprowadzania zmian do projektu.

IOK zobowiązana jest do oceny, czy Projektodawca ubiegający się o dofinansowanie przedstawił we wniosku o dofinansowanie projektu sposób realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w ramach projektu, zgodnie z obowiązującym kryterium formalnym. W praktyce oznacza to, że uwzględniając rodzaj przedsięwzięcia, projektodawca na etapie opracowania projektu powinien wykonać obowiązki, w tym w szczególności:

- w analizie sytuacji problemowej, która ma zostać rozwiązana/złagodzona dzięki realizacji projektu, uwzględnić perspektywę osób z niepełnosprawnościami;
- uwzględnić perspektywę osób z niepełnosprawnościami podczas określania celów projektu i planowania działań, które mają być w jego ramach realizowane. Oznacza to, że perspektywa osób z niepełnosprawnościami musi znaleźć odzwierciedlenie w planowaniu zmiany, jaka ma dokonać się dzięki realizacji projektu;
- projektować działania równościowe tak aby przejawiały się one również w zapewnieniu dostępności wszystkich produktów projektu;

- uwzględnić możliwość przeprowadzenia ewaluacji projektu pod kątem Zasady dostępności przez IZ RPO po zakończeniu projektu;
- uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnościami na etapie konstruowania budżetu (zapewnić dostępność projektu).

I.9. Działania informacyjne i promocyjne

W ramach RPO WM 2014 - 2020 beneficjenci prowadzą działania informacyjne i-promocyjne zgodne z artykułem 115 oraz załącznikiem XII rozporządzenia ogólnego.

Zadania te zostały uszczegółowione w „Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji" oraz w pozostałych dokumentach wskazanych przez instytucję organizującą konkurs w regulaminach konkursu, umieszczonych na portalu RPO WM 2014-2020 (http://www.funduszedlamazowsza.eu), a w szczególności w umowie o dofinansowanie projektu.

Instytucje Pośredniczące RPO WM 2014 – 2020, w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą, prowadzą zadania skierowane do beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów zgodnie z artykułem 115 - 116 rozporządzenia ogólnego oraz Strategią komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

II. Opis poszczególnych osi priorytetowych RPO WM 2014-2020 oraz poszczególnych działań i poddziałań

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.1 Oś Priorytetowa I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększone urynkowienie działalności badawczo – rozwojowej Cel szczegółowy 2: Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw

3. Syntetyczny opis osi	Celem I Osi Priorytetowej jest wzrost innowacyjności regionalnej gospodarki, odzwierciedlony zwiększeniem nakładów na działalność B+R, w szczególności pochodzących z sektora przedsiębiorstw. Zaplanowane w ramach interwencji działania wspierać będą: – rozwój i gospodarcze wykorzystanie potencjału naukowego i innowacyjnego instytucji naukowych poprzez uzupełnienie infrastruktury badawczej niezbędnej dla prowadzenia wysokiej jakości badań, zgodnych z potrzebami przedsiębiorstw i gospodarki; – działalność badawczo-rozwojową prowadzoną przez przedsiębiorstwa poprzez nawiązanie współpracy z instytucjami naukowymi, realizację projektów badawczo-rozwojowych oraz rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego przedsiębiorstw; – działania wspierające kooperację przedsiębiorstw z sektorem nauki, prowadzącą do wspólnego definiowania kierunków prowadzonych badań naukowych, niezbędnych dla rozwoju gospodarki. Interwencja w ramach Osi będzie prowadzona w obszarach inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego wynikających z Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku, z wyjątkiem procesu eksperymentowania. Proces eksperymentowania stanowić będą konkursy dla projektów badawczo-rozwojowych przedsiębiorstw bez wymogu zgodności z obszarem inteligentnej specjalizacji, które posłużą do poszukiwania nisz rozwojowych regionu. Zwiększenie dostępu przedsiębiorstw do finansowania prac badawczo-rozwojowych (cały cykl lub wybrane etapy), oraz działania pozwalające rozpocząć i rozwijać współpracę z instytucjami naukowymi

	przyczynią się do gospodarczego ukierunkowania prowadzonych prac B+R, wzrostu nakładów sektora przedsiębiorstw na badania i rozwój, a w konsekwencji wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw i gospodarki regionu.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	278 217 130
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.1.1 Działanie 1.1. Działalność badawczo – rozwojowa jednostek naukowych

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 1.1	Działalność badawczo – rozwojowa jednostek naukowych
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 1.1	Zwiększone urynkowienie działalności badawczo – rozwojowej Województwo mazowieckie zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem potencjału sfery B+R. Skoncentrowanie w regionie instytucji naukowych o dużym znaczeniu dla potencjału naukowego Polski prowadzi jednak do zwiększonego zapotrzebowania na wsparcie. Wyeksploatowanie i kluczowe braki w infrastrukturze badawczej stanowią przeszkodę w realizacji badań naukowych o najwyższej jakości oraz badań o szczególnym znaczeniu dla gospodarki. Dodatkowo utrudniają dostarczanie regionalnym przedsiębiorcom rozwiązań o odpowiednim poziomie technologicznym, dostosowanych do ich specyficznych potrzeb. Wsparcie w ramach działania służyć będzie wzmocnieniu istniejącego potencjału infrastrukturalnego instytucji naukowych, tak by umożliwiał szerszy zakres i większą intensywność współpracy z podmiotami regionalnej gospodarki oraz z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą, prowadzącej do realizacji badań o największym znaczeniu dla gospodarki. Dla zapewnienia powiązania wspieranej infrastruktury badawczej z potrzebami rynkowymi stosowane będą mechanizmy prowadzące do jak najszerszego zaangażowania finansowego przedsiębiorstw w realizację oraz utrzymanie inwestycji podejmowanych przez jednostki naukowe. Ponadto ze względu na konieczność efektywnego gospodarczego wykorzystania infrastruktury badawczej będzie ona dostępna dla podmiotów lub osób spoza jednostki naukowej otrzymującej wsparcie.

OPIS DZIAŁANIA		
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 1.1	1. Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury 2. Liczba projektów B+R realizowanych przy wykorzystaniu wspartej infrastruktury badawczej 3. Liczba skomercjalizowanych wyników prac B+R prowadzonych przez jednostkę naukową
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 1.1	1. Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R 2. Liczba jednostek naukowych wspartych w zakresie prowadzenia prac B+R 3. Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury naukowobadawczej 4. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla projektów w zakresie innowacji lub badań i rozwoju
10. Typy projektów	Działanie 1.1	wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej jednostek naukowych: rozbudowa lub modernizacja infrastruktury B+R jednostek naukowych w celu prowadzenia prac badawczych, odpowiadających potrzebom gospodarki, mających zastosowanie w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu.
11. Typ beneficjenta	Działanie 1.1	▪ jednostki naukowe; ▪ konsorcja naukowe.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 1.1	▪ jednostki naukowe; ▪ konsorcja naukowe; przedsiębiorstwa
13. Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 1.1	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie	Nie dotyczy
		Region lepiej rozwinięty

OPIS DZIAŁANIA		
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 1.1	130 785 847
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 1.1	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 1.1	Nie dotyczy
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 1.1	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 1.1	Wsparciem mogą zostać objęte wyłącznie projekty ujęte w Kontrakcie Terytorialnym. Wsparcie nie obejmuje infrastruktury dydaktycznej, zaś finansowanie infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej możliwe jest wyłącznie, gdy jest ona niezbędna do realizacji projektów badawczo-rozwojowych. Nowe przedsięwzięcia mogą otrzymać wsparcie jedynie, gdy stanowią element dopełniający istniejące zasoby. Wsparciem w zakresie infrastruktury B+R zostaną

OPIS DZIAŁANIA		
		objęte przedsięwzięcia służące realizacji wskazanych w projekcie badań mających zastosowanie w gospodarce. Preferowane będą przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury B+R charakteryzujące się możliwie wysokim stopniem współfinansowania ze źródeł prywatnych na etapie realizacji (w pierwszej kolejności) lub utrzymania inwestycji.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 1.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 1.1	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 1.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 1.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna	Działanie 1.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności:

OPIS DZIAŁANIA		
lub krajowa podstawa prawna) 15		1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018, poz. 362); 2. Rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 16 czerwca 2016 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę badawczą w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U. poz 899) 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.488).
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu 16 (jeśli dotyczy) 17	Działanie 1.1	Część projektu nie objęta pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych tej części inwestycji. Część projektu objęta pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Całość projektu – EFRR stanowi maksymalnie 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych inwestycji.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych	Działanie 1.1	Część projektu nie objęta pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych tej części inwestycji . Część projektu objęta pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.

15 Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

[16] W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie artykułu 27 ustęp 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie artykułu 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

[17] Rozbicie na kopertę Mazowiecką / 15 województw dotyczy krajowych PO. W przypadku regionalnych PO i osi priorytetowych w krajowych PO finansowanych z FS wartości należy umieścić w kolumnie „Ogółem" usuwając pozostałe kolumny.

OPIS DZIAŁANIA		
na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		Całość projektu – EFRR stanowi maksymalnie 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych inwestycji.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 1.1	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 1.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 1.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 1.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 1.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 1.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 1.1	Nie dotyczy

II.1.2 Działanie 1.2. Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 1.2	Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 1.2	Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw Istotnym problemem gospodarki województwa mazowieckiego jest ograniczony zakres podejmowania przez przedsiębiorstwa prac badawczo-rozwojowych prowadzących do wdrażania innowacji i w konsekwencji niewielkie nakłady prywatne na B+R. Dotyczy to zarówno prac B+R prowadzonych samodzielnie przez przedsiębiorstwa, jak i podejmowania współpracy z instytucjami naukowymi, bądź wdrożenia wyników badań opracowanych przez instytucje naukowe. Wsparcie w ramach działania ma na celu zwiększenie liczby przedsiębiorstw podejmujących działania badawczo-rozwojowe, prowadzące do powstania innowacji oraz zwiększenie ich zakresu i intensywności poprzez dostęp do finansowania: – realizacji projektów badawczo-rozwojowych przedsiębiorstw, – pozwalającego na tworzenie lub rozwój zaplecza infrastrukturalnego B+R przedsiębiorstw, – nawiązania i wzmocnienia współpracy z instytucjami naukowymi w ramach realizacji małych projektów badawczych. Wsparciem zostaną objęte również działania wzmacniające procesy kooperacji przedsiębiorstw i sektora nauki prowadzące do zwiększenia współpracy, poznania potrzeb i wspólnego definiowania priorytetowych kierunków badawczych skutkujących wynikami badań, które mają zastosowanie w gospodarce. Interwencja w ramach Działania, dla osiągnięcia większych efektów dla regionalnej gospodarki, zostanie skoncentrowana na obszarach inteligentnej specjalizacji wynikającej z Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 r., z wyjątkiem procesu eksperymentowania. Proces eksperymentowania obejmować będzie konkursy na projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw bez wymogu zgodności z obszarami inteligentnej specjalizacji.

OPIS DZIAŁANIA		
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 1.2	1. Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach; 2. Liczba przedsiębiorstw korzystających ze wspartej infrastruktury badawczej.
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 1.2	1. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje); 2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje; 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie; 4. Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi; 5. Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie prowadzenia prac B+R; 6. Liczba przedsiębiorstw ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R; 7. Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury naukowo-badawczej; 8. Liczba projektów dotyczących monitorowania inteligentnych specjalizacji.
10. Typy projektów	Działanie 1.2	**Projekty badawczo-rozwojowe (1)**: wsparcie obejmować będzie fazę badań naukowych, badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, w tym opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, a ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony. Wsparciem może zostać objęty także rozwój technologii (opracowanej przez przedsiębiorcę lub nabytej), która nie została jeszcze skomercjalizowana i wykorzystana w działalności gospodarczej, przy czym finansowanie obejmie w szczególności koszty przeprowadzenia kolejnych etapów prac badawczo-rozwojowych uzupełniających lub dostosowujących technologię do specyfiki przedsiębiorstwa. W ramach projektu badawczo-rozwojowego wsparcie może objąć także :

OPIS DZIAŁANIA		
		– zakup infrastruktury badawczej przedsiębiorcy, niezbędnej do przeprowadzenia zaplanowanych prac B+R; – uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej oraz realizacja ochrony własności przemysłowej, a także prowadzenie analiz czystości patentowej, które są niezbędne dla skutecznej komercjalizacji technologii. Uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej nie stanowi obowiązkowego elementu projektu. W drodze odrębnego konkursu lub preferencji dopuszcza się również dofinansowanie projektów zgodnych z celami interwencji, które posiadają certyfikat Seal of Excellence. Wsparciem mogą zostać objęte projekty badawczo-rozwojowe stanowiące kontynuację projektów realizowanych w ramach programu Horyzont 2020. ▪ **Bon na innowacje (2):** wsparcie obejmie przedsięwzięcia polegające na realizacji prac badawczych określonych przez przedsiębiorcę, we współpracy z instytucją naukową, związanych z opracowaniem nowego produktu lub usługi, projektu wzorniczego, nowej technologii produkcji albo znaczącym ulepszeniem wyrobu końcowego lub technologii produkcji. ▪ **Tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego (3)**: inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę służącą prowadzeniu prac B+R i tworzeniu innowacyjnych produktów i usług; stworzenie i rozwój w przedsiębiorstwach działów B+R, laboratoriów lub centrów badawczo-rozwojowych. Warunkiem wsparcia infrastruktury badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwa jest przedstawienie planów dotyczących prac B+R. Przedsięwzięcia w ramach wyżej wymienionych typów projektów (1-3) będą mogły uzyskać wsparcie jedynie w przypadku zgodności z obszarami inteligentnej specjalizacji regionu określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku.

OPIS DZIAŁANIA		
		▪ **Proces eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych i innowacyjnych (4)**: projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw w obszarach innych niż inteligentne specjalizacje regionu, z wyłączeniem przedsięwzięć mających na celu rozwój istniejącej technologii.
11. Typ beneficjenta	Działanie 1.2	▪ przedsiębiorstwa; ▪ powiązania kooperacyjne.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 1.2	▪ przedsiębiorstwa; ▪ osoby i instytucje.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 1.2	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 1.2	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 1.2	147 431 283
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 1.2	Wdrożenie wyników prac B+R do działalności gospodarczej w ramach Osi III.
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 1.2	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
18. Tryby wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 1.2	▪ Konkursowy. ▪ Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 1.2	Przedsięwzięcia w ramach typów projektów 1-3 będą mogły uzyskać wsparcie jedynie w przypadku zgodności w obszarami inteligentnej specjalizacji regionu, określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku. Wsparcie w Działaniu skoncentrowane będzie na sektorze MŚP, jednakże przewiduje się inwestycje dużych przedsiębiorstw pod warunkiem zapewnienia przez nie konkretnych efektów dyfuzji działalności B+R do gospodarki. W przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 1.2	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych	Działanie 1.2	Do ustalenia na dalszym etapie prac.

OPIS DZIAŁANIA		
jako % wydatków kwalifikowalnych		
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 1.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 1.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
24. Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 1.2	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018, poz. 362); 2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na badania podstawowe, badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe oraz studia wykonalności w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U. poz. 1075); 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na wspieranie innowacyjności oraz innowacje procesowe i organizacyjne w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U. poz. 2010);

OPIS DZIAŁANIA		
		4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020; 5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.488).
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 1.2	Część projektu nie objęta pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych tej części inwestycji. Część projektu objęta pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Całość projektu – EFRR stanowi maksymalnie 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych inwestycji.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 1.2	Ogółem
		Część projektu nie objęta pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych tej części inwestycji. Część projektu objęta pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Całość projektu – EFRR stanowi maksymalnie 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

OPIS DZIAŁANIA		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 1.2	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 1.2	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 1.2	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 1.2	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 1.2	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 1.2	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 1.2	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.2 Oś Priorytetowa II – Wzrost e-potencjału Mazowsza

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych

3. Syntetyczny opis osi	Celem osi jest zwiększanie liczby oraz jakości usług, udostępnianych w formie elektronicznej. Biorąc pod uwagę potrzeby oraz skalę koniecznych do podjęcia działań na Mazowszu w obszarze e-usług, najważniejszą priorytetową e-usługą jest e-zdrowie, aby dostosować podmioty lecznicze do wymogów regulacji prawnych. Następnie e-administracja (w tym geoinformacja) i kontynuowanie działań podjętych w latach 2007-2013, ze szczególnym naciskiem na tworzenie i rozwój e-usług publicznych skierowanych do obywateli i przedsiębiorców. Na trzecim miejscu jest e-kultura, jako promowanie Mazowsza, zwiększenie oferty kulturalnej napędzającej gospodarkę i popyt w tym obszarze oraz wsparcie informatyczne uczelni wyższych.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	153 599 843
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.2.1 Działanie 2.1 E-usługi

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 2.1	E-usługi
	Poddziałanie 2.1.1	E-usługi dla Mazowsza
	Poddziałanie 2.1.2	E-usługi dla Mazowsza w ramach ZIT
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 2.1	Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych Poprzez wykorzystanie nowoczesnych TIK nastąpi rozwój e-usług o jak najwyższym stopniu dojrzałości, z których korzystać będą zarówno obywatele, jak i przedsiębiorcy.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 2.1.1	1. Liczba jednostek sektora publicznego korzystających z utworzonych aplikacji lub usług teleinformatycznych
	Poddziałanie 2.1.2	1. Liczba jednostek sektora publicznego korzystających z utworzonych aplikacji lub usług teleinformatycznych 2. Liczba pobrań/odtworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego
9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 2.1.1	1. Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego 2. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 3. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 – transakcja 4. Przestrzeń dyskowa serwerowni
	Poddziałanie 2.1.2	1. Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego 2. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 3. Przestrzeń dyskowa serwerowni, 4. Liczba zdigitalizowanych dokumentów zawierających informacje sektora publicznego, 5. Liczba udostępnionych on-line dokumentów zawierających informacje sektora publicznego

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
10. Typy projektów	Poddziałanie 2.1.1	▪ informatyzacja służby zdrowia, ze szczególnym naciskiem na wdrożenie elektronicznej dokumentacji medycznej, dostosowującej działalność podmiotów leczniczych do znowelizowanych przepisów prawa. W ramach poddziałania istnieje możliwość realizowania projektów z zakresu świadczenia usług on-line, takich jak np. rejestracja wizyt, elektroniczne skierowanie, elektroniczna recepta czy elektroniczny dostęp do dokumentacji medycznej. ▪ elektroniczna administracja - zapewnienie interoperacyjności publicznych systemów teleinformatycznych, zinformatyzowanie dostępu do informacji publicznej oraz udostępnienie jak najszerszego zakresu usług publicznych świadczonych elektronicznie, umożliwiających pełną interakcję z urzędem, czyli możliwość całkowitego załatwienia danej sprawy na odległość. Dodatkowo realizowane będą projekty w obszarze geoinformacji, mające na celu rozbudowywanie funkcjonalności już istniejących systemów. Istotne znaczenie będą miały działania niewprowadzające wprost nowych usług, ale tworzące dla nich warunki w celu poprawy ich jakości. Jednocześnie premiowany będzie dodatkowy efekt w postaci profesjonalnego przygotowania danych z rejestrów do ponownego ich wykorzystania przez obywateli i przedsiębiorców. Ponadto realizowane będą projekty ukierunkowane na oszczędność energii elektrycznej. ▪ e-kultura - projekty o charakterze zintegrowanym i zasięgu regionalnym, aby w sposób jak najbardziej kompleksowy przedstawiać społeczeństwu w formie interaktywnej wydarzenia kulturalne Mazowsza. W województwie należy stworzyć zintegrowany system informacji w postaci regionalnej platformy informacyjnej. Dodatkowo w ramach poprawy dostępu do zasobów kultury, planowane jest wsparcie informatyzacji bibliotek celem świadczenia e-usług dla obywateli; ▪ wykorzystanie TIK do obsługi procesów związanych z edukacją na uczelniach wyższych, celem świadczenia usług drogą elektroniczną, aby podnieść dostępność, jakość i efektywność kształcenia w regionie, jak np. rekrutacja przez Internet, czy e-learning. Projekty w zakresie e-kultury będą możliwe do realizacji w ramach PI 6c jedynie jako element projektu.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 2.1.2	▪ stworzenie systemu mikrolokalizacji ułatwiającego dostęp do informacji w przestrzeni publicznej poprzez mobilne aplikacje dostępne bezpłatnie dla wszystkich potencjalnych użytkowników (w tym mieszkańców i turystów). ▪ digitalizacja dokumentów znajdujących się w archiwach urzędów gmin; ▪ zaprojektowanie i budowa systemu wsparcia usług opiekuńczych w oparciu o rozwiązania informatyczne i teleinformatyczne; ▪ informatyzacja służby zdrowia na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego, ▪ informatyzacja administracji publicznej oraz instytucji i zasobów kultury na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego.
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 2.1.1	• administracja rządowa; • jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną; • podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia - posiadające kontrakt z NFZ; • spółki, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny; • uczelnie wyższe; • instytucje kultury; • organizacje pozarządowe; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 2.1.2	• JST funkcjonujące w ramach Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną; • podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia - posiadające kontrakt z NFZ, dla których ww. JST są organem założycielskim; • spółki, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny; • uczelnie wyższe; • instytucje kultury; • organizacje pozarządowe.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 2.1	• osoby i instytucje; • przedsiębiorstwa.
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 2.1.1	MJWPU
	Poddziałanie 2.1.2	MJWPU oraz IP ZIT
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 2.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 2.1	153 599 843
	Poddziałanie 2.1.1	125 708 369
	Poddziałanie 2.1.2	27 891 474

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 2.1.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 2.1.2	Projekty realizowane w ramach ZIT
17. Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 2.1.1	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
	Poddziałanie 2.1.2	ZIT – szczegółowy opis w rozdziale IV.1.2.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 2.1.1	Konkursowy i pozakonkursowy. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.
	Poddziałanie 2.1.2	Konkursowy i pozakonkursowy. Będą realizowane projekty wprost wynikające ze Strategii ZIT WOF. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU oraz IP ZIT.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 2.1.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 2.1.2	Nie dotyczy
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 2.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 2.1	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 2.1.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
	Poddziałanie 2.1.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 2.1.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
	Poddziałanie 2.1.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 2.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną i pomoc de minimis, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018, poz. 362); 2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Działanie 2.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 2.1	Ogółem Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 2.1	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 2.1.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu oraz Wezwania do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym nie stanowią inaczej nie stanowią inaczej.
	Poddziałanie 2.1.2	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu oraz Wezwania do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 2.1.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu oraz Wezwania do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym nie stanowią inaczej nie stanowią inaczej.
	Poddziałanie 2.1.2	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu oraz Wezwania do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym nie stanowią inaczej.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	Działanie 2.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 2.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 2.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 2.1	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.3 Oś Priorytetowa III – Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Ulepszone warunki do rozwoju MŚP Cel szczegółowy 2: Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP Cel szczegółowy 3: Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP

3. Syntetyczny opis osi	Zaplanowane w ramach Osi Priorytetowej III pn. „Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości" przedsięwzięcia ukierunkowane są na stworzenie lepszych warunków do rozwoju MŚP, zwiększenie poziomu handlu zagranicznego sektora MŚP oraz zwiększenie zastosowania innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP. Efektem podjętych działań będzie zwiększenie dynamiki rozwoju przedsiębiorstw oraz poprawa ich przewag konkurencyjnych na rynkach krajowych i międzynarodowych. Zakres interwencji obejmuje: Działanie 3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu; Działanie 3.2 Internacjonalizacja MŚP; Działanie 3.3 Innowacje w MŚP. Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu osiągana będzie poprzez wsparcie dostępu przedsiębiorstw do informacji, doradztwa i zaplecza technicznego, a także poprzez rozwój instytucji otoczenia biznesu działających na rzecz sektora MŚP, jak również poprzez uzbrojenie terenów inwestycyjnych do potrzeb prowadzenia działalności gospodarczej dla MŚP. Internacjonalizacja MŚP realizowana będzie poprzez wsparcie przedsięwzięć prowadzących do umiędzynarodowieniu działalności gospodarczej przedsiębiorstw z terenu województwa mazowieckiego, tworzenia nowych modeli biznesowych dotyczących ekspansji na nowe rynki zbytu, a także polegających na opracowaniu i wdrożeniu kompleksowej oferty promocji gospodarczej regionu. Zwiększenie zastosowania innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP osiągane będzie poprzez realizację inwestycji, które wzmacniają zdolności prorozwojowe firm i prowadzą do wprowadzania na rynek wysokiej jakości innowacyjnych produktów lub usług oraz wsparcie przedsiębiorstw służące

	promowaniu produktów i procesów przyjaznych dla środowiska. Interwencja jest również ukierunkowana na wsparcie dostępu przedsiębiorstw do pozabankowych źródeł finansowania działalności przedsiębiorstw. W odniesieniu do komercjalizacji badań naukowych wspierane będzie biznesowe wykorzystanie dostępnych na rynku pomysłów, zwłaszcza wdrażanie wyników projektów B+R wypracowanych w Działaniu 1.2.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	196 343 025
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.3.1 Działanie 3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.1	Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu
	Poddziałanie 3.1.1	Rozwój MŚP w ramach ZIT
	Poddziałanie 3.1.2	Rozwój MŚP
7. Cel szczegółowy działania/ poddziałania	Działanie 3.1	Ulepszone warunki do rozwoju MŚP. Dzięki zaplanowanej interwencji mazowieckie przedsiębiorstwa zdobędą potencjał pomocny w zakresie poszerzenia rynków zbytu na swoje produkty i usług (zwłaszcza w zakresie usług wysokospecjalizowanych i proinnowacyjnych). Stanie się to za pośrednictwem lepiej świadczonych na rzecz przedsiębiorców usług specjalistycznych przez regionalne IOB. Efektem przedmiotowej interwencji będzie zwiększenie zdolności przedsiębiorstw sektora MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji. Projekty wspierane w ramach przedmiotowego działania będą jednocześnie prowadziły do poszerzenia, w wymiarze jakościowym jak i ilościowym, oferty świadczonych przedsiębiorcom usług, w tym wprowadzenie nowych lub znacząco ulepszonych usług. Uzupełnieniem powyższych działań będzie realizacja działań mających na celu poprawę dostępności dobrze skomunikowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych, dając możliwość lokowania inwestycji w obszarach o największym potencjale rozwoju tj. przede wszystkim zgodnych z regionalną strategią innowacji, co spowoduje przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych i przełoży się na powstawanie miejsc pracy oraz podniesienie innowacyjności województwa.
	Poddziałanie 3.1.1	1. Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych 2. Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 3.1.2	1. Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych 2. Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach 3. Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB 4. Liczba przedsiębiorstw korzystających z zaawansowanych usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez IOB 5. Liczba produktów finansowych (nowych lub ulepszonych) gotowych do wdrożenia przez IOB
9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 3.1.1	1. Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych
	Poddziałanie 3.1.2	1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie 2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe 3. Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych 4. Liczba IOB wspartych w zakresie profesjonalizacji usług 5. Liczba zaawansowanych u sług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB
10. Typy projektów	Poddziałanie 3.1.1	▪ Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych. Projekty dotyczące organizacji terenów inwestycyjnych m. in. na obszarach powojskowych, poprzemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich oraz ich kompleksowego zagospodarowania obejmują w szczególności: 1. Prace studyjno-koncepcyjne – wyłącznie jako element projektu infrastrukturalnego. 2. Kompleksowe wyposażenie/doposażenie terenu inwestycyjnego w media, tj.:

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• Budowa / modernizacja sieci zaopatrzenia w wodę, • Budowa / modernizacja sieci kanalizacyjnej, • Budowa / modernizacja sieci gazowej lub ciepłowniczej, • Budowa / modernizacja sieci energetycznej, • Budowa / modernizacja lokalnej sieci teleinformatycznej, 3. Budowa lub modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego – wyłącznie jako uzupełniający element projektu. 4. Modernizacja i adaptacja budynków na cele gospodarcze. 5. Zagospodarowanie otoczenia, wyłącznie jako uzupełniający element kompleksowego projektu (m.in. parkingi, zieleń). Uzupełnieniem powyższych projektów mogą być działania informacyjno-promocyjne, dotyczące rozpowszechniania informacji o możliwościach inwestycyjnych na terenie województwa (w zakresie związanym z realizacją projektu inwestycyjnego). Przez uzbrojenie terenu rozumie się inwestycję w rozumieniu artykułu 2 punkt 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, czyli: budowę drogi, wybudowanie pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych. Zgodnie z ustawą o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2060, z późn. zm.) drogi, parkingi oraz place przeznaczone do ruchu pojazdów, niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym tych dróg są drogami wewnętrznymi. Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną dopuszczalne są jedynie pod warunkiem, że stanowią element uzupełniający projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego a ich wartość jest mniejszą częścią kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
	Poddziałanie 3.1.2	W ramach Poddziałania wsparcie będzie miało na celu podniesienie konkurencyjności sektora MŚP poprzez: ▪ **wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw** W ramach przedmiotowej interwencji zakłada się wsparcie podmiotów gospodarczych znajdujących się we wczesnej fazie rozwoju, przede wszystkim za pośrednictwem inkubatorów przedsiębiorczości. Nacisk zostanie położony na stworzenie kompleksowej oferty wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw (inkubacja oraz akceleracja), kiedy to istnieje najwyższe ryzyko upadku firm. Wsparcie dla MŚP koncentrować się będzie w szczególności na doradztwie m. in. w zakresie zakładania działalności gospodarczej, opracowania strategii, monitorowania biznesu, transferu technologii i prognozowania. Wsparcie nie będzie dotyczyło bieżącej działalności MŚP. Wsparcie udzielane będzie MŚP za pośrednictwem IOB tj. beneficjentem będą IOB natomiast grupą docelową będą MŚP. ▪ **wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw** Wsparcia dla MŚP koncentrować się będzie na doradztwie m. in. w zakresie opracowania strategii, monitorowania biznesu, transferu technologii i prognozowania. Przedsiębiorcy w szczególności będą korzystali z zaawansowanych, wyspecjalizowanych usług doradczych. Wsparcie nie będzie dotyczyło bieżącej działalności MŚP. Wsparcie w szczególności może być udzielone na doradztwo służące wdrożeniu nowego produktu/usługi, w tym specjalistyczne usługi laboratoryjne,

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		pomiarowe, diagnostyczne, certyfikacyjne, testowanie produktu, testowanie technologii, usługi usprawniające zarządzanie (optymalizacja procesów logistycznych, automatyzacja obiegu dokumentów), analizy marketingowe, analizy finansowo – ekonomiczne, opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie lub innowacyjne rozwiązania. Wsparcie udzielane będzie MŚP w ramach mechanizmu popytowego tj. beneficjantem będą MŚP. ▪ **integrowanie usług istniejących IOB w celu tworzenia kompleksowej oferty – obejmującej rozwój produktu; dostęp do kapitału; specjalistyczne doradztwo dla MŚP (np. brokerzy innowacji; platformy współpracy)** W ramach przedmiotowej interwencji, podjęte zostaną działania o charakterze systemowym mające na celu integrowanie usług istniejących IOB, obejmują m.in. rozwój produktu, dostęp do kapitału, specjalistyczne doradztwo dla MŚP. Rolą Samorządu Województwa Mazowieckiego będzie animowanie współpracy, wypracowanie oraz zainicjowanie wraz z IOB i przedsiębiorcami rozwiązań dla osiągnięcia tego celu (takich jak brokerzy innowacji, platformy współpracy, monitorowanie popytu na specjalistyczne usługi). ▪ **uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych** Projekty dotyczące organizacji terenów inwestycyjnych m. in. na obszarach powojskowych, poprzemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich oraz ich kompleksowego zagospodarowania obejmują w szczególności: 1. Prace studyjno-koncepcyjne – wyłącznie jako element projektu infrastrukturalnego. 2. Kompleksowe wyposażenie/doposażenie terenu inwestycyjnego w media, tj.: • Budowa / modernizacja sieci zaopatrzenia w wodę,

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• Budowa / modernizacja sieci kanalizacyjnej, • Budowa / modernizacja sieci gazowej lub ciepłowniczej, • Budowa / modernizacja sieci energetycznej, • Budowa / modernizacja lokalnej sieci teleinformatycznej, 3. Budowa lub modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego – wyłącznie jako uzupełniający element projektu. 4. Modernizacja i adaptacja budynków na cele gospodarcze. 5. Zagospodarowanie otoczenia, wyłącznie jako uzupełniający element kompleksowego projektu (m.in. parkingi, zieleń). Uzupełnieniem powyższych projektów mogą być działania informacyjno-promocyjne, dotyczące rozpowszechniania informacji o możliwościach inwestycyjnych na terenie województwa (w zakresie związanym z realizacją projektu inwestycyjnego). Przez uzbrojenie terenu rozumie się inwestycję w rozumieniu artykułu 2 punkt. 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, czyli: budowę drogi, wybudowanie pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych. Zgodnie z ustawą o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2068 z późn. zm) drogi, parkingi oraz place przeznaczone do ruchu pojazdów, niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym tych dróg są drogami wewnętrznymi. Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną dopuszczalne są jedynie pod warunkiem, że stanowią element uzupełniający projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego a ich wartość jest mniejszą częścią kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego. ▪ optymalizacja wykorzystania instrumentów finansowych oraz tworzenie regionalnych instrumentów finansowych i mechanizmów ich dystrybucji w województwie mazowieckim. W ramach przedmiotowego projektu pozakonkursowego stworzone zostaną warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, poprzez dostępność wsparcia zwrotnego dostosowanego do potrzeb MŚP. Dostosowanie dopasowanej do potrzeb MŚP oferty instrumentów finansowych wymaga przeprowadzenia analizy instrumentów finansowych ma terenie województwa mazowieckiego, która określi zapotrzebowanie MŚP na adekwatne instrumenty finansowe, a także potencjał mazowieckich instytucji otoczenia biznesu dystrybuujących wsparcie zwrotne. W ramach projektu przeprowadzone zostanie doradztwo skierowane do instytucji udzielających wsparcia zwrotnego na terenie województwa mazowieckiego. Projekt obejmował będzie również: • wskazanie luk finansowania i zawodności rynku (market failure), w których rekomendowane jest zaangażowanie środków pochodzących z RPO WM 2007-2013 oraz z RPO WM 2014-2020 wraz z zarysem proponowanych produktów, • przygotowanie pośredników finansowych do wdrożenia produktów w drodze współpracy z pośrednikami, • opracowanie rekomendowanej ścieżki dojścia do regionalnego funduszu rozwoju wraz z modelem wdrażania poszczególnych produktów.
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 3.1.1	Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia z obszarów realizacji ZIT WOF.
	Poddziałanie 3.1.2	▪ MŚP; ▪ jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		▪ organizacje pozarządowe; ▪ powiązania kooperacyjne; ▪ porozumienia/konsorcja beneficjentów; ▪ Samorząd Województwa Mazowieckiego; ▪ proinnowacyjne instytucje otoczenia biznesu - ośrodki innowacyjności;
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 3.1.1	MŚP
	Poddziałanie 3.1.2	MŚP
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 3.1.1	MJWPU oraz IP ZIT
	Poddziałanie 3.1.2	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 3.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 3.1	29 215 302
	Poddziałanie 3.1.1	233 193
	Poddziałanie 3.1.2	28 982 109
	Poddziałanie 3.1.1	Projekty realizowane w ramach ZIT. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
	Poddziałanie 3.1.2	Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/	Działanie 3.1	
	Poddziałanie 3.1.1	Projekty realizowane w ramach ZIT. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 3.1.2	Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
17. Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 3.1.1	ZIT – szczegółowy opis w rozdziale IV.1.2.1
	Poddziałanie 3.1.2	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 3.1.1	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU oraz IP ZIT.
	Poddziałanie 3.1.2	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Pozakonkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 3.1.1	▪ **Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych** Projekty z zakresu uzbrojenia terenów inwestycyjnych będą kwalifikowalne przy spełnieniu łącznie poniżej wskazanych warunków: • przedsięwzięcia będą realizowane pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany;

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – jako uzupełniający element projektu kompleksowego stanowić mogą jedynie mniejszą część kosztów kwalifikowalnych inwestycji; • wsparcie przyznane na realizację projektu dotyczącego terenów inwestycyjnych podlega proporcjonalnemu zmniejszeniu w przypadku, gdy teren objęty projektem nie zostanie w pełni wykorzystany przez MŚP w określonym terminie, nie później jednak niż na moment złożenia dokumentów zamknięcia danego programu.; • dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu kompleksowego przygotowania terenów inwestycyjnych zostanie przyznane w przypadku zobowiązania się beneficjenta do zastosowania i monitorowania wskaźników w zakresie: – liczby inwestycji MŚP zlokalizowanych na uzbrojonych terenach; – pełnego stopnia wykorzystania uzbrojonych terenów inwestycyjnych; – liczby miejsc pracy utworzonych przez MŚP w inwestycjach zlokalizowanych na uzbrojonych terenach;
	Poddziałanie 3.1.2	▪ **Wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw;** ▪ **Integrowanie usług istniejących IOB w celu tworzenia kompleksowej oferty – obejmującej rozwój produktu; dostęp do kapitału; specjalistyczne doradztwo dla MŚP (np. brokerzy innowacji; platformy współpracy).** Wsparcie profesjonalizacji usług IOB możliwe będzie przy spełnieniu następujących warunków: • IOB monitoruje świadczenie różnych usług i przeprowadza badania satysfakcji klientów w celu oceny swoich wyników oraz przygotowania lepszych opartych o dane statystyczne prognoz ich skuteczności; • IOB wykaże, że będzie stosować istniejące standardy w zakresie dostarczania usług opracowane na poziomie krajowym/europejskim/międzynarodowym;

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• IOB posiada roczny plan działalności zawierający: indykatywną listę projektów/usług, które planuje udzielić/dostarczyć, dostępne zasoby, niezbędne szkolenia, wymagany budżet oraz źródła finansowania; projekty planowane do wsparcia z EFRR, powinny być wyraźnie przedstawione w planie prac; • IOB posiada strategię biznesową, która wyraźnie wskazuje różne źródła jej przychodów i potwierdza jej zdolność do działania w warunkach rynkowych i samodzielność finansową w zakresie prowadzenia działalności (lub zdolność do stopniowego uzyskania owej samodzielności do końca okresu kwalifikowalności). W incydentalnych i uzasadnionych przypadkach, gdy w wyniku realizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji nastąpi silna koncentracja przedsiębiorstw z kluczowej branży/branż, o konkretnym zapotrzebowaniu na wsparcie czynności związanych z organizacją działalności gospodarczej, obsługi księgowej, logistycznej, telekomunikacyjnej, dopuszcza się wsparcie infrastrukturalne IOB na poniżej wskazanych warunkach: • przedsięwzięcia w zakresie wsparcia IOB są ukierunkowane na świadczenie specjalistycznych usług IOB; • przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury IOB wspierane będą w bardzo ograniczonym zakresie i przy spełnieniu następujących warunków: ✓ działalność IOB wpisuje się w krajową lub regionalną strategię inteligentnej specjalizacji, ✓ IOB dysponuje strategią/planem wykorzystania infrastruktury planowanej do sfinansowania w ramach przedsięwzięcia, ✓ przedsięwzięcie jest współfinansowane ze źródeł prywatnych, ✓ przedsięwzięcie nie powiela dostępnej infrastruktury IOB o podobnym profilu zlokalizowanej w danym lub sąsiadującym regionie, chyba, że limit dostępnej oferty został wyczerpany;

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• w realizacji przez IOB specjalistycznych usług zapotrzebowanych przez konkretnych przedsiębiorców wykorzystują dostępne standardy świadczenia usług wypracowanych na poziomie krajowym (w tym zasad odnoszących się do poziomu współfinansowania usług IOB przez przedsiębiorców); • IOB dążyć będą do prowadzenia działalności na zasadach rynkowych, w oparciu o otwartą konkurencję. ▪ **Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych.** Projekty z zakresu uzbrojenia terenów inwestycyjnych będą kwalifikowalne przy spełnieniu łącznie poniżej wskazanych warunków: • przedsięwzięcia będą realizowane pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany; • wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – jako uzupełniający element projektu kompleksowego stanowić mogą jedynie mniejszą część kosztów kwalifikowalnych inwestycji; • wsparcie przyznane na realizację projektu dotyczącego terenów inwestycyjnych podlega proporcjonalnemu zmniejszeniu w przypadku, gdy teren objęty projektem nie zostanie w pełni wykorzystany przez MŚP w określonym terminie, nie później jednak niż na moment złożenia dokumentów zamknięcia danego programu; • dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu kompleksowego przygotowania terenów inwestycyjnych zostanie przyznane w przypadku zobowiązania się beneficjenta do zastosowania i monitorowania wskaźników w zakresie: – liczby inwestycji MŚP zlokalizowanych na uzbrojonych terenach; – pełnego stopnia wykorzystania uzbrojonych terenów inwestycyjnych; – liczby miejsc pracy utworzonych przez MŚP w inwestycjach zlokalizowanych na uzbrojonych terenach.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		▪ **Optymalizacja wykorzystania instrumentów finansowych oraz tworzenie regionalnych instrumentów finansowych i mechanizmów ich dystrybucji w województwie mazowieckim.**
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 3.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.1	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 3.1.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
	Poddziałanie 3.1.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna	Działanie 3.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności:

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
lub krajowa podstawa prawna)		1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych 2014-2020; 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.488).; 4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie udzielania pomocy na wspieranie innowacyjności oraz innowacje procesowe i organizacyjne w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (projekt); 5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach celu tematycznego 3 w zakresie wzmacniania konkurencyjności mikroprzędsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2018 r. poz.1623). 6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom na usługi doradcze oraz udział w targach w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Poddziałanie 3.1.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 3.1.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Poddziałanie 3.1.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Przewiduje się współfinansowanie z budżetu państwa w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych.
	Poddziałanie 3.1.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Przewiduje się współfinansowanie z budżetu państwa w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 3.1	– 20% gdy nie występuje pomoc publiczna z zastrzeżeniem punktu 26. Wkład własny może zostać pomniejszony o wysokość dofinansowania pochodzącą z innych instrumentów finansowych w tym środków budżetu państwa (dotyczy konkursów rewitalizacyjnych) – w przypadku projektów objętych pomocą publiczną na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego do spraw. rozwoju regionalnego bądź innych obowiązujących w tym zakresie przepisów

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 3.1.1	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej
	Poddziałanie 3.1.2	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 3.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu oraz w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 3.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu oraz w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym nie stanowią inaczej.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 3.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 3.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 3.1	Nie dotyczy

II.3.2 Działanie 3.2 Internacjonalizacja MŚP

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.2	Internacjonalizacja MŚP
	Poddziałanie 3.2.2	Internacjonalizacja przedsiębiorstw
7. Cel szczegółowy działania/ poddziałania	Działanie 3.2	Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP W województwie mazowieckim utrzymuje się stała ponad dwukrotna przewaga importu nad eksportem. Do jednego z najważniejszych kierunków działań, które ma na celu podniesienie konkurencyjności przemysłu w regionie oraz zwiększenia potencjału eksportowego Mazowsza możemy zaliczyć umiędzynarodowienie gospodarki. Wsparcie w ramach Działania 3.2 ukierunkowane będzie na wzrost internacjonalizacji przedsiębiorstw oraz promocję gospodarki regionu. Współpraca międzynarodowa i realizowanie kontraktów zagranicznych działa stymulująco na poziom innowacyjności przedsiębiorstw, a relacje nawiązywane z podmiotami pochodzącymi z innych krajów sprzyjają rozwijaniu kultury organizacyjnej i technologicznej, stanowiąc odpowiednie środowisko do powstawania i wdrażania innowacji. Umiędzynarodowienie firm stwarza możliwość lepszego dostępu do klientów, dostawców oraz nowoczesnych technologii. Wytwarza również ścieżkę do osiągania lepszych wyników, długoterminowego zrównoważonego rozwoju oraz przyczynia się do wyższej konkurencyjności przedsiębiorstw. W konsekwencji podjętych działań wsparcie przyczyni się do zmiany niekorzystnego bilansu wymiany zagranicznej w województwie. Dodatkowo, w celu zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej województwa, jak i poszczególnych jego obszarów wsparcie przyczyni się do wzmocnienia i utrwalenia pozytywnego wizerunku Mazowsza oraz Warszawy i ich potencjału w zakresie korzystnych warunków dla lokalizowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Dodatkowo efektem podjętych działań będzie wypracowanie kompleksowej i spójnej polityki inwestycyjnej regionu, obejmującej wsparcie przedsiębiorstw nastawionych na wzrostu eksportu i zdobywanie nowych rynków zbytu, w tym nawiązywanie kontaktów z partnerami zagranicznymi oraz uzyskiwanie informacji na temat rynków zagranicznych. Ponadto interwencja przyczyni się do rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 3.2.2	1. Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji
9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 3.2.2	1. Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym 2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje 4. Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe 5. Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności 6. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)
10. Typy projektów	Poddziałanie 3.2.2	▪ internacjonalizacja przedsiębiorstw poprzez wzrost eksportu towarów i usług Interwencja skierowana zostanie do przedsiębiorców w zakresie wzrostu ich internacjonalizacji, poprzez udział m.in. w misjach gospodarczych, krajowych i międzynarodowych imprezach targowo-wystawienniczych, czy też w ramach wizyt studyjnych. W ramach przedmiotowej interwencji możliwy będzie do realizacji następujący typ projektu:

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		✓ internacjonalizacja przedsiębiorstw poprzez wdrożenie nowego modelu biznesowego Przewiduje się wsparcie od etapu koncepcyjnego, przez implementacje pomysłu na internacjonalizację działalności i podjęcia międzynarodowej współpracy gospodarczej, po rozszerzanie i udoskonalanie tej działalności. Zakłada się wsparcie udziału MŚP w szczególności w imprezach targowo-wystawienniczych zagranicznych lub krajowych o charakterze międzynarodowym, misjach gospodarczych, wizytach studyjnych, wyszukiwaniu i doborze partnerów biznesowych na rynku docelowym. Podstawą realizacji projektu jest dokument o charakterze strategicznym zawierający analizę oraz uzasadnienie dla nowych rynków docelowych działalności eksportowej firmy oraz wskazujący zmianę modelu biznesowego w zakresie umiędzynarodowienia. Opracowanie ww. dokumentu może być przedmiotem współfinansowania. W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się działania uzupełniające zmierzające do rozszerzenia i udoskonalenia działalności warunkujące realizację umowy międzynarodowej. Ponadto interwencja w ramach internacjonalizacji przedsiębiorstw będzie mogła być uzupełniona i wspierana o rozwiązania TIK w obszarze handlu elektronicznego. Preferowane będzie zwiększanie zdolności do wdrażania, upowszechnienia i wprowadzania na rynek nowych rozwiązań w kluczowych obszarach tematycznych, zidentyfikowanych w ramach inteligentnej specjalizacji, stanowiących innowacje co najmniej w skali regionu. Powyższe działanie pozwoli skoncentrować środki na przedsięwzięciach o największym potencjale rozwojowym. Realizacja działań skierowana będzie nie tylko na działania pojedynczych przedsiębiorstw ale również i ich grup, takich jak powiązania kooperacyjne, zmierzających do rozszerzania działalności gospodarczej na nowe, zagraniczne rynki i poszukiwania partnerów biznesowych w innych krajach.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		▪ promocja gospodarcza regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym W ramach przedmiotowej interwencji realizowany będzie projekt wzmacniających pozycję regionalnej gospodarki, przede wszystkim poprzez promocję gospodarki regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym. W ramach przedmiotowej interwencji możliwa będzie realizacja projektu pozakonkursowego polegająca na promocji gospodarki Mazowsza w oparciu o wiodące branże w województwie mazowieckim. Przeprowadzona zostanie analiza, która wskaże branże w województwie mazowieckim posiadające największy potencjał do internacjonalizacji oraz wypromowania mazowieckiej gospodarki, z udziałem przedsiębiorców z obszaru województwa. Przygotowana zostanie strategia, która wskaże dla wybranych branż docelowe rynki oraz narzędzia promocji, takie jak targi, misje gospodarcze, kampanie promocyjne w mediach branżowych na docelowych rynkach. Projekt złożony będzie z dwóch komponentów. W ramach projektu pozakonkursowego przygotowana zostanie strategia, która wskaże dla wybranych branż docelowe rynki oraz narzędzia promocji oraz realizowane będą działania promujące branże województwa mazowieckiego na rynkach międzynarodowych. Natomiast w trybie konkursowym realizowane będzie wsparcie dla przedsiębiorstw województwa mazowieckiego, działających we wskazanych branżach, które będą uczestniczyły w targach i misjach gospodarczych wskazanych w strategii.
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 3.2.2	• MŚP; • jednostki naukowe; • spółki celowe; • powiązania kooperacyjne; • JST, ich związki i stowarzyszenia; • organizacje pozarządowe; • samorząd gospodarczy.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 3.2.2	MŚP
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 3.2.2	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 3.2	6 448 511
	Poddziałanie 3.2.2	6 448 511
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 3.2.2	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 3.2.2	Nie dotyczy
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków	Poddziałanie 3.2.2	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU. Pozakonkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
oraz przyjmowanie protestów		
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 3.2.2	Projekty z zakresu promocji gospodarczej będą kwalifikowalne przy spełnieniu łącznie poniżej wskazanych warunków: ▪ projekty oparte na strategii biznesowej, identyfikującej działania mające na celu skuteczną internacjonalizację przedsiębiorstw. Wsparcie będzie udzielane tylko na działania uwzględnione na planie rozwoju działań eksportowych zamieszczonym w ww. strategii; ▪ projekty wykazujące znaczącą poprawę w zakresie zwiększenia wysokości eksportu; ▪ projekty dostosowujące formy wsparcia do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstwa.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 3.2	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.2	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 3.2.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu. Zgodnie z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu lub z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 3.2	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom na usługi doradcze oraz udział w targach w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 – 2020; 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020. 4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach celu tematycznego 3 w zakresie wzmacniania konkurencyjności mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U.z 2018 r. poz.1623).
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków		Ogółem
	Działanie 3.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną –EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 3.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Poddziałanie 3.2.2	▪ Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Poddziałanie 3.2.2	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej. Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 3.2.2	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej. Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 3.2	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 3.2	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.2	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 3.2	Nie dotyczy

II.3.3 Działanie 3.3 Innowacje w MŚP

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 3.3	**Innowacje w MŚP**
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 3.3	Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP Interwencja w ramach Działania 3.3 ukierunkowana będzie na wsparcie aktywności inwestycyjnej istniejących mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, m.in. poprzez rozwój produktów, procesów i rozwiązań marketingowych, co przełoży się na zwiększone zatrudnienie i trwały rozwój firm, a także podniesie innowacyjność MŚP oraz całego regionu. Wsparcie będzie ukierunkowane przede wszystkim na wdrażanie innowacji produktowych, procesowych, marketingowych i organizacyjnych oraz wyników prac B+R. Dodatkowo wykorzystanie TIK przełoży się na rozwój i poprawę efektywności działalności przedsiębiorstw, m.in. poprzez wsparcie rozwoju współpracy między przedsiębiorstwami w oparciu o nowoczesne rozwiązania teleinformatyczne (B2B), co wzmocni więzi pomiędzy współpracującymi przedsiębiorstwami oraz podniesie konkurencyjność poprzez stosowanie nowoczesnych kanałów współpracy, automatyzację procesów biznesowych i wymiany danych. Jednocześnie wykorzystanie TIK przyczyni się do rozwoju e-handlu, zwiększając możliwość konkurowania mazowieckich przedsiębiorców na rynkach międzynarodowych oraz wzmacniając rolę handlu elektronicznego w działalności gospodarczej. Środki w ramach Działania 3.3 inwestowane będą w biznesowe wykorzystanie dostępnych na rynku pomysłów, zwłaszcza na wdrażanie projektów B+R. Celem Działania będzie przede wszystkim wspieranie przedsiębiorstw wpisujących się w obszary inteligentnej specjalizacji. Przedmiotowa interwencja ma na celu realizacje projektów, przy których stosowane mogą być rozwiązania służące zintegrowanemu podejściu do kwestii efektywnego wykorzystania zasobów, w tym energii i surowców.

OPIS DZIAŁANIA		
		Z uwagi na ogłoszenie stanu epidemii COVID-19 dopuszcza się możliwość tymczasowego wsparcia MŚP w formie dotacji i pożyczek na finansowanie kapitału obrotowego, tj. finansowanie bieżącej działalności firmy, której sytuacja pogorszyła się w związku z COVID-19 Tak zaprogramowana interwencja, skierowana na wsparcie sektora MŚP, stanowi katalizator wzrostu gospodarczego oddziaływującego na cały region Mazowsza.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 3.3	1. Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach 2. Liczba wdrożonych wyników prac B+R 3. Liczba wprowadzonych innowacji
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 3.3	1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie 2. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje 4. Liczba przedsiębiorstw wspartych w ramach sektora strategii inteligentnej specjalizacji 5. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku 6. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) 7. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje 8. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) 9. Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie wdrożenia wyników prac B+R 10. Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie inwestycji 11. Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie ekoinnowacji 12. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje w związku z pandemią COVID-19

OPIS DZIAŁANIA		
		13. Liczba MŚP objętych wsparciem innym niż bezzwrotnym (instrumenty finansowe) finansującym kapitał obrotowy w związku z COVID-19 (CV 23) 14. Wartość wsparcia innego niż bezzwrotne (instrumenty finansowe) dla MŚP finansującego kapitał obrotowy w związku z COVID-19 (CV 21) 15. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje w związku z pandemią COVID-19 16. Liczba MŚP objętych wsparciem bezzwrotnym (dotacje) finansującym kapitał obrotowy w związku z COVID-19 (CV 22) 17. Wartość bezzwrotnego wsparcia (dotacje) dla MŚP finansującego kapitał obrotowy w związku z COVID-19 (CV 20)
10. Typy projektów	Działanie 3.3	▪ **wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług** Interwencja ukierunkowana będzie na wsparcie aktywności inwestycyjnej istniejących mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez wdrażanie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych oraz wyników prac B+R, co przełoży się na zwiększone zatrudnienie i trwały rozwój firm. W ramach przedmiotowej interwencji możliwe będą do realizacji następujące typy projektów: ✓ rozbudowa przedsiębiorstw, w szczególności związana z wprowadzaniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów i usług; ✓ realizacja zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmiana w zakresie sposobu świadczenia usług (w tym usług świadczonych drogą elektroniczną); ✓ wdrożenie wyników prac B+R do działalności gospodarczej. Zakłada się umożliwienie wdrożenia wyników prac B+R w szczególności jako kontynuację pomyślnie zakończonej fazy badawczo-rozwojowej projektu realizowanego w ramach Działania 1.2.

OPIS DZIAŁANIA		
		Przewiduje się realizację działań dotyczących nowoczesnych rozwiązań umożliwiających redukcję kosztów działalności rynkowej w przedsiębiorstwach, wynikającą m.in. z mniejszego zużycia energii lub bardziej efektywnego wykorzystania surowców, co w konsekwencji zapewni uzyskanie trwałych efektów gospodarczych i środowiskowych. ▪ **rozwój produktów i usług opartych na handlu elektronicznym oraz zaawansowanych rozwiązaniach TIK** Interwencja obejmować będzie rozwój produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, w tym sprzedaż produktów i usług w Internecie, tworzenie i udostępnianie usług elektronicznych, optymalizację procesów ułatwiających zarządzanie przedsiębiorstwem oraz współpracę pomiędzy przedsiębiorcami poprzez rozwiązania informatyczne. Efektem działania będzie zwiększenie roli handlu elektronicznego w działalności gospodarczej. Forma wsparcia uzależniona będzie od ryzyka biznesowego jak również zakładanych efektów oraz ryzyk w kontekście ich osiągnięcia. Wsparcie dotacyjne będzie ograniczane do finasowania wyłącznie tych inwestycji przedsiębiorstw, które są obarczone wysokim ryzykiem biznesowym. W szczególności w ww. formie zakłada się wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych do działalności gospodarczej. W drodze odrębnego konkursu lub preferencji dopuszcza się również dofinansowanie projektów zgodnych z celami interwencji, które posiadają certyfikat Seal of Excellence. Wsparciem mogą zostać objęte projekty dotyczące wdrożenia wyników badań stanowiące kontynuację projektów realizowanych w ramach programu Horyzont 2020.

OPIS DZIAŁANIA		
		• **finansowanie wydatków MŚP, których sytuacja pogorszyła się w związku z pandemią COVID-19, dotyczących utrzymania bieżącej działalności firmy i zapewnienia jej płynności finansowej** Interwencja w formie dotacji lub pożyczek obrotowych ukierunkowana będzie na niwelowanie skutków okoliczności związanych z wystąpieniem COVID-19, które powodują problemy z zaspokojeniem bieżących, pilnych potrzeb przedsiębiorstwa związanych z utrzymaniem miejsc pracy i poprawą płynności finansowej. Wsparcie skierowane jest do MSP, które m.in.: – prowadziły na dzień 31 grudnia 2019 r. działalność gospodarczą i nie znajdowały się w trudnej sytuacji ekonomicznej, – zostały dotknięte skutkami pandemii COVID-19, – odnotowały istotny spadek o co najmniej 30% przychodów z tytułu swojej działalności, – mają problemy z utrzymaniem miejsc pracy, – odnotowały niemożność spłat zobowiązań publiczno-prawnych.
11. Typ beneficjenta	Działanie 3.3	▪ MŚP; ▪ porozumienia/konsorcja beneficjentów; ▪ powiązania kooperacyjne; ▪ podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 3.3	MŚP
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 3.3	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie	Nie dotyczy
		Region lepiej rozwinięty

OPIS DZIAŁANIA		
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 3.3	160 679 212
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Wdrożenie wyników prac B+R do działalności gospodarczej (w tym wypracowanych w ramach Osi I).
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 3.3	Nie dotyczy
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 3.3	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU. Nadzwyczajny Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU. Pozakonkursowy Projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.

OPIS DZIAŁANIA		
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Realizacja celów osi priorytetowej, wykazując jak najwyższe do osiągnięcia efekty oraz inne planowane do osiągnięcia rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 3.3	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.3	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 3.3	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018, poz. 362);

OPIS DZIAŁANIA		
		2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie udzielania pomocy na wspieranie innowacyjności oraz innowacje procesowe i organizacyjne w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (projekt); 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 05 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U. poz.2011); 4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom na usługi doradcze oraz udział w targach w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 – 2020; 5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach celu tematycznego 3 w zakresie wzmacniania konkurencyjności mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2018 r. poz. 1623); 6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 br. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.488). 7. Ustawa z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. (Dz. U. 2020 poz. 694), 8. Rozporządzenie Komisji (UE) Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu (Dz. Urz. UE nr L 187/1 z dnia 26 czerwca 2014 r. ze zm.) 9. Rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 14 kwietnia 2020 r.w sprawie udzielania pomocy z instrumentów finansowych w ramach programów operacyjnych na lata 2014–2020 w celu wspierania polskiej gospodarki w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19 10. Rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 28 kwietnia 2020 r. w sprawie udzielania pomocy w formie dotacji lub pomocy zwrotnej w ramach

OPIS DZIAŁANIA		
		programów operacyjnych na lata 2014 -2020 w celu wspierania polskiej gospodarki w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 3.3	W przypadku typu projektów: finansowanie wydatków MŚP, których sytuacja pogorszyła się w związku z pandemią COVID-19, dotyczących utrzymania bieżącej działalności firmy i zapewnienia jej płynności finansowej, dofinansowanie EFRR stanowi maksymalnie 100 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Wsparcie projektu na poziomie przekraczającym 80% jest możliwe w przypadku, gdy wsparcie na osi nie przekracza 80%. W przypadku IF - EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 3.3	W przypadku typu projektów: finansowanie wydatków MŚP, których sytuacja pogorszyła się w związku z pandemią COVID-19, dotyczących utrzymania bieżącej działalności firmy i zapewnienia jej płynności finansowej, dofinansowanie EFRR stanowi maksymalnie 100 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Wsparcie projektu na poziomie przekraczającym 80% jest możliwe w przypadku, gdy wsparcie na osi nie przekracza 80%. W przypadku IF EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.

OPIS DZIAŁANIA		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 3.3	W przypadku IF wkład własny stanowi 20 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 3.3	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 3.3	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 3.3	54 070 000
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych[18]	Działanie 3.3	W ramach priorytetu przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty

[18] IZ, pośrednik finansowy, fundusz funduszy.

OPIS DZIAŁANIA		
		wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych[19] oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.3	Pożyczki
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych[20]	Działanie 3.3	MŚP

[19] Pożyczka, poręczenie, gwarancja, wejście kapitałowe, itd.

20 Rubryka tożsama z rubryką nr 12.

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.4 Oś Priorytetowa IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii Cel szczegółowy 2: Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym Cel szczegółowy 3: Lepsza jakość powietrza

3. Syntetyczny opis osi	Celem osi jest zmniejszenie emisyjności gospodarki. W ramach działań będzie można ubiegać się o wsparcie na inwestycje związane z wytwarzaniem energii elektrycznej i cieplnej pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z budową oraz modernizacją sieci dystrybucyjnych. Zakres wsparcia obejmuje również projekty z zakresu kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych W ramach Osi wspierane będą także inwestycje z zakresu rozwoju zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej oraz ograniczenia niskiej emisji poprzez poprawę efektywności wytwarzania i dystrybucji ciepła.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	400 647 506
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.4.1 Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 4.1	Odnawialne źródła energii
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 4.1	Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii. Udział energii pochodzącej z odnawialnych źródeł na Mazowszu jest niewielki i wynosi zaledwie 7,7%, w bilansie energetycznym województwa, co predestynuje ukierunkowanie interwencji na rzecz jego zwiększenia. Głównym celem interwencji jest wzrost wykorzystania OZE w finalnym zużyciu energii oraz zintegrowanie tych działań z rozwojem infrastruktury dystrybucyjnej. Interwencja obejmować będzie projekty zmierzające do wzrostu produkcji energii elektrycznej i ciepła pochodzących z odnawialnych zasobów poprzez realizację inwestycji w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła. Promowane będzie przede wszystkim wykorzystanie małych źródeł energii, zlokalizowanych blisko odbiorcy, zmniejszających straty przesyłowe oraz zapewniających efekt ekologiczny poprzez wzrost udziału energii odnawialnej w konsumpcji (energetyka rozproszona). Wspierane działania zapewnią dywersyfikację, jak również zwiększą bezpieczeństwo energetyczne regionu przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań i lokalnych potencjałów. Prowadzone działania w kierunku energii odnawialnej pozwolą nie tylko ograniczyć emisję szkodliwych substancji do atmosfery, lecz także zapobiegać zjawiskom lokalnego niedoboru energii występującym na terenie regionu, zwiększając tym samym bezpieczeństwo energetyczne województwa.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.1	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 4.1	1. Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE 2. Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE

OPIS DZIAŁANIA		
		3. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej
10. Typy projektów	Działanie 4.1	– **Infrastruktura do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych.** Wsparciem zostaną objęte projekty polegające na budowie, rozbudowie oraz przebudowie infrastruktury mające na celu produkcję energii elektrycznej i/lub cieplnej. W szczególności inwestycje w budowę/przebudowę: • instalacji/jednostek wytwórczych energii elektrycznej/ cieplnej przy wykorzystaniu energii wiatru, słońca (fotowoltaika, kolektory słoneczne), biomasy, biogazu, geotermii, pomp ciepła oraz wody (wraz z ewentualnym podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej); • instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw II i III generacji. Energia elektryczna i cieplna może być wytwarzana na własne potrzeby, jak również z możliwością sprzedaży do sieci (prosument). W przypadku tego rodzaju projektów dofinansowanie będzie mogło obejmować również: – przyłącza jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej ze źródeł odnawialnych do najbliższej istniejącej sieci. W tym kontekście przyłącze, rozumiane jest jako odcinek sieci łączący jednostkę/jednostki wytwarzania energii z punktem, w którym następuje rozgraniczenie własności sieci między właścicielem jednostki wytwórczej i operatorem sieci. – budowę lub przebudowę sieci skutkującej zwiększeniem przepustowości infrastruktury elektroenergetycznej oraz umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Elementy te muszą stanowić integralną część projektu, niezbędną dla osiągnięcia celów tego projektu. **W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działań zastosowanie będą mieć następujące zasady:**

OPIS DZIAŁANIA		
		Przy wyborze projektów do dofinansowania będą brane pod uwagę między innymi aspekty lokalizacji inwestycji względem obszarów Natura 2000 (w szczególności obszarów specjalnej ochrony ptaków) oraz szlaków migracyjnych zwierząt. Kluczowe w ramach oceny projektów dotyczących wytwarzania energii z OZE będzie kryterium efektywności kosztowej oraz osiągniętych rezultatów wpisujących się w cele priorytetu inwestycyjnego. Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze inwestycji do wsparcia będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie np. 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągane rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO_2). W przypadku realizacji tzw. „projektów parasolowych”[21], w celu zapewnienia efektywnego wdrażania beneficjentem przyznawanej pomocy będą m. in jednostki samorządu terytorialnego, a odbiorcami końcowymi projektu będą m.in. gospodarstwa domowe, osoby prawne itd. Preferencję uzyskają projekty tworzące „zielone” miejsca pracy, a także projekty ukierunkowane na wspieranie obszarów gospodarczych o największym potencjale rozwoju/inteligentnych specjalizacji regionu. Preferencję uzyskają również projekty realizowane w partnerstwie będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej za pośrednictwem organizacji pozarządowych, Lokalnej Grupy Działania (LGD). Preferencja dotyczyła będzie także projektów przyczyniających się do upowszechniania edukacji ekologicznej (w szczególności zwiększające świadomość społeczną w zakresie OZE oraz energetyki prosumenckiej).

[21] projekty o charakterze rozproszonym realizowane za pośrednictwem m.in. jednostek samorządu terytorialnego , gdzie odbiorcami końcowymi projektu są m.in. gospodarstwa domowe, osoby prawne itd.

OPIS DZIAŁANIA		
11. Typ beneficjenta	Działanie 4.1	▪ JST, ich związki i stowarzyszenia; ▪ jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; ▪ jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; ▪ administracja rządowa; ▪ przedsiębiorstwa; ▪ szkoły wyższe; ▪ podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia; ▪ spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y (Towarzystwo Budownictwa Społecznego); ▪ organizacje pozarządowe; (w tym również podmioty działające w oparciu o przepisy ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym); ▪ kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; ▪ Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne; ▪ podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 4.1	Główną grupę docelową interwencji stanowią użytkownicy indywidualni, przedsiębiorcy oraz sektor publiczny zainteresowany wsparciem zwiększenia udziału OZE w produkcji energii oraz rozwojem energetyki prosumenckiej.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 4.1	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 4.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 4.1	54 475 309
16. Mechanizmy powiązania interwencji	Działanie 4.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)		
17. Instrumenty terytorialne[22]	Działanie 4.1	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.1	Konkursowy Podmiot odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU. W ramach trybu konkursowego możliwe jest również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. W zakresie instrumentów finansowych tryb określony w artykule 38 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. – IZ.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Wsparciem objęte będą urządzenia bądź instalacje do produkcji energii elektrycznej lub cieplnej, których łączna maksymalna moc zainstalowana nie będzie przekraczała następujących limitów: – energia wodna - do 5 MWe, – energia wiatru - do 5 MWe, – energia słoneczna - do 2 MWe/MWt, – energia geotermalna - do 2 MWt/ MWe, – energia biogazu - do 1 MWe,

[22] Wskazanie czy działanie/ poddziałanie dotyczy instrumentu terytorialnego, a jeśli tak, to wskazanie tego instrumentu opisanego szerzej w części IV SZOOP.

OPIS DZIAŁANIA		
		– energia biomasy - do 5 MWt/MWe, Ze wsparcia wykluczone są inwestycje w infrastrukturę instytucji opiekuńczo-pobytowych (rozumianych zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, a w przypadku instytucji zdrowotnych – zgodnie z Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej chyba że rozpoczęty w nich został proces przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu. **Projekty wykorzystujące OZE w zakresie wysokosprawnej kogeneracji wspierane są wyłącznie w ramach Działania 4.2 Efektywność energetyczna w ramach typu projektu 3 Wysokosprawna kogeneracja** **Dodatkowe wymagania w zakresie projektów polegających na zastosowaniu biomasy:** W przypadku pozyskiwania energii z biomasy, wspierane będą w szczególności instalacje o najwyższej wydajności spalania z uwzględnieniem systemów umożliwiających kontrolę emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza. Przedmiotowe inwestycje powinny wpisywać się w wojewódzkie plany ochrony powietrza i uwzględniać wymogi dyrektywy 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszego powietrza dla Europy. **Dodatkowe wymagania w zakresie projektów polegających na zastosowaniu energii wodnej:** Inwestycje w zakresie energetyki wodnej dotyczyć będą wyłącznie modernizacji istniejących obiektów (wyposażonych w hydroelektrownie), modernizacji budowli piętrzących, a także budowy nowych jednostek wytwórczych. Z możliwości uzyskania dofinansowania wyłączone są inwestycje z zakresu wznoszenia nowych budowli piętrzących.

OPIS DZIAŁANIA		
		Zastosowanie mają warunki dotyczące projektów mogących mieć wpływ na stan wód, które szczegółowo zostały opisane w Działaniu 5.1. Współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i może być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 RDW, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 RDW w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy (PGWD). Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z RDW drugiego cyklu PGWD przez KE. **Dodatkowe wymagania w zakresie projektów, których elementem jest budowa lub przebudowa sieci dystrybucyjnych średnich i niskich napięć** W przypadku budowy oraz modernizacji sieci dystrybucyjnych inwestycje będą realizowane przez operatorów systemu dystrybucyjnego (OSD) i dotyczyć będą sieci dystrybucyjnej o napięciu średnich i niskich napięć poniżej 110kV. Zgodnie z UP, w przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych	Działanie 4.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
jako % wydatków kwalifikowalnych		
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 4.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018. r. poz. 362.); 2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 05 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U. poz.2011); 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 05 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U. poz.2021); 4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.1420);

OPIS DZIAŁANIA		
		5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 4.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Ogółem
		Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta		Ogółem
	Działanie 4.1	▪ Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej

OPIS DZIAŁANIA		
jako % wydatków kwalifikowalnych		
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 4.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 4.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 4.1	nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.1	W ramach priorytetu przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.1	nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.1	nie dotyczy

II.4.2 Działanie 4.2 Efektywność energetyczna

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 4.2	Efektywność energetyczna
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 4.2	Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym Głównym celem interwencji realizowanej w ramach działania jest zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej. Zgodnie z założeniami Strategii Europa 2020 jednym z celów wyznaczonych do osiągnięcia do 2020 r. jest zmniejszenie zużycia energii o 20%. Jednym z najbardziej skutecznych sposobów osiągnięcia tego celu jest wzrost efektywności energetycznej. Obszarami posiadającymi największy potencjał są m.in. budynki użyteczności publicznej i wielorodzinne budynki mieszkalne. Dla osiągnięcia jak największego efektu właściwym jest wprowadzenie kompleksowego wymiaru modernizacji energetycznej opartego o zasady energooszczędnego użytkowania budynku skorelowane z wykorzystaniem ciepła użytkowego, a także odnawialnymi źródłami energii. Dodatkowo zakładany w ramach działania wzrost udziału produkcji ciepła i energii w skojarzeniu przyniesie znaczne oszczędności ekonomiczne. Zmniejszenie zużycia paliwa w instalacjach z zastosowaniem kogeneracji przyczyni się także do redukcji gazów cieplarnianych. Realizowane inwestycje prowadzące do uzyskania oszczędności zużycia energii, przyniosą optymalizację kosztów jej zużycia, prowadząc tym samym do zmniejszenia zjawiska ubóstwa energetycznego.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.2	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych 2. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych 3. Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 4.2	1. Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii 2. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków 3. Moc zainstalowana energii elektrycznej i cieplnej 4. Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej w ramach kogeneracji

OPIS DZIAŁANIA		
10. Typy projektów	Działanie 4.2	**1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej[23]** W ramach działania wspierane będą inwestycje z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w szczególności promując jej kompleksowy wymiar tj. głęboką[24] modernizację energetyczną, w tym z możliwością wymiany źródeł ciepła oraz możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii (jako element projektu). W ramach modernizacji energetycznej wsparcie będzie skierowane na bardzo szeroki zakres prac, w tym m.in: • ocieplenie obiektu: przegród zewnętrznych obiektu, w tym ścian zewnętrznych, podłóg, dachów i stropodachów wymiana okien, drzwi zewnętrznych; • wymiana oświetlenia na energooszczędne;

[23] Przez budynek użyteczności publicznej należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej. Definicja powinna być analogiczna jak w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r., poz.1422,).

[24] Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna budynku, rozumiana jako kompleksowa termomodernizacja, zgodnie z artykułem 2 punkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U z 2018 r., poz. 966), oznacza przedsięwzięcie wpływające na poprawę efektywności energetycznej budynku, którego przedmiotem jest: a) ulepszenie w wyniku, którego następuje zmniejszenie zapotrzebowania na energię końcową dostarczaną do budynku na potrzeby ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej, b) ulepszenie w wyniku, którego następuje zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła, jeżeli budynki do których dostarczana jest z tych sieci energia, spełniają wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej, określone w przepisach techniczno-budowlanych, lub zostały podjęte działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii dostarczanej do tych budynków, c) wykonanie przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła, w wyniku czego następuje zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do budynku, d) całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji.
W przypadku ulepszenia polegającego na poprawie izolacyjności cieplnej przegród, powinny być spełnione minimalne wymagania dotyczące oszczędności energii i izolacyjności cieplnej określone w przepisach techniczno-budowlanych. Przez przepisy techniczno-budowlane rozumie się rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422.).

OPIS DZIAŁANIA		
		• przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła[25] na bardziej efektywne energetycznie i ekologiczne lub podłączenie do sieci ciepłowniczej/chłodniczej) [26]; • instalacja/przebudowa systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE; • budowa i przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji wraz z rekuperacją; • zastosowanie automatyki pogodowej; • zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku; • instalacja mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne; • instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach; • instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej; • instalacja zaworów podpionowych i termostatów. **W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:** W przypadku inwestycji dotyczących źródeł ciepła wsparcie powinno być uwarunkowane zwiększeniem efektywności energetycznej i ograniczeniem zapotrzebowania na energię w budynku, w którym wykorzystywana będzie energia ze wspieranego urządzenia. Przy wyborze projektów do dofinansowania będą brane pod uwagę między innymi aspekty dotyczące efektywności kosztowej projektu. Poza tym o wsparciu takich projektów

[25] Wymiana źródła ciepła kwalifikuje się do wsparcia pod warunkiem zapewnienia znacznej redukcji CO2 w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zmiany spalanego paliwa). Ze względu na to, że inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter, powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

26 Wymiana źródła ciepła będzie niekwalifikowalna, jeżeli budynek jest podłączony do sieci ciepłowniczej/chłodniczej lub możliwe i racjonalne pod względem ekonomicznym jest jego podłączenie do ww. sieci.

OPIS DZIAŁANIA		
		decydować będą także inne osiągane rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO_2 i PM 10). Preferowana będzie realizacja projektów zwiększających efektywność energetyczną powyżej 60%. Priorytetowo będą wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Preferowane będą inwestycje realizowane w oparciu o przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej lub inne równoważne dokumenty. Preferencję uzyskają projekty wynikające ze Strategii OMW oraz realizowane w formule ESCO[27] Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego. **2. Termomodernizacja budynków mieszkalnych** W ramach działania wspierane będą inwestycje z zakresu poprawy efektywności energetycznej wielorodzinnych i jednorodzinnych budynków mieszkalnych w szczególności promując jej kompleksowy wymiar tj. głęboką modernizację energetyczną, w tym z możliwością wymiany źródeł ciepła oraz możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii (jako element projektu).

[27] Przedsiębiorstwo usług energetycznych (ang. Energy Service Company). W przypadku przedsiębiorstw świadczące usługi energetyczne lub dostarczających innych środków poprawy efektywności energetycznej dla zakładów lub w pomieszczeń użytkownika (przedsiębiorcy, instytucji publicznej), ponoszą one pewną część ryzyka finansowego. Dlatego też zapłata za wykonane usługi może być oparta (w całości lub w części) na osiągnięciu poprawy efektywności energetycznej oraz spełnieniu innych uzgodnionych kryteriów efektywności u użytkownika. Przewidywana formuła dla projektów realizowanych przy pomocy przedsiębiorstw usług energetycznych to partnerstwo publiczno – prywatne.

OPIS DZIAŁANIA		
		W ramach modernizacji energetycznej wsparcie będzie skierowane na bardzo szeroki zakres prac, w tym m.in.: • ocieplenie obiektu: przegród zewnętrznych obiektu, w tym ścian zewnętrznych, podłóg, dachów i stropodachów wymiana okien, drzwi zewnętrznych; • wymiana oświetlenia na energooszczędne; • przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła[28] na bardziej efektywne energetycznie i ekologiczne lub podłączenie do sieci ciepłowniczej/chłodniczej) [29]; • instalacja/przebudowa systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE; • budowa i przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji wraz z rekuperacją; • zastosowanie automatyki pogodowej; • zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku; • instalacja mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne; • instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach; • instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej; • instalacja zaworów podpionowych i termostatów. Przez budynek mieszkalny należy rozumieć budynek przeznaczony na cele mieszkalne zajęty przez lokale mieszkalne.

[28] Wymiana źródła ciepła kwalifikuje się do wsparcia pod warunkiem zapewnienia znacznej redukcji CO_2 w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zmiany spalanego paliwa). Ze względu na to, że inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter, powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

[29] Wymiana źródła ciepła będzie niekwalifikowalna, jeżeli budynek jest podłączony do sieci ciepłowniczej/chłodniczej lub możliwe i racjonalne pod względem ekonomicznym jest jego podłączenie do ww. sieci.

OPIS DZIAŁANIA		
		Projekty tego typu wspierane będą głównie za pośrednictwem instrumentów finansowych. **W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:** W przypadku inwestycji dotyczących źródeł ciepła wsparcie powinno być uwarunkowane zwiększeniem efektywności energetycznej i ograniczeniem zapotrzebowania na energię w budynku, w którym wykorzystywana będzie energia ze wspieranego urządzenia. Przy wyborze projektów do dofinansowania będą brane pod uwagę między innymi aspekty dotyczące efektywności kosztowej projektu. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągane rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO_2 i PM10). Preferowana będzie realizacja projektów zwiększających efektywność energetyczną powyżej 60%. Priorytetowo będą wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Preferowane będą inwestycje realizowane w oparciu o przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej lub inne równoważne dokumenty. Preferencję uzyskają projekty wynikające ze Strategii OMW oraz realizowane w formule ESCO[30]

[30] Przedsiębiorstwo usług energetycznych (ang. Energy Service Company). W przypadku przedsiębiorstw świadczące usługi energetyczne lub dostarczających innych środków poprawy efektywności energetycznej dla zakładów lub w pomieszczeń użytkownika (przedsiębiorcy, instytucji publicznej), ponoszą one pewną część ryzyka finansowego. Dlatego też zapłata za wykonane usługi może być oparta (w całości lub w części) na osiągnięciu poprawy efektywności energetycznej oraz spełnieniu innych uzgodnionych kryteriów efektywności u użytkownika. Przewidywana formuła dla projektów realizowanych przy pomocy przedsiębiorstw usług energetycznych to partnerstwo publiczno – prywatne.

OPIS DZIAŁANIA		
		Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego. **3. Wysokosprawna kogeneracja** • budowa, rozbudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji[31] w tym również z OZE, • przebudowa jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji, W ramach powyższych projektów umożliwia się również budowę przyłączeń do sieci ciepłowniczej/chłodniczej i elektroenergetycznej stanowiących element projektu dla jednostek wytwarzających energię elektryczną i ciepła oraz chłodu w skojarzeniu. **W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:** Preferowane będą inwestycje realizowane w oparciu o przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej lub inne równoważne dokumenty. Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO_2 oraz innych zanieczyszczeń powietrza (w szczególności PM10). Inwestycje kogeneracyjne będą mogły występować w koordynacji z modernizacją energetyczną budynków prowadząc łącznie do zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło i energię elektryczną oraz chłód.

[31] Zgodnie definicją „wysokosprawnej kogeneracji" w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE.

OPIS DZIAŁANIA		
		Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynku, w którym wykorzystywana będzie energia ze wspieranego urządzenia. Preferencję uzyskają projekty wynikające ze Strategii OMW.
11. Typ beneficjenta	Działanie 4.2	• JST, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; • jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; • przedsiębiorstwa (dotyczy tylko 3. Typu projektu: Wysokosprawna Kogeneracja); • Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu wykonywany jest na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO WM 2014-2020; • podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia; • instytucje kultury; • szkoły wyższe; • spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y; • kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; • organizacje pozarządowe; • PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 4.2	Główne grupy docelowe interwencji stanowią mieszkańcy województwa oraz instytucje i podmioty zainteresowane poprawą efektywności energetycznej infrastruktury mieszkaniowej i publicznej oraz kogeneracją.

OPIS DZIAŁANIA		
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 4.2	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 4.2	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 4.2	104 541 043
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne .
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 4.2	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.2	Konkursowy W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU. W zakresie instrumentów finansowych tryb określony w artykule 38 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. – IZ.

OPIS DZIAŁANIA		
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	1. **Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej** 2. **Termomodernizacja budynków mieszkalnych** Warunkiem wstępnym realizacji inwestycji będzie przeprowadzenie właściwej oceny potrzeb i metod osiągnięcia oszczędności energii i redukcji emisji w sposób opłacalny, tak aby czynnikiem decydującym o wyborze takich inwestycji był najlepszy stosunek wykorzystania zasobów do osiągniętych rezultatów. Obowiązkowym warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie przeprowadzenie audytów energetycznych, które posłużą do weryfikacji faktycznych oszczędności energii oraz wynikających z nich wymiernych skutków finansowych. Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego, stanowiącego niezbędny element projektu. Osiągnięcie zamierzonych celów modernizacyjnych musi zostać potwierdzone audytem po zakończeniu rzeczowej realizacji projektu. Dodatkowo wymaganym elementem projektu jest instalacja liczników niezbędnych do prawidłowego prezentowania danych o zużyciu oraz produkcji ciepła i energii elektrycznej, w tym ze źródeł odnawialnych. Montaż liczników nie jest obligatoryjny w przypadku, gdy nie jest to technicznie i ekonomicznie uzasadnione lub gdy budynek będący przedmiotem kompleksowej modernizacji energetycznej został uprzednio wyposażony w ww. urządzenia. Instalacja liczników ma zastosowanie w szczególności do budynków mieszkalnych. Istnieje również obowiązek instalacji termostatów i zaworów podpionowych, w przypadku braku wcześniejszych działań w tym zakresie oraz jeżeli będzie to wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego. Powyższe wydatki będą stanowić koszt kwalifikowalny. Do wsparcia nie będzie się kwalifikowała wymiana sprzętu AGD i RTV. Projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do dofinansowania. W ramach Działania mogą być wspierane projekty termomodernizacyjne uwzględniające inwestycje w kotły grzewcze[71] - zgodnie z zapisami dotyczącymi Poddziałania 4.3.1 typ

OPIS DZIAŁANIA		
		projektu: Ograniczenie „niskiej emisji”. Wymianie mogą podlegać stare kotły, piece, urządzenia grzewcze wykorzystujące paliwa stałe. Wspierane będą kotły elektryczne, olejowe, spalające biomasę (np. drewno, pellet) lub paliwa gazowe, z wyłączeniem pieców węglowych. Wsparcie może zostać udzielone jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej nie jest uzasadnione ekonomicznie. Wsparcie kotłów zużywających węgiel stanowi wydatek niekwalifikowany. Wymianę źródła ciepła kwalifikuje się do wsparcia pod warunkiem zapewnienia znacznej redukcji CO_2 w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zmiany spalanego paliwa). Ze względu na to, że inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter, powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Wymiana źródła ciepła będzie niekwalifikowalna, jeżeli budynek jest podłączony do sieci ciepłowniczej/chłodniczej lub możliwe i racjonalne pod względem ekonomicznym jest jego podłączenie do ww. sieci. W obszarze ochrony zdrowia projekty z zakresu termomodernizacji mogą dotyczyć tylko obiektów, których funkcjonowanie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb opracowanych przez Ministerstwo Zdrowia. W ramach działania realizowane będą projekty z wyłączeniem budynków użyteczności publicznej dla organów m.in: państwowych jednostek budżetowych i administracji rządowej oraz podległych jej organów i jednostek administracyjnych, państwowych osób prawnych, a także projekty realizowane w wyżej wskazanych budynkach przez podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE. Przedmiotowe ograniczenie nie dotyczy szkół wyższych oraz PGL Lasy Państwowe i jego jednostek organizacyjnych.

OPIS DZIAŁANIA		
		Ze wsparcia wykluczone są inwestycje w infrastrukturę instytucji opiekuńczo-pobytowych (rozumianych zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, a w przypadku instytucji zdrowotnych – zgodnie z Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej chyba że rozpoczęty w nich został proces przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu. **Dodatkowe wymagania w zakresie projektów polegających na zastosowaniu wysokosprawnej kogeneracji:** Dopuszczalna moc instalacji realizacji projektów do 1 MWe. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO_2 o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji. Dopuszczona jest pomoc inwestycyjna dla wysokosprawnych instalacji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że te instalacje nie zastępują urządzeń o niskiej emisji, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne. Ze wsparcia wykluczone są inwestycje w infrastrukturę instytucji opiekuńczo-pobytowych (rozumianych zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, a w przypadku instytucji zdrowotnych – zgodnie z Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej chyba że rozpoczęty w nich został proces przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu.

OPIS DZIAŁANIA		
		Zgodnie z UP, w przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.2	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 4.2	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018, poz. 362.);

OPIS DZIAŁANIA		
		2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje wspierające efektywność energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020; 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.1420); 4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.488).
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 4.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane		Ogółem
	Działanie 4.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Przewiduje się współfinansowanie z budżetu państwa w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych.

OPIS DZIAŁANIA		
beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.2	– Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 4.2	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 4.2	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 4.2	9,7 mln
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.2	W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art.

OPIS DZIAŁANIA		
		37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.2	Pożyczki
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.2	• Spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y, JST (nie dotyczy 3. Typu projektu: Wysokosprawna kogeneracja)

II.4.3 Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania	Działanie 4.3	Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza
	Poddziałanie 4.3.1	Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i rozwój mobilności miejskiej
	Poddziałanie 4.3.2	Mobilność miejska w ramach ZIT
7. Cel szczegółowy działania i poddziałań	Działanie 4.3	Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza Głównym celem interwencji realizowanej w ramach działania jest poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych pochodzenia antropogenicznego ze źródeł powierzchniowych oraz liniowych spowodowanych przez zwiększony ruch drogowy. Największy problem stanowi emisja powierzchniowa (tzw. niska emisja), pochodząca z indywidualnych palenisk domowych i lokalnych kotłowni. Świadczy to o niewystarczającej dystrybucji ciepła sieciowego do odbiorców, konieczności poprawy sprawności wytwarzania ciepła indywidualnych czynników grzewczych, a także ograniczenia strat ciepła związanych z przesyłem. Działania o charakterze naprawczym i zapobiegawczym pogarszaniu się stanu powietrza stanowić będą również inwestycje z zakresu przesunięcia międzygałęziowego ruchu odbywanego za pomocą motoryzacji indywidualnej na rzecz ruchu niezmotoryzowanego i komunikacji zbiorowej.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 4.3.1	1. Liczba pojazdów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź” 2. Powierzchnia podlegająca zmianie sposobu ogrzewania
	Poddziałanie 4.3.2	1. Liczba pojazdów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”
9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 4.3.1.	1. Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów 2. Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów „parkuj i jedź”

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		3. Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź” 4. Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej 5. Powierzchnia podlegająca zmianie sposobu ogrzewania 6. Liczba wymienionych punktów oświetlenia ulicznego
	Poddziałanie 4.3.2	1. Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów 2. Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów „parkuj i jedź” 3. Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”
10. Typy projektów	Poddziałanie 4.3.1	**1. Ograniczenie ,,niskiej emisji”**[32] W ramach działania wsparcie udzielane będzie na realizację projektów dotyczących likwidacji „niskiej emisji” w regionie. Interwencja w działaniu będzie skierowana na realizację przyłączy do sieci ciepłowniczej/chłodniczej oraz wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych wykorzystujących paliwa stałe. Wspierane będą kotły elektryczne, olejowe, spalające biomasę (np. drewno, pellet) lub paliwa gazowe, z wyłączeniem pieców węglowych. Wsparcie może zostać udzielone jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej nie jest uzasadnione ekonomicznie. Zakres: • wymiana źródła ciepła (kotłów, pieców, urządzeń grzewczych) w gospodarstwach domowych (w budynkach mieszkalnych33 jednorodzinnych i wielorodzinnych), kotłowniach osiedlowych; • wymiana źródła ciepła (kotłów, pieców, urządzeń grzewczych) w budynkach użyteczności publicznej

[32] Niska emisja – emisja produktów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych do atmosfery ze źródeł emisji (emiterów) znajdujących się na wysokości nie większej niż 40 m - emisja komunikacyjna i pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych. Do produktów spalania wpływających na występowanie niskiej emisji zaliczyć można gazy: dwutlenek węgla CO_2, tlenek węgla CO, dwutlenek siarki SO_2, tlenki azotu NO_X, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne np. benzo(a)piren oraz dioksyny, a także metale ciężkie (ołów, arsen, nikiel, kadm) i pyły zawieszone PM10, PM2,5

[33] Przez budynek mieszkalny należy rozumieć budynek przeznaczony na cele mieszkalne zajęty przez lokale mieszkalne.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		● podłączenie do sieci ciepłowniczej/chłodniczej **W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:** Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynku, w którym wykorzystywana będzie energia ze wspieranego urządzenia. Uzupełnieniem inwestycji (tj. wyłącznie w połączniu z typem projektu wskazanym powyżej jako komplementarny i niedominujący element projektu) może być termomodernizacja budynku. Projekty oceniane będą głównie w oparciu o kryterium osiągniętych efektów ekologicznych (wpływ na redukcję CO_2 i PM 10). Priorytetowo będą wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Preferencję w ramach priorytetu uzyskają projekty realizowane w formule ESCO[34]. Priorytetowo wspierane będą inwestycje uzasadnione likwidacją źródeł „niskiej emisji" na obszarach, o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych poziomach zanieczyszczeń powietrza. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w dopuszczalny dobowy poziom stężeń pyłu PM10 wynosi 50 µg/m3 i nie może być przekroczony częściej niż 35 dni w roku, natomiast średnia roczna nie może przekraczać 40 µg/m3. Dla projektów

[34] Przedsiębiorstwo usług energetycznych (ang. Energy Service Company). W przypadku przedsiębiorstw świadczących usługi energetyczne lub dostarczających innych środków poprawy efektywności energetycznej dla zakładów lub w pomieszczeń użytkownika (przedsiębiorcy, instytucji publicznej), ponoszą one pewną część ryzyka finansowego. Dlatego też zapłata za wykonane usługi może być oparta (w całości lub w części) na osiągnięciu poprawy efektywności energetycznej oraz spełnieniu innych uzgodnionych kryteriów efektywności u użytkownika. Przewidywana formuła dla projektów realizowanych przy pomocy przedsiębiorstw usług energetycznych to partnerstwo publiczno – prywatne.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		realizowanych na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia PM10, wymogiem jest uzyskanie redukcji emisji pyłów. W przypadku realizacji tzw. „projektów parasolowych”[35], w celu zapewnienia efektywnego wdrażania beneficjentem przyznawanej pomocy będą m. in jednostki samorządu terytorialnego, a odbiorcami końcowymi projektu będą m.in. gospodarstwa domowe, osoby prawne itd. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego. **2. Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej:** Interwencja podejmowana w ramach Działania ukierunkowana jest na zwiększenie roli transportu miejskiego, jako alternatywy dla motoryzacji indywidualnej w miastach oraz ich obszarach funkcjonalnych. Realizowane będą przedsięwzięcia służące zwiększeniu wykorzystania niskoemisyjnego i bezemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności miejskiej. W ramach poprawy i rozwoju systemu multimodalnego transportu publicznego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych wsparcie będzie skierowane na szeroki zakres prac, w tym: **a. Tabor na potrzeby transportu publicznego** zakup niskoemisyjnego i bezemisyjnego taboru autobusowego zasilanego paliwem alternatywnym[36] Uzupełnieniem inwestycji (tj. wyłącznie w połączeniu z typem projektu wskazanym powyżej, jako komplementarny i niedominujący element projektu) mogą być przedsięwzięcia z zakresu:

[35] projekty o charakterze rozproszonym realizowane za pośrednictwem m.in. jednostek samorządu terytorialnego , gdzie odbiorcami końcowymi projektu są m.in. gospodarstwa domowe, osoby prawne itd.

36 W rozumieniu przedstawionym w krajowych ramach polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (dot. dyrektywy 2014/04/UE)

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• budowy/rozbudowy infrastruktury ładowania pojazdów paliwem alternatywnym - instalacji do dystrybucji ekologicznych nośników energii (np. na potrzeby pojazdów zaopatrzonych w silniki o napędzie elektrycznym, gazowym, wodorowym, biopaliwa), dla komunikacji zbiorowej – jeśli jest to uzasadnione inwestycją główną, tj. zakupem/modernizacją taboru autobusowego) • budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportu publicznego w tym np.: uzupełnienia istniejącego układu wydzielonych pasów dla autobusów, wyposażenia dróg w zjazdy, zatoki autobusowe, przystanki i inne urządzenia drogowe dla komunikacji miejskiej); • budowa zintegrowanego systemu monitorowania i zarządzania ruchem (w tym: monitoring bezpieczeństwa, zakup i montaż systemów sterowania i nadzoru ruchu). **b. Parkingi ,,Parkuj i Jedź”** • budowa/przebudowa węzłów (centrów) przesiadkowych, systemy ,,Parkuj i Jedź” • przystosowanie istniejących parkingów do funkcji ,,Parkuj i Jedź" **c. Ścieżki i infrastruktura rowerowa** • budowa, przebudowa lub wytyczenie wydzielonych dróg dla rowerów z wyłączeniem ścieżek rowerowych pełniących funkcję turystyczną: ✓ oznakowanie przejazdów, pasów dla rowerów i wyznaczenie śluz rowerowych oraz przejazdy rowerowe przez skrzyżowania. **d. Organizacja i zarządzanie ruchem – ITS** • zakup oraz montaż urządzeń z zakresu systemów zarządzania ruchem, w tym: ✓ systemy centralnego sterowania sygnalizacją i ruchem ✓ znaki drogowe o zmiennej treści ✓ systemy monitorowania ruchu wraz z informowaniem o aktualnej sytuacji ruchowej wraz z równoczesną zmianą geometrii skrzyżowań pod kątem najlepszego wykorzystania instalowanego systemu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Realizowane systemy centralnego sterowania sygnalizacją i ruchem powinny mieć za główny cel nadanie priorytetu/ preferencji dla ruchu niezmotoryzowanego i/lub transportu zbiorowego. Realizowane będą w szczególności projekty kompleksowe[37] które mogą obejmować typy projektów a-d. **Dodatkowo dla wszystkich powyższych typów projektów z obszaru Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej (2)** Dodatkowo dla wszystkich powyższych typów projektów z obszaru Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, wyłącznie jako uzupełniające i niedominujące elementy projektu, realizujące bezpośrednio cele projektu oraz pozostające w bezpośrednim powiązaniu funkcjonalnym ze wskazanymi powyżej typami projektów, mogą być realizowane zadania dotyczące infrastruktury towarzyszącej, w tym np.: ▪ poprawa funkcjonalności ruchu pieszego i rowerowego (z wyłączeniem funkcji turystycznej); ▪ miejsca parkingowe dla rowerów, kładki i tunele pieszo-rowerowe, przebudowa schodów na pochylnie z przeznaczeniem do wykorzystania dla rowerzystów; ▪ chodniki i przejścia dla pieszych; ▪ zlokalizowane w ciągach[38] ścieżek/dróg rowerowych systemy publicznych wypożyczalni rowerów wraz z budową/instalacją stacji, zakupem rowerów i systemem informatycznym do obsługi wypożyczeń; ▪ infrastruktura niezbędna do korzystania z komplementarnych form transportu tj. transportu bezemisyjnego komplementarnego w stosunku do autobusowego

[37] projekty kompleksowe to projekty obejmujące co najmniej dwa typy projektów a-d, wskazane w pkt 2 Poddziałania 4.3.1

38 istniejących lub planowanych do realizacji w ramach projektu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		transportu publicznego np. bikesharing lub carsharingu opartego o samochody elektryczne. ▪ modernizacja oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności; ▪ w przypadku realizacji projektów kompleksowych, możliwa jest budowa/przebudowa dróg lokalnych (powiatowych i gminnych) powinna ona być związana ze zrównoważoną mobilnością miejską i prowadzić do optymalizacji wykorzystania środków transportu publicznego oraz uzyskanie efektu ekologicznego poprzez uspokojenie ruchu drogowego. Szczegółowy opis możliwych do realizacji inwestycji oraz kwalifikowalności wydatków na drogi lokalne stanowi załącznik nr 5 do SZOOP. ▪ dla typów projektów a-d realizowanych odrębnie, inwestycje w infrastrukturę drogową (np. jezdnia, nawierzchnia, obiekty inżynierskie, odwodnienie itp.) mogą być współfinansowane wyłącznie w zakresie niezbędnym dla właściwej realizacji projektów i uzasadnionym z punktu widzenia technologicznego. Część wykraczająca poza niezbędny zakres projektu będzie stanowić wydatek niekwalifikowany. Uwarunkowania dot. kwalifikowania w/w elementów określono w załączniku 5 do SZOOP. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego. **3. Energooszczędne oświetlenie zewnętrzne (ulic, placów i dróg)** ● montaż lub modernizacja oświetlenia zewnętrznego (m.in. wymiana: źródeł światła, opraw, zapłonników, kabli zasilających, słupów, montaż nowych punktów świetlnych w ramach modernizowanych ciągów oświetleniowych; ● montaż urządzeń do inteligentnego sterowania oświetleniem ● montaż sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach typów projektów 1-3 zastosowanie będą mieć następujące zasady: Preferencję uzyskają projekty o dużej skali i sile oddziaływania, a także projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście oraz przyczyniające się do powstawania miejsc pracy. Preferencję uzyskają projekty realizowane w formule ESCO[39]. Priorytetowo będą realizowane projekty na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych poziomach zanieczyszczeń powietrza. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego. **W przypadku typu projektu – 2b. Parkingi „Parkuj i Jedź”** preferencję uzyskają projekty wyłonione w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego. Poprzez konkurs architektoniczny, architektoniczno – urbanistyczny lub urbanistyczny rozumie się procedury, które umożliwiają instytucji zamawiającej wybranie projektu koncepcyjnego, rozwiązania wytypowanego jako najlepsze po przeprowadzeniu postępowania konkursowego z przyznaniem lub bez przyznania nagród, przede wszystkim w dziedzinie urbanistyki i planowania przestrzennego, architektury oraz inżynierii.
	Poddziałanie 4.3.2	**Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej - ZIT:**

[39] Przedsiębiorstwo usług energetycznych (ang. Energy Service Company). W przypadku przedsiębiorstw świadczące usługi energetyczne lub dostarczających innych środków poprawy efektywności energetycznej dla zakładów lub w pomieszczeń użytkownika (przedsiębiorcy, instytucji publicznej), ponoszą one pewną część ryzyka finansowego. Dlatego też zapłata za wykonane usługi może być oparta (w całości lub w części) na osiągnięciu poprawy efektywności energetycznej oraz spełnieniu innych uzgodnionych kryteriów efektywności u użytkownika. Przewidywana formuła dla projektów realizowanych przy pomocy przedsiębiorstw usług energetycznych to partnerstwo publiczno – prywatne.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia ukierunkowane na wzmacnianie systemów multimodalnego transportu miejskiego na obszarze objętym strategią ZIT. **b. Parkingi ,,Parkuj i Jedź”** • budowa/przebudowa węzłów (centrów) przesiadkowych, systemy ,,Parkuj i Jedź” • przystosowanie istniejących parkingów do funkcji ,,Parkuj i Jedź" **b. Ścieżki i infrastruktura rowerowa** • budowa, przebudowa lub wytyczenie wydzielonych dróg dla rowerów z wyłączeniem ścieżek rowerowych pełniących funkcję turystyczną: • oznakowanie przejazdów, pasów dla rowerów i wyznaczenie śluz rowerowych oraz przejazdy rowerowe przez skrzyżowania. Dodatkowo dla wszystkich powyższych typów projektów z obszaru Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej – ZIT, wyłącznie jako uzupełniające i niedominujące elementy projektu, realizujące bezpośrednio cele projektu oraz pozostające w bezpośrednim powiązaniu funkcjonalnym ze wskazanymi powyżej typami projektów, mogą być realizowane zadania dot. infrastruktury towarzyszącej, w tym np.: • poprawa funkcjonalności ruchu pieszego i rowerowego (z wyłączeniem funkcji turystycznej); • miejsca parkingowe dla rowerów, kładki i tunele pieszo-rowerowe, przebudowa schodów na pochylnie z przeznaczeniem do wykorzystania dla rowerzystów; • chodniki i przejścia dla pieszych; • zlokalizowane w ciągach[40] ścieżek/dróg rowerowych systemy publicznych wypożyczalni rowerów wraz z budową/instalacją stacji, zakupem rowerów i systemem informatycznym do obsługi wypożyczeń;

[40] istniejących lub planowanych do realizacji w ramach projektu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• infrastruktura niezbędna do korzystania z komplementarnych form transportu tj. transportu bezemisyjnego komplementarnego w stosunku do autobusowego transportu publicznego np. bikesharing lub carsharingu opartego o samochody elektryczne. • modernizacja oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności; • inwestycje w infrastrukturę drogową (np. jezdnia, nawierzchnia, obiekty inżynierskie, odwodnienie itp.) mogą być współfinansowane wyłącznie w zakresie niezbędnym dla właściwej realizacji projektów z zakresu ścieżek rowerowych oraz P+R i uzasadnionym z punktu widzenia technologicznego. Część wykraczająca poza niezbędny zakres projektu będzie stanowić wydatek niekwalifikowany. Uwarunkowania dot. kwalifikowania w/w elementów określono w pkt 3 załącznika 5 do SZOOP. **W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. typów projektów zastosowanie będą mieć następujące zasady:** Preferencję uzyskają projekty o dużej skali i sile oddziaływania, a także projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście oraz przyczyniające się do powstawania miejsc pracy. Priorytetowo będą realizowane projekty na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych poziomach zanieczyszczeń powietrza. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego. **W przypadku typu projektu - a. Parkingi „Parkuj i Jedź”** preferencję uzyskają projekty wyłonione w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego. Poprzez konkurs architektoniczny, architektoniczno – urbanistyczny lub urbanistyczny rozumie się procedury, które umożliwiają instytucji zamawiającej wybranie projektu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		koncepcyjnego, rozwiązania wytypowanego jako najlepsze po przeprowadzeniu postępowania konkursowego z przyznaniem lub bez przyznania nagród, przede wszystkim w dziedzinie urbanistyki i planowania przestrzennego, architektury oraz inżynierii.
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 4.3.1	▪ jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; ▪ jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; ▪ spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y; ▪ Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu wykonywany jest na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO WM 2014-2020; ▪ przedsiębiorstwa; ▪ podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.
	Poddziałanie 4.3.2	JST funkcjonujące w ramach Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020 oraz jednostki organizacyjne tych JST.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 4.3	Główną grupę docelową interwencji stanowią mieszkańcy województwa, w tym przede wszystkim zamieszkujący regiony o najbardziej niekorzystnych warunkach pod względem jakości powietrza i występujących tam zanieczyszczeń.
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 4.3.1	MJWPU
	Poddziałanie 4.3.2	MJWPU oraz IP ZIT
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 4.3	Nie dotyczy
		Region lepiej rozwinięty

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 4.3	241 631 154
	Poddziałanie 4.3.1	region lepiej rozwinięty 127 698 810
	Poddziałanie 4.3.2	region lepiej rozwinięty 113 932 344
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 4.3.1	Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
	Poddziałanie 4.3.2	Projekty realizowane w ramach ZIT
17. Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 4.3.1	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
	Poddziałanie 4.3.2	ZIT - szczegółowy opis w rozdziale IV.1.2.1
18. Tryby wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 4.3.1	Konkursowy W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.
	Poddziałanie 4.3.2	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU oraz IP ZIT.
	Poddziałanie 4.3.1	Wszystkie inwestycje realizowane w ramach Działania 4.3 powinny być realizowane w szczególności na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów		poziomach zanieczyszczeń powietrza oraz muszą wpisywać się plany gospodarki niskoemisyjnej, programy ograniczenia niskiej emisji lub inne równoważne dokumenty. W ramach Działania 4.3 ze wsparcia wykluczone są inwestycje w infrastrukturę instytucji opiekuńczo-pobytowych (rozumianych zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, a w przypadku instytucji zdrowotnych – zgodnie z Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej chyba że rozpoczęty w nich został proces przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu. **Dodatkowe wymagania w zakresie projektów Ograniczenie niskiej emisji** W celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest aby beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, jednakże mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są indywidualne systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byliby m.in. mieszkańcy, osoby prawne. Wspierane będą kotły elektryczne, olejowe, spalające biomasę (np. drewno, pellet) lub paliwa gazowe, z wyłączeniem pieców węglowych. Wsparcie może zostać udzielone jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej nie jest uzasadnione ekonomicznie. Warunkiem wstępnym realizacji inwestycji będzie przeprowadzenie właściwej oceny potrzeb i metod osiągnięcia oszczędności energii i redukcji emisji w sposób opłacalny, tak aby czynnikiem decydującym o wyborze takich inwestycji był najlepszy stosunek wykorzystania zasobów do osiągniętych rezultatów. Inwestycje muszą przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO_2 (w odniesieniu do istniejących instalacji o min. 30%) i innych zanieczyszczeń powietrza, do znacznego zwiększenia oszczędności energii, a także przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. **Dodatkowe wymagania w zakresie projektów Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej:** Wsparcie będzie skierowane na teren miasta lub miasta i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie. **Na terenie wiejskim projekt może być realizowany tylko w przypadku, gdy stanowi on element transportu miejskiego bądź ma na celu zmianę środka transportu z indywidualnego samochodowego na publiczny lub indywidualny rowerowy, jako środka dojazdu do centrum przesiadkowego bądź miejsca pracy/nauki.** Modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie będzie celem samym w sobie, ale musi być widziana w kontekście zmian w mobilności miejskiej prowadzących do zmniejszenia emisji CO_2 i innych zanieczyszczeń (w szczególności PM 10), uciążliwych dla środowiska i mieszkańców aglomeracji oraz zwiększenia efektywności energetycznej systemu transportowego. Wszystkie projekty dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej, będą musiały uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategie miejskie lub dla obszarów aglomeracyjnych, kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej, które maja się przyczynić do osiągnięcia celów Strategii Europa 2020. Funkcję takich dokumentów pełnić będą Plany Gospodarki Niskoemisyjnej lub inne równoważne dokumenty. Ponadto projekty będą musiały wpisywać się

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		w założenia polityki mobilności dla obszaru na którym jest on realizowany, wynikające z Planu (Planów) Gospodarki Niskoemisyjnej lub planu (planów) mobilności miejskiej. Zakup pojazdów zasilanych dieslem spełniających normę spalin Euro VI i niższymi będzie stanowił wydatek niekwalifikowalny. Priorytetowo będzie traktowany zakup bezemisyjnych pojazdów transportu publicznego. W uzasadnionych przypadkach tzn. tam gdzie inwestycje w tabor bezemisyjny byłyby całkowicie nieuzasadnione, możliwe jest dokonywanie naborów wniosków dotyczących pojazdów z silnikami hybrydowymi łączącymi paliwo diesel (Euro VI) oraz elektryczne. Inwestycje w ścieżki rowerowe będące przedmiotem projektu mogą być finansowane jedynie jeżeli pełnią funkcję korytarzy transportowych i zostały zaprojektowane w celach: szerszego wykorzystania transportu niezmotoryzowanego indywidualnego, zmniejszenia wykorzystania samochodów osobowych, lepszej integracji gałęzi transportu, niższej emisji zanieczyszczeń powietrza, hałasu oraz niższego zatłoczenia, poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i nie zostały zaprojektowane jedynie jako infrastruktura turystyczno-rekreacyjna. Warunkiem realizacji inwestycji związanych z systemem publicznych wypożyczalni rowerów powinno być zapewnienie połączeń ścieżkami/drogami rowerowymi pomiędzy stacjami wypożyczania rowerów. Inwestycje w infrastrukturę niezbędną do korzystania z komplementarnych form transportu np. bikesharing lub carsharingu opartego o samochody elektryczne mogą być finansowane jedynie jeżeli zostaną wykorzystane w celu lepszej integracji transportu, niższej emisji zanieczyszczeń powietrza, hałasu. Priorytetem jest rozwój elektromobilności. Inwestycje mogą stanowić jedynie element uzupełniający (nie dominujący). Koszt zakupu samochodów w ramach carsharingu jest wydatkiem niekwalifikowalnym. Inwestycje w drogi lokalne będą finansowane jedynie, jako niezbędny i uzupełniający (nie dominujący) element projektu kompleksowego dotyczący systemu zrównoważonej mobilności miejskiej. Możliwa jest zatem realizacja dróg lokalnych stanowiących element projektów związanych z typami projektów w ramach pkt 2 Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, dla celów ograniczania transportochłonności.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Wyklucza się możliwość sfinansowania odrębnego, samodzielnego, projektu drogowego. Przedmiotowe inwestycje realizowane będą w oparciu o zapisy UP w zakresie wielkości kosztów przedsięwzięcia. Szczegółowy opis możliwych do realizacji inwestycji oraz kwalifikowalności wydatków na drogi lokalne stanowi załącznik nr 5 do SZOOP. Preferowane będą kompleksowe projekty obejmujące jak największą liczbę typów projektów wskazanych w ramach pkt 2 Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej. Zgodnie z UP, w przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.
	Poddziałanie 4.3.2	**Dodatkowe wymagania w zakresie projektów Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej:** Wszystkie projekty związane z rozwojem zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej muszą prowadzić do skoordynowania polityki transportowej z polityką przestrzenną tak, aby uzyskać zmniejszenie transportochłonności przyczyniając się do osiągnięcia niskoemisyjności. Muszą one wynikać z przygotowanych przez samorządy planów, zawierających odniesienia do kwestii przechodzenia na bardziej ekologiczne i zrównoważone systemy transportowe w miastach. Funkcję takich dokumentów pełnić będą Plany Gospodarki Niskoemisyjnej lub inne równoważne dokumenty. Inwestycje w ścieżki rowerowe będące przedmiotem projektu mogą być finansowane jedynie jeżeli pełnią funkcję korytarzy transportowych i zostały zaprojektowane w celach: szerszego wykorzystania transportu niezmotoryzowanego indywidualnego, zmniejszenia wykorzystania samochodów osobowych, lepszej integracji gałęzi transportu, niższej emisji zanieczyszczeń powietrza, hałasu oraz niższego zatłoczenia, poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i nie zostały zaprojektowane jedynie jako infrastruktura turystyczno-rekreacyjna. Warunkiem realizacji inwestycji związanych z systemem publicznych wypożyczalni rowerów powinno być zapewnienie połączeń ścieżkami/drogami rowerowymi pomiędzy stacjami wypożyczania rowerów.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.3	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 4.3.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
	Poddziałanie 4.3.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 4.3.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
	Poddziałanie 4.3.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Poddziałanie 4.3.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 05 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na efektywny energetycznie system

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		ciepłowniczy i chłodniczy w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 ; 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje wspierające efektywność energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020; 4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020. W przypadku projektów taborowych i infrastrukturalnych z zakresu publicznego transportu zbiorowego - pomoc publiczna w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych udzielana na podstawie: 1. Rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70; 2. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania artykułu 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym.
	Poddziałanie 4.3.2	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia.
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 4.3	
		Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych. inwestycji Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Przewiduje się współfinansowanie z budżetu państwa w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 4.3	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 4.3	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 4.3	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Poddziałanie 4.3.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 4.3.2	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 4.3.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 4.3.2	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 4.3.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 4.3.2	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 4.3.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 4.3.2	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.5 Oś Priorytetowa V – Gospodarka przyjazna środowisku

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Poprawa efektywności ograniczania skutków katastrof naturalnych Cel szczegółowy 2: Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów na Mazowszu Cel szczegółowy 3: Zwiększona dostępność oraz rozwój zasobów kulturowych regionu Cel szczegółowy 4: Wzmocniona ochrona bioróżnorodności w regionie

3. Syntetyczny opis osi	W zakresie gospodarki wodnej, podjęte zostaną wszelkie działania związane z poprawą systemu zarządzania ryzykiem powodziowym na terenie województwa mazowieckiego. W ramach gospodarki odpadami interwencja polegać będzie na poprawie efektywności systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie województwa mazowieckiego. Ponadto, interwencja ma na celu zmniejszenie ilości powstających odpadów oraz doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. Wsparcie w ramach kultury przyczyni się do zmiany jakościowej w odbiorze kultury, poprawy dostępu do zasobów kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnych i zwiększenia poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym. Zasadniczym zadaniem w ramach obszaru przyrody jest wzmocnienie ochrony różnorodności biologicznej.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	68 356 155
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.5.1 Działanie 5.1 Dostosowanie do zmian klimatu

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 5.1	Dostosowanie do zmian klimatu
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 5.1	Efektywniejsze zapobieganie katastrofom naturalnym, w tym powodziom i minimalizowanie ich skutków Podjęte zostaną wszelkie działania związane z poprawą systemu zarządzania ryzykiem powodziowym na terenie województwa mazowieckiego zgodnie z założeniami Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Interwencja RPO WM 2014-2020 w zakresie przedmiotowego obszaru wpłynie przede wszystkim na wzrost poziomu bezpieczeństwa powodziowego zamieszkałej w dolinach rzek ludności, a także przyczyni się do wzrostu możliwości retencjonowania wody w dobie niekorzystnych zmian klimatu. W związku z wysokim ryzykiem występowania pożarów lasów oraz innych negatywnych zjawisk atmosferycznych w województwie mazowieckim zauważa się konieczność doposażenia Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), które stanowią istotny element systemu reagowania i ratownictwa w przypadku wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Ponadto, zostaną podjęte działania w zakresie rozwoju systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania przed katastrofami w celu ochrony ludności zamieszkującej teren województwa mazowieckiego.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 5.1	1. Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej. 2. Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przed pożarami lasów.
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 5.1	1. Liczba wprowadzonych do użycia elementów zintegrowanego systemu wczesnego ostrzegania 2. Liczba zakupionego sprzętu specjalistycznego ratowniczo-gaśniczego

OPIS DZIAŁANIA		
10. Typy projektów	Działanie 5.1	▪ **rozwój kompleksowych systemów małej retencji zgodnie z Programem Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego oraz zabezpieczenie spływu wód wezbraniowych;** Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz działania dotyczące suszy będzie będą realizowane poprzez: budowę lub modernizację infrastruktury zabezpieczającej przed powodzią i urządzeń wodnych (np. jazów, zastawek, zbiorników i stopni wodnych). Realizacja powyższych projektów będzie uzależniona od spełnienia podstawowego warunku realizacji jakim jest zapewnienie ich pełnej zgodności z RDW, Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. U. UE L 288/27 z dnia 6 listopada 2007 r. oraz Dyrektywą Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Ponadto, w ramach typu projektu przewidziano wsparcie dla projektów które będą realizowane zgodnie z dobrymi praktykami opracowanymi w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko (POIŚ) 2007-2013 (wytyczne do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach, Lasy Państwowe). Realizacja projektów polegać będzie np.: na budowie i/lub tworzeniu budowli piętrzących na kanałach i małych ciekach w granicach ekosystemów od wód zależnych (głównie progi lub stopnie), renaturyzacji cieków oraz obszarów podmokłych (przywracanie naturalnego kształtu cieku, przywracanie ciągłości biologicznej cieku, przywracanie funkcji obszarom mokradłowym, budowie mikrozbiorników (oczek wodnych, stawów). Wszelkie działania wymienione powyższej w niniejszym obszarze muszą służyć ochronie przeciwpowodziowej. ▪ **systemy wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi;** Wsparciem zostanie objęta budowa systemu złożonego z zestawu syren alarmowych wraz z wyposażeniem. • Punkt alarmowy – w ramach zestawu punktu alarmowego znajdują się: • antena instalacja antenowa;

OPIS DZIAŁANIA		
		• syrena elektroniczna o mocy 300W lub większej; • moduł radiowy do włączania syren (IP i/lub radio cyfrowe); • montaż i uruchomienie syreny; • wraz z wyposażeniem. Ponadto, wsparciu podlegać będzie zakup centrum sterowania i kontroli (panel). ▪ **wzmocnienie potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych.** Zakup pojazdów ratowniczo-gaśniczych lub innych pojazdów specjalistycznych. Istotnym elementem doposażenia ww. jednostek będzie również możliwość pozyskania sprzętu stanowiącego wyposażenie specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno-ekologicznego, grup poszukiwawczo - ratowniczych. Ponadto, w ramach Programu możliwe będzie doposażenie w sprzęt jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. Preferowane będą: ▪ projekty realizowane na terenach wiejskich; ▪ projekty zawierające elementy związane z podnoszeniem świadomości postępowania ludności w przypadku występowania zjawisk katastrofalnych.
11. Typ beneficjenta	Działanie 5.1	▪ JST, ich związki i stowarzyszenia; ▪ jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; ▪ podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd; ▪ podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, 2215 z 2019 poz. 53 z późn. zm ▪ spółki wodne i ich związki; ▪ PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne; ▪ podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; ▪ państwowa osoba prawna;

OPIS DZIAŁANIA		
		▪ OSP i ich związki.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 5.1	▪ osoby i instytucje; ▪ przedsiębiorstwa
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 5.1	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 5.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 5.1	15 706 029
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 5.1	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 5.1	Nie dotyczy
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków	Działanie 5.1	Konkursowy Pozakonkursowy - Tryb pozakonkursowy dedykowany jest dla projektów Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, w celu umożliwienia wsparcia przedsięwzięć przypisanych Ustawą Prawo Wodne do kompetencji ww. podmiotu. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.

OPIS DZIAŁANIA		
oraz przyjmowanie protestów		
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 5.1	W ramach poprawy systemu zarządzania ryzykiem powodziowym współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach numer 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 RDW, znajdujących się na listach numer 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 RDW w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy (PGWD). Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z RDW drugiego cyklu PGWD przez KE. Powyższe ograniczenie dotyczy projektów mających wpływ na hydromorfologię cieków wodnych.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 5.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 5.1	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 5.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 5.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna	Działanie 5.1	Projekty realizowane bez pomocy publicznej.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 5.1	Projekty nieobjęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub	Działanie 5.1	Ogółem
		Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

OPIS DZIAŁANIA		
innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 5.1	Nie dotyczy
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 5.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 5.1	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 5.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 5.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz	Działanie 5.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
najważniejsze warunki przyznawania		
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 5.1	Nie dotyczy

II.5.2 Działanie 5.2 Gospodarka odpadami

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 5.2	**Gospodarka odpadami**
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 5.2	Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów na Mazowszu Realizacja projektów ma na celu poprawę efektywności systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie województwa mazowieckiego, m.in. w zakresie dostępności niezbędnej infrastruktury dla mieszkańców regionu oraz przyspieszy realizację celów tzw. ramowej dyrektywy o odpadach (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy, Dz. U. UE L 312 z dnia 22 listopada 2008 r.), która wyznacza do roku 2020 poziomy przygotowania do ponownego użycia i recykling odpadów, przynajmniej takich frakcji jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych wagowo na poziomie minimum 50%.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 5.2	1. Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów 2. Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 5.2	1. Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych 2. Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów
10. Typy projektów	Działanie 5.2	▪ rozbudowa i modernizacja regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) oraz instalacji zastępczych w celu spełnienia przez nie standardów RIPOK; ▪ rozwój infrastruktury selektywnego systemu zbierania odpadów komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem budowy, rozbudowy i modernizacji Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Preferowane będą:

OPIS DZIAŁANIA		
		▪ projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście realizowane przez gminy na jak największym obszarze geograficznym; ▪ projekty tworzące „zielone miejsca pracy"; ▪ projekty przyczyniające się do upowszechnienia edukacji ekologicznej; ▪ projekty realizowane na obszarach z ograniczonym dostępem do infrastruktury podstawowej i usług publicznych; ▪ projekty zgodne z celami RIS i przyczyniające się do skutecznego wdrażania koncepcji inteligentnej specjalizacji; ▪ projekty realizowane poprzez zintegrowane podejście zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami wynikających z zobowiązań akcesyjnych tj. ramowej dyrektywy odpadowej oraz dyrektywy składowiskowej.
11. Typ beneficjenta	Działanie 5.2	▪ JST, ich związki i stowarzyszenia; ▪ jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; ▪ podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd; ▪ podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, 2215 z 2019 poz. 53 z późn. zm ▪ podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; ▪ podmioty gospodarcze wykonujące usługi w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów komunalnych selektywnie zebranych.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 5.2	▪ osoby i instytucje; ▪ przedsiębiorstwa
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 5.2	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 5.2	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 5.2	4 952 043
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 5.2	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 5.2	Nie dotyczy
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 5.2	Konkursowy Pozakonkursowy - Projekty pozakonkursowe wynikać muszą z Planów Inwestycyjnych w ramach obowiązującego Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 5.2	Projekty mogą być realizowane tylko i wyłącznie w ramach Planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami tworzonych przez samorządy województw i uzgadnianych przez Ministra Środowiska. Finansowanie/certyfikacja inwestycji PSZOK będzie możliwa niezależnie od etapu przygotowania PGO.

OPIS DZIAŁANIA		
		W przypadku kompleksowych projektów w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi podział interwencji pomiędzy poziom krajowy a regionalny będzie przebiegał w oparciu o kwotę lub tryb realizacji inwestycji. W przypadku projektów dotyczących punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) podział przebiegał będzie w oparciu o próg kwotowy i liczbę obsługiwanych mieszkańców. Projekty związane z selektywnym zbieraniem odpadów, w tym w szczególności dotyczące PSZOK, mogą ubiegać się o dofinansowanie pod warunkiem, że wartość ich kosztów kwalifikowalnych nie przekracza 2 mln PLN i obsługują do 20 tys. mieszkańców. Ww. warunek należy spełnić łącznie. Jeśli jeden z parametrów zostanie przekroczony kwalifikuje się do wsparcia w ramach POIŚ.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 5.2	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 5.2	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 5.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków	Działanie 5.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.

OPIS DZIAŁANIA		
i planowany zakres systemu zaliczek		
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 5.2	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018, poz. 362.); 2. Decyzja Komisji z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania artykułu 106 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym; 3. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania artykułu 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym; 4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.488).
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 5.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
	Działanie 5.2	Ogółem

OPIS DZIAŁANIA		
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 5.2	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 5.2	Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w Regulaminie konkursu.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 5.2	Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w Regulaminie konkursu.

OPIS DZIAŁANIA		
(jeśli dotyczy)		
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 5.2	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 5.2	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 5.2	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 5.2	Nie dotyczy

II.5.3 Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 5.3	Dziedzictwo kulturowe
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 5.3	Zwiększona dostępność oraz rozwój zasobów kulturowych regionu Bogate zasoby dziedzictwa kulturalnego stanowią ogromny potencjał rozwojowy Mazowsza. Planowane w ramach interwencji prace modernizacyjne i renowacyjne, przyczynią się do zahamowania procesu degradacji obiektów zabytkowych, nadaniu im nowych funkcji oraz utrwalenia ich historycznych i artystycznych walorów, pozwalając na zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń. Dodatkowo działania w zakresie rozwoju infrastruktury kultury wzmocnią procesy przekształcania instytucji kultury w nowoczesne centra dostępu do wiedzy i oferty kulturalnej oraz lokalne ośrodki życia społecznego. Realizowane w tym zakresie projekty przyczynią się do zmiany jakościowej w odbiorze kultury, poprawy dostępu do zasobów kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnych i zwiększenia poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym. Działania te przyczynią się do wzrostu atrakcyjności regionu, będą sprzyjać podnoszeniu regionalnego potencjału turystycznego, co z kolei przełoży się na pobudzenie wzrostu gospodarczego Mazowsza
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 5.3	1. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem obiektach dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 5.3	1. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem 2. Liczba kulturowych obszarów/miejsc/instytucji kulturalnych udostępnianych dla niepełnosprawnych 3. Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem

OPIS DZIAŁANIA		
10. Typy projektów [41]	Działanie 5.3	**1. Wzrost regionalnego potencjału turystycznego poprzez ochronę obiektów zabytkowych:** • konserwacja, renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, umożliwiająca zachowanie dotychczasowych funkcji obiektów zabytkowych, a także służąca nadaniu im nowych funkcji użytkowych (z przeznaczeniem w szczególności na cele kulturalne i edukacyjne), w tym również w połączeniu z działalnością komercyjną, • ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków; • zabezpieczenie zabytków przed zniszczeniem lub kradzieżą, • usuwanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych. **2. Poprawa dostępności do zasobów kultury poprzez ich rozwój i efektywne wykorzystanie:** • inwestycje w infrastrukturę trwałą, wyposażenie służące działalności kulturalnej, zachowaniu dziedzictwa i zwiększeniu dostępności do jego zasobów; • inwestycje infrastrukturalne, prace modernizacyjne i renowacyjne w przypadku gdy prace te stanowią dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturowych, w tym edukacyjnych; • efektywne wykonywanie zadań statutowych, polegające na zapewnieniu wysokiej jakości trwałego wyposażenia oraz odpowiedniego zabezpieczenia zbiorów będących w posiadaniu instytucji; • digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego pod warunkiem powszechnego udostępnienia (jako element projektu), • usuwanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.

[41] Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

OPIS DZIAŁANIA		
		W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady: Podczas oceny projektów obok elementów takich jak analiza ekonomiczna, analiza finansowa czy analiza ryzyka, pod uwagę będą brane m.in. następujące aspekty: • analiza popytu - wykazanie zapotrzebowania na dany projekt, w tym szacowanej liczby odwiedzających; • realizacja priorytetów rozwoju kultury: ✓ poprawa dostępności do kultury - tj. w wymiarze fizycznym udostępnienie nowych powierzchni do prowadzenia działalności kulturalnej, jak również budowanie świadomości i edukacja kulturalna; ✓ zachowanie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) dla przyszłych pokoleń; ✓ umożliwienie nowych form uczestnictwa w kulturze - tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej odpowiadającej na nowe potrzeby w obszarze działalności kulturalnej wynikające z rozwoju technicznego oraz przemian społecznych we współczesnej gospodarce; ✓ podniesienie atrakcyjności turystycznej kraju lub regionu. • zapewnienie trwałości efektów, w tym generowane efekty mnożnikowe - promowane będą rozwiązania wpływające na poprawę efektywności funkcjonowania obiektów/instytucji w długim okresie, w tym rozwiązania pozwalające na: ✓ obniżenie kosztów utrzymania na rzecz wydatków inwestycyjnych oraz na działalność kulturalną; ✓ zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych - zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii, a przez to zmniejszenie ogólnych kosztów eksploatacji budynków; ✓ dywersyfikację źródeł finansowania działalności - pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania;

OPIS DZIAŁANIA		
		✓ dodatnie efekty ekonomiczne - oddziaływanie na bezpośrednie otoczenie inwestycji; ✓ tworzenie nowych miejsc pracy. Projekty powinny również wpisywać się w strategie rozwoju przyczyniając się tym samym do wzrostu gospodarczego regionu. **Preferowane będą:** ▪ projekty przyczyniające się do powstawania miejsc pracy; ▪ projekty przyczyniające się do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości; ▪ projekty przyczyniające się do zwiększenia ruchu turystycznego; ▪ projekty przynoszące efekty w dłuższej perspektywie czasowej; ▪ projekty przyczyniające się do poprawy jakości edukacji kulturalnej; ▪ projekty realizowane w partnerstwie będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej za pośrednictwem organizacji pozarządowych, LGD; ▪ projekty wynikające ze Strategii OMW. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
11. Typ beneficjenta [42]	Działanie 5.3	▪ JST, ich związki i stowarzyszenia; ▪ jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; ▪ jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; ▪ instytucje kultury;

42 Jeżeli to możliwe - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w paragrafie 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń, oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi urzędowe rejestry i systemy informacyjne administracji publicznej (Dz. U. poz.2009.) - funkcjonującą w ramach centralnego systemu teleinformatycznego.

OPIS DZIAŁANIA		
		▪ spółki prawa handlowego, w których udział większościowy – ponad 50% akcji, udziałów itp. – posiadają jednostki sektora finansów publicznych; ▪ organizacje pozarządowe; ▪ kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; ▪ parki narodowe i krajobrazowe; ▪ podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; ▪ podmioty działające w oparciu o przepisy ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia[43]	Działanie 5.3	Grupę docelową wparcia stanowią mieszkańcy regionu oraz turyści odwiedzający region
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 5.3	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 5.3	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 5.3	44 558 827
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/	Działanie 5.3	Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.

[43] W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w artykule 35 ust. 1 Ustawy.

OPIS DZIAŁANIA		
poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO[44]		
17. Instrumenty terytorialne[45]	Działanie 5.3	Preferencje dla inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 5.3	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również preferencje dla inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów[46] (jeśli dotyczy)	Działanie 5.3	W ramach działania nie będą finansowane projekty dotyczące organizacji imprez o charakterze kulturalnym, tj. wystaw czy festiwali, które nie przynoszą efektów w dłuższej perspektywie czasowej. Wsparcie nie będzie kierowane na budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej Możliwe będą inwestycje infrastrukturalne mające na celu niezbędne dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych.

[44] Pole należy wypełnić jedynie wówczas, gdy zostały przewidziane realne mechanizmy powiązań między działaniami/poddziałaniami, programami, np.: wspólne nabory wniosków na projekty zintegrowane, projekty w ramach ZIT, Grupy sterujące (np. PO PW grupa sterująca ds. zdrowia) itp.

45 Wskazanie czy działanie/ poddziałanie dotyczy instrumentu terytorialnego, a jeśli tak, to wskazanie tego instrumentu opisanego szerzej w części IV SZOOP.

46 Należy wskazać limity wynikające z PO dotyczące poszczególnych kategorii kosztów.

OPIS DZIAŁANIA		
		Możliwy jest udział przedsiębiorców w realizacji projektów, jednak jedynie w roli partnerów. (Nie dotyczy spółek prawa handlowego, w których udział większościowy – ponad 50% akcji, udziałów itp. – posiadają jednostki sektora finansów publicznych). Inwestycje realizowane w ramach priorytetu powinny stanowić wkład w rozwój potencjału endogenicznego poprzez inwestycje trwałe w wyposażenie i małą infrastrukturę kulturalną oraz na rzecz zrównoważonej turystyki.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 5.3	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 5.3	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie [47]	Działanie 5.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
23. Warunki stosowania uproszczonych form	Działanie 5.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu.

47 Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013": luka w finansowaniu (artykuł 61 ustęp 3 litera b), stawki ryczałtowe (artykuł 61 ustęp 3 litera a), pomniejszanie dochodu (artykuł 65 ustęp. 8).

OPIS DZIAŁANIA		
rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek		
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna [48]	Działanie 5.3	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018, poz. 362); 2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U. z 2018 r. poz. 1594); 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 5.3	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

[48] Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

OPIS DZIAŁANIA		
na poziomie projektu [49]		Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)	Działanie 5.3	Ogółem
		Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Przewiduje się współfinansowanie z budżetu państwa w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 5.3	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
		Ogółem

[49] W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie artykułu 27 ustęp 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie artykułu. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

OPIS DZIAŁANIA		
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Działanie 5.3	
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
		Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 5.3	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 5.3	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 5.3	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 5.3	Nie dotyczy

II.5.4 Działanie 5.4 Ochrona bioróżnorodności

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 5.4	Ochrona bioróżnorodności
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 5.4	Wzmocniona ochrona bioróżnorodności w regionie Ze względu na zwiększającą się presję człowieka na środowisko naturalne, powodującą zmniejszanie się różnorodności biologicznej zasadniczym celem do realizacji w ramach przedmiotowego Działania, jest wzmocnienie ochrony bioróżnorodności, tak by w przyszłości możliwe było zahamowanie spadku różnorodności biologicznej regionu.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 5.4	1. Liczba wprowadzonych ponownie do środowiska (reintrodukowanych) młodych osobników chronionych gatunków fauny 2. Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 5.4	1. Liczba siedlisk/zbiorowisk roślinnych objętych projektem 2. Długość szlaków turystycznych 3. Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody
10. Typy projektów	Działanie 5.4	1. Ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych m.in. poprzez: wykaszanie i odkrzaczanie, wysiew nasion, nasadzenia, introdukcję i reintrodukcję osobników gatunków chronionych i zagrożonych, uprawy zachowawcze, usuwanie obcych gatunków inwazyjnych z terenów cennych przyrodniczo. 2. Budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków poprzez: budowę i rozbudowę infrastruktury np.: pracownie badawcze, wylęgarnie jaj i ikry, azyle dla zwierząt, pogłębianie i oczyszczanie naturalnych zbiorników wodnych, budowę zastawek i innych urządzeń wodnych w celu poprawy siedlisk bytowania chronionych gatunków, urządzenia do inwentaryzacji i monitoringu gatunków. 3. Projekty ograniczające negatywne oddziaływanie ruchu turystycznego i promujące lokalne zasoby przyrodnicze dotyczące infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo oraz rozwoju

OPIS DZIAŁANIA		
		edukacji i promowania form ochrony przyrody: ścieżki przyrodnicze, turystyka kajakowa, urządzenia turystyczne (wieże i pomosty widokowe, wiaty i inne). <u>Projekty mogą być realizowane według schematów:</u> Typ projektu nr 1 Typ projektu nr 2 Typ projektu nr 1 łączony z typem projektu nr 2 Typ projektu nr 1 łączony z typem projektu nr 2 i/lub nr 3 Typ projektu nr 3 Interwencja w obszarze ochrony różnorodności biologicznej będzie także uzupełniana poprzez wsparcie przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej np.: budowa ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, opracowanie wydawnictw (przewodniki, mapy, publikacje), organizację konkursów i kampanii edukacyjno-informacyjnych. 4. Opracowanie planów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo – w szczególności dla parków krajobrazowych i rezerwatów **<u>Preferowane będą:</u>** • projekty przyczyniające się do upowszechnienia edukacji ekologicznej; • projekty dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze; • projekty dotyczące ochrony czynnej zagrożonych gatunków (in-situ i ex-situ) i ich siedlisk przyrodniczych.
11. Typ beneficjenta	Działanie 5.4	▪ JST, ich związki i stowarzyszenia; ▪ jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; ▪ podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie JST, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd; ▪ podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, 2215 z 2019 poz. 53 z późn. zm ▪ PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;

OPIS DZIAŁANIA		
		▪ podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; ▪ Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 5.4	Mieszkańcy, osoby i instytucje z województwa mazowieckiego oraz odwiedzający turyści
13. Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 5.4	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 5.4	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 5.4	Region lepiej rozwinięty
		3 139 256
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 5.4	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 5.4	Nie dotyczy
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego	Działanie 5.4	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.

OPIS DZIAŁANIA		
za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów		
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 5.4	Wsparcie dotyczące elementów infrastruktury turystycznej, jeżeli będzie występowało w ramach działań mających na celu ochronę różnorodności biologicznej, będzie absorbowało mniejszą część alokacji przedmiotowego Działania. W przypadku projektów realizowanych na obszarach Natura 2000, muszą one być zgodne z Priorytetowymi Ramami Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletnim Programem Finansowania UE w latach 2014-2020[50], zgodnie z artykułem 8 tzw. Dyrektywy siedliskowej. Ponadto ograniczenia wynikające z typów projektów oraz przedstawione w pkt. 24
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 5.4	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 5.4	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania	Działanie 5.4	Zgodnie z Regulaminem konkursu.

[50] http://www.mos.gov.pl/artykul/5343_natura_2000/21048_natura_2000.html 2.09.2014

OPIS DZIAŁANIA		
dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)		
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 5.4	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 5.4	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.488).
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Działanie 5.4	Ogółem
		Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA		
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 5.4	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 5.4	Ogółem
		Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 5.4	Ogółem
		Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych	Działanie 5.4	Ogółem
		Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.

OPIS DZIAŁANIA		
projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	Działanie 5.4	Ogółem
		Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 5.4	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 5.4	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 5.4	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.6 Oś Priorytetowa VI – Jakość życia

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększona jakość efektywnie świadczonych usług zdrowotnych o wysokim standardzie w priorytetowych obszarach
Cel szczegółowy 2: Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych

3. Syntetyczny opis osi	W ramach VI OP uzyskają dofinansowanie przedsięwzięcia w z zakresu ochrony zdrowia i rewitalizacji, stanowiące ważne obszary jakości życia mieszkańców regionu. W ramach obszaru ochrony zdrowia wspierane będą inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia służące w szczególności leczeniu schorzeń stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy, jak również przeciwdziałaniu niekorzystnym trendom demograficznym. Wsparcie w ramach Działania 6.1 ma na celu podwyższenie jakości oraz efektywności świadczonych usług opieki zdrowotnej. W zakresie infrastruktury ochrony zdrowia dofinansowane będą inwestycje wynikające z deficytów zidentyfikowanych na podstawie map potrzeb opracowywanych przez Ministerstwo Zdrowia. Działania rewitalizacyjne w ramach Działania 6.2 będą zaplanowanymi i skoordynowanymi procesami ukierunkowanymi na odwrócenie negatywnych trendów zachodzących w obszarach kryzysowych. Inwestycje w infrastrukturę podejmowane w ramach RPO WM 2014-2020 będą przede wszystkim narzędziem do zmian społeczno-gospodarczych na obszarach rewitalizowanych, a nie ich głównym celem. Warunkiem osiągnięcia trwałych rezultatów rewitalizacji będzie koordynacja działania i współpraca różnych instytucji oraz partycypacja społeczna.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	136 411 947
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.6.1 Działanie 6.1 Infrastruktura ochrony zdrowia

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 6.1	Infrastruktura ochrony zdrowia
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 6.1	Zwiększona jakość efektywnie świadczonych usług zdrowotnych o wysokim standardzie w priorytetowych obszarach Dokumentem stanowiącym krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia w perspektywie 2014-2020, w tym Działania 6a, jest opracowana przez Ministerstwo Zdrowia: Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Wsparcie ma na celu poprawę jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych poprzez inwestycje w zakresie infrastruktury służącej leczeniu, określonych w Policy Paper schorzeń, stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy (schorzenia: układu krążenia, onkologiczne, układu kostno–stawowo-mięśniowego, oddechowego i psychiczne), oraz przeciwdziałaniu niekorzystnym trendom demograficznym. W celu poprawy jakości i dostępności usług, wsparciu będą podlegały inwestycje wynikające ze zidentyfikowanych deficytów i potrzeb, uwzględniające sytuację demograficzną i epidemiologiczną oraz faktyczne zapotrzebowanie i dostępność infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze, z wykorzystaniem map potrzeb zdrowotnych opracowywanych przez Ministerstwo Zdrowia. Celem dofinansowania będzie również wsparcie rozwoju opieki koordynowanej, integrującej podstawową opiekę zdrowotną (POZ), ambulatoryjna opiekę specjalistyczną (AOS) z leczeniem szpitalnym oraz rozwojem środowiskowych form opieki. W tym przypadku inwestycje mogą dotyczyć wszystkich problemów zdrowotnych leczonych w ramach świadczeń gwarantowanych w POZ. Zakres interwencji powinien wynikać z diagnozy lub danych ujętych w dostępnych rejestrach, wskazujących na potrzeby.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.1	1. Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi

OPIS DZIAŁANIA		
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 6.1	1. Liczba wspartych podmiotów leczniczych 2. Liczba urządzeń aparatury medycznej/sprzętu medycznego zakupionych w programie

10. Typy projektów	Działanie 6.1	Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia wynikające ze zdiagnozowanych potrzeb.
		• inwestycje w ramach infrastruktury służącej diagnostyce i leczeniu schorzeń stanowiących główne przyczyny dezaktywacji zawodowej[51] oraz przeciwdziałaniu niekorzystnym trendom demograficznym:
		  ○ zakup nowoczesnej aparatury medycznej, związane z nią remonty, modernizacja, przebudowa i adaptacja pomieszczeń, wyposażenie w sprzęt, urządzenia medyczne, aparaturę wysokospecjalistyczną.
		  ○ budowa nowej infrastruktury możliwa, co do zasady, pod warunkiem poprawy efektywności działania.
		• inwestycje w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej ukierunkowane na wszystkie problemy zdrowotne dorosłych i dzieci rozwiązywane w ramach świadczeń gwarantowanych z zakresu POZ:
		  ○ prace remontowo-budowlane niezbędne z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także wyposażenie w sprzęt medyczny oraz, jako element projektu, w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt). Projekty powinny przyczyniać się do rozwoju opieki koordynowanej, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki.
		Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.

51 schorzenia stanowiące główne przyczyny niezdolności do pracy, zgodnie z Policy Paper: układu krążenia, onkologiczne, układu oddechowego, kostno – stawowo – mięśniowego oraz psychiczne.

OPIS DZIAŁANIA		
11. Typ beneficjenta	Działanie 6.1	• podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia, • JST oraz podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają JST, ich związki i stowarzyszenia.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.1	▪ mieszkańcy województwa wymagający opieki zdrowotnej; ▪ podmioty lecznicze.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.1	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 6.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 6.1	71 378 851
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia działający pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia. W celu zapewnienia właściwego mechanizmu koordynacji, Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągania oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele Policy Paper w zakresie ochrony zdrowia oraz cele UP i Programów Operacyjnych. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 6.1	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1

OPIS DZIAŁANIA		
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.1	▪ Konkursowy W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi, na których będą realizowane regionalne inwestycje terytorialne. ▪ pozakonkursowy W trybie pozakonkursowym planowana jest realizacja projektu wynikającego z Kontraktu Terytorialnego. Zgodnie z systemem koordynacji dla obszaru zdrowia określonym w UP i Policy Paper, projekt wymaga akceptacji przez Komitet Sterujący ds. Zdrowia, a warunkiem jego dofinansowania jest zgodność z mapą potrzeb zdrowotnych. Powyższe zapisy dotyczące projektów pozakonkursowych nie obowiązują w przypadku realizacji projektów związanych z epidemią COVID-19. Przygotowanie takich projektów wymaga ścisłej współpracy z wojewodą i jego służbami oraz Ministerstwem Zdrowia. O przyjęciu projektów do dofinansowania każdorazowo informowany będzie Komitet Sterujący ds. Zdrowia. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	• uzależnienie wsparcia infrastruktury ochrony zdrowia od map potrzeb zdrowotnych opracowywanych przez Ministerstwo Zdrowia, tj. od zidentyfikowanych deficytów uwzględniających sytuację demograficzną i epidemiologiczną oraz faktyczne zapotrzebowanie i dostępność infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze, • uzależnienie wsparcia od zgodności z Narzędziami Policy Paper adekwatnymi dla regionalnych programów operacyjnych w zakresie infrastruktury ochrony zdrowia[52], • inwestycje dotyczące opieki długoterminowej o charakterze opiekuńczo-pobytowym, tj. domy pomocy społecznej nie są kwalifikowalne.

[52] Narzędzia: 13, 14, 16, 17, zgodnie z rozdziałem 6.2 Policy Paper

OPIS DZIAŁANIA		
		Inwestycje służące wyłącznie dostosowaniu infrastruktury do wymogów prawa są niekwalifikowalne.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.1	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 6.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362);

OPIS DZIAŁANIA		
		2. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym; 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020; 4. Decyzja Komisji z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Wsparcie projektu na poziomie przekraczającym 80% jest możliwe w przypadku, gdy wsparcie na osi nie przekracza 80%. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub	Działanie 6.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Wsparcie projektu na poziomie przekraczającym 80% jest możliwe w przypadku, gdy wsparcie na osi nie przekracza 80%. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Przewiduje się współfinansowanie z budżetu państwa w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych oraz w przypadku projektów pozakonkursowych związanych z epidemią COVID-19.

OPIS DZIAŁANIA		
innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.1	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w Regulaminie konkursu oraz w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w Regulaminie konkursu oraz w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	Działanie 6.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.1	Nie dotyczy

II.6.2 Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 6.2	Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych.
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 6.2	Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Celem tego procesu jest przeciwdziałanie marginalizacji obszarów kryzysowych, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne a degradacji ulega stan i zagospodarowanie przestrzeni. Efektem podjętych działań powinno być nadanie obszarom zidentyfikowanym w programach rewitalizacji nowych funkcji, lub przywrócenie poprzednich, w wyniku zaplanowanych i skoordynowanych działa interwencyjnych i naprawczych.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.2	1. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 6.2	1. Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach 2. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją 3. Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich
10. Typy projektów	Działanie 6.2	▪ rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej. Interwencja ma na celu zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni miejskich i wiejskich (rynków, placów, skwerów, także z terenami zielonymi), wokół których można koncentrować działalność gospodarczą szczególnie o charakterze usługowo-handlowym, sprzedaży produktów regionalnych w tradycyjny sposób bezpośrednio od producentów, pozwalających na poprawę warunków pracy i utworzenie nowych miejsc

OPIS DZIAŁANIA		
		pracy, w tym dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, oraz miejsc dla przedsiębiorstw społecznych. Ponadto zintegrowane przedsięwzięcia polegające na renowacji, rewaloryzacji, modernizacji, adaptacji i wyposażeniu istniejącej zabudowy na cele gospodarcze, społeczne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne oraz mieszkalne (ze szczególnym naciskiem na poprawę efektywności energetycznej). ▪ odnowa tkanki mieszkaniowej Wsparciem zostanie objęta tkanka mieszkaniowa w zakresie części wspólnych budynków mieszkalnych wielorodzinnych, jako element szerszego działania rewitalizacyjnego. Wsparciu w ramach działania, co do zasady, nie podlegają: ▪ inwestycje polegające na budowie nowych budynków; ▪ inwestycje wykraczające poza części wspólne budynków wielorodzinnych. Preferowane będą: ▪ projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście, szczególnie realizowane w postaci wiązek projektów obejmujących EFS; ▪ projekty realizowane w partnerstwie, w szczególności będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej, w tym za pośrednictwem LGD; ▪ projekty wynikające ze Strategii OMW; ▪ projekty dotyczące obiektów kubaturowych lub przestrzeni publicznych wyłaniane w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego. Możliwe do realizacji będą wyłącznie projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.

OPIS DZIAŁANIA		
11. Typ beneficjenta	Działanie 6.2	▪ JST, ich związki i stowarzyszenia, np. LGD; ▪ jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; ▪ organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne pomocy społecznej (jops); ▪ kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; ▪ przedsiębiorstwa, w tym przedsiębiorstwa społeczne i TBS-y; ▪ instytucje kultury; ▪ spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe; ▪ instytucje edukacyjne; ▪ instytucje rynku pracy; ▪ podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.2	Mieszkańcy województwa mazowieckiego, w tym głównie z obszarów wskazanych do rewitalizacji.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.2	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 6.2	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 6.2	65 033 096
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi	Działanie 6.2	Mechanizm komplementarności i skoordynowania projektów rewitalizacyjnych obejmuje różne sfery i działania w ramach różnych priorytetów inwestycyjnych, w tym głównie między przedsięwzięciami realizowanymi w ramach EFRR i EFS. Projekty realizowane na obszarach zmarginalizowanych będą powiązane z działaniami rewitalizacyjnymi w ramach: Działania 3.1, Działania 4.2, Działanie 4.3, Działania 5.3,

OPIS DZIAŁANIA		
PO (jeśli dotyczy)		Działania 6.1, Działania 8.2, Działania 8.3, Działania 9.1, Działania 9.2, Działania 9.3, Działania 10.1, Działania 10.2 i Działania 10.3. ▪ Szczególne znaczenie w tym aspekcie będą miały następujące typy interwencji: ✓ integracja osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową; ✓ wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami niepełnosprawnymi oraz rodzin z innymi osobami zależnymi i rodziców samotnie wychowujących dzieci; ✓ rozwój dziennych form wsparcia, usług środowiskowych, usług społecznych dla osób zależnych; ✓ pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, obejmujące wsparcie systemu pieczy zastępczej
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 6.2	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.2	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU. W zakresie instrumentów finansowych tryb określony w artykule 38 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. – IZ. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi.

OPIS DZIAŁANIA		
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	Warunkiem ubiegania się o wsparcie w ramach Działania jest wynikanie projektu z aktualnego (na dzień składania wniosku o dofinansowanie) programu rewitalizacji[53]. Program rewitalizacji z którego wynika składany projekt rewitalizacyjny, spełnia wymagania określone w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, tj. posiada określone cechy i elementy. Brak programu rewitalizacji zgodnego z Wytycznymi oznacza brak możliwości ubiegania się o wsparcie w ramach Działania 6.2. Zasięg obszarów zdegradowanych wskazanych do objęcia programem rewitalizacji wyznaczany jest przy założeniu, że jest to terytorium ograniczone przestrzennie, tj. obejmujące najbardziej zdegradowane tereny danej gminy, dotknięte szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Obszar ten co do zasady nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczy nie więcej niż 30% jej mieszkańców. Projekty realizowane z EFRR muszą być komplementarne i bezpośrednio powiązanie z interwencją wspierającą cele EFS, szczególnie w zakresie włączenia społecznego i walki z ubóstwem. Należy wyeliminować możliwość realizacji wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze zdegradowanym. Co do zasady nie ma możliwości realizacji inwestycji polegających na budowie nowych budynków. Pozostałe limity i ograniczenia:

[53] Program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie artykułu 18 ustęp 2 punkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz.1875), wieloletni program działań w sferze społecznej, ekonomicznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej, kulturowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

OPIS DZIAŁANIA		
		• inwestycje w zakresie kultury w ramach działań rewitalizacyjnych maksymalnie do 2 mln euro kosztów kwalifikowalnych; • możliwość realizacji inwestycji w drogi lokalne (gminne i powiatowe) jeśli stanowią one nie więcej niż 40% kosztów kwalifikowalnych projektu i są elementem programu rewitalizacji; • w przypadku realizacji projektów z elementami z zakresu termomodernizacji, co do zasady nie może ona stanowić więcej niż 49% wartości projektu i musi być przeprowadzona na podstawie audytu energetycznego; • w projektach kompleksowej odnowy tkanki mieszkaniowej, co do zasady projekt może dotyczyć tylko części wspólnych budynków wielorodzinnych; • w projektach kompleksowej odnowy tkanki mieszkaniowej - termomodernizacja jako element kompleksowych projektów z dopuszczeniem wyjścia poza części wspólne budynków mieszkalnych, jeśli konieczność taka wynika z audytu energetycznego; • projekty dotyczące obiektów kubaturowych lub przestrzeni publicznych o wartości przekraczającej 10 mln zł, których realizacja objęta jest zakresem projektu ubiegającego się o współfinansowanie w ramach RPO WM 2014-2020, obligatoryjnie wyłaniane w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego; • projekty dotyczące obiektów kubaturowych lub przestrzeni publicznych o wartości robót budowlanych równej lub przekraczającej 10 mln zł, których realizacja objęta jest zakresem projektu ubiegającego się o współfinansowanie w ramach RPO WM 2014-2020, • na terenach wiejskich rewitalizacja co do zasady powinna zostać skoncentrowana na zdegradowanych terenach poprzemysłowych, pokolejowych, powojskowych lub popegeerowskich przy założeniu, że działania prowadzone na tych obszarach wpłyną pozytywnie na sytuację społeczną mieszkańców obszaru.

OPIS DZIAŁANIA		
		Zgodnie z UP, w przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.2	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.2	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna	Działanie 6.2	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności:

OPIS DZIAŁANIA		
lub krajowa podstawa prawna)		1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz.U.poz.1208); 3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020; 4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U.poz.488).
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 6.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA		
na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej. Przewiduje się współfinansowanie z budżetu państwa w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 6.2	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 6.2	Nie dotyczy, o ile zapisy Regulaminu konkursu nie stanowią inaczej.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 6.2	Maksymalnie 2 mln euro kosztów kwalifikowalnych projektu, w przypadku wsparcia projektów w zakresie kultury.

OPIS DZIAŁANIA		
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 6.2	25 mln
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.2	W ramach priorytetu przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.2	Pożyczki
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.2	▪ Jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki i stowarzyszenia; ▪ Jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; ▪ Organizacje pozarządowe; ▪ Jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej; ▪ Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; ▪ Przedsiębiorstwa, w tym przedsiębiorstwa społeczne; ▪ Instytucje kultury; ▪ Instytucje edukacyjne; ▪ Instytucje rynku pracy;

OPIS DZIAŁANIA		
		▪ Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe; oraz ▪ Towarzystwa budownictwa społecznego (TBS).

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.7 Oś Priorytetowa VII – Rozwój regionalnego systemu transportowego

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej Cel szczegółowy 2: Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym

3. Syntetyczny opis osi	W ramach osi priorytetowej wspierane będą inwestycje przyczyniające się do poprawy spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T, poprawy dostępności wewnętrznej i zewnętrznej regionu oraz zwiększenia udziału transportu szynowego w przewozie osób a także poprawy jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym. W ramach planowanych działań będzie można ubiegać się o wsparcie na inwestycje związane z budową i przebudową regionalnej i lokalnej infrastruktury drogowej oraz inwestycje z zakresu infrastruktury linii kolejowych o znaczeniu regionalnym a także zakupu i modernizacji taboru kolejowego wraz z infrastrukturą do jego obsługi.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	311 110 711
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.7.1 Działanie 7.1 Infrastruktura drogowa

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 7.1	Infrastruktura drogowa
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 7.1	Poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej Celem działania jest poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z układem dróg krajowych, w tym siecią TEN-T. Realizacja celu będzie możliwa dzięki wsparciu inwestycji z zakresu infrastruktury drogowej polegających na budowie nowych oraz przebudowie istniejących odcinków dróg. Projekty z zakresu infrastruktury drogowej realizowane w ramach programu przyczynią się do polepszenia parametrów technicznych dróg, zwiększając m. in. ich nośność i przepustowość oraz do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz stanu środowiska naturalnego. Jednocześnie realizacja projektów na najważniejszych odcinkach dróg w poszczególnych subregionach województwa spowoduje poprawę dostępności zewnętrznej i wewnętrznej regionu, co w efekcie przełoży się na zwiększenie mobilności mieszkańców oraz rozwój społeczny i gospodarczy województwa, a także wzrost jego konkurencyjności zarówno w układzie krajowym jak i międzynarodowym.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.1	Nie dotyczy
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 7.1	1. Całkowita długość nowych dróg 2. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg
10. Typy projektów	Działanie 7.1	▪ budowa i przebudowa dróg wojewódzkich wraz z infrastrukturą towarzyszącą*, na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z systemem dróg krajowych lub siecią TEN-T,

OPIS DZIAŁANIA		
		▪ budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą* zgodnie z Kontraktem Terytorialnym; ▪ budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą* w ramach planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. ▪ budowa i przebudowa obiektów inżynieryjnych zlokalizowanych w ciągach w/w dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą* Dofinansowanie mogą otrzymać tylko projekty spełniające warunki z UP. Drogi wojewódzkie - wybrane odcinki pozwalające na włączenie do systemu dróg krajowych lub sieci TEN-T, wypełniające luki w sieci dróg pomiędzy ośrodkami wojewódzkimi, miastami nie będącymi stolicami województw (regionalnymi i subregionalnymi), zgodnie z przeprowadzoną diagnozą, wskazującą na problem dostępności transportowej tych miast, pełniących ważne funkcje w lokalnych rynkach pracy Drogi lokalne (powiatowe i gminne) - gdy zapewnią konieczne bezpośrednie połączenia z siecią TEN-T, przejściami granicznymi, istniejącymi lub nowymi terenami inwestycyjnymi, portami lotniczymi, terminalami towarowymi, centrami lub platformami logistycznymi. Sieć TEN-T odnosi się do sieci bazowej i kompleksowej wyznaczonej w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.Urz.UE L 348 z 20.12.2013, str 1, z późn. zm). * infrastruktura towarzysząca obejmuje elementy realizowane w połączeniu z projektami dotyczącymi budowy i przebudowy dróg oraz obiektów inżynieryjnych, w tym m.in.: – elementy z zakresu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego (np. elementy uspokojenia ruchu, zatoki przystankowe, chodniki, oświetlenie)

OPIS DZIAŁANIA		
		– elementy z zakresu ochrony środowiska (np. ekrany akustyczne, zieleń izolacyjna, kanalizacja deszczowa, przejścia dla zwierząt) – elementy z zakresu inteligentnych systemów transportowych (np. elementy z zakresu systemów sterowania sygnalizacją i ruchem) elementy z zakresu turystyki (np. ścieżki rowerowe)
11. Typ beneficjenta	Działanie 7.1	▪ JST, ich związki i stowarzyszenia ▪ jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.1	▪ osoby, instytucje, ▪ przedsiębiorstwa, ▪ użytkownicy infrastruktury drogowej.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 7.1	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 7.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 7.1	176 110 711
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 7.1	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1

OPIS DZIAŁANIA		
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 7.1	Pozakonkursowy Dla projektów wpisanych do Regionalnego Planu Transportowego oraz projektów wynikających wprost z Kontaktu Terytorialnego Konkursowy Dla projektów z zakresu dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Wartość alokacji dla dróg lokalnych (powiatowych i gminnych) nie przekroczy wartości 34 842 884 EUR.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 7.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.1	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków	Działanie 7.1	Zgodnie z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym..

OPIS DZIAŁANIA		
i planowany zakres systemu zaliczek		
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 7.1	Projekty bez pomocy publicznej.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 7.1	80%
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA		
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 7.1	Nie dotyczy
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 7.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 7.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.

OPIS DZIAŁANIA		
projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 7.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.1	Nie dotyczy

II.7.2 Działanie 7.2 Infrastruktura kolejowa

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania	Działanie 7.2	Infrastruktura kolejowa
7. Cele szczegółowy działania	Działanie 7.2	Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym Celem działania jest zwiększenie konkurencyjności oraz poprawa jakości i dostępności usług świadczonych w zakresie transportu publicznego oraz poprawa bezpieczeństwa pasażerów korzystających z tych usług. Realizacja celu nastąpi poprzez wsparcie projektów polegających na modernizacji i rehabilitacji infrastruktury regionalnych linii kolejowych. Dzięki poprawie ich stanu technicznego oraz parametrów użytkowych zwiększona zostanie przepustowość dla ruchu regionalnego oraz możliwość uruchamiania nowych połączeń. Poprzez budowę nowych linii kolejowych przede wszystkim zapewnione zostaną połączenia kolejowe do obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju województwa np. porty lotnicze, strefy przemysłowe i ekonomiczne. Dzięki inwestycjom uzupełniającym braki w zakresie nowoczesnego taboru kolejowego możliwe będzie pełne wykorzystanie infrastruktury dotychczas zmodernizowanych linii kolejowych oraz świadczenie usług na wysokim poziomie oczekiwanym przez mieszkańców regionu.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.2	Nie dotyczy
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 7.2	1. Całkowita długość nowych linii kolejowych 2. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych 3. Pojemność zakupionych i zmodernizowanych wagonów osobowych 4. Liczba zakupionych i zmodernizowanych pojazdów kolejowych 5. Liczba wybudowanej, rozbudowanej, modernizowanej infrastruktury do obsługi i serwisowania taboru

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		33
10. Typy projektów	Działanie 7.2	▪ budowa, modernizacja, rehabilitacja i rewitalizacja linii kolejowych o znaczeniu regionalnym, wraz z możliwością budowy i modernizacji przystanków kolejowych, systemów zasilania trakcyjnego, sterowania ruchem kolejowym, systemów usprawniających zarządzanie przewozami pasażerskimi i towarowymi oraz obiektów inżynieryjnych na sieci kolejowej ▪ zakup i modernizacja taboru kolejowego do realizacji przewozów pasażerskich o charakterze regionalnym ▪ budowa i modernizacja infrastruktury do obsługi i serwisowania pojazdów szynowych, w powiązaniu z zakupem i modernizacją taboru kolejowego do realizacji przewozów pasażerskich o charakterze regionalnym. ▪ dokumentacja przedprojektowa i projektowa kolejowej infrastruktury technicznej.
11. Typ beneficjenta	Działanie 7.2	▪ JST, ich związki i stowarzyszenia; ▪ podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie JST, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd. ▪ PKP PLK S.A.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.2	▪ osoby, instytucje, ▪ przedsiębiorstwa; ▪ użytkownicy infrastruktury kolejowej.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 7.2	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 7.2	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 7.2	135 000 000

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 7.2	Nie dotyczy
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 7.2	Pozakonkursowy – dla projektów wpisanych do Regionalnego Planu Transportowego. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Nie dotyczy
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 7.2	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych	Działanie 7.2	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
jako % wydatków kwalifikowalnych		
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Zgodnie z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 7.2	Zgodnie z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) [54]	Działanie 7.2	W przypadku projektów taborowych i infrastrukturalnych z zakresu publicznego transportu zbiorowego: - pomoc publiczna w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych udzielana zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1370/2007 z 23 października 2007 r. dotyczącym usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 (Dz. Urz. UE L 315/1). Pomoc publiczna nie wystąpi w przypadku rekompensat spełniających warunki określone w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE z 24 lipca 2003 r. w sprawie C-280/00 Altmark Trans GmbH (Zb. Orz. 2003, s. I 7747). Przy ocenie występowania i zgodności pomocy z zasadami rynku wewnętrznego UE należy kierować się postanowieniami Wytycznych w zakresie dofinansowania z

54 Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym. W przypadku budowy i modernizacji ogólnodostępnych linii kolejowych zarządzanych przez PKP PLK S.A. - co do zasady pomoc publiczna nie wystąpi. W przypadku wystąpienia pomocy publicznej możliwa notyfikacja wsparcia Komisji Europejskiej – ocena zgodności wsparcia np. na podstawie artykułu. 107 ustęp 3 litera c TFUE W odniesieniu do przedsiębiorstw kolejowych, w przypadku projektów taborowych, istnieje możliwość indywidualnej notyfikacji wsparcia Komisji Europejskiej – ocena zgodności wsparcia na podstawie artykułu. 107 ustęp 3. litera c) TFUE w oparciu o postanowienia Wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstw kolejowych (Dz. Urz. UE 2008 C184/13).
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 7.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną –na poziomie wynikającym z obowiązujących zasad.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub		Ogółem
	Działanie 7.2	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFRR stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 7.2	Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 7.2	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 7.2	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 7.2	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.2	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.2	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.2	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.8 Oś Priorytetowa VIII – Rozwój rynku pracy

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy Cel szczegółowy 2: Powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3

3. Syntetyczny opis osi	Celem osi jest wspieranie mieszkańców Mazowsza w aktywności zawodowej. Pomimo przynależności województwa mazowieckiego do regionów o najlepszej sytuacji na rynku pracy, boryka się ono z wieloma problemami w niniejszym obszarze. Do najpoważniejszych należą: największa w Polsce liczba osób bezrobotnych, znaczący udział w strukturze bezrobotnych osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, duże zróżnicowanie poziomu bezrobocia w regionie, wysoki udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców terenów wiejskich, mobilność przestrzenna ludności głównie w kierunku Warszawy i miast subregionalnych. Problemem, który powoduje dezaktywację zawodową, jest także mała dostępność do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Interwencja zaplanowana w przedmiotowej Osi ukierunkowana jest na wspieranie przejścia od bezrobocia do zatrudnienia dla osób należących do grup defaworyzowanych, tj. w wieku 50 lat i więcej, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety, przy uwzględnieniu zróżnicowania wewnątrzregionalnego. Wsparciem mogą być objęci także bezrobotni mężczyźni w wieku pomiędzy 30 a 49 rokiem życia, z tym że ich udział w realizowanym wsparciu nie przekroczy 20% ogólnej liczby bezrobotnych objętych interwencją w niniejszym PI. Interwencja wspiera także powrót do zatrudnienia lub jego utrzymanie osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3 i ograniczenie tym samym zjawiska wychodzenia z rynku pracy.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFS	140 702 055
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.8.1 Działanie 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 8.1	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 8.1	Wzrost zatrudnienia osób na rynku pracy. Celem jest objęcie wsparciem osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. bezrobotnych, w wieku 50 lat i więcej, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach i osób długotrwale bezrobotnych, by w konsekwencji udzielonego wsparcia znalazły zatrudnienie. Wsparciem mogą być objęci także bezrobotni mężczyźni w wieku pomiędzy 30 a 49 rokiem życia, z tym że ich udział w realizowanym wsparciu nie przekroczy 20% ogólnej liczby bezrobotnych objętych interwencją w niniejszym PI. Interwencja będzie realizowana w przedmiotowym Działaniu poprzez projekty PUP. Ze względu na demarkację z PO WER, przedmiotowe Działanie dedykowane jest osobom w wieku 30 lat i więcej
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 8.1	1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: a. liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie; b. liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie; c. liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): a. liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie; b. liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie. 3. Liczba osób z niepełnosprawnością pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 4. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej.
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 8.1	1. Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie.

OPIS DZIAŁANIA		
		3. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie. 4. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie. 5. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie. 6. Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie.
10. Typy projektów	Działanie 8.1	Pakiet narzędzi na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy (Pakiet), składający się z typów operacji wymienionych w Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, przy czym Działanie nie obejmuje robót publicznych. Działania realizowane w pakiecie będą prowadzone na podstawie przepisów zawartych w ww. ustawie i będą ukierunkowane na zwiększenie dostępności do zatrudnienia, w tym samozatrudnienia osób bezrobotnych przyczyniając się do zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy. Wsparciem zostaną objęte osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy zwane dalej grupami defaworyzowanymi. Do ww. grupy zaliczono osoby, które zostały wskazane w UP jako wymagające interwencji EFS: osoby w wieku 50 lat i więcej, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety. Przynależność do poszczególnych grup defaworyzowanych definiowana będzie, z poszanowaniem ww. ustawy, na podstawie Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020. Nie uwzględniono osób pomiędzy 18 a 29 rokiem życia, ponieważ wsparcie dla nich prowadzone będzie na poziomie krajowym. W ramach Pakietu przewiduje się: 1. Diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów i pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy (w tym pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe); Obejmowało ono będzie przeprowadzenie analizy sytuacji zawodowej uczestnika projektu oraz zaplanowanie jego ścieżki kariery w formie Indywidualnego Planu Działań (IPD). W IPD zostanie określony rodzaj i zakres narzędzi niezbędnych do aktywizacji zawodowej osób objętych wsparciem. Planowane jest zastosowanie badań psychologicznych w szczególności w przypadkach zaplanowania kariery zawodowej w obszarze usług opiekuńczych. Efektem ww. wsparcia będzie skierowanie uczestnika

OPIS DZIAŁANIA		
		projektu do zatrudnienia lub zdefiniowanie kolejnych kroków, prowadzących do jego podjęcia. Niniejszym typem operacji będą objęci wszyscy uczestnicy interwencji. 2. Podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy; Będą one polegały na przeszkoleniu osób pozostających bez zatrudnienia i przyznaniu im nowych kwalifikacji zapewniających zwiększenie szans na aktywizację zawodową. 3. Pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego; Będzie polegała na organizowaniu płatnych staży zawodowych u pracodawców na konkretnych stanowiskach pracy, według programu zgodnego z wymaganymi kwalifikacjami oraz potrzebami pracodawców. Przewiduje się zaangażowanie pracodawców w sporządzanie programów staży. Przedmiotowe wsparcie kierowane w szczególności do osób długotrwale bezrobotnych, w wieku 50 lat i więcej, o niskich kwalifikacjach. 4. Wspieranie samozatrudnienia i powstawania nowych miejsc pracy; W ramach niniejszego typu operacji planuje się pomoc w postaci dotacji bezzwrotnych na założenie działalności gospodarczej połączonej z modułem doradztwa i szkoleń (o ile wynika to z IPD) przygotowujących do jej uruchomienia oraz utrzymania. Pomoc ta skierowana zostanie wyłącznie do osób bezrobotnych i dla których IPD wskazało ją jako najskuteczniejsze narzędzie. Przewidziano także środki na wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, a także na organizowanie prac interwencyjnych dla osób bezrobotnych z grup defaworyzowanych oraz dla osób w wieku 50 lat i więcej, w postaci dofinansowania wynagrodzenia na zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia. Priorytetowymi branżami dla tego typu działań będzie gospodarka biała i zielona w szczególności recyclingowa. Wsparcie zakłada możliwość sfinansowania zakupu środków trwałych o ile będą one stanowiły niezbędne wyposażenie uruchamianego stanowiska pracy lub warunkowały samozatrudnienie. Dzięki zaplanowanemu wsparciu zwiększy się wykorzystanie potencjału w dziedzinie przedsiębiorczości. Osłabiony zostanie także stereotyp funkcjonujący na regionalnym rynku pracy o niskiej przydatności osób bezrobotnych w procesie pracy.

OPIS DZIAŁANIA		
		5. Wspieranie mobilności geograficznej realizowane w ramach sieci EURES, polegające na: a. Sfinansowaniu kosztów dojazdu i/lub; b. Zapewnieniu środków na zasiedlenie w formie dodatku relokacyjnego. Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT. Wsparcie przeciwdziała horyzontalnemu problemowi - dużej stopie bezrobocia na terenach o małej koncentracji miejsc pracy. W przypadku bezrobotnych mężczyzn pomiędzy 30 a 49 rokiem życia możliwy typ wsparcia ogranicza się jedynie do: 1. Diagnozowania indywidualnej sytuacji uczestników projektów i pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy (w tym pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe); 2. Podwyższenia lub nabycia nowych kwalifikacji czy kompetencji lub utrzymania i formalnego potwierdzenia kwalifikacji lub kompetencji uczestników projektów; 3. Wspierania samozatrudnienia. **Diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów jest elementem obligatoryjnym we wszystkich projektach.**
11. Typ beneficjenta	Działanie 8.1	Powiaty Gminy (w przypadku, gdy nad Urzędem Pracy sprawuje nadzór Prezydent miasta na prawach powiatu).
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 8.1	Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędzie pracy, którym do aktywizacji zawodowej i powrotu na rynek pracy wystarczy pomoc obejmująca głównie usługi i instrumenty rynku pracy, w wieku 30 lat i więcej , należące co najmniej do jednej z grup defaworyzowanych: osób w wieku 50 lat i więcej, osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiet oraz bezrobotnych mężczyzn w wieku pomiędzy 30 a 49 rokiem życia, z tym że ich udział w realizowanym wsparciu nie przekroczy 20% ogólnej liczby bezrobotnych objętych interwencją w niniejszym PI.

OPIS DZIAŁANIA		
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 8.1	WUP
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 8.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 8.1	104 409 977
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 8.1	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 8.1	Nie dotyczy
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 8.1	Pozakonkursowy Przewidziany jest dla części alokacji ukierunkowanej na osoby zarejestrowane jako bezrobotne (w ramach Pakietu na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy w stosunku do osób bezrobotnych). Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków – WUP. Nie przewiduje się stosowania procedury odwoławczej w przypadku projektów pozakonkursowych.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 8.1	Wartość środków na założenie działalności gospodarczej wynosi minimum 10% środków i nie więcej niż 70% wartości projektu.

OPIS DZIAŁANIA		
		Wsparcie obejmuje osoby bezrobotne, którym do aktywizacji zawodowej i powrotu na rynek pracy wystarczy pomoc obejmująca głównie usługi i instrumenty rynku pracy.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 8.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowanych	Działanie 8.1	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 8.1	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 8.1	Nie dotyczy
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 8.1	Pomoc de minimis w ramach projektów PUP udzielana jest na podstawie rozporządzeń wykonawczych do Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn.zm.) wydanych przez ministra właściwego ds. pracy: 1. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 lipca 2017 r. .w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz.U poz.1380 z późn.zm);

OPIS DZIAŁANIA		
		2. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne (Dz.U poz.864).
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 8.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych projektu. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		Ogółem
	Działanie 8.1	100% Całkowita wartość wydatków kwalifikowalnych finansowana jest z Funduszu Pracy.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 8.1	Ogółem
		W przypadku projektów PUP brak możliwości wnoszenia wkładu własnego.

OPIS DZIAŁANIA		
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Działanie 8.1	Ogółem
		Nie dotyczy
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Działanie 8.1	Ogółem
		Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	Działanie 8.1	Ogółem
		Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 8.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 8.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 8.1	Nie dotyczy

II.8.2 Działanie 8.2 Aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 8.2	Aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 8.2	Wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako defaworyzowane na rynku pracy Celem jest objęcie wsparciem osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. osób biernych zawodowo, niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, należących do grup defaworyzowanych, czyli osób w wieku 50 lat i więcej, kobiet, osób z niepełnosprawnościami , osób o niskich kwalifikacjach, by w konsekwencji udzielonego wsparcia znalazły zatrudnienie. Ze względu na demarkację z PO WER, przedmiotowe Działanie dedykowane jest osobom w wieku 30 lat i powyżej.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 8.2	1. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): a. liczba osób biernych zawodowo niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy objętych wsparciem w programie pracujących po opuszczeniu programu; b. liczba osób biernych zawodowo niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: a. liczba osób biernych zawodowo niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy objętych wsparciem w programie; b. liczba osób biernych zawodowo, niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie.
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 8.2	1. Liczba osób biernych zawodowo niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy objętych wsparciem w programie ogółem oraz w podziale na: 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie; 3. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie; 4. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie.

OPIS DZIAŁANIA		
10. Typy projektów	Działanie 8.2	Pakiet narzędzi na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy (Pakiet), składający się z typów operacji wymienionych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i realizowany na zasadach tejże ustawy. Działania realizowane w pakiecie będą prowadzone na podstawie przepisów zawartych w ww. ustawie i będą ukierunkowane na zwiększenie dostępności do zatrudnienia, przyczyniając się do zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy. Wsparciem zostaną objęte osoby bierne zawodowo, niezarejestrowane w powiatowych urzędach pracy będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy zwane dalej grupami defaworyzowanymi. Do ww. grupy zaliczono osoby, które zostały wskazane w UP jako wymagające interwencji EFS: osoby w wieku 50 lat i więcej, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety. W ramach Pakietu przewiduje się: 1. Diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów i pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy (w tym pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe); Obejmowało ono będzie przeprowadzenie analizy sytuacji zawodowej uczestnika projektu oraz zaplanowanie jego ścieżki kariery w formie Indywidualnego Planu Działań (IPD). W IPD zostanie określony rodzaj i zakres narzędzi niezbędnych do reaktywacji zawodowej osób objętych wsparciem. Planowane jest zastosowanie badań psychologicznych w szczególności w przypadkach zaplanowania kariery zawodowej w obszarze usług opiekuńczych. Efektem ww. wsparcia będzie skierowanie uczestnika projektu do zatrudnienia lub zdefiniowanie kolejnych kroków, prowadzących do jego podjęcia. Niniejszym typem operacji będą objęci wszyscy uczestnicy interwencji. 2. Podnoszenie, nabycie lub zmianę kwalifikacji kompetencji oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy; Będą one polegały na przeszkoleniu osób pozostających bez zatrudnienia i uzyskaniu przez nich nowych kwalifikacji lub kompetencji zapewniających zwiększenie szans na reaktywację zawodową. Działania będą kierowane do osób dla których IPD wskazał niniejszą formę wsparcia jako wystarczającą do powrotu do zatrudnienia.

OPIS DZIAŁANIA		
		3. Pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego; Będzie polegała na organizowaniu płatnych staży zawodowych u pracodawców na konkretnych stanowiskach pracy, według programu zgodnego z wymaganymi kwalifikacjami oraz potrzebami pracodawców. Przewiduje się zaangażowanie pracodawców w sporządzanie programów staży. Przedmiotowe wsparcie kierowane w szczególności do osób w wieku 50 lat i więcej oraz osób o niskich kwalifikacjach oraz do osób, dla których IPD wskazał niniejszą formę wsparcia jako wystarczającą do powrotu do zatrudniania. 4. Wspieranie mobilności geograficznej realizowane w ramach sieci EURES, polegające na: a. Sfinansowaniu kosztów dojazdu i/lub; b. Zapewnieniu środków na zasiedlenie w formie dodatku relokacyjnego. Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT. Wsparcie przeciwdziała horyzontalnemu problemowi - dużej stopie bezrobocia na terenach o małej koncentracji miejsc pracy. Preferowane będą projekty będące wynikiem partnerstwa międzysektorowego oraz projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
11. Typ beneficjenta	Działanie 8.2	W odniesieniu do typów projektów wskazanych w punktach 1-3: Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), dużych przedsiębiorstw oraz PUP. W odniesieniu do typu projektu 4 na poziomie międzynarodowym: Wyłącznie podmioty prowadzące agencje zatrudnienia oraz podmioty, o których mowa w artykule 18c ustęp 1 punkt 2 i 3 oraz ustęp 2 punkt 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.), po uzyskaniu akredytacji, o której mowa w artykule 36 a ustęp 4 punkt 2 wskazanej ustawy.

OPIS DZIAŁANIA		
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 8.2	Osoby bierne zawodowo, niezarejestrowane w PUP w wieku 30 lat i więcej należące co najmniej do jednej z poniższych grup: osoby w wieku 50 lat i więcej, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach, kobiety.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 8.2	WUP
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 8.2	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 8.2	Region lepiej rozwinięty
		6 251 859
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 8.2	Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
17. Instrumenty terytorialne[55]	Działanie 8.2	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis zawarty w części IV.2.4.1

[55] Wskazanie czy działanie/ poddziałanie dotyczy instrumentu terytorialnego, a jeśli tak, to wskazanie tego instrumentu opisanego szerzej w części IV SZOOP.

OPIS DZIAŁANIA		
18. Tryby wyboru projektów[56] oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 8.2	Konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – WUP.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów[57]	Działanie 8.2	Nie dotyczy
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 8.2	Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba, że w Regulaminie konkursu/Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym określono inaczej. Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu, będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z: – Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,

56 Dostępne wartości: konkursowy, pozakonkursowy.

57 Należy wskazać limity wynikające z PO dotyczące poszczególnych kategorii kosztów.

OPIS DZIAŁANIA		
		– Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 8.2	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach Regulaminu konkursu IZ postanowi inaczej.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 8.2	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 8.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 8.2	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu artykułu 107 i 108 Traktatu;

OPIS DZIAŁANIA		
		3. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania artykułu 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis; 4. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020; 5. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 8.2	W projektach, EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych projektu.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi		Ogółem
	Działanie 8.2	Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wynosi 95%, w tym: • w projektach, EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych projektu; • dodatkowo środki z budżetu państwa na finansowanie wkładu krajowego, stanowiące uzupełnienie do środków z EFS, do wysokości 15% wartości kwalifikowalnej projektu.

OPIS DZIAŁANIA		
przez właściwą instytucję)		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 8.2	Ogółem
		Wkład własny beneficjenta, o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej, wynosi: • w projektach nieobjętych pomocą publiczną – co najmniej 5% wydatków kwalifikowalnych, • w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Działanie 8.2	Ogółem
		Zgodnie z Regulaminem konkursu.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Działanie 8.2	Ogółem
		Zgodnie z Regulaminem konkursu.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	Działanie 8.2	Ogółem
		Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 8.2	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz	Działanie 8.2	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
najważniejsze warunki przyznawania		
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 8.2	Nie dotyczy

II.8.3 Działanie 8.3 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
6.	Nazwa działania	Działanie 8.3	Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3
	Nazwa poddziałania	Poddziałanie 8.3.1.	Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej
		Poddziałanie 8.3.2.	Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej w ramach ZIT
7.	Cel szczegółowy działania	Działanie 8.3	Powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3. Obowiązki opiekuńcze sprawowane nad małymi dziećmi wyłączają z rynku pracy na okres opieki nad dzieckiem jednego z opiekunów prawnych. Najczęściej są to kobiety, jednak wyłączenie z rynku pracy może również dot. innych członków rodziny. Celem interwencji jest poprawa dostępności do usług świadczących opiekę nad dziećmi co w konsekwencji przełoży się na umożliwienie powrotu do zatrudnienia lub jego utrzymanie osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3.
8.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.3.1.	1. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie po opuszczeniu programu; 2. Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu.
		Poddziałanie 8.3.2.	1. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu.
9.	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.3.1.	1. Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie; 2. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.
		Poddziałanie 8.3.2.	1. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. 2. Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
10. Typy projektów	Poddziałanie 8.3.1	Przewiduje się następujące typy operacji: 1. Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3, w formie żłobków (m.in. przyzakładowych) lub klubów dziecięcych i opiekuna dziennego oraz dostosowanie już istniejących miejsc do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami; 2. Świadczenie usługi w postaci pokrycia części lub całości kosztów związanych ze świadczeniem bieżących usług opieki nad dziećmi do lat 3 w formach wskazanych w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 tj. za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym, u dziennego opiekuna lub zatrudnienie niani. Zaproponowane typy operacji zostały zaprojektowane w sposób zapewniający szerokie spektrum pomocy zarówno w organizowaniu, funkcjonowaniu jak i finansowaniu miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Zakłada się wykorzystanie całego wachlarza typów operacji przewidzianych w ustawie z dn. 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3. Wsparcie realizowane będzie na zasadach określonych w niniejszej ustawie. Preferowane będą projekty będące wynikiem partnerstwa międzysektorowego oraz projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
	Poddziałanie 8.3.2	Przewiduje się następujące typy operacji: 1. Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3, w formie żłobków (m.in. przyzakładowych), lub klubów dziecięcych i opiekuna dziennego oraz dostosowanie już istniejących miejsc do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami; 2. Świadczenie usługi w postaci pokrycia części lub całości kosztów związanych ze świadczeniem bieżących usług opieki nad dziećmi do lat 3 w formach wskazanych w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 tj. za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym, u dziennego opiekuna. Zaproponowane typy operacji zostały zaprojektowane w sposób zapewniający szerokie spektrum pomocy zarówno w organizowaniu, funkcjonowaniu jak i finansowaniu miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Zakłada się wykorzystanie wybranych typów operacji

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		przewidzianych w ustawie z dn. 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Wsparcie realizowane będzie na zasadach określonych w niniejszej ustawie. Preferowane będą projekty będące wynikiem partnerstwa międzysektorowego oraz projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 8.3.1	Gminy, osoby fizyczne – prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.
	Poddziałanie 8.3.2	Gminy, osoby fizyczne – prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej z obszarów realizacji ZIT WOF.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 8.3	• osoby bezrobotne lub osoby bierne zawodowo pozostające poza rynkiem pracy ze względu na obowiązek opieki nad dziećmi do lat 3 w tym osoby, które przerwały karierę zawodową ze względu na urodzenie dziecka lub przebywają na urlopie wychowawczym w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy;, • osoby pracujące, sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3. W sytuacji gdy osoby przebywają na urlopie rodzicielskim lub wychowawczym i jednocześnie pracują w niepełnym wymiarze czasu, uznawane są również za osoby pracujące.
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 8.3.1	WUP
	Poddziałanie 8.3.2	WUP oraz IP ZIT
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 8.3	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 8.3	30 040 219

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 8.3.1	15 941 610
	Poddziałanie 8.3.2	14 098 609
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO)	Poddziałanie 8.3.1	Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
	Poddziałanie 8.3.2	Przewiduje się realizację projektów w ramach ZIT. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
17. Instrumenty terytorialne	Podziałanie 8.3.1	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis zawarty w rozdziale IV.2.4.1
	Poddziałanie 8.3.2	ZIT – szczegółowy opis zawarty w rozdziale IV.1.2.1
18. Tryby wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 8.3.1	▪ Konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – WUP.
	Poddziałanie 8.3.2	▪ konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – WUP przy udziale IP ZIT.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 8.3	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 8.3	Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba, że w Regulaminie konkursu/Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym określono inaczej. Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu, będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z: – Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, – Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 8.3	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach Regulaminu konkursu IZ postanowi inaczej.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 8.3	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 8.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 8.3	Zgodnie ze stanowiskiem UOKIK pomoc publiczna w zakresie Ułatwiania powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 realizowanego w formie tworzenia i finansowania miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 nie występuje.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 8.3	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych projektu.
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)	Działanie 8.3	Projekty nie objęte pomocą publiczną – całkowite dofinansowanie wynosi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych projektu.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 8.3	Wkład własny beneficjenta, o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej, wynosi: • co najmniej 20% wydatków kwalifikowalnych.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 8.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 8.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 8.3	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 8.3	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 8.3	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 8.3	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.9 Oś Priorytetowa IX – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności usług środowiskowych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie dostępności usług opieki zdrowotnej

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej i zakresu realizowanych przez nie działań

3. Syntetyczny opis osi	Działania na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem są jednym z celów w zakresie poprawy spójności społecznej i terytorialnej, a także jednym z priorytetowych kierunków działań realizowanych w ramach RPO WM 2014-2020. Na Mazowszu wykluczeniem społecznym zagrożonych jest około 20 % ludności. Utrzymuje się duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej – przede wszystkim z powodu ubóstwa i bezrobocia, chorób, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ochrony macierzyństwa, wielodzietności, bezdomności. W związku z tym zaplanowano w ramach IX Osi Priorytetowej kompleksowe, zindywidualizowane, poprzedzone szczegółową diagnozą wsparcie, które ma zapewnić większą efektywność działań. Ponieważ ubóstwo i wykluczenie społeczne są zróżnicowane terytorialnie, przewidziano priorytetowe wsparcie dla obszarów najbardziej zaniedbanych. W celu dotyczącym zwiększenia szans na zatrudnienie oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu zaplanowano działania służące zarówno włączeniu społecznemu, jak też aktywizacji zawodowej. W ramach IX Osi Priorytetowej realizowane będą 3 Działania, odpowiadające 4 celom szczegółowym Osi. W ramach Działania 9.1 realizowane będzie wsparcie na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych, a także wsparcie zapobiegające ubóstwu. Interwencja na rzecz włączenia społecznego w Działaniu 9.2 polega na ułatwieniu dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, przez realizację dwóch celów szczegółowych – dotyczących usług społecznych (Poddziałanie 9.2.1) oraz usług opieki zdrowotnej (Poddziałanie 9.2.2).

	W ramach Poddziałania 9.2.1 wspierany będzie rozwój środowiskowych form pomocy dzieciom i młodzieży, osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym oraz podnoszenie jakości usług środowiskowych, a tym samym deinstytucjonalizacja tych usług. Przedsięwzięcia realizowane w ramach Poddziałania 9.2.2 będą służyły poprawie dostępności do programów zdrowotnych, w szczególności służących wczesnemu wykrywaniu wad rozwojowych i cukrzycy, rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami. Wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi, będzie służyło podniesieniu jakości i dostępności do świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych. W Działaniu 9.3 wspierany będzie rozwój ekonomii społecznej służący zwiększeniu liczby PES, rozwojowi istniejących podmiotów, a tym samym zwiększeniu zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zwiększeniu zakresu zadań realizowanych przez PES.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFS	172 908 433
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.9.1 Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania	Działanie 9.1	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 9.1	Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa. Zatrudnienie jest najskuteczniejszą formą walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, dlatego działania zwiększające szansę uzyskania zatrudnienia, połączone z działaniami na rzecz włączenia społecznego są głównym kierunkiem interwencji w ramach IX Osi Priorytetowej. Jej efektem będzie wzrost samodzielności, zwiększenie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzrost zatrudnienia. Efektem realizacji celu będzie także poprawa współpracy jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej z instytucjami rynku pracy oraz zwiększenie potencjału PES o charakterze integracyjnym. Istotne dla osiągnięcia zaplanowanego celu jest ograniczenie możliwości znalezienia się w zasięgu zjawiska ubóstwa nowych osób. Dlatego zaplanowane zostały działania zapobiegające ubóstwu, ukierunkowane na pomoc rodzinom.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 9.1	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu; 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu; 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 9.1	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie; 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie.
10. Typy projektów	Działanie 9.1	1. Integracja osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową, w tym: a. integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób oddalonych od rynku pracy w ramach współpracy międzysektorowej,

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		b. aktywna integracja dla włączenia społecznego realizowana przez/ we współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej (PCPR, OPS) c. integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami. Wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym realizowane będzie z wykorzystaniem usług aktywnej integracji o charakterze: a) **społecznym** mających na celu nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej, np.: • działania z zakresu poradnictwa specjalistycznego (m.in. socjoterapeuty, psychologa, prawnika, mediatora) oraz jako element uzupełniający - udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach (poradnictwo prawne i obywatelskie), służące przywróceniu lub wzmocnieniu kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej, • działania z zakresu poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową (m.in. warsztaty rozwoju osobistego, indywidualny coaching, warsztaty kompetencji pedagogiczno-wychowawczych, trening umiejętności społecznych, praca metodą mentoringu), • praca socjalna oparta o działania w ramach różnych form kontraktu socjalnego (projekty obejmujące wyłącznie pracę socjalną nie będą przyjmowane do dofinansowania), b) **zawodowym** mających na celu pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy, jak również pomoc w utrzymaniu zatrudnienia, np.: • prace społecznie użyteczne, • staże zawodowe, praktyki zawodowe, • subsydiowane zatrudnienie (w tym doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy), • poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, trening pracy jako usługi wspierające aktywizację zawodową, • zatrudnienie wspierane, wspomagane, usługi trenera zatrudnienia wspieranego,

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• kursy i szkolenia zawodowe. OPS i PCPR nie wdrażają samodzielnie usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Wdrożenie tych usług w ramach projektów ww. jednostek jest możliwe wyłącznie przez podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej. c) **edukacyjnym**, których celem jest wzrost poziomu wykształcenia, dostosowanie wykształcenia do potrzeb rynku pracy, np. edukacja formalna, d) **zdrowotnym**, o ile będą one bezpośrednio związane z osiągnięciem celów przypisanych do ścieżki reintegracji, mających na celu wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy, np.: • finansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych, • skierowania i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej, psychospołecznej dla osób lub rodzin, • udział w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, o którym mowa w przepisach o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, udział w programach psychoterapii /programach terapeutycznych dla osób uzależnionych. Poza usługami aktywnej integracji istnieje możliwość realizacji działań o charakterze środowiskowym, oddziaływanie na uczestników oraz ich otoczenie wzmacniające lub odbudowujące naturalne systemy wsparcia, takie jak rodzina i lokalna społeczność, obejmujące np.: mediacje, terapie rodzinne, poradnictwo rodzinne, realizacja programów aktywności lokalnej. W ramach działania przewidziano wsparcie służące poprawie dostępu do usług reintegracji społecznej i zawodowej realizowanych przez CIS i KIS poprzez stworzenie nowych miejsc reintegracji społecznej i zawodowej: • w istniejących podmiotach, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym; • poprzez utworzenie podmiotów, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Usługi reintegracji społecznej i zawodowej realizowane przez CIS i KIS są uznawane za kompleksową usługę aktywnej integracji, obejmującej aktywną integrację społeczną i zawodową. Proces wsparcia osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywać się będzie na podstawie ścieżki reintegracji, określonej indywidualnie dla każdej osoby, rodziny i środowiska zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, potencjału, predyspozycji i potrzeb. W ramach ścieżki reintegracji, obok usług aktywnej integracji, mogą być realizowane usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej, o ile jest to niezbędne dla zapewnienia indywidualizacji i kompleksowości wsparcia dla konkretnej osoby, rodziny czy środowiska i przyczynia się do realizacji celów aktywnej integracji, przy czym wsparcie jest skoncentrowane na osobie i jej potrzebach, a nie na rozwijaniu usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej. Do dofinansowania będą wybierane projekty oferujące zindywidualizowane i kompleksowe wsparcie, odpowiadające na potrzeby uczestnika, nieograniczające możliwości dostępu do poszczególnych rodzajów usług aktywnej integracji. Działania w zakresie aktywizacji zawodowej nie mogą stanowić pierwszego elementu realizacji ścieżki reintegracji (nie dotyczy projektów realizowanych przez WTZ, ZAZ, CIS, KIS). W ramach **integracji społecznej i aktywizacji zawodowej osób oddalonych od rynku pracy w ramach współpracy międzysektorowej** realizowane będą projekty w partnerstwie podmiotów z różnych sektorów (prywatny, społeczny, publiczny) dla osób oddalanych o rynku pracy. Wsparcie mające na celu integrację społeczną oraz przygotowanie do zatrudnienia na otwartym rynku pracy i w PES będzie realizowane w typie projektów **integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami**, opierającym się przede wszystkim na usługach reintegracji i rehabilitacji społeczno – zawodowej. W ramach tego typu operacji dla osób z niepełnosprawnościami może być świadczone m.in. następujące wsparcie: • usługi aktywnej integracji;

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• usługi reintegracji społecznej i zawodowej realizowane przez CIS i KIS; • wsparcie usług rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia w ZAZ[58], • wsparcie rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach WTZ[59] • tworzenie u pracodawców miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, w szczególności poprzez wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy na potrzeby zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością, dostosowanie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (wyłącznie jako element kompleksowych projektów obejmujących również aktywizację społeczno – zawodową osób z niepełnosprawnościami). 2. Wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i rodziców samotnie wychowujących dzieci. W ramach wsparcia na rzecz rodzin możliwa jest realizacja następujących działań: • diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu w celu przygotowania i realizacji wsparcia w oparciu o ścieżkę reintegracji[60]; • pomoc w zakresie świadomego rodzicielstwa tj. wsparcie rodzin w świadomym i odpowiedzialnym podejmowaniu i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa

58 wsparcie usług rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia w ZAZ polega na:

- zwiększeniu liczby osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w istniejących ZAZ, z możliwością objęcia tych osób usługami aktywnej integracji (okres zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w ZAZ po zakończeniu realizacji projektu powinien być co najmniej równy okresowi zatrudnienia w ramach projektu, okres może być krótszy wyłącznie w sytuacji, gdy osoba z niepełnosprawnością podejmie w tym okresie zatrudnienie poza ZAZ lub gdy zatrudnienie ustanie z przyczyn leżących po stronie pracownika, przy czym ZAZ jest zobowiązany do zatrudnienia kolejnej osoby i utrzymania miejsca pracy przez łączny okres co najmniej równy okresowi zatrudniania osób z niepełnosprawnością na tym stanowisku w projekcie, a nowo zatrudniona osoba musi spełniać warunki kwalifikowalności w projekcie),

- wsparciu osób z niepełnosprawnościami dotychczas zatrudnionych w ZAZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji ukierunkowaną na przygotowanie osób zatrudnionych w ZAZ do podjęcia zatrudnienia poza ZAZ: na otwartym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej.

59 wsparcie rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach WTZ polega na:

- wsparciu nowych osób w istniejących WTZ usługami aktywnej integracji,

- wsparciu dotychczasowych uczestników WTZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji obowiązkowo ukierunkowaną na przygotowanie uczestników WTZ do podjęcia zatrudnienia i ich zatrudnienie: w ZAZ, na otwartym lub chronionym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej.

60 Diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu w celu przygotowania i realizacji wsparcia w oparciu o ścieżkę reintegracji jest obowiązkowym elementem procesu wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w każdym projekcie realizowanym w Działaniu 9.1

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		w celu zapobiegania powstawaniu trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez m.in: ✓ zintegrowane poradnictwo rodzinne (pedagogiczne, psychologiczne, prawne); ✓ akademie rodziny, w tym zintegrowane, kompleksowe, zgodne z zapotrzebowaniem rodziny działania profilaktyczne i terapeutyczno-edukacyjne, zintegrowane działania społeczne, edukacyjne, kulturalne i sportowe; ✓ tworzenie zintegrowanej sieci wsparcia opartej o kooperację instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi; ✓ usługi interwencji kryzysowej w sytuacji kiedy są one niezbędne do realizacji zindywidualizowanego planu wsparcia opartego na diagnozie; • działania doradcze, edukacyjne, np. w zakresie zapobiegania zadłużeniu rodzin; • wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie profilaktyki wykluczenia społecznego, np. przez tworzenie zintegrowanej sieci wsparcia opartej na kooperacji instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi; • projekty na rzecz rodzin w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej dorosłych członków rodzin, w tym m.in.: ✓ wypracowanie ścieżek reintegracji dla włączenia społecznego, w tym dla osób w wieku aktywności zawodowej niekontynuujących nauki i nie objętych programami usamodzielnienia w ramach zadań PCPR; ✓ edukacja prozatrudnieniowa o formach zatrudnienia, z uwzględnieniem zatrudnienia socjalnego; ✓ współpraca z instytucjami rynku pracy i podmiotami ekonomii społecznej przy aktywizacji zawodowej dorosłych członków rodzin zdolnych do pracy; • zapobieganie procesom ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez wzmacnianie samodzielności rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; • poprzez m.in: ✓ zintegrowane poradnictwo socjalne pedagogiczne, psychologiczne, prawne; ✓ usługi interwencji kryzysowej w sytuacji kiedy są one niezbędne do realizacji zindywidualizowanego planu wsparcia opartego na diagnozie;

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		✓ współpracę z instytucjami rynku pracy i podmiotami ekonomii społecznej w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej dorosłych członków rodzin mogących podjąć zatrudnienie; ✓ integrację międzypokoleniową; • realizacja programów profilaktycznych i społecznych, które będą wynikiem wspólnego zainicjowania oraz realizacji w partnerstwie pomiędzy jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, szkołami i społecznością lokalną. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
11. Typ beneficjenta	Działanie 9.1	Beneficjentami będą mogły być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym: ▪ JST, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych; ▪ podmioty, w których większość udziałów/akcji mają JST/ich związki i stowarzyszenia; ▪ urzędy administracji publicznej, jednostki budżetowe; ▪ instytucje rynku pracy, jednostki zatrudnienia socjalnego; ▪ jednostki organizacyjne pomocy społecznej (jops); ▪ PES zgodnie z definicją PES; ▪ partnerstwa wymienionych podmiotów, partnerstwa lokalne, LGD.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 9.1	1. Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym: ▪ osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w artykule 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; ▪ osoby, o których mowa w artykule 1 ustęp 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		▪ osoby przebywające w pieczy zastępczej[61] lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; ▪ osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich ; ▪ osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 1 września 2017 r. o systemie oświaty ▪ osoby z niepełnosprawnością – osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 lub uczniowie/dzieci z niepełnosprawnościami w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020. ▪ członkowie gospodarstw domowych sprawujących opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z nich nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością; ▪ osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; ▪ osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020; ▪ osoby korzystające z PO PŻ, ▪ osoby odbywające karę pozbawienia wolności, w formie dozoru elektronicznego. 2 Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - osoby spokrewnione lub niespokrewnione z osobami zagrożonymi ubóstwem

[61] W tym również osoby przebywające w pieczy zastępczej na warunkach określonych w art. 37 ust. 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		lub wykluczeniem społecznym wspólnie zamieszkujące i gospodarujące, a także inne osoby z najbliższego środowiska osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w zakresie niezbędnym dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach projektu.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 9.1	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 9.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 9.1	84 233 041
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 9.1	IZ RPO zapewnia komplementarność wsparcia z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 (PO PŻ) przez: • preferowane do objęcia wsparciem EFS w ramach projektów realizowanych w Działaniu 9.1 są osoby lub rodziny korzystające z PO PŻ, a zakres wsparcia dla tych osób lub rodzin nie będzie powielał działań, które dana osoba lub rodzina otrzymała lub otrzymuje z PO PŻ w ramach działań towarzyszących, o których mowa w PO PŻ; • zobowiązanie beneficjenta w umowie o dofinansowanie projektu do poinformowania właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej oraz organizacji partnerskich regionalnych i lokalnych, o których mowa w PO PŻ, o prowadzonej rekrutacji do projektów realizowanych w ramach Działania 9.1, a także do niepowielania wsparcia, które osoba lub rodzina zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uzyskuje w ramach działań towarzyszących w PO PŻ. ▪ Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne. ▪ Szczególne znaczenie w tym aspekcie będą miały następujące typy interwencji: ✓ integracja osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową; ✓ wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami niepełnosprawnymi oraz rodzin z innymi osobami zależnymi i rodziców samotnie wychowujących dzieci; ✓ rozwój dziennych form wsparcia, usług środowiskowych, usług społecznych dla

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; ✓ pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, obejmujące wsparcie systemu pieczy zastępczej. Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym.
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 9.1	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 9.1	• Konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU. • Pozakonkursowy W trybie pozakonkursowym wybierane będą projekty w ramach aktywnej integracji dla włączenia społecznego realizowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, tj. projekty realizowane przez OPS, PCPR. Realizacja tych zadań przez OPS i PCPR wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.). Tryb pozakonkursowy zostanie przeprowadzony zgodnie z zapisami określonymi w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 9.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu/Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 9.1	Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba, że w Regulaminie konkursu/Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym określono inaczej. Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu, będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z: – Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, – Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 9.1	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach Regulaminu konkursu/ Wezwania do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym określono inaczej.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 9.1	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 9.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu/Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 9.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu artykułu 107 i 108 Traktatu; 3. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania artykułu 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis; 4. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020;
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 9.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – dofinansowanie ze środków EFS stanowi maksymalnie 80% wydatków kwalifikowalnych projektu. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE +		Ogółem
	Działanie 9.1	Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wynosi: – w projektach nieobjętych pomocą publiczną: • 80 % wydatków kwalifikowalnych w projektach OPS i PCPR (wyłącznie dofinansowanie ze środków EFS), • 95 % wydatków kwalifikowalnych w pozostałych projektach (maksymalnie 80% ze środków EFS oraz 15% ze środków z budżetu państwa),

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		– - w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej, chyba że w Regulaminie konkursu postanowiono inaczej.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 9.1	Wkład własny beneficjenta, o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej, wynosi: – w projektach nieobjętych pomocą publiczną: • 20% wydatków kwalifikowalnych - projekty OPS i PCPR, • 5% wydatków kwalifikowalnych - pozostałe projekty (z wyłączeniem projektów OPS i PCPR), – w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 9.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu/Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 9.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu/Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 9.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 9.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 9.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 9.1	Nie dotyczy

II.9.2 Działanie 9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
6.	Nazwa działania	Działanie 9.2	Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej
	Nazwa poddziałania	Poddziałanie 9.2.1	Zwiększenie dostępności usług społecznych
		Poddziałanie 9.2.2	Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych
7. Cele szczegółowe poddziałań		Poddziałanie 9.2.1	Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności usług środowiskowych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Działania na rzecz włączenia społecznego obejmują działania na rzecz ułatwienia dostępu do usług społecznych poprzez zwiększenie zakresu i jakości usług świadczonych w lokalnej społeczności sprzyjające deinstytucjonalizacji. Niezbędne jest wspieranie tworzenia i rozwoju środowiskowych form pomocy dzieciom i młodzieży, osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym. Efektem realizacji celu będzie także zwiększenie zatrudnienia przez umożliwienie osobom opiekującym się osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu aktywnego poszukiwania pracy i tworzenie miejsc pracy w usługach społecznych. Ponadto realizacja celu przez działania związane ze wspieraniem rodzin dysfunkcyjnych, systemu wspierania rodziny oraz organizowania systemu pieczy zastępczej będzie służyć zapobieganiu wykluczeniu społecznemu i ubóstwu.
		Poddziałanie 9.2.2	Zwiększenie dostępności usług opieki zdrowotnej Dokumentem stanowiącym krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia w perspektywie 2014-2020, w tym Poddziałania 9.2.2 jest opracowana przez Ministerstwo Zdrowia: Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. W ramach Poddziałania będą realizowane programy służące w szczególności wykrywaniu wad rozwojowych, wykrywaniu cukrzycy, rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami, w tym z porażeniem mózgowym, autyzmem.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Realizowane będą również przedsięwzięcia mające na celu wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi, służące poprawie jakości i dostępności do świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych. Przedsięwzięcia w obszarze usług zdrowotnych realizowane będą zgodnie z mechanizmem koordynacji określonym w Policy Paper. W projektach stosowane będą klauzule społeczne. Zakres i tryb stosowania klauzul społecznych dla zamówień dokonywanych w ramach EFS będzie zgodny z właściwymi wytycznymi.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 9.2.1	1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu; 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które opuściły opiekę instytucjonalną na rzecz usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej w programie; 3. Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu; 4. Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług w mieszkaniach wspomaganych i chronionych istniejących po zakończeniu projektu; 5. Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu.
	Poddziałanie 9.2.2	1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu.
9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 9.2.1	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej w programie; 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami w postaci mieszkań chronionych i wspomaganych w programie; 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierania rodziny i pieczy zastępczej w programie.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 9.2.2	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie.
10. Typy projektów	Poddziałanie 9.2.1	1. Rozwój usług społecznych[62] świadczonych w społeczności lokalnej oraz programy deinstytucjonalizacji usług społecznych świadczonych przez instytucje pomocy i aktywnej integracji[63] realizowane na rzecz osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu[64], obejmujące m.in.: ✓ zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych i asystenckich w formie usług świadczonych w lokalnej społeczności[65] w celu poprawy dostępu do usług opiekuńczych i asystenckich w zastępstwie za opiekunów faktycznych[66]; ✓ wsparcie osób będących w opiece instytucjonalnej[67] w celu przejścia tych osób do opieki realizowanej w ramach usług świadczonych w lokalnej społeczności, o ile

[62] Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020" usługi społeczne mogą być realizowane przez podmioty prowadzące w swojej działalności statutowej usługi społeczne lub przez podmioty prowadzące w swojej działalności statutowej jednocześnie usługi społeczne i zdrowotne. W ramach projektów dotyczących usług społecznych, w szczególności usług opiekuńczych, IZ RPO umożliwia finansowanie usług zdrowotnych, jako uzupełnienie usług społecznych, o ile usługi te nie mogą zostać sfinansowane ze środków publicznych, tj. wykraczają poza gwarantowane świadczenia opieki zdrowotnej albo wykazane zostało, że gwarantowana usługa zdrowotna nie może zostać sfinansowana danej osobie ze środków publicznych w okresie trwania projektu. Usługi widniejące w katalogu świadczeń gwarantowanych jako podstawowe mogą być finansowane tylko pod warunkiem, że jednocześnie finansowane są usługi ponadstandardowe, a cały pakiet usług tworzy logiczną całość, niezbędną do zapewnienia kompleksowego wsparcia osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

[63] W ramach programów deinstytucjonalizacji usług społecznych świadczonych przez instytucje pomocy i aktywnej integracji realizowane będą działania lokalne i regionalne. Programy ukierunkowane na poprawę jakości i dostępności usług będą obejmować zmianę form i zakresu usług społecznych świadczonych przez instytucje pomocy i aktywnej integracji i uwzględniać współpracę z organizacjami pozarządowymi i PES. Grupami docelowymi są osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym dorośli i dzieci z niepełnosprawnościami, osoby chorujące psychicznie, osoby starsze, inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Usługi środowiskowe będą uwzględniać miejsca całodobowego okresowego pobytu dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i inne dzienne formy wsparcia. Działania we wspólnotach, uwzględniające lokalne zasoby (np. sąsiedzi, lokalne przedsiębiorstwa), będą wspomagały włączenie społeczne osób objętych pomocą społeczną.

[64] Definicja osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu znajduje się w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

[65] Definicja usług świadczonych w lokalnej społeczności znajduje się w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020

[66] Definicja opiekuna faktycznego znajduje się w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

[67] Definicja opieki instytucjonalnej znajduje się w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		przyczyni się to do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w postaci usług świadczonych w lokalnej społeczności; ✓ rozwój usług opiekuńczych w oparciu o nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne np. teleopiekę, systemy przywoławcze, aktywizacja środowisk lokalnych w celu tworzenia społecznych (sąsiedzkich) form samopomocy przy wykorzystaniu nowych technologii; ✓ Szkolenia i kursy stanowiące element uzupełniający kompleksowych projektów dotyczących rozwoju usług opiekuńczych lub asystenckich dla kandydatów na: • asystentów osobistych osób niepełnosprawnych[68], • osób posiadających doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych[69], • osób prowadzących klub seniora[70], • osób świadczących sąsiedzkie usługi opiekuńcze[71]; ✓ działania wspierające opiekunów faktycznych, w szczególności: • kształcenie, w tym szkolenie i zajęcia praktyczne oraz wymiana doświadczeń dla opiekunów faktycznych, zwiększające ich umiejętności w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, • poradnictwo (w tym psychologiczne) oraz pomoc w uzyskaniu informacji umożliwiających poruszanie się po rożnych systemach wsparcia, z których korzystanie jest niezbędne dla sprawowania wysokiej jakości opieki i odciążenia opiekunów faktycznych, • tworzenie miejsc krótkookresowego pobytu w zastępstwie za opiekunów faktycznych w formie pobytu całodobowego lub dziennego,

68 Warunki zatrudnienia kandydatów na stanowisku asystentów osobistych osób niepełnosprawnych zostaną określone w Regulaminie konkursu.

69 Doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych powinno wynikać z pełnienia roli opiekuna faktycznego (zawodowego, wolontariackiego lub osobistego). Ww. osoba przed rozpoczęciem świadczenia usług opiekuńczych powinna dodatkowo odbyć minimum 80-godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi, w tym udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej

70 Wymaga się, aby osoby prowadzące klub seniora odbyły co najmniej 20-godzinny kurs przygotowujący do prowadzenia takiej działalności.

71 Osobą świadczącą sąsiedzkie usługi opiekuńcze może zostać kandydat, który odbył minimum 8-godzinne przygotowanie z zakresu realizacji usługi (np. przestrzegania zasad etycznych, zasad współżycia społecznego, dbałości o dobro osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym o jej mienie).

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• sfinansowanie usługi asystenckiej lub usługi opiekuńczej w celu umożliwienia opiekunom faktycznym funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego; ✓ przygotowanie i tworzenie wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego i wspomagającego połączone z doradztwem w doborze sprzętu, treningami samoobsługi z użyciem wypożyczonego sprzętu oraz przygotowaniu warunków do opieki domowej; ✓ działania umożliwiające pozostawanie osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w lokalnej społeczności dzięki finansowaniu przedsięwzięć pozwalających tym osobom na w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie (w tym działania zwiększające kształcenie kadr, bezpieczeństwo, autonomię i mobilność osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, np. likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, sfinansowanie wypożyczenia sprzętu niezbędnego do opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu lub sprzętu zwiększającego samodzielność osób, usługi dowożenia posiłków, przewóz do miejsca pracy lub ośrodka wsparcia)[72]; ✓ działania na rzecz rozwoju środowiskowych form usług społecznych innych niż wymienione powyżej wspierających proces integracji społecznej, zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie zgodne kierunkami określonymi w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020; ✓ działania na rzecz rozwoju usług mieszkalnictwa wspomaganego poprzez zapewnienie dostępu do usług świadczonych w mieszkaniach chronionych,

[72] Wsparcie tego rodzaju może być realizowane wyłącznie jako element kompleksowych projektów dotyczących usług asystenckich lub opiekuńczych i mogą być finansowane z EFS lub w ramach cross-financingu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		treningowych i wspieranych skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych wspierających proces ich integracji społecznej i zawodowej[73]; 2. Pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją obejmująca wsparcie systemu pieczy zastępczej[74] mające na celu wzmocnienie działań interwencyjnych na rzecz dzieci i młodzieży w celu zapobiegania pogłębianiu dysfunkcji i marginalizacji, w tym: rozwój usług społecznych w celu integracji dzieci i młodzieży z grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne, poprzez: ✓ tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej[75], programy deinstytucjonalizacji usług na rzecz dzieci i młodzieży: a) działania prewencyjne mające ograniczyć umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej poprzez usługi wsparcia rodziny; b) działania prowadzące do odejścia od opieki instytucjonalnej (tj. od opieki świadczonej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powyżej 14 dzieci) do usług świadczonych w lokalnej społeczności poprzez tworzenie

[73] Wsparcie dla mieszkań wspomaganych polega na tworzeniu miejsc w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach wspomaganych dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W przypadku mieszkań wspomaganych w formie mieszkań wspieranych możliwe jest tworzenie miejsc okresowego (opieka wytchnieniowa) lub stałego pobytu. W przypadku mieszkań chronionych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, we wniosku o dofinansowanie projektu należy zapewnić, że stosowany będzie standard dotyczący tej formy pomocy wynikający z ww. ustawy. W przypadku innych form mieszkań wspomaganych mieszkania te muszą spełniać definicję usług świadczonych w lokalnej społeczności. Beneficjent zobowiązany jest do zachowania trwałości miejsc świadczenia usług w mieszkaniach wspomaganych utworzonych w ramach projektu po zakończeniu realizacji projektu przez okres odpowiadający co najmniej okresowi realizacji projektu określonemu w decyzji lub umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość rozumiana będzie jako instytucjonalna gotowość podmiotów do świadczenia usług. Spełnienie powyższego warunku będzie weryfikowane przez IZ RPO po upływie okresu wskazanego w decyzji lub umowie o dofinansowanie projektu.

[74] Możliwy zakres usług wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym działań na rzecz usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą oraz podmioty uprawnione do realizacji tych usług określa Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wsparcie dla rodziny i pieczy zastępczej powinno odbywać się zgodnie z ww. ustawą. Z EFS nie będą finansowane świadczenia wypłacane na podstawie tej ustawy, przy czym mogą one stanowić wkład własny do projektu.

[75] W placówkach wsparcia dziennego w formie opiekuńczej oraz placówkach prowadzonych w formie pracy podwórkowej obowiązkowa jest realizacja zajęć rozwijających co najmniej dwie z ośmiu kompetencji kluczowych wskazanych w zaleceniu Rady Unii europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz. Urz. UE C 189 z 04.06.2018, str. 1), do których należą: a)kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji; b)kompetencje w zakresie wielojęzyczności; c)kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii; d)kompetencje cyfrowe; e)kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się; f)kompetencje obywatelskie; g)kompetencje w zakresie przedsiębiorczości; h)kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci; c) kształcenie kandydatów na rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego do 14 dzieci oraz doskonalenie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą w ww. formach; d) działania na rzecz rozwoju usług mieszkalnictwa wspomaganego poprzez zapewnienie dostępu do usług świadczonych w mieszkaniach chronionych, treningowych i wspieranych skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych wspierających proces ich integracji społecznej i zawodowej[76]; Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
	Poddziałanie 9.2.2	1. Wdrażanie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych; 2. Wdrażanie programów wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy; 3. Wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym osobami starszymi; W ramach typu przedsięwzięć wdrażanie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych, planowana jest w szczególności realizacja programów służących wykrywaniu zaburzeń słuchu, programów rehabilitacji leczniczej dla dzieci z niepełnosprawnościami, programy

[76] Wsparcie dla mieszkań wspomaganych polega na tworzeniu miejsc w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach wspomaganych dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W przypadku mieszkań wspomaganych w formie mieszkań wspieranych możliwe jest tworzenie miejsc okresowego (opieka wytchnieniowa) lub stałego pobytu. W przypadku mieszkań chronionych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, we wniosku o dofinansowanie projektu należy zapewnić, że stosowany będzie standard dotyczący tej formy pomocy wynikający z ww. ustawy. W przypadku innych form mieszkań wspomaganych mieszkania te muszą spełniać definicję usług świadczonych w lokalnej społeczności. Beneficjenta zobowiązany jest do zachowania trwałości miejsc świadczenia usług w mieszkaniach wspomaganych utworzonych w ramach projektu po zakończeniu realizacji projektu przez okres odpowiadający co najmniej okresowi realizacji projektu określonemu w decyzji lub umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość rozumiana będzie jako instytucjonalna gotowość podmiotów do świadczenia usług. Spełnienie powyższego warunku będzie weryfikowane przez IZ RPO po upływie okresu wskazanego w decyzji lub umowie o dofinansowanie projektu.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		rehabilitacji dzieci i młodzieży z porażeniem mózgowym. Przewidziano również programy dla pacjentów z autyzmem. Z uwagi na wysokie koszty leczenia powikłań cukrzycy, w tym chorób układu krążenia, planowane jest wdrażanie programów wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy. Zgodnie z Narzędziem 18 Policy Paper realizowane będą projekty służące wsparciu deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym osobami starszymi.
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 9.2.1	Beneficjentami będą mogły być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym: ▪ JST, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych; ▪ podmioty, w których większość udziałów/akcji mają JST/ich związki i stowarzyszenia; ▪ urzędy administracji publicznej, jednostki budżetowe; ▪ instytucje rynku pracy, jednostki zatrudnienia socjalnego; ▪ podmioty aktywnie zaangażowane w integrację społeczną, wsparcie rodziny; ▪ środowiskowe domy samopomocy; ▪ PES, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w artykule 3 ustęp 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; ▪ partnerstwa wymienionych podmiotów, partnerstwa lokalne, LGD.
	Poddziałanie 9.2.2	Podmioty wykonujące działalność leczniczą lub inne podmioty w partnerstwie z podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 9.2.1	**Grupy docelowe:** – osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym: • osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; • osoby z niepełnosprawnościami; • osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą, rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; • osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich; • osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 1 września 2017 o systemie oświaty; • uczestnicy projektów PO PŻ; – otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w zakresie niezbędnym do wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach projektu.[77]
	Poddziałanie 9.2.2	Zgodnie z grupami docelowymi określonymi w poszczególnych programach zdrowotnych oraz w założeniach do deinstytucjonalizacji.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 9.2	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 9.2	Nie dotyczy
		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 9.2	79 577 765

[77] Definicja otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym znajduje się w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 9.2.1	25 650 299
	Poddziałanie 9.2.2	53 927 466
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 9.2.1	1. Zobowiązanie beneficjenta w umowie o dofinansowanie projektu do poinformowania właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centów pomocy rodzinie o realizowanym projekcie w ramach Działania 9.2; 2. Preferowane do objęcia wsparciem EFS w ramach projektów realizowanych w Działaniu 9.1 i 9.2[78] są osoby lub rodziny korzystające z PO PŻ, a zakres wsparcia dla tych osób lub rodzin nie będzie powielał działań, które dana osoba lub rodzina otrzymała lub otrzymuje z PO PŻ w ramach działań towarzyszących, o których mowa w PO PŻ; 3. Zobowiązanie beneficjenta w umowie o dofinansowanie projektu do poinformowania regionalnych i lokalnych organizacji partnerskich, o których mowa w PO PŻ, o prowadzonej rekrutacji do projektów realizowanych w ramach Działania 9.2 4. Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym. 5. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
	Poddziałanie 9.2.2	Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia, działający pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia. W celu zapewnienia właściwego mechanizmu koordynacji, Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągania oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele Policy Paper w zakresie ochrony zdrowia oraz cele UP i Programów Operacyjnych. Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym.

[78] Preferencje stosuje się, jeśli nie wyklucza tego charakter grupy docelowej i oferowanego wsparcia.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 9.2	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 9.2	• Konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 9.2.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
	Poddziałanie 9.2.2	Limity i ograniczenia w realizacji projektu powinny być zgodne z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020, w szczególności do realizacji mogą zostać zakwalifikowane jedynie te projekty, które są zgodne z Regionalnymi Programami Zdrowotnymi (RPZ), które uzyskały pozytywną opinię Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji (AOTMiT) lub spełniły wszystkie warunki wskazane w warunkowej opinii AOTMiT dla poszczególnych programów zdrowotnych.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 9.2.1	Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba że w Regulaminie konkursu/Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym określono inaczej. Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z:

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		– Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, – Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.
	Poddziałanie 9.2.2	Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba, że w Regulaminie konkursu/Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym określono inaczej. Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu, będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z: – Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, – Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020. W zakresie projektów dotyczących deinstytucjonalizacji, dopuszczalny jest zakup sprzętu wyłącznie w sytuacjach, gdy sprzęt będzie wykorzystywany w ramach nowo rozwijanej formy opieki zdeinstytucjonalizowanej.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako %	Poddziałanie 9.2.1	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach Regulaminu konkursu IZ postanowi inaczej.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 9.2.2	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach Regulaminu konkursu IZ postanowi inaczej.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 9.2.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 9.2.2	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 9.2.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
	Poddziałanie 9.2.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Poddziałanie 9.2.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa wspólnotowego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U.z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu artykułu 107 i 108 Traktatu; 3. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania artykułu 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis; 4. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.
	Poddziałanie 9.2.2	
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 9.2.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
	Poddziałanie 9.2.2	
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Poddziałanie 9.2.1	Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wynosi: – w projektach nieobjętych pomocą publiczną: – 93% wydatków kwalifikowalnych projektu (maksymalnie 80% ze środków EFS oraz 13% ze środków z budżetu państwa), o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej; – w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej, chyba że w Regulaminie konkursu postanowiono inaczej.
	Poddziałanie 9.2.2	
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Poddziałanie 9.2.1	Wkład własny beneficjenta, o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej, wynosi: – w projektach nieobjętych pomocą publiczną – co najmniej 7% wydatków kwalifikowalnych, – w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
	Poddziałanie 9.2.2	
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 9.2.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
	Poddziałanie 9.2.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Poddziałanie 9.2.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
	Poddziałanie 9.2.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 9.2	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 9.2	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 9.2	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 9.2	Nie dotyczy

II.9.3 Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 9.3	Rozwój ekonomii społecznej
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 9.3	Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej i zakresu realizowanych przez nie działań. Celem planowanej interwencji będzie zwiększenie liczby PES i rozwój istniejących podmiotów, a tym samym zwiększenie zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym i zwiększenie zakresu zadań realizowanych przez PES. Realizacja celu służyć będzie budowaniu potencjału społecznego na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Sprawą istotną dla efektywności działań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej jest współpraca z lokalnymi władzami, tworzenie partnerstw do realizacji określonych przedsięwzięć, dla rozwoju lokalnego oraz tworzenie PES z udziałem instytucji publicznych. Wsparcie gospodarki społecznej może przyczynić się do tworzenia nowych usług i miejsc pracy na szczeblu lokalnym, co w dłuższej perspektywie może wpłynąć na zwiększenie ich roli w rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 9.3	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek); 2. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych;
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 9.3	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. 2. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem. 3. Liczba inicjatyw dotyczących rozwoju ekonomii społecznej sfinansowanych ze środków EFS.
10. Typy projektów	Działanie 9.3	1. Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie, realizowanych przez OWES, tzn. tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowane będą następujące formy wsparcia:

OPIS DZIAŁANIA		
		1) udzielanie wsparcia finansowego (na podstawie biznesplanu) na tworzenie miejsc pracy dla: i) osób bezrobotnych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; ii) osób do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; iii) osób poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu lub niewykonujących innej pracy zarobkowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; iv) osób niepełnosprawnych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; v) osób z zaburzeniami psychicznymi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego; vi) osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1–3 i 5–7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym; vii) osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, jeżeli ich dochód ustalany zgodnie z art. 7 ust. 5–10 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wynosi nie więcej niż dochód z 6 hektarów przeliczeniowych; viii) osób spełniających kryteria, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; ix) osób o których mowa w art. 49 pkt 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; x) osób usamodzielnianych, o których mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

OPIS DZIAŁANIA		
		xi) osób ubogich pracujących[79]; na podstawie decyzji lub umowy o dofinansowanie projektu, przy czym wysokość wsparcia finansowego na stworzenie jednego miejsca pracy, zgodnie z ustaloną stawką jednostkową, wynosi 21 020 złotych. Maksymalna kwota wsparcia finansowego dla jednego PS stanowi dziesięciokrotność stawki jednostkowej: • przy tworzeniu PS lub przekształceniu PES w PS, w związku z utworzeniem miejsc pracy dla osób, o których mowa powyżej lub • na stworzenie miejsc pracy dla osób, o których mowa powyżej, w istniejących PS w okresie trwałości, zaś po upływie tego okresu PS może ponownie uzyskać wsparcie finansowe na utworzenie miejsc pracy w wysokości, o której mowa powyżej. Tworzenie nowych miejsc pracy może odbywać się poprzez: • tworzenie nowych PS, • tworzenie nowych miejsc pracy w istniejących PS, • tworzenie nowych miejsc pracy w PES, wyłącznie pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w PS; 2) usługi służące nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania PS, w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną funkcjonowania PS (np. szkolenia, warsztaty, doradztwo, mentoring, coaching, tutoring, współpraca, wizyty studyjne); 3) usługi służące nabyciu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w PS; 4) wsparciu pomostowym, tj. pomocy w uzyskaniu stabilności funkcjonowania i przygotowaniu do w pełni samodzielnego funkcjonowania. 5) wsparcie w planowaniu i realizacji zindywidualizowanych działań mających na celu reintegracje społeczną i zawodową pracowników którzy otrzymali wsparcie finansowe bądź wsparcie pomostowe.

[79] Osoba wykonująca pracę, za którą otrzymuje wynagrodzenie i która jest uprawniona do korzystania z pomocy społecznej na podstawie przesłanki ubóstwo, tj. której dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej.

OPIS DZIAŁANIA		
		Udzielanie wsparcia finansowego jest obligatoryjnie powiązane z ww. usługami towarzyszącymi polegającymi na podnoszeniu wiedzy i rozwijaniu umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania PS, dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w PS, zapewnieniu wsparcia o charakterze reintegracyjnym, wsparciu pomostowym oraz zindywidualizowanych usług w formie usług doradczych/biznesowych w PS. Usługi towarzyszące mogą być świadczone niezależnie od udzielenia wsparcia finansowego przy czym wsparcie pomostowe musi być powiązane z utworzeniem miejsca pracy. 2. Świadczenie usług wspierających rozwój ekonomii społecznej. W ramach działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie, realizowanych przez OWES, poza wymienionymi wyżej, polegających na świadczeniu usług wspierających rozwój ekonomii społecznej realizowane będą: • usługi animacji lokalnej, obejmujące m.in. działania o charakterze animacyjnym, umożliwiające tworzenie podmiotów obywatelskich i wsparcie dla ich rozwoju, budowę i wsparcie partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz partycypacji społecznej, działania mające na celu wspieranie liderów i animatorów lokalnych; • usługi rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne) służące, nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania podmiotu ekonomii społecznej lub przedsiębiorstwa społecznego, obejmujące m.in. szkolenia i warsztaty, doradztwo prawne, biznesowe, finansowe, mentoring, coaching, tutoring, wizyty studyjne; • usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe), służące ich profesjonalizacji, obejmujące m.in.: umożliwienie dostępu do usług specjalistycznych m.in. prawnych, księgowych, marketingowych, doradztwo, w tym doradztwo biznesowe, zwiększenie konkurencyjności produktów przedsiębiorczości społecznej. W ramach pierwszego i drugiego typu projektu OWES współpracuje z właściwymi terytorialnie PUP w zakresie przyznawania wsparcia finansowego na tworzenie miejsc pracy w nowych i istniejących PS, a obowiązek współpracy dotyczy każdej ze stron w równym stopniu.

OPIS DZIAŁANIA		
		Wybór projektów w ramach wymienionych dwóch typów operacji odbywać się będzie w ramach tego samego konkursu. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego. 3. Koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej. W celu zapewnienia skuteczności działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej realizowany będzie projekt polegający na koordynowaniu rozwoju sektora ekonomii społecznej, pozwalający na realizacje priorytetowych kierunków rozwoju sektora ekonomii społecznej w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej oraz usług społecznych, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami w województwie. W ramach działań koordynacyjnych dotyczących ekonomii społecznej mogą być realizowane jedynie następujące działania: • tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES działających w regionie, w tym w szczególności poprzez organizowanie regionalnych spotkań sieciujących dla OWES, a także agregowanie informacji na temat działalności OWES i wyników ich pracy na poziomie regionu, synchronizowanie tych działań w regionie; • wspieranie działań OWES nakierowanych na jednostki samorządu terytorialnego; • tworzenie lub finansowanie wspólnych przedsięwzięć regionalnych sieci PES (klastry, franczyzy) oraz włączanie PES w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry); • tworzenie regionalnych sieci kooperacji PES o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ) oraz wsparcie tych podmiotów w osiąganiu standardów usług; • inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, PES o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej; • budowanie powiązań pomiędzy systemem edukacji, nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym (spotkania, warsztaty, doradztwo, wymiana informacji, udział we wspólnych konkursach i wydarzeniach z organizacjami

OPIS DZIAŁANIA		
		pracodawców i przedsiębiorców, szkół, w tym szkół wyższych i instytutów naukowych) w celu nawiązania stałej współpracy; • organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności PES jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez PES na poziomie regionalnym (np. targi ekonomii społecznej, finansowanie udziału PS i PES w targach i wystawach regionalnych o charakterze gospodarczym, sprzedaż produktów i usług PES za pomocą jednego regionalnego portalu lub portali branżowych); • współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności PES, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej, uwzględniania aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, zlecania zadań podmiotom ekonomii społecznej; • wspieranie realizacji przez PES usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie; • zapewnienie funkcjonowania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, o którym mowa w KPRES, i organizowanie jego prac; • wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja regionalnego wieloletniego planu rozwoju ekonomii społecznej oraz analiza i koordynacja jego wdrażania; • reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej oraz innymi priorytetami, w ramach których jest możliwy regionalny rozwój ekonomii społecznej; • ewaluacja działań OWES; • weryfikacja statusu PS i prowadzenie spisu PS.
11. Typ beneficjenta	Działanie 9.3	Beneficjentami projektów w dwóch pierwszych typach operacji mogą być wyłącznie OWES posiadające akredytację Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Beneficjentem projektu w zakresie koordynowania rozwoju sektora ekonomii społecznej będzie Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

OPIS DZIAŁANIA		
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 9.3	• osoby bezrobotne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; • osoby do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadające status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; • osoby poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu lub niewykonujące innej pracy zarobkowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; • osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; • osoby z zaburzeniami psychicznymi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego; • osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1–3 i 5–7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym; • osoby podlegające ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, jeżeli ich dochód ustalany zgodnie z art. 7 ust. 5–10 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wynosi nie więcej niż dochód z 6 hektarów przeliczeniowych; • osoby spełniające kryteria, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; • osoby o których mowa w art. 49 pkt 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; • osoby usamodzielniane, o których mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; • osoby ubogie pracujące;

OPIS DZIAŁANIA		
		• PS, PES i ich pracownicy[80]; • podmioty zakładające PES; • społeczności zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; • jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne (np. OPS, PCPR, szkoły); • OWES; • instytucje rynku pracy; • szkoły i uczelnie wyższe, ośrodki badawcze; • organizacje pozarządowe; • przedsiębiorstwa i organizacje biznesowe.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 9.3	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 9.3	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 9.3	9 097 627
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 9.3	W Programie zapewniona będzie komplementarność wsparcia z innymi OP, przez harmonogram naboru wniosków, kryteria wyboru projektów, a także komplementarność z PO WER oraz zgodność z KPRES. Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.

[80] W przypadku ubiegania się o wsparcie w formie wsparcia finansowego na utworzenie miejsca pracy podmiot ekonomii społecznej (niebędący przedsiębiorstwem społecznym) może uzyskać wparcie w tej formie wyłącznie w przypadku przekształcenia się w przedsiębiorstwo społeczne.

OPIS DZIAŁANIA		
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 9.3	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryby wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 9.3	1. Konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. 2. Pozakonkursowy W trybie pozakonkursowym realizowany będzie projekt związany z typem operacji koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej. Zadanie to - na mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. (Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.)– należy do samorządu województwa. Samorząd Województwa Mazowieckiego przekazał to zadanie do realizacji Mazowieckiemu Centrum Polityki Społecznej, które jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 9.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu/Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 9.3	Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba że w Regulaminie konkursu/Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym określono inaczej. Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z:

OPIS DZIAŁANIA		
		– Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, – Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 9.3	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że IZ postanowi inaczej w Regulaminie konkursu/Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 9.3	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 9.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu/Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 9.3	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu artykułu 107 i 108 Traktatu;

OPIS DZIAŁANIA		
		3. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania artykułu 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis; 4. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 9.3	Projekty nie objęte pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		Ogółem
	Działanie 9.3	Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wynosi: – w projektach nie objętych pomocą publiczną: • w projektach pozakonkursowych - 80% wydatków kwalifikowalnych (wyłącznie dofinansowanie ze środków EFS), • w projektach konkursowych - do 95% wydatków kwalifikowalnych projektu pomniejszonych o środki przekazywane przez beneficjentów na tworzenie miejsc pracy w ekonomii społecznej (maksymalnie 80% ze środków EFS oraz 15% ze środków z budżetu państwa), • w projektach konkursowych - do 100% wydatków kwalifikowalnych projektu dotyczących tworzenia miejsc pracy w ekonomii społecznej (maksymalnie 80% ze środków EFS oraz 20% ze środków z budżetu państwa). – projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej, chyba że w Regulaminie konkursu postanowiono inaczej.
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 9.3	Wkład własny beneficjenta, o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej, wynosi: – w projektach nieobjętych pomocą publiczną: ○ w projektach pozakonkursowych 20% wydatków kwalifikowalnych, ○ w projektach konkursowych od 5% wydatków kwalifikowalnych pomniejszonych o środki przekazywane przez beneficjentów na tworzenie miejsc pracy w ekonomii społecznej, – w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 9.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu/Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 9.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu/Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 9.3	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 9.3	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz	Działanie 9.3	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
najważniejsze warunki przyznawania		
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 9.3	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.10 Oś Priorytetowa X - Edukacja dla rozwoju regionu

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie o największych i specjalnych potrzebach edukacyjnych; Cel szczegółowy 2: Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej; Cel szczegółowy 3: Wsparcie osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie przez nabywanie i/lub podwyższanie kompetencji; Cel szczegółowy 4: Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego; Cel szczegółowy 5: Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym

3. Syntetyczny opis osi	Celem osi jest wspieranie mieszkańców Mazowsza w procesie uczenia się w okresie całego życia, tzn. począwszy od edukacji przedszkolnej, przez etap szkoły podstawowej i ponadpodstawowej, a także wsparcie w zakresie kształcenia zawodowego (młodzieży) oraz podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i wykształcenia osób dorosłych. W ramach X Osi Priorytetowej realizowane będą trzy działania. Interwencje w celach szczegółowych przypisanych do Działania 10.1 służą: przygotowaniu uczniów szkół prowadzących wyłącznie kształcenie ogólne do przyszłego zatrudnienia oraz funkcjonowania w społeczeństwie przez nabycie i rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy; indywidualnemu podejściu do pracy z uczniem i wsparciu przez nauczanie eksperymentalne. Realizacja celu we wskazanym zakresie doprowadzi do pozyskania przez uczniów umiejętności/kompetencji (na wszystkich etapach edukacji - podstawowej, ponadpodstawowej) przydatnych w życiu zawodowym. Ponadto, oprócz wsparcia adresowanego do uczniów zaplanowano również wsparcie nauczycieli. Natomiast drugi cel szczegółowy w Działaniu 10.1 służy zwiększeniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej i wzrostowi jej jakości. Celem interwencji w Działaniu 10.2 jest zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym poprzez podnoszenie kompetencji kluczowych w obszarze ICT i języków obcych, a tym samym wpływ na zwiększenie szans osób z grup defaworyzowanych (czyli wykazujących największą lukę kompetencyjną i posiadających największe potrzeby w dostępie do edukacji, w tym m. in. osób w wieku od 25 roku życia o niskich kwalifikacjach i osób powyżej 50 roku życia) na rynku pracy. Na wsparcie ww. grup przeznaczonych będzie 90% środków w ramach PI.

	W ramach Działania 10.3 realizowane będą dwa cele szczegółowe. Pierwszym jest wzrost efektywności i skuteczności kształcenia zawodowego, tak aby odpowiadało na potrzeby przeobrażającego się rynku pracy i wyzwania gospodarki opartej na wiedzy. Oczekuje się, że dzięki realizowanym interwencjom na rynek pracy wejdą absolwenci szkół prowadzących kształcenie zawodowe z kompetencjami dostosowanymi do potrzeb rynku pracy, z doświadczeniem zdobytym dzięki współpracy szkół z otoczeniem społeczno-gospodarczym (w tym m.in. stażom/praktykom przeprowadzonym u pracodawców). Natomiast głównym celem działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego osób dorosłych jest wzmocnienie pozycji zawodowej tych osób. W szczególności przez uczestnictwo w kształceniu/szkoleniu w formach szkolnych i pozaszkolnych zdobędą/ podwyższą swoje wykształcenie/kompetencje/kwalifikacje. Ponadto, oczekuje się, że zróżnicowana oferta edukacyjna adresowana do osób dorosłych będzie lepiej dopasowana do oczekiwań pracodawców i rynku pracy.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFS	158 551 614
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.10.1 Działanie 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży

<table>
<tr><th colspan="3">OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ</th></tr>
<tr><td rowspan="5">6. Nazwa działania/ poddziałania</td><td>Działanie 10.1</td><td>Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży</td></tr>
<tr><td>Poddziałanie 10.1.1</td><td>Edukacja ogólna</td></tr>
<tr><td>Poddziałanie 10.1.2</td><td>Edukacja ogólna w ramach ZIT</td></tr>
<tr><td>Poddziałanie 10.1.3</td><td>Programy stypendialne</td></tr>
<tr><td>Poddziałanie 10.1.4</td><td>Edukacja przedszkolna</td></tr>
<tr><td rowspan="4">7. Cele szczegółowe poddziałania</td><td>Poddziałanie 10.1.1</td><td rowspan="3">Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie o największych i specjalnych potrzebach edukacyjnych.
W zakresie kształcenia ogólnego planowane interwencje służą wspieraniu przedsięwzięć i działań rozwijających kompetencje kluczowe i umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy, począwszy od edukacji na poziomie podstawowym, po edukację ponadpodstawową (ogólną). Przewidywane do realizacji działania służyć będą m.in. kształtowaniu już w młodym wieku umiejętności i postaw przydatnych i ułatwiających funkcjonowanie na rynku pracy, a także stanowiących podstawę i kształtujących nawyk uczenia się przez całe życie. Ww. ukierunkowanie wsparcia, na kompetencje i umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy wynika z oczekiwań pracodawców i zmian cywilizacyjnych.
Pośrednio działania planowane do realizacji w przedmiotowym celu szczegółowym (w zakresie kształcenia ogólnego) wpłyną również na wyrównywanie szans uczniów z różnych środowisk (tj. ze zróżnicowanym kapitałem środowiskowym), zarówno przez np. indywidualne podejście do pracy z uczniem, nauczanie eksperymentalne, jak również rozwój kompetencji (np. cyfrowych, językowych). Uzupełnienie interwencji adresowanych do uczniów stanowić będzie wsparcie nauczycieli.
Ponadto, motywacyjną rolę do dalszej nauki i rozwoju spełniają stypendia adresowane do uczniów z wysokimi wynikami w nauce przedmiotów ogólnych tj. przedmiotów przyrodniczych, informatycznych, języków obcych, matematyki, przedsiębiorczości.</td></tr>
<tr><td>Poddziałanie 10.1.2</td></tr>
<tr><td>Poddziałanie 10.1.3</td></tr>
<tr><td>Poddziałanie 10.1.4</td><td>Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej</td></tr>
</table>

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Realizacja celu odpowiada na potrzebę upowszechnienia edukacji przedszkolnej, zwłaszcza w środowiskach, w których z braku odpowiedniej liczby miejsc (przedszkolnych) dzieci nie są objęte wychowaniem przedszkolnym oraz wyrównania szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W zależności od potrzeb danej placówki dodatkowe wsparcie może dotyczyć podnoszenia kompetencji zawodowych nauczycieli edukacji przedszkolnej, co przełoży się na podniesienie jakości wychowania przedszkolnego.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 10.1.1	1. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych 2. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych 3. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu 4. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu
	Poddziałanie 10.1.2	1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu
	Poddziałanie 10.1.3	Brak.
	Poddziałanie 10.1.4	1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 10.1.1	1. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych 2. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie 3. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie 4. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie 5. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 10.1.2	1. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie
	Poddziałanie 10.1.3	1. Liczba uczniów objętych wsparciem stypendialnym w programie
	Poddziałanie 10.1.4	1. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie 2. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej. 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
10. Typy projektów	Poddziałanie 10.1.1	1. Kształcenie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy: a) kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności[81] [82], w szczególności obejmujące: – realizację projektów edukacyjnych w szkołach lub placówkach systemu oświaty objętych wsparciem; – realizację dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia dla uczniów mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego; – realizację różnych form rozwijających uzdolnienia; – wdrożenie nowych form i programów nauczania; – tworzenie i realizacja zajęć o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych w szkołach lub placówkach systemu oświaty; – organizację kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów dla uczniów;

[81] Działanie realizowane obowiązkowo w ramach projektu

[82] Wymienione działania będą prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów objętych wsparciem.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		– nawiązywanie współpracy z otoczeniem społeczno – gospodarczym szkoły lub placówki systemu oświaty (w tym m. in.: przedsiębiorcami, zrzeszeniami przedsiębiorców) w celu osiągniecia założonych celów edukacyjnychwykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL oraz w latach 2014-2020 w ramach POWER; – realizację zajęć organizowanych poza lekcjami lub poza szkołą; b) doskonalenie umiejętności i kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy, w szczególności obejmujące[83]: – studia podyplomowe; – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne), w tym z wykorzystaniem trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – wspieranie istniejących, budowanie nowych i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania.[84]staże i praktyki nauczycieli realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia szkoły lub placówki systemu oświaty albo instytucjami wspomagającymi szkoły i placówki systemu oświaty; – współpracę ze specjalistycznymi jednostkami, np.: szkołami lub ośrodkami kształcącymi dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami, specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi, młodzieżowymi ośrodkami socjoterapii, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi;

[83] Nakłady na działanie ponoszone z budżetu projektu nie mogą przekroczyć 3.5% jego całkowitej wartości.

[84] Warunki realizacji programów wspomagania zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		– wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL oraz w latach 2014-2020 w ramach POWER;. 2. Tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu: a) kształtowanie i rozwijanie kompetencji matematyczno-przyrodniczych uczniów lub matematyki[85],[86] b) wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania kompetencji matematyczno-przyrodniczych[87]. c) doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych lub matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu[88];[89]. 3. Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych[90]: a. kształtowanie i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i wynikających z tego tytułu zagrożeń[91], [92] b. wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania w szkołach lub

[85] Interwencja może obejmować formy jak wskazane w typie operacji 1 a.

86Wymienione działania będą prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów objętych wsparciem.

87 Warunki wyposażenia szkolnych pracowni zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu.

88 Interwencja może obejmować formy jak wskazane w typie operacji 1 b.

89 Nakłady na działanie ponoszone z budżetu projektu nie mogą przekroczyć 3.5% jego całkowitej wartości.

90 Interwencja realizowana łącznie z typem operacji 1.

91 Wsparcie jest realizowane z wykorzystaniem form wymienionych w typie operacji 1 a.

92 Wymienione działania będą prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów objętych wsparciem

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		placówkach systemu oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej[93]. c. podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów, w tym w zakresie korzystania z narzędzi TIK zakupionych do szkół lub placówek systemu oświaty oraz włączania narzędzi TIK do nauczania przedmiotowego, w szczególności następujące zagadnienia[94], [95] – obsługa urządzeń cyfrowych oraz sprzętu informatycznego, w tym mobilnego, zakupionego do szkół w ramach wsparcia EFS; – wykorzystanie narzędzi cyfrowych w nauczaniu przedmiotowym, w tym wykorzystanie cyfrowych programów i aplikacji wspomagających nauczanie oraz dydaktycznych serwisów internetowych, również w trakcie zajęć prowadzonych z uczniami z niepełnosprawnościami oraz w kształceniu informatycznym; – nowe metody kształcenia z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych; – edukacja w zakresie bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni oraz bezpiecznego korzystania ze sprzętu komputerowego lub innych mobilnych narzędzi mających funkcje komputera; – wykorzystanie zasobów dydaktycznych dostępnych w Internecie; – administracja wewnętrzną infrastrukturą sieciowo-usługową szkoły lub placówki systemu oświaty (komputerową i bezprzewodową); – wykorzystywanie w nauczaniu e-podręczników bądź e-materiałów, stworzonych dzięki środkom EFS w latach 2007-2013, 2014-2020

[93] Warunki wyposażenia szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu.

[94] Wsparcie jest realizowane z wykorzystaniem form wymienionych w typie operacji 1 b.

[95] Nakłady ponoszone z budżetu projektu na działanie oraz na działanie adresowane do nauczycieli, o którym mowa w lit. d, nie mogą przekroczyć 3.5% jego całkowitej wartości.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		4. Prowadzenie efektywnej edukacji włączającej oraz procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym z uczniem z niepełnosprawnością, a także bezpośrednie wsparcie uczniów, którzy mają trudności w spełnieniu wymagań edukacyjnych bądź uczniów zdolnych. Wsparcie może obejmować w szczególności[96]: a. wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty[97].. b. doposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych, kształcenia oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania lub w przypadku braku możliwości jej zastosowania wykorzystano mechanizm racjonalnych usprawnień, zgodnie z warunkami określonymi w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji[98] c. przygotowanie nauczycieli do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcia ucznia młodszego, rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych

[96] W ramach projektu obowiązkowa jest realizacja kompleksowych programów wspomagających szkołę lub placówkę systemu oświaty w procesie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, obejmujących wszystkie działania wymienione w pkt a-c., chyba, że beneficjent zapewni realizację co najmniej jednego z tych działań poza projektem.

97 Interwencja realizowana łącznie z typem operacji 1 Warunki realizacji wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu.

98 . Warunki realizacji doposażenia szkół i placówek systemu oświaty zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		i możliwości psychofizycznych uczniów i efektywnego stosowania pomocy dydaktycznych w pracy[99]. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
	Poddziałanie 10.1.2	1. Kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy[100], w szczególności obejmujących: – realizację projektów edukacyjnych w szkołach lub placówkach systemu oświaty objętych wsparciem; – realizację dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia dla uczniów mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego; – realizację różnych form rozwijających uzdolnienia; – wdrożenie nowych form i programów nauczania; – tworzenie i realizacja zajęć o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych w szkołach lub placówkach systemu oświaty; – organizację kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów dla uczniów; – nawiązywanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły lub placówki systemu oświaty w celu osiągniecia założonych celów edukacyjnych.; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL oraz w latach 2014-2020 w ramach POWER ;

[99] Warunki realizacji wsparcia dla nauczycieli zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu

100 Wymienione działania będą prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów objętych wsparciem.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		– realizację zajęć organizowanych poza lekcjami lub poza szkołą. 2. Tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu[101],[102]: a. kształtowanie i rozwijanie kompetencji matematyczno — przyrodniczych uczniów[103], [104]; b. wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania kompetencji matematyczno-przyrodniczych.[105]. 3. Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych[106]: a. kształtowanie i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i wynikających z tego tytułu zagrożeń[107], [108]; b. wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania w szkołach lub placówkach systemu oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej[109].

101 Interwencja realizowana łącznie z typem operacji 1.

102 Interwencja dotyczy obu elementów wymienionych w typie wsparcia lub jednego z nich, jeśli beneficjent zapewni realizację drugiego poza projektem.

103 Interwencja może obejmować formy jak wskazane w typie operacji 1.

104 Wymienione działania będą prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów objętych wsparciem.

105 Warunki wyposażenia szkolnych pracowni zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu

106 Interwencja realizowana łącznie z typem operacji 1.

107 Wsparcie jest realizowane z wykorzystaniem form wymienionych w typie operacji 1.

108 Wymienione działania będą prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów objętych wsparciem.

109 Warunki wyposażenia szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
	Poddziałanie 10.1.3	Realizacja programów stypendialnych skierowanych do uzdolnionych uczniów szkół prowadzących wyłącznie kształcenie ogólne (projekt pozakonkursowy)[110].
	Poddziałanie 10.1.4	Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej poprzez[111]: a. tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP),również specjalnych i integracyjnych; b. dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównywanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności. Działania te mogą być realizowane samodzielnie. c. rozszerzenie oferty OWP o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów; d. wydłużenie godzin pracy OWP; e. doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli OWP do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych[112].

110 Warunki realizacji programów stypendialnych zostaną wskazane w wezwaniu do złożenia wniosku pozakonkursowego zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązującymi w dniu wysłania wezwania.

111 Realizacja typów operacji wymienionych w podpunktach c), d) i e) możliwa jest jedynie jako uzupełnienie działań przewidzianych do realizacji w konkretnym OWP w typach operacji a) i/lub b).

112 Warunki realizacji wsparcia ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w istniejących OWP, warunki realizacji dodatkowych zajęć wyrównujących szanse edukacyjne oraz zakres wsparcia na rzecz doskonalenia kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli OWP zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 10.1.1	Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).
	Poddziałanie 10.1.2	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) z obszaru objętego Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego 2014-2020.
	Poddziałanie 10.1.3	Samorząd Województwa Mazowieckiego/Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.
	Poddziałanie 10.1.4	Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 10.1.1	• uczniowie szkół i placówek prowadzących wyłącznie kształcenie ogólne (w tym z największymi i ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi); • nauczyciele i pracownicy pedagogiczni, szkół i placówek oświatowych;
	Poddziałanie 10.1.2	• uczniowie szkół i placówek prowadzących wyłącznie kształcenie ogólne (w tym z największymi i ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi);
	Poddziałanie 10.1.3	• uczniowie szkół i placówek prowadzących wyłącznie kształcenie ogólne (w tym z największymi i ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi);
	Poddziałanie 10.1.4	• nauczyciele i pracownicy pedagogiczni przedszkoli; • dzieci w wieku przedszkolnym w rozumieniu art. 31 pkt. 1 -.3 Ustawy Prawo Oświatowe (Dz.U. 2018. 996 z późn. zm. • istniejące przedszkola;

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		• funkcjonujące inne formy wychowania przedszkolnego[113]; • oddziały przedszkolne w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne.
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 10.1.1	MJWPU
	Poddziałanie 10.1.2	MJWPU oraz IP ZIT
	Poddziałanie 10.1.3	MJWPU
	Poddziałanie 10.1.4	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 10.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 10.1	73 956 501
	Poddziałanie 10.1.1	46 096 602
	Poddziałanie 10.1.2	8 423 086
	Poddziałanie 10.1.3	4 000 000
	Poddziałanie 10.1.4	15 436 813
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w	Poddziałanie 10.1.1	Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
	Poddziałanie 10.1.2	Projekty realizowane w ramach ZIT. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.

113 W rozumieniu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. 2017, poz. 1657)

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 10.1.3	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.1.4	Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
17. Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 10.1.1	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
	Poddziałanie 10.1.2	ZIT – szczegółowy opis w rozdziale IV.1.2.1
	Poddziałanie 10.1.3	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.1.4	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryby wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 10.1.1	• Konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU.
	Poddziałanie 10.1.2	• konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU oraz IP ZIT.
	Poddziałanie 10.1.3	• Pozakonkursowy W trybie pozakonkursowym realizowane będą projekty stypendialne, adresowane do uczniów z wysokimi wynikami/osiągnięciami edukacyjnymi w zakresie przedmiotów ogólnych. Projekt w trybie pozakonkursowym realizowany będzie przez Samorząd Województwa Mazowieckiego/Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków - MJWPU. Dla trybu pozakonkursowego nie jest przewidziana procedura odwoławcza.
	Poddziałanie 10.1.4	• Konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 10.1.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
	Poddziałanie 10.1.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
	Poddziałanie 10.1.3	Zgodnie z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
	Poddziałanie 10.1.4	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 10.1.1	Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba że w Regulaminie konkursu określono inaczej. Projekty związane z wyposażeniem pracowni TIK oraz pracowni przedmiotowych będą komplementarne z zajęciami dodatkowymi dla uczniów oraz/lub doskonaleniem nauczycieli finansowanymi ze środków publicznych (w tym EFS), a łączny limit wydatków związanych z zakupem sprzętu nie przekroczy 30% dofinansowania unijnego na całe Działanie 10.1 (włączając cross-financing).
	Poddziałanie 10.1.2	

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z: – Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, – Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.
	Poddziałanie 10.1.3	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.1.4	Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba że w Regulaminie konkursu określono inaczej. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z: – Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, – Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę, w ramach cross-financingu, będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS.
	Poddziałanie 10.1.1	

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 10.1.2 Poddziałanie 10.1.3 Poddziałanie 10.1.4	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach Regulaminu konkursu oraz w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym IZ postanowi inaczej.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 10.1	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 10.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 10.1	Nie dotyczy
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 10.1	Projekty nieobjęte pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)	Poddziałanie 10.1.1	Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wynosi 95%, w tym: • w projektach nieobjętych pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji, • dodatkowo środki z budżetu państwa na finansowanie wkładu krajowego, stanowiące uzupełnienie do środków z EFS, do wysokości 15% wartości kwalifikowalnej dla pozostałych projektów. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
	Poddziałanie 10.1.2	
	Poddziałanie 10.1.3	
	Poddziałanie 10.1.4	Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wynosi 80% w projektach nie objętych pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji obejmującej dofinansowanie projektów obejmujących tworzenie nowych miejsc edukacji przedszkolnej).
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Poddziałanie 10.1.1	Wkład własny beneficjenta, o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej, wynosi: – w projektach nieobjętych pomocą publiczną – co najmniej 5% wydatków kwalifikowalnych, – w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
	Poddziałanie 10.1.2	
	Poddziałanie 10.1.3	
	Poddziałanie 10.1.4	Wkład własny beneficjenta, o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej, wynosi: – w projektach nieobjętych pomocą publiczną – co najmniej 20% wydatków kwalifikowalnych, – w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
		Ogółem

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Działanie 10.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu/ Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 10.1	Zgodnie z Regulaminem konkursu/ Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 10.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 10.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 10.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 10.1	Nie dotyczy

II.10.2 Działanie 10.2 Upowszechnianie kompetencji kluczowych wśród osób dorosłych

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 10.2	Upowszechnianie kompetencji kluczowych wśród osób dorosłych
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 10.2	Wsparcie osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie przez nabywanie i podwyższanie kompetencji Planuje się, że dzięki interwencji wzrośnie liczba osób dorosłych, w szczególności z grup najbardziej potrzebujących, które poprzez uczestnictwo w szkoleniach podniosą swoje kwalifikacje i kompetencje w obszarze ICT i języków obcych. W rezultacie zwiększenia przedmiotowych kwalifikacji i kompetencji wzrosną także szanse uczestników projektów na rynku pracy. Wsparcie osób dorosłych w nabywaniu wskazanych kompetencji kształtować będzie również nawyk uczestnictwa w uczeniu się przez całe życie[114], a także przeciwdziałać poczuciu marginalizacji wynikającemu z braku kwalifikacji czy kompetencji.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 10.2	1. Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu; 2. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu; 3. Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 10.2	1. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie; 2. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie; 3. Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie.

114 Definicja stosowana przez KE wskazuje, że jest to nauka, rozwój indywidualny i społeczny oraz podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i wiedzy ogólnej w okresie całego życia.

OPIS DZIAŁANIA		
10. Typy projektów	Działanie 10.2	Szkolenia lub inne formy podnoszenia kompetencji cyfrowych[115] i językowych[116] zakończone procesem formalnego potwierdzania i certyfikacji nabytych kwalifikacji. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
11. Typ beneficjenta	Działanie 10.2	Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 10.2	Osoby w wieku od 25 r.ż., z własnej inicjatywy zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności oraz kompetencji cyfrowych oraz językowych, w szczególności osoby z grup najbardziej potrzebujących, np. o niskich kwalifikacjach, osoby w wieku 50 lat i powyżej [117].
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 10.2	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 10.2	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 10.2	16 187 817
16. Mechanizmy powiązania	Działanie 10.2	Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym.

[115] Zakres wsparcia obejmuje szkolenia lub inne formy podnoszenia kompetencji kończące się uzyskaniem przez uczestników projektów certyfikatu zewnętrznego potwierdzającego zdobycie określonych kompetencji cyfrowych, zgodnie z zaplanowanymi we wniosku o dofinansowanie projektu etapami, o których mowa w *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*. Standard wymagań dla kompetencji informatycznych, które powinni osiągnąć uczestnicy projektu zostanie wskazany w Regulaminie konkursu.

[116] Szkolenia językowe są rozliczane zgodnie z zasadami i stawkami jednostkowymi wskazanymi w Regulaminie konkursu, a zakres wsparcia obejmuje wyłącznie szkolenia kończące się certyfikatem zewnętrznym potwierdzającym zdobycie przez uczestników projektów określonego poziomu biegłości językowej (zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego).

[117] Do wsparcia kwalifikują się również osoby pobierające świadczenia na podstawie przepisów emerytalno-rentowych, które mogą podjąć lub powrócić do aktywności zawodowej, o ile wsparcie adresowane do tej grupy osób jest ściśle powiązane z przygotowaniem tych osób do podjęcia zatrudnienia, a osoby te zadeklarują gotowość podjęcia zatrudnienia po zakończeniu udziału w projekcie.

OPIS DZIAŁANIA		
interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO		Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 10.2	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis zawarty w części IV.2.4.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 10.2	• Konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 10.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 10.2	Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba że w Regulaminie konkursu określono inaczej. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z:

OPIS DZIAŁANIA		
		– Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, – Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 10.2	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach Regulaminu konkursu IZ postanowi inaczej.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 10.2	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 10.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) [118]	Działanie 10.2	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362);

118 Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych

OPIS DZIAŁANIA		
		2. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu artykułu 107 i 108 Traktatu; 3. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania artykułu 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis; 4. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu [119]		Ogółem
	Działanie 10.2	Projekty nieobjęte pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z		Ogółem
	Działanie 10.2	Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wynosi 90%, w tym: • w projektach nieobjętych pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji, • dodatkowo środki z budżetu państwa na finansowanie wkładu krajowego, stanowiące uzupełnienie do środków z EFS, do wysokości 10% wartości kwalifikowalnej projektów.

119 W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie artykułu 27 ustęp 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie artykułu 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

OPIS DZIAŁANIA		
budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 10.2	Wkład własny beneficjenta o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej, wynosi: – w projektach nieobjętych pomocą publiczną – co najmniej 10% wydatków kwalifikowalnych, – w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Działanie 10.2	Ogółem
		Zgodnie z Regulaminem konkursu.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 10.2	Zgodnie z Regulaminem konkursu.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 10.2	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 10.2	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 10.2	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 10.2	Nie dotyczy

II.10.3 Działanie 10.3 Doskonalenie zawodowe

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 10.3	Doskonalenie zawodowe
	Poddziałanie 10.3.1	Doskonalenie zawodowe uczniów
	Poddziałanie 10.3.2	Programy stypendialne
	Poddziałanie 10.3.3	Doradztwo edukacyjno – zawodowe w ramach ZIT
	Poddziałanie 10.3.4	Kształcenie oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych
7. Cele szczegółowe poddziałań	Poddziałanie 10.3.1	Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego. Głównym celem działań w zakresie kształcenia zawodowego jest wzrost jego efektywności i skuteczności, tak aby odpowiadało na potrzeby przeobrażającego się rynku pracy i wyzwania gospodarki opartej na wiedzy. Oczekuje się, że dzięki realizowanym interwencjom na rynek pracy wejdą absolwenci szkół prowadzących szkolenie zawodowe z kompetencjami dostosowanymi do potrzeb rynku pracy, z doświadczeniem zdobytym dzięki stażom przeprowadzonym u pracodawców. Również możliwość prowadzenia doradztwa zawodowego pozwoli zorientować uczniów na oczekiwania rynku pracy i określenie drogi zawodowej. Ponadto, w ramach zaplanowanych form wsparcia realizowane będą projekty stypendialne dla uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych lub przedmiotów ogólnych nauczanych w szkole zawodowej. Równolegle ze wsparciem uczniów prowadzone będzie wsparcie nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu, w szczególności ukierunkowane na aktualizowanie i nabywanie wiedzy i umiejętności potrzebnych w pracy z uczniami. Znaczącym elementem w dostosowaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy jest również doposażenie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w nowoczesny sprzęt (urządzenia/maszyny) i materiały dydaktyczne odpowiadające środowisku pracy u przedsiębiorców/ pracodawców.
	Poddziałanie 10.3.2	
	Poddziałanie 10.3.3	

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 10.3.4	Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym. Stałą potrzebą pracodawców są dobrze przygotowani do pracy, wykwalifikowani pracownicy, aktualizujący swoje kwalifikacje otwarci na kształcenie przez całe życie, a także na wyzwania jakie stawia nowoczesna gospodarka. Znajomość potrzeb rynku pracy i umiejętność odpowiadania na te potrzeby to wyzwanie jakiemu sprostać mają interwencje adresowane do dorosłych angażujących się w podwyższanie wykształcenia i kompetencji/kwalifikacji zawodowych.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 10.3.1	1. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu 2. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS 3. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu
	Poddziałanie 10.3.2	Brak.
	Poddziałanie 10.3.3	Brak.
	Poddziałanie 10.3.4	1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia
9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 10.3.1	1. Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno – zawodowego 2. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy 3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego 4. Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie 5. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie 6. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 10.3.2	1. Liczba uczniów objętych wsparciem stypendialnym w programie
	Poddziałanie 10.3.3	1. Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno – zawodowego
	Poddziałanie 10.3.4	1. Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie
10. Typy projektów	Poddziałanie 10.3.1	1. Rozwój współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym[120], w tym realizacja staży: a. Staże uczniowskie o których mowa w Prawie oświatowym, dla uczniów techników i branżowych szkół I stopnia niebędących młodocianymi pracownikami, uczniów branżowych szkół II stopnia oraz uczniów szkół policealnych realizowane w rzeczywistych warunkach pracy, tj. u pracodawców lub w indywidualnych gospodarstwach rolnych, których działalność jest związana z zawodem, w którym kształcą się uczniowie; b. dodatkowe zajęcia specjalistyczne realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, umożliwiające uczniom lub słuchaczom uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych, w tym udział uczniów w zajęciach prowadzonych w szkole wyższej np. w zajęciach laboratoryjnych, kołach lub obozach naukowych; c. organizowanie kursów przygotowawczych do egzaminu maturalnego, na studia we współpracy ze szkołami wyższymi oraz organizowanie kursów i szkoleń przygotowujących do kwalifikacyjnych egzaminów czeladniczych i mistrzowskich; d. wsparcie uczniów lub słuchaczy w zakresie potwierdzania umiejętności zawodowych nabywanych przez uczniów kształcących się w danym zawodzie w ramach przygotowania do uzyskania uprawnień zawodowych

120 Otoczenie społeczno-gospodarcze szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe należy rozumieć jako pracodawców, organizacje pracodawców, przedsiębiorców, organizacje przedsiębiorców, instytucje rynku pracy, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, partnerów społecznych oraz innych interesariuszy zidentyfikowanych w diagnozie.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		e. programy walidacji i certyfikacji odpowiednich efektów uczenia się zdobytych w ramach edukacji formalnej, pozaformalnej oraz kształcenia nieformalnego, prowadzące do zdobycia kwalifikacji zawodowych, w tym również kwalifikacji mistrza i czeladnika w zawodzie; f. włączenie pracodawców lub przedsiębiorców w system egzaminów zawodowych oraz kwalifikacje mistrza i czeladnika w zawodzie, przez tworzenie w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie zawodowe, CKZiU, CKZ u pracodawców lub przedsiębiorców branżowych ośrodków egzaminacyjnych dla poszczególnych zawodów lub kwalifikacji, upoważnionych przez właściwą okręgową komisję egzaminacyjną do przeprowadzania egzaminów zawodowych, udział pracodawców lub przedsiębiorców w egzaminach zawodowych w charakterze egzaminatorów g. tworzenie klas patronackich w szkołach; h. opracowanie lub modyfikację programów nauczania; i. wykorzystanie rezultatów projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL oraz w latach 2014-2020 w ramach POWER; j. przygotowanie zawodowe uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe w charakterze młodocianego pracownika organizowane u pracodawców oraz młodocianych pracowników wypełniających obowiązek szkolny w formie przygotowania zawodowego, zorganizowane u pracodawcy na podstawie umowy o pracę, obejmujące naukę zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy, o ile nie jest ono finansowane ze środków Funduszu Pracy 2. Kształtowanie u uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy[121], w szczególności obejmujące:

121 Wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów i nauczycieli może być realizowane wyłącznie jako uzupełnienie działań realizowanych na rzecz wsparcia kształcenia zawodowego.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		a. realizację projektów edukacyjnych w szkołach lub placówkach systemu oświaty objętych wsparciem; b. realizację dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia dla uczniów mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego; c. realizację różnych form rozwijających uzdolnienia; d. wdrożenie nowych form i programów nauczania; e. tworzenie i realizacja zajęć o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe; f. organizację kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów dla uczniów; g. nawiązywanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły lub placówki systemu oświaty (w tym m. in.: przedsiębiorcami, zrzeszeniami przedsiębiorców) w celu osiągniecia założonych celów edukacyjnych; h. wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL oraz w latach 2014-2020 w ramach POWER; i. realizację zajęć organizowanych poza lekcjami lub poza szkołą. 3. Doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego[122] (tj. centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego i/lub jednostek systemu oświaty realizujących zadania ckziu)

122 Zgodnie z artykułem 2 punkt 4 ustawy Prawo oświatowe placówki te to: placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz ośrodki dokształcania doskonalenia zawodowego, umożliwiające uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Zgodnie z RPO WM 2014-2020 możliwe jest wspieranie szkół i placówek kształcenia zawodowego oraz podmiotów realizujących zadania centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego. Zatem ww. interwencja wpływa na realizację wskaźnika pn."Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego" (wskaźnik zawiera szkoły i placówki kształcenia zawodowego, a także podmioty realizujące zadania centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego).We wskaźniku pn. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		w sprzęt i materiały dydaktyczne do realizacji kształcenia zawodowego – wyłącznie jako element projektu: a. wyposażenie pracowni lub warsztatów szkolnych dla zawodów szkolnictwa zawodowego w sprzęt i materiały dydaktyczne w celu tworzenia warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy właściwe dla nauczanych zawodów[123]. 4. Realizacja kompleksowych programów kształcenia praktycznego organizowanych w miejscu pracy[124]. 5. Wsparcie rozwoju nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu: a. kursy lub szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne), w tym organizowane i prowadzone przez kadrę ośrodków doskonalenia nauczycieli lub trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; b. praktyki lub staże w instytucjach z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, w tym szkolenia branżowe u pracodawców lub w indywidualnych gospodarstwach rolnych, których działalność jest związana z nauczanym zawodem lub branżą c. studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych albo obejmujące zakresem tematykę związaną z nauczanym zawodem (branżowe, specjalistyczne); d. wspieranie istniejących, budowanie lub moderowanie sieci współpracy i samokształcenia;

niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego możliwe jest ujęcie zarówno szkół/placówek jak również podmiotów realizujących zadania ckziu czyli placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego, zawodowego oraz ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego.

123 Warunki realizacji wsparcia dotyczącego wyposażenia pracowni i warsztatów szkolnych zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu

124 Warunki realizacji kompleksowych programów kształcenia praktycznego organizowanych w miejscu pracy zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		e. realizację programów wspomagania. Program wspomagania jest formą doskonalenia nauczycieli związana z bezpośrednim wsparciem szkół i placówek systemu oświaty[125]. f. programy walidacji i certyfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych w pracy dydaktycznej, ze szczególnym uwzględnieniem nadawania uprawnień egzaminatora w zawodzie instruktorom praktycznej nauki zawodu na terenie przedsiębiorstw; g. wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL oraz w latach 2014-2020 w ramach POWER [126]. 6. Prowadzenie doradztwa zawodowego (w 7 i 8 klasach szkół podstawowych - i szkołach prowadzących kształcenie zawodowe) i rozwój współpracy z rynkiem pracy: a. uzyskiwanie kwalifikacji doradców edukacyjno – zawodowych przez osoby realizujące zadania z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego w szkołach i placówkach, które nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu oraz podnoszenie kwalifikacji doradców edukacyjno – zawodowych, realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego w szkołach, b. tworzenie Punktów Informacji i Kariery (PIK), c. zewnętrzne wsparcie szkół w obszarze doradztwa edukacyjno – zawodowego[127]

[125] Warunki realizacji programów wspomagania zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu.

[126] Warunki realizacji wsparcia dla nauczycieli zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu

[127] .Warunki realizacji zewnętrznego wsparcia szkół w obszarze doradztwa edukacyjno – zawodowego zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		d. działania na rzecz intensyfikacji współpracy rynku pracy ze szkołami w zakresie doradztwa edukacyjno - zawodowego, w tym rozpoznania potrzeb rynku pracy i promowania kształcenia zawodowego. Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
	Poddziałanie 10.3.2	Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych i przedmiotów ogólnych rozwijających kompetencje kluczowe/umiejętności uniwersalne (tryb pozakonkursowy)[128].
	Poddziałanie 10.3.3	Prowadzenie doradztwa zawodowego (w 7 i 8 klasach szkół podstawowych i szkołach prowadzących kształcenie zawodowe) i rozwój współpracy z rynkiem pracy: 1. uzyskiwanie kwalifikacji doradców zawodowych przez nauczycieli realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego, którzy nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu oraz podnoszenie kwalifikacji przez nauczycieli, realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego, 2. tworzenie Punktów Informacji i Kariery (PIK) umożliwiających realizację doradztwa edukacyjno – zawodowego, 3. zewnętrzne wsparcie szkół w obszarze doradztwa zawodowego[129]. 4. działania na rzecz intensyfikacji współpracy rynku pracy ze szkołami w zakresie doradztwa edukacyjno - zawodowego, w tym rozpoznania potrzeb rynku pracy i promowania kształcenia zawodowego.

[128] Warunki realizacji programów stypendialnych zostaną wskazane w wezwaniu do złożenia wniosku pozakonkursowego zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązującymi w dniu wysłania wezwania.

[129] Warunki realizacji zewnętrznego wsparcia szkół w obszarze doradztwa edukacyjno – zawodowego zostaną określne w regulaminie konkursu na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 obowiązujących w dniu ogłoszenia konkursu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
	Poddziałanie 10.3.4	Podnoszenie kompetencji oraz kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe zainteresowane z własnej inicjatywy ich zdobyciem, uzupełnieniem lub podnoszeniem kwalifikacji zawodowych poprzez realizację szkolnych form kształcenia ustawicznego zawodowego albo pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego, w tym wymienionych w art. 117 ust 1a pkt 1, 2, 3 i 5 Prawa Oświatowego Preferowane będą projekty zgodne z programem rewitalizacji obowiązującym na obszarze, na którym realizowany jest projekt. Program rewitalizacji musi znajdować się w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 10.3.1	Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).
	Poddziałanie 10.3.2	Samorząd Województwa Mazowieckiego/Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.
	Poddziałanie 10.3.3	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) z obszaru objętego Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego 2014-2020.
	Poddziałanie 10.3.4	Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).
	Poddziałanie 10.3.1	• uczniowie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe[130];

130 W przypadku nowych projektów finansowanych w ramach Działania 10.3 skierowanych do szkół zawodowych, które zostały zlikwidowane w związku z reformą oświaty wsparcie może być skierowanie jedynie do uczniów tych szkół. Tej samej zasadzie podlega wsparcie w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego, które w przypadku zlikwidowanych szkół zawodowych dotyczyć może jedynie uczniów tych szkół.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia		• placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, centra kształcenia zawodowego i ustawicznego; • uczniowie 7 i 8 klas szkół podstawowych (w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego); • młodociani pracownicy; • szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące realizujące kształcenie zawodowe oraz szkoły artystyczne kształcące w zawodach artystycznych; • nauczyciele kształcenia zawodowego szkół i placówek oświatowych; • instruktorzy praktycznej nauki zawodu; • nauczyciele wyznaczeni do realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego.
	Poddziałanie 10.3.2	Uczniowie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe
	Poddziałanie 10.3.3	• uczniowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe[131]; • uczniowie 7 i 8 klas szkół podstawowych (w zakresie doradztwa zawodowego); • młodociani pracownicy; • szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące realizujące kształcenie zawodowe oraz szkoły artystyczne kształcące w zawodach artystycznych; • nauczyciele kształcenia zawodowego szkół i placówek oświatowych; • instruktorzy praktycznej nauki zawodu; • nauczyciele wyznaczeni do realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego

131 W przypadku nowych projektów finansowanych w ramach Działania 10.3 skierowanych do szkół zawodowych, które zostały zlikwidowane w związku z reformą oświaty wsparcie może być skierowanie jedynie do uczniów tych szkół. Tej samej zasadzie podlega wsparcie w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego, które w przypadku zlikwidowanych szkół zawodowych dotyczyć może jedynie uczniów tych szkół.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 10.3.4	• osoby w wieku dorosłym, od 18 r.ż., zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia formalnego, podnoszenia, uzupełniania kwalifikacji lub ich formalnego potwierdzenia
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 10.3.1	MJWPU
	Poddziałanie 10.3.2	MJWPU
	Poddziałanie 10.3.3	MJWPU oraz IP ZIT
	Poddziałanie 10.3.4	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 10.3	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 10.3	68 407 296
	Poddziałanie 10.3.1	51 105 296
	Poddziałanie 10.3.2	3 079 759
	Poddziałanie 10.3.3	2 500 000
	Poddziałanie 10.3.4	11 722 241
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 10.3.1	Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
	Poddziałanie 10.3.2	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.3.3	Projekty realizowane w ramach ZIT. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 10.3.4	Przewiduje się realizację projektów towarzyszących w ramach Inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowym. Realizowane projekty będą wspierać działania rewitalizacyjne.
17. Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 10.3.1	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
	Poddziałanie 10.3.2	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.3.3	ZIT – szczegółowy opis rozdziale IV.1.2.1
	Poddziałanie 10.3.4	Inwestycje wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi – szczegółowy opis w IV.2.4.1
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 10.3.1	▪ Konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne.
	Poddziałanie 10.3.2	▪ pozakonkursowy W trybie pozakonkursowym realizowane będą projekty stypendialne, adresowane do uczniów z wysokimi wynikami/osiągnięciami w zakresie przedmiotów zawodowych i przedmiotów ogólnych rozwijających kompetencje kluczowe/umiejętności uniwersalne Projekt w trybie pozakonkursowym realizowany będzie przez Samorząd Województwa Mazowieckie poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków – MJWPU Dla trybu pozakonkursowego nie jest przewidziana procedura odwoławcza.
	Poddziałanie 10.3.3	▪ Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU oraz IP ZIT.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 10.3.4	▪ konkursowy Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów – MJWPU
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 10.3	Zgodnie z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 10.3.	Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Maksymalny udział cross-financingu na poziomie projektu nie przekroczy 10% wydatków projektu, chyba że w Regulaminie konkursu/Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym określono inaczej. Limit wydatków związanych z doposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji kształcenia zawodowego nie przekroczy 20% całkowitej alokacji dla Działania (włączając cross-financing). Wysokość limitu zostanie zweryfikowana w trakcie przeglądu śródokresowego programu. Projekty obejmujące inwestycje w infrastrukturę w ramach cross-financingu będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS i ich realizacja będzie zgodna z: – Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, – Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		Nie dotyczy Poddziałania 10.3.2.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 10.3	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach Regulaminu konkursu oraz w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym IZ postanowi inaczej.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 10.3	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 10.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu oraz z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 10.3	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa unijnego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia, w szczególności: 1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362); 2. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu artykułu 107 i 108 Traktatu; 3. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania artykułu 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis; 4. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
		operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020;
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 10.3	Projekty nieobjęte pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		Ogółem
	Poddziałanie 10.3.1	Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wynosi 90%, w tym: • w projektach nie objętych pomocą publiczną – EFS stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji, • dodatkowo środki z budżetu państwa na finansowanie wkładu krajowego, stanowiące uzupełnienie do środków z EFS, do wysokości 10% wartości kwalifikowalnej projektów. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
	Poddziałanie 10.3.2	
	Poddziałanie 10.3.3	
	Poddziałanie 10.3.4	
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Poddziałanie 10.3.1	Wkład własny beneficjenta, o ile Regulamin konkursu nie stanowi inaczej, wynosi: – w projektach nieobjętych pomocą publiczną – co najmniej 10% wydatków kwalifikowalnych,
	Poddziałanie 10.3.2	
	Poddziałanie 10.3.3	

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
	Poddziałanie 10.3.4	– w projektach objętych pomocą publiczną – zgodnie z właściwym schematem udzielania pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 10.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu/ Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 10.3	Zgodnie z Regulaminem konkursu/ Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 10.3	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 10.3	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 10.3	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 10.3	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.11 Oś Priorytetowa XI – Pomoc Techniczna

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Utrzymanie optymalnego poziomu zatrudnienia, wysoko wykwalifikowanej kadry, niezbędnych warunków pracy gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją RPO WM 2014 - 2020,

Cel szczegółowy 2: Skutecznie działający i użyteczny system informatyczny na potrzeby monitorowania postępów we wdrażaniu i efektywna wymiana doświadczeń, przepływ informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji RPO WM, ze szczególnym uwzględnieniem partnerów,

Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów programu, ze szczególnym uwzględnieniem JST, innych beneficjentów pełniących kluczową rolę w systemie RPO WM 2014 - 2020,

Cel szczegółowy 4: Zapewnienie dopasowanego do potrzeb odbiorców przekazu w zakresie celów i korzyści z wdrażania RPO WM 2014 - 2020.

3. Syntetyczny opis osi	Nie dotyczy	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFS	72 991 719
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 11.1	Plan Działań Pomocy Technicznej RPO WM 2014-2020
7. Cele szczegółowe działania	Działanie 11.1	Celem działania jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz certyfikacji RPO WM 2014-2020 poprzez: 1. zapewnienie adekwatnego potencjału administracyjnego, 2. wsparcie realizacji procesu programowania, zarządzania, wdrażania, ewaluacji oraz certyfikacji RPO WM 2014 - 2020 3. wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów programu, 4. wsparcie procesów informacji i promocji.

OPIS DZIAŁANIA		
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 11.1	1. Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w RPO WM 2014 - 2020; 2. Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania RPO WM 2014 - 2020; 3. Odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych; 4. Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy); 5. Średnia ocena użyteczności systemu informatycznego; 6. Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów.
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 11.1	1. Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków Pomocy Technicznej; 2. Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy; 3. Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji; 4. Liczba przeprowadzonych ewaluacji; 5. Liczba utworzonych lub dostosowanych systemów informatycznych; 6. Liczba użytkowników systemów informatycznych; 7. Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów; 8. Liczba opracowanych ekspertyz; 9. Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów; 10. Liczba projektów objętych wsparciem (Project pipeline); 11. Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego; 12. Liczba działań informacyjno - promocyjnych o szerokim zasięgu;
10. Typy projektów	Działanie 11.1	1. Finansowanie wynagrodzeń pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WM 2014-2020; 2. Finansowanie kosztów organizacyjnych, technicznych i administracyjnych; 3. Szkolenia specjalistyczne pracowników odpowiadające na potrzeby identyfikowane na poziomie RPO WM 2014-2020 (np. rozliczanie projektów, zarządzanie projektami); 4. Szkolenia indywidualne na podstawie planów szkoleń instytucji; 5. Finansowanie ewaluacji specyficznych dla RPO WM 2014-2020; 6. Wsparcie procesów realizacji RPO WM 2014-2020 (np. wybór i kontrola projektów);

OPIS DZIAŁANIA		
		7. Wsparcie potencjału i kompetencji pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie cyklem rozwoju innowacji; 8. Finansowanie narzędzi informatycznych na potrzeby instytucji wdrażania RPO WM 2014-2020; 9. Finansowanie lokalnego systemu informatycznego służącego wdrażaniu RPO WM 2014-2020; 10. Wsparcie funkcjonowania Komitetu Monitorującego, grup roboczych oraz innych ciał dialogu społecznego funkcjonujących na poziomie RPO WM 2014-2020; 11. Wsparcie eksperckie i prawne na potrzeby wdrażania RPO WM 2014-2020; 12. Badania, analizy, statystyki na potrzeby monitorowania i ewaluacji Regionalnej Strategii Innowacji wraz z inteligentną specjalizacją; 13. Szkolenia specjalistyczne odpowiadające potrzebom beneficjentów i potencjalnych beneficjentów identyfikowanym na poziomie wdrażania poszczególnych projektów (np. rozliczanie projektów, zarządzanie projektami); 14. Project pipeline; 15. Portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów w RPO WM 2014-2020; 16. Działania informacyjne, promujące możliwości finansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia RPO WM 2014-2020, w tym promujące uruchomienie Programu; 17. Działania informacyjne podejmowane na podstawie strategii komunikacji RPO WM 2014 - 2020, zgodnie z artykułem 116 Rozporządzenia PE i Rady nr 1303/2013 (np. informowanie o naborach, wybranych obszarach wsparcia właściwych dla RPO WM 2014-2020).
11. Typ beneficjenta	Działanie 11.1	Wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, pełniące rolę IZ/IC/IP
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 11.1	Nie dotyczy
13. Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 11.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
14. Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 11.1	Nie dotyczy
15. Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 11.1	72 991 719
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 11.1	Wsparcie w ramach Osi Priorytetowej XI Pomoc Techniczna będzie miało komplementarny charakter wobec : 1. wsparcia w zakresie zwiększenia potencjału administracyjnego i kompetencji pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie osią pierwszą w odniesieniu do zarządzania cyklem rozwoju innowacji, w tym metodologii klasyfikowania i oceny gotowości technologii oraz oceną ryzyka związanego z realizacją projektów innowacyjnych, 2. zapewnienia monitoringu, ewaluacji i aktualizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji, obejmującego: a. proces przedsiębiorczego odkrywania, angażujący regionalne instytucje zarządzającą i pośredniczące, oraz zainteresowane podmioty takie, jak uniwersytety, inne instytucje szkolnictwa wyższego, przedsiębiorców, oraz partnerów społecznych, b. stopę zwrotu na inwestycji w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji, obliczaną dla EFRR i EFS. Za koordynację wsparcia w zakresie Pomocy Technicznej odpowiada IK UP poprzez krajowy program PO PT 2014-2020. RPO WM 2014 – 2020 ograniczony zostaje jednakże do interwencji regionalnej, projektów realizowanych na terenie i na rzecz województwa mazowieckiego. Dotyczy to działań w zakresie informacji i promocji, wsparcia potencjału beneficjentów funduszy europejskich oraz wsparcia zasobów ludzkich. Koszty operacyjne związane z koordynacją, zarządzaniem i wdrażaniem ZIT miasta st. Warszawy (jako IP), zgodnie z UP, będą współfinansowane ze środków Funduszu

OPIS DZIAŁANIA		
		Spójności, w ramach OP 2: Potencjał beneficjentów funduszy europejskich PO PT 2014-2020.
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 11.1	Nie dotyczy
18. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 11.1	Z uwagi na specyfikę interwencji oraz beneficjentów określonych podmiotowo w programie, nabory na projekty w ramach osi będą odbywały się w trybie pozakonkursowym. Za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów odpowiedzialny jest Departament UMWM w Warszawie pełniący funkcję IZ.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 11.1	Nie dotyczy
20. Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 11.1	Maksymalny udział cross-financingu na poziomie osi nie przekroczy 10% alokacji EFS.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 11.1	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej wyższej niż 10 000 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach Regulaminu konkursu oraz w Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym IZ postanowi inaczej.

OPIS DZIAŁANIA		
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 11.1	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 11.1	Zgodnie z Wezwaniem do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym.
24. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 11.1	Nie dotyczy
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 11.1	80%
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 11.1	80%

OPIS DZIAŁANIA		
na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 11.1	20%
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 11.1	Nie dotyczy
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 11.1	Nie dotyczy
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe		Ogółem
	Działanie 11.1	Nie dotyczy

OPIS DZIAŁANIA		
(EUR) (jeśli dotyczy)		
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 11.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 11.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 11.1	Nie dotyczy

III. Indykatywny plan finansowy [EUR]

	Priorytet inwestycyjny	Kategoria regionu (*)	Wsparcie UE				Wkład krajowy	Krajowe środki publiczne			Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem	Szacowany poziom cross-financingu (%)	Główna alokacja (**)	Rezerwa wykonania	Udział rezerwy wykonania w stos. do całkowitej kwoty wsparcia UE
			ogółem	FS	EFRR	EFS	ogółem	ogółem	budżet jst	inne				Wsparcie UE	Wsparcie UE	
			a	b	c	d	e	f	h	i	j	k	l	m	n	o
			=b+c+d				=f+j	=g+h+i				=a+e		=a-n		=n/a*100 %
Oś priorytetowa I		**region lepiej rozwinięty**	**278 217 130**		**278 217 130**		**124 556 419**	**25 022 346**	**500 000**	**24 522 346**	**99 534 073**	**402 773 549**		**261 524 103**	**16 693 027**	**6,00**
Działanie nr 1.1	1a		130 785 847		130 785 847		46 319 987	24 522 346	0	24 522 346	21 797 641	177 105 834		130 785 847	0	0,00
Działanie nr 1.2	1b		147 431 283		147 431 283		78 236 432	500 000	500 000	0	77 736 432	225 667 715		130 738 256	16 693 027	11,32
Oś priorytetowa II			**153 599 843**		**153 599 843**		**67 684 298**	**25 514 854**	**23 943 499**	**1 571 355**	**42 169 444**	**221 284 141**		**144 383 853**	**9 215 990**	**6,00**
Działanie nr 2.1	2c		153 599 843		153 599 843		67 684 298	25 514 854	23 943 499	1 571 355	42 169 444	221 284 141		144 383 853	9 215 990	6,00
Poddziałanie nr 2.1.1	2c		125 708 369		125 708 369		60 711 429	18 541 985	16 970 630	1 571 355	42 169 444	186 419 798		118 165 867	7 542 502	6,00
Poddziałanie nr 2.1.2	2c		27 891 474		27 891 474		6 972 869	6 972 869	6 972 869	0	0	34 864 343		26 217 986	1 673 488	6,00
Oś priorytetowa III			**196 343 025**		**196 343 025**		**140 380 763**	**683 298**	**683 298**	**0**	**139 697 465**	**336 723 788**		**184 562 443**	**11 780 582**	**6,00**
Działanie nr 3.1	3a		29 215 302		29 215 302		7 303 825	683 298	683 298	0	6 620 527	36 519 127		26 591 036	2 624 266	8,98
Poddziałanie nr 3.1.1	3a		233 193		233 193		58 298	58 298	58 298	0	0	291 491		233 193	0	0,00
Poddziałanie nr 3.1.2	3a		28 982 109		28 982 109		7 245 527	625 000	625 000	0	6 620 527	36 227 636		26 357 843	2 624 266	9,05
Działanie nr 3.2	3b		6 448 511		6 448 511		1 612 128	0	0	0	1 612 128	8 060 639		4 799 749	1 648 762	25,57
Poddziałanie nr 3.2.1	3b		0		0		0	0	0	0	0	0		0	0	0,00
Poddziałanie nr 3.2.2	3b		6 448 511		6 448 511		1 612 128	0	0	0	1 612 128	8 060 639		4 799 749	1 648 762	25,57
Działanie nr 3.3	3c		160 679 212		160 679 212		131 464 810	0	0	0	131 464 810	292 144 022		153 171 658	7 507 554	4,67
Oś priorytetowa IV			**400 647 506**		**400 647 506**		**120 766 240**	**86 095 958**	**86 095 958**	**0**	**34 670 282**	**521 413 746**		**376 608 656**	**24 038 850**	**6,00**
Działanie nr 4.1	4a		54 475 309		54 475 309		19 809 203	10 895 062	10 895 062	0	8 914 141	74 284 512		51 932 790	2 542 519	4,67

	Priorytet inwestycyjny	Kategoria regionu (*)	Wsparcie UE				Wkład krajowy	Krajowe środki publiczne			Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem	Szacowany poziom cross-financingu (%)	Główna alokacja (**)	Rezerwa wykonania	Udział rezerwy wykonania w stos. do całkowitej kwoty wsparcia UE
			ogółem	FS	EFRR	EFS	ogółem	ogółem	budżet jst	inne				Wsparcie UE	Wsparcie UE	
			a	b	c	d	e	f	h	i	j	k	l	m	n	o
			=b+c+d				=f+j	=g+h+i				=a+e		=a-n		=n/a*100 %
Działanie nr 4.2	4c		104 541 043		104 541 043		40 549 248	19 793 107	19 793 107	0	20 756 141	145 090 291		97 128 581	7 412 462	7,09
Działanie nr 4.3	4e		241 631 154		241 631 154		60 407 789	55 407 789	55 407 789	0	5 000 000	302 038 943		227 547 285	14 083 869	5,83
Poddziałanie nr 4.3.1	4e		127 698 810		127 698 810		31 924 703	26 924 703	26 924 703	0	5 000 000	159 623 513		120 450 882	7 247 928	5,68
Poddziałanie nr 4.3.2	4e		113 932 344		113 932 344		28 483 086	28 483 086	28 483 086	0	0	142 415 430		107 096 403	6 835 941	6,00
Oś priorytetowa V			**68 356 155**		**68 356 155**		**19 810 841**	**16 523 135**	**13 864 665**	**2 658 470**	**3 287 706**	**88 166 996**		**64 254 787**	**4 101 368**	**6,00**
Działanie nr 5.1	5b		15 706 029		15 706 029		4 574 234	4 574 234	2 072 727	2 501 507	0	20 280 263		11 604 661	4 101 368	26,11
Działanie nr 5.2	6a		4 952 043		4 952 043		3 312 086	2 809 307	2 809 307	0	502 779	8 264 129		4 952 043	0	0,00
Działanie nr 5.3	6c		44 558 827		44 558 827		11 139 707	8 354 780	8 354 780	0	2 784 927	55 698 534		44 558 827	0	0,00
Działanie nr 5.4	6d		3 139 256		3 139 256		784 814	784 814	627 851	156 963	0	3 924 070		3 139 256	0	0,00
Oś priorytetowa VI			**136 411 947**		**136 411 947**		**65 826 811**	**20 144 505**	**16 892 850**	**3 251 655**	**45 682 306**	**202 238 758**		**128 227 230**	**8 184 717**	**6,00**
Działanie nr 6.1	9a		71 378 851		71 378 851		42 178 412	7 137 885	7 137 885	0	35 040 527	113 557 263		65 054 598	6 324 253	8,86
Działanie nr 6.2	9b		65 033 096		65 033 096		23 648 399	13 006 620	9 754 965	3 251 655	10 641 779	88 681 495		63 172 632	1 860 464	2,86
Oś priorytetowa VII			**311 110 711**		**311 110 711**		77 777 678	44 027 678	44 027 678	0	33 750 000	388 888 389		**292 444 068**	**18 666 643**	**6,00**
Działanie nr 7.1	7b		176 110 711		176 110 711		44 027 678	44 027 678	44 027 678	0	0	220 138 389		165 544 068	10 566 643	6,00
Działanie nr 7.2	7d		135 000 000		135 000 000		33 750 000	0	0	0	33 750 000	168 750 000		126 900 000	8 100 000	6,00
Oś priorytetowa VIII			**140 702 055**			**140 702 055**	**35 175 514**	**31 111 963**	**5 009 469**	**26 102 494**	**4 063 551**	**175 877 569**	**10**	**130 954 860**	**9 747 195**	**6,93**
Działanie nr 8.1	8i		104 409 977			104 409 977	26 102 494	26 102 494	0	26 102 494	0	130 512 471		97 176 931	7 233 046	6,93
Działanie nr 8.2	8i		6 251 859			6 251 859	1 562 965	1 484 817	1 484 817	0	78 148	7 814 824		5 818 759	433 100	6,93

	Priorytet inwestycyjny	Kategoria regionu (*)	Wsparcie UE				Wkład krajowy	Krajowe środki publiczne			Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem	Szacowany poziom cross-financingu (%)	Główna alokacja (**)	Rezerwa wykonania	Udział rezerwy wykonania w stos. do całkowitej kwoty wsparcia UE
			ogółem	FS	EFRR	EFS	ogółem	ogółem	budżet jst	inne				Wsparcie UE	Wsparcie UE	
			a	b	c	d	e	f	h	i	j	k	l	m	n	o
			=b+c+d				=f+j	=g+h+i				=a+e		=a-n		=n/a*100 %
Działanie nr 8.3	8iv		30 040 219			30 040 219	7 510 055	3 524 652	3 524 652	0	3 985 403	37 550 274		27 959 170	2 081 049	6,93
Poddziałanie nr 8.3.1	8iv		15 941 610			15 941 610	3 985 403	0	0	0	3 985 403	19 927 013		14 837 248	1 104 362	6,93
Poddziałanie nr 8.3.2	8iv		14 098 609			14 098 609	3 524 652	3 524 652	3 524 652	0	0	17 623 261		13 121 922	976 687	6,93
Oś priorytetowa IX			**172 908 433**			**172 908 433**	**43 227 108**	**22 687 310**	**22 687 310**	**0**	**20 539 798**	**216 135 541**	**10**	**160 930 128**	**11 978 305**	**6,93**
Działanie nr 9.1	9i		84 233 041			84 233 041	21 058 260	12 002 032	12 002 032	0	9 056 228	105 291 301		78 397 761	5 835 280	6,93
Działanie nr 9.2	9iv		79 577 765			79 577 765	19 894 441	10 330 348	10 330 348	0	9 564 093	99 472 206		74 064 982	5 512 783	6,93
Poddziałanie nr 9.2.1	9iv		25 650 299			25 650 299	6 412 575	3 589 415	3 589 415	0	2 823 160	32 062 874		23 873 364	1 776 935	6,93
Poddziałanie nr 9.2.2	9iv		53 927 466			53 927 466	13 481 866	6 740 933	6 740 933	0	6 740 933	67 409 332		50 191 618	3 735 848	6,93
Działanie nr 9.3	9v		9 097 627			9 097 627	2 274 407	354 930	354 930	0	1 919 477	11 372 034		8 467 385	630 242	6,93
Oś priorytetowa X			**158 551 614**			**158 551 614**	**39 637 904**	**29 260 229**	**29 260 229**	**0**	**10 377 675**	**198 189 518**	**10**	**147 567 883**	**10 983 731**	**6,93**
Działanie nr 10.1	10i		73 956 501			73 956 501	18 489 126	16 178 950	16 178 950	0	2 310 176	92 445 627		68 833 133	5 123 368	6,93
Poddziałanie nr 10.1.1	10i		46 096 602			46 096 602	11 524 151	10 371 736	10 371 736	0	1 152 415	57 620 753		42 903 240	3 193 362	6,93
Poddziałanie nr 10.1.2	10i		8 423 086			8 423 086	2 105 772	2 105 772	2 105 772	0	0	10 528 858		7 839 574	583 512	6,93
Poddziałanie nr 10.1.3	10i		4 000 000			4 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0	0	5 000 000		3 722 898	277 102	6,93
Poddziałanie nr 10.1.4	10i		15 436 813			15 436 813	3 859 203	2 701 442	2 701 442	0	1 157 761	19 296 016		14 367 421	1 069 392	6,93
Działanie nr 10.2	10iii		16 187 817			16 187 817	4 046 954	0	0	0	4 046 954	20 234 771		15 066 399	1 121 418	6,93
Działanie nr 10.3	10iv		68 407 296			68 407 296	17 101 824	13 081 279	13 081 279	0	4 020 545	85 509 120		63 668 351	4 738 945	6,93
Poddziałanie nr 10.3.1	10iv		51 105 296			51 105 296	12 776 324	10 221 059	10 221 059	0	2 555 265	63 881 620		47 564 954	3 540 342	6,93

	Priorytet inwestycyjny	Kategoria regionu (*)	Wsparcie UE				Wkład krajowy	Krajowe środki publiczne			Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem	Szacowany poziom cross-financingu (%)	Główna alokacja (**)	Rezerwa wykonania	Udział rezerwy wykonania w stos. do całkowitej kwoty wsparcia UE
			ogółem	FS	EFRR	EFS	ogółem	ogółem	budżet jst	inne				Wsparcie UE	Wsparcie UE	
			a	b	c	d	e	f	h	i	j	k	l	m	n	o
			=b+c+d				=f+j	=g+h+i				=a+e		=a-n		=n/a*100 %
Poddziałanie nr 10.3.2	10iv		3 079 759			3 079 759	769 940	769 940	769 940	0	0	3 849 699		3 079 759	0	0
Poddziałanie nr 10.3.3	10iv		2 500 000			2 500 000	625 000	625 000	625 000	0	0	3 125 000		2 326 811	173 189	6,93
Poddziałanie nr 10.3.4	10iv		11 722 241			11 722 241	2 930 560	1 465 280	1 465 280	0	1 465 280	14 652 801		10 696 827	1 025 414	8,75
Oś priorytetowa XI			**72 991 719**			**72 991 719**	**18 247 930**	**18 247 930**	**18 247 930**	**0**	**0**	**91 239 649**	**10**	**72 991 719**	**0**	**0,00**
Działanie nr 11.1			72 991 719			72 991 719	18 247 930	18 247 930	18 247 930	0	0	91 239 649	10	72 991 719	0	0,00
Rzaem EFRR			**1 544 686 317**		**1 544 686 317**		**613 310 437**	**218 335 051**	**186 331 225**	**32 003 826**	**394 975 386**	**2 157 996 754**		**1 452 005 140**	**92 681 177**	**6,00**
Razem EFS bez PT			**472 162 102**			**472 162 102**	**118 040 526**	**83 059 502**	**56 957 008**	**26 102 494**	**34 981 024**	**590 202 628**	**10**	**439 452 871**	**32 709 231**	**6,93**
Razem EFS			**545 153 821**			**545 153 821**	**136 288 456**	**101 307 432**	**75 204 938**	**26 102 494**	**34 981 024**	**681 442 277**	**10**	**512 444 590**	**32 709 231**	**6,00**
Ogółem			**2 089 840 138**		**1 544 686 317**	**545 153 821**	**749 598 893**	**319 642 483**	**261 536 163**	**58 106 320**	**429 956 410**	**2 839 439 031**	**10**	**1 964 449 730**	**125 390 408**	**6,00**

(*) Na podstawie zapisów Aneksu nr 2 do KT zmianie ulega podział środków budżetu państwa, które Minister Rozwoju przekazuje na realizację RPO WM, na finansowanie wkładu krajowego, stanowiące uzupełnienie:

1. środków z EFRR:
   a. do wysokości 93 892 429,17 PLN, z przeznaczeniem na część wkładu krajowego w ramach projektów rewitalizacyjnych (przez które należy rozumieć projekty realizowane w ramach PI 9b oraz projekty z innych PI, w których kryteria dotyczące rewitalizacji podlegają ocenie na etapie wyboru projektu do dofinansowania) realizowanych w ramach RPO WM, stanowiących część kompleksowych, skoordynowanych i terytorialnie skoncentrowanych przedsięwzięć, priorytetowo będą traktowane działania infrastrukturalne, których realizacja przyczynia się do niwelowania zjawisk związanych z problemami społecznymi dotyczącymi danego obszaru;
   b. do wysokości 68 327 865,32 PLN, z przeznaczeniem na część wkładu krajowego w ramach:
      i. projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym w ramach RPO WM, innych niż projekty rewitalizacyjne i innych niż projekty jednostek naukowych i państwowych wyższych szkół zawodowych, realizowane przez te podmioty w ramach PI 1a lub PI 10a, za zgodą Ministra, a w przypadku projektów innych niż przedsięwzięcia wskazane w art. 6 ust. 1 Kontraktu – za zgodą Ministra, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego ze względu na zakres rzeczowy projektu;
      ii. projektów realizowanych w trybie konkursowym w ramach RPO WM, innych niż projekty rewitalizacyjne i innych niż projekty jednostek naukowych i państwowych wyższych szkół zawodowych, realizowane przez te podmioty w ramach PI 1a lub PI 10a, za zgodą Ministra. Przedmiotowa zgoda może zostać udzielona przed podpisaniem umów o dofinansowanie tych projektów;
2. środków EFS do wysokości 203 329 360,67 PLN.

Limit środków budżetu państwa[132]		
EFRR	środki bp na rewitalizację	93 892 429,17 PLN
	środki bp inne	68 327 865,32 PLN
EFS		203 329 360,67 PLN
	RAZEM	**365 549 655,16 PLN**

(**) Całkowite finansowanie UE pomniejszone o rezerwę wykonania

132 Limity określone w aneksie nr 1 do Kontraktu Terytorialnego (ogółem 84.395.266 EUR) zostały, zgodnie ze stanowiskiem Rządu RP dotyczącym zmian w kontraktach terytorialnych dla 16 województw, przeliczone na PLN wg kursu 4,3314 EUR/PLN.

IV. Wymiar terytorialny prowadzonej interwencji

IV.1. Wymiar terytorialny - formy obligatoryjne

IV.1.1 Planowane wsparcie rewitalizacji w ramach RPO WM 2014-2020

IV.1.1.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Wdrażanie polityki rewitalizacyjnej na poziomie regionalnym w województwie mazowieckim rozumiane jest jako zespół działań prowadzonych kompleksowo, wielowymiarowo, skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie w celu osiągnięcia założonych przemian w obszarach kryzysowych

W ramach Programu zaplanowano zintegrowane planowanie i zarządzanie procesami rewitalizacji z zakresu materialno-przestrzennego, społeczno-socjalnego oraz rozwoju gospodarczego, w ramach działań współfinansowanych z EFRR i EFS. Działania te muszą zostać skoncentrowane w zdegradowanych obszarach miejskich, lub w poprzemysłowych, powojskowych, pokolejowych i popegeerowskich obszarach wiejskich, wskazanych w programach rewitalizacji.

Zasadą ogólną działań rewitalizacyjnych zaplanowanych w Programie będzie włączenie społeczne. W związku z powyższym działania naprawcze prowadzić będą do polepszenia jakości życia mieszkańców, w tym zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Pozwolą one również na trwałą odnowę obszaru, poprawę ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych. W celu uzyskania najlepszych rozwiązań premiowane będą takie projekty, które zostały wyłonione w konkursach architektonicznych, urbanistycznych lub architektoniczno-urbanistycznych. Podejmowane interwencje przyczynią się również do ograniczania zjawiska eksurbanizacji poprzez podnoszenie atrakcyjności stref rozwojowych w miastach i pozwolą na odnowienie lub wzmocnienie atutów rozwojowych obszarów wiejskich. Rezultatem prowadzonych działań będzie zmiana wizerunku obszaru poddanego rewitalizacji, a co się z tym wiąże zwiększone zainteresowanie inwestorów tym obszarem, przy zminimalizowanym stopniu zagrożenia gentryfikacją.

IV.1.1.2 Indykatywna alokacja UE planowana na projekty rewitalizacyjne

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji[133]
III	3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu	EFRR	7 208 391	Konkursy dotyczące projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji.
IV	4.2 Efektywność energetyczna	EFRR	19 655 380	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie projektów rewitalizacyjnych realizowanych

[133] Wskazana metoda preferencji ma charakter indykatywny. Ostateczne rozstrzygnięcie dotyczące zastosowania preferencji lub ograniczenia konkursu jedynie do projektów ujętych w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego wskazane jest w poszczególnych Regulaminach konkursów.

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji[133]
				na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji
	4.3 Jakość powietrza	EFRR	52 007 593	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji.
V	5.3 Dziedzictwo kultury	EFRR	8 929 585	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji.
VI	6.1 Infrastruktura ochrony zdrowia	EFRR	5 568 405	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji
	6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych	EFRR	60 727 896	Konkursy dotyczące projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji
VIII	8.2 Aktywizacja zawodowa osób poszukujących pracy biernych zawodowo	EFS	nd	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji
	8.3 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3	EFS	nd	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji[133]
IX	9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	EFS	12 000 000	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów rewitalizacyjnych, w których wsparcie osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywa się na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji
	9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej	EFS	8 000 000	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów rewitalizacyjnych, w których wsparcie osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywa się na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji
	9.3 Rozwój ekonomii społecznej	EFS	3 500 000	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów rewitalizacyjnych, w których wsparcie osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywa się na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji.
X	10.1 Edukacja ogólna i przedszkolna	EFS	nd	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji
	10.2 Kompetencje kluczowe osób dorosłych	EFS	nd	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie projektów rewitalizacyjnych realizowanych

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji[133]
				na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji
	10.3 Doskonalenie zawodowe	EFS	nd	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie projektów rewitalizacyjnych realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji

IV.1.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich w ramach ZIT

IV.1.2.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Politykę terytorialną RPO WM 2014-2020 oparto na realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla m.st. Warszawy i jej obszaru funkcjonalnego.

Funkcjonowanie ZIT WOF na Mazowszu opiera się na zinstytucjonalizowanej partnerskiej współpracy gmin, położonych w WOF. W skład WOF wchodzi 40 JST, które podpisały porozumienie o współpracy w zakresie realizacji ZIT: Miasto stołeczne Warszawa, a także gminy: Błonie, Brwinów, Czosnów, Góra Kalwaria, Grodzisk Mazowiecki, Halinów, Izabelin, Jabłonna, Jaktorów, Józefów, Karczew, Kobyłka, Konstancin-Jeziorna, Legionowo, Leszno, Lesznowola, Łomianki, Marki, Michałowice, Milanówek, Nadarzyn, Nieporęt, Nowy Dwór Mazowiecki, Otwock, Ożarów Mazowiecki, Piaseczno, Piastów, Podkowa Leśna, Pruszków, Radzymin, Raszyn, Stare Babice, Sulejówek, Wiązowna, Wieliszew, Wołomin, Ząbki, Zielonka, Żyrardów.

Funkcję IP ZIT w systemie wdrażania RPO WM 2014 - 2020 na zasadach określonych w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2017 poz. 1460 pełni m.st. Warszawa działające na podstawie „Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020 z dnia 21 lutego 2014 r. z późn. zm.

Zakres powierzenia zadań związanych z realizacją programu w ramach Strategii ZIT WOF określa pisemne porozumienie pomiędzy IZ RPO WM 2014-2020 a m.st. Warszawą, reprezentowanym przez Prezydenta m.st. Warszawy „w sprawie powierzenia zadań instytucji pośredniczącej w ramach instrumentu zintegrowane inwestycje terytorialne regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego na lata 2014-2020”.

Dokumentem warunkującym realizację ZIT WOF, jest Strategia ZIT WOF 2014-2020+. Dokument ten zawiera m.in. spójny zestaw powiązanych ze sobą działań, a także zasady wyboru projektów dla ZIT, stanowiące podstawę do opracowania szczegółowych kryteriów wyboru projektów ustanawianych przez KM RPO WM 2014-2020.

Celem głównym Strategii ZIT WOF jest: Rozwój i wykorzystanie potencjałów WOF ZIT poprzez integrację obszaru i budowanie jego przewag konkurencyjnych zgodnie z artykułem 7 rozporządzenia EFRR.

Na finansowanie ZIT zostanie wydzielona kwota w wysokości min. 167,08 mln euro (7,99% środków RPO WM 2014-2020). W SZOOP wydzielone zostały w odrębne Poddziałania dedykowane mechanizmowi ZIT WOF w osiach priorytetowych zgodnie z tabelą IV.1.2.2 Alokacja UE przeznaczona na ZIT wojewódzki.

Projekty w ramach ZIT mogą być realizowane w formule konkursowej i pozakonkursowej.

IV.1.2.2 Alokacja UE przeznaczona na ZIT obszaru funkcjonalnego miasta wojewódzkiego

Oś priorytetowa	Poddziałanie	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)	Finansowanie ogółem (EUR)
II	2.1.2 E -usługi dla Mazowsza w ramach ZIT	EFRR	27 891 474	34 864 343
III	3.1.1 Rozwój MŚP w ramach ZIT	EFRR	233 193	291 491
	3.2.1 Promocja gospodarcza regionu w ramach ZIT	EFRR	0	0
IV	4.3.2 Mobilność miejska w ramach ZIT	EFRR	113 932 344	142 415 430
VIII	8.3.2 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej w ramach ZIT	EFS	14 098 609	17 623 261
X	10.1.2 Edukacja ogólna w ramach ZIT	EFS	8 423 086	10 528 858
	10.3.3 Doradztwo zawodowe w ramach ZIT	EFS	2 500 000	3 125 000

IV.1.3 Obszary wiejskie

IV.1.3.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Uzupełnieniem podejścia terytorialnego w Programie będą preferencje punktowe w wybranych działaniach dla obszarów wiejskich, na które łącznie przeznaczone zostanie min. 11% alokacji Programu. Co do zasady w ramach osi priorytetowych nie przewidziano alokacji dedykowanych wyłącznie obszarom wiejskim, ale jedynie działania w ramach których przewidziano preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na obszarach wiejskich lub których ostatecznymi odbiorcami są podmioty/osoby z obszarów wiejskich. Jako podstawa przyznania preferencji służy analiza potrzeb terytorium, którego dotyczy dany obszar wsparcia oraz osiągnięcie wyznaczonych w tym zakresie celów.

Założeniem interwencji EFRR na obszarach wiejskich jest uzupełnienie infrastruktury służącej ich rozwojowi oraz poprawę dostępu i jakości usług. Założeniem interwencji EFS na obszarach wiejskich jest rozwiązywanie konkretnych problemów poszczególnych grup docelowych, a co za tym idzie, kierowanie interwencji bezpośrednio do osób, których one dotyczą.

Wzrost poziomu aktywności zawodowej mieszkańców wsi i małych miast bez konieczności emigracji związany jest z rozwojem lokalnych i regionalnych ośrodków, rozwojem poza rolniczej przedsiębiorczości, ale także poprawą dostępności komunikacyjnych lokalnych i regionalnych rynków pracy.

Szczegółowe wyjaśnienie podejścia terytorialnego w wybranych Osiach Priorytetowych

W VII Osi Priorytetowej w przypadku Działania 7.1 Infrastruktura drogowa oraz Działania 7.2. Infrastruktura kolejowa zakłada się, że znaczna część infrastruktury będącej przedmiotem realizowanych projektów (drogi, linie kolejowe) jest położona na obszarach wiejskich i będzie użytkowana przez osoby zamieszkujące te obszary. W związku z powyższym nie ma potrzeby definiowania dodatkowych kryteriów, które preferowałby projekty z obszarów wiejskich.
W przypadku ww. działań założono % udział alokacji środków UE przeznaczonych na obszary wiejskie.

W VIII Osi Priorytetowej, w przypadku Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP, na podstawie statystyk publicznych[134] można dokonać założenia, iż odbiorcami planowanej interwencji w znaczącej większości będą mieszkańcy obszarów wiejskich i powyższe nie wymaga definiowania dodatkowego skwantyfikowanego kryterium wyboru projektów. Ponadto w przypadku ustanowienia kryterium, które musiałoby być jednakowe dla wszystkich beneficjentów w naborze, mogłoby przyczynić się do dyskryminowania bezrobotnych w powiatach o wyższym udziale bezrobotnych pochodzących z obszarów miejskich i sztucznym ograniczeniu grupy docelowej, a nawet niemożliwością prawidłowego zrealizowania projektu.

Lata	**Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi**		**Odsetek ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi**
		w tym kobiet	
2010	105 153	50 209	47,0%
2011	108 992	53 602	49,2%
2012	118 669	55 651	46,9%
2013	122 458	56 873	46,4%
2014	107 807	51 009	43,2%
średniorocznie dla badanego okresu.	**140 770**	**54 084**	**46,5%**

Ponadto z danych na koniec grudnia 2014 r. wynika, że bezrobotni zamieszkali na wsi przeważali w 29 z 42 powiatów, a w 13 powiatach stanowili 70,0% i więcej. Poza miastami na prawach powiatu udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych kształtował się od 34,7% w powiecie otwockim do 96,8% w powiecie siedleckim.

Z uwagi na fakt, iż planowana kwota alokacji dedykowanej do obszarów wiejskich w Działaniu 8.1 (wynosząca 12 267 040 euro) stanowi ok. 12% alokacji środków na przedmiotowe Działanie, IZ będzie na bieżąco monitorować publikowane przez WUP raporty dotyczące rynku pracy na Mazowszu i podejmować środki zaradcze w przypadku zmiany trendu struktury udziału bezrobotnych z obszarów wiejskich.

W IX Osi Priorytetowej nie zastosowano wprawdzie preferencji dla obszarów wiejskich, natomiast jest wyraźna preferencja punktowa (15) dla obszarów (gmin) o najwyższym wskaźniku ubóstwa i wykluczenia społecznego. Statystyki pokazują, że problem ubóstwa i wykluczenia społecznego i największy wskaźnik ubóstwa dotyczą przede wszystkim obszarów wiejskich. Można więc założyć, że preferowanie projektów realizowanych w gminach

[134] http://wupwarszawa.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/raporty-roczne-i-polroczne

o najwyższym wskaźniku ubóstwa pozwoli na zrealizowanie założeń RPO dotyczących alokacji dla obszarów wiejskich. Ewentualna zmiana preferencji, tzn. ich rozszerzenie o preferencje punktowe (lub wydzielenie alokacji) dla obszarów wiejskich można będzie zastosować po ocenie wyników realizacji projektów realizowanych w ramach pierwszych konkursów.

W Osi Priorytetowej X, w ramach Poddziałania 10.1.3 w trybie pozakonkursowym przewidziano m.in. 65% stypendiów dla uczniów z obszarów wiejskich. Założenie uzasadnione jest udziałem uczniów z obszarów wiejskich w projekcie Regionalny program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych (9.1.3 PO KL) w latach 2009-2015.

IV.1.3.2 Indykatywna alokacja UE planowana na projekty realizowane na obszarach wiejskich lub projekty, których ostatecznymi odbiorcami są podmioty/osoby z obszarów wiejskich lub realizowana infrastruktura obejmuje obszary wiejskie

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji projektów z obszarów wiejskich
I	1.1 Działalność badawczo - rozwojowa jednostek naukowych	EFRR	18 984 819	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	1.2 Działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw	EFRR	16 756 294	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
II	2.1 E-usługi	EFRR	4 441 878	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
III	3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu	EFRR	3 875 266	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	3.2 Internacjonalizacja MŚP	EFRR	1 013 127	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji projektów z obszarów wiejskich
				projektów realizowanych na terenach wiejskich
	3.3 Innowacje w MŚP	EFRR	19 541 949	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
IV	4.1 Odnawialne źródła energii	EFRR	7 157 208	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	4.2 Efektywność energetyczna	EFRR	14 923 136	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
V	5.1 Dostosowanie do zmian klimatu	EFRR	7 786 637	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	5.2 Gospodarka odpadami	EFRR	8 175 230	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	5.3 Dziedzictwo kultury	EFRR	6 217 972	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
VI	6.2 Rewitalizacja obszarów	EFRR	2 963 358	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji projektów z obszarów wiejskich
	zmarginalizowanych			projektów realizowanych na terenach wiejskich
VII	7.1 Transport drogowy	EFRR	52 394 257	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	7.2 Transport kolejowy	EFRR	30 226 432	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
VIII	8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP	EFS	12 267 040	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	8.2 Aktywizacja zawodowa osób poszukujących pracy biernych zawodowo	EFS	3 932 958	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	8.3 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3	EFS	3 985 259	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
IX	9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	EFS	12 331 036	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji projektów z obszarów wiejskich
	9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej	EFS	9 779 162	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	9.3 Rozwój ekonomii społecznej	EFS	1 253 738	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
X	10.1 Edukacja ogólna i przedszkolna	EFS	10 288 896	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	10.2 Kompetencje kluczowe osób dorosłych	EFS	2 860 233	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
	10.3 Doskonalenie zawodowe	EFS	8 952 962	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich

IV.2. Wymiar terytorialny - formy fakultatywne

IV.2.1. RLKS

Opis dotyczący RLKS znajduje się w rozdziale 4.1. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, przy czym należy zauważyć, że w ramach Programu nie będzie stosowany instrument RLKS w formule bezpośredniej.

IV.2.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju innych obszarów miejskich niż obszary funkcjonalne miast wojewódzkich (w tym ZIT, instrumenty spełniające kryteria artykułu 36 rozporządzenia ogólnego oraz artykułu 7 rozporządzenia EFRR)

IV.2.2.1.Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Nie dotyczy

IV.2.2.2 Alokacja i wkład krajowy

Nie dotyczy

IV.2.3 Wsparcie ZIT poza zintegrowanymi przedsięwzięciami z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (instrumenty spełniające kryteria artykułu 36 rozporządzenia ogólnego inne niż obszary miejskie)

IV.2.3.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Nie dotyczy

IV.2.3.2 Alokacja i wkład krajowy

Nie dotyczy

IV.2.4 Inne instrumenty terytorialne

IV.2.4.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Uzupełnieniem podejścia terytorialnego będą:

- Wsparcie regionalnych OSI problemowych dla 5 subregionów (NTS 3): ciechanowskiego, płockiego, ostrołęckiego, siedleckiego i radomskiego poprzez preferencje lub konkursy dedykowane.
- Preferencje dla projektów partnerskich bez ograniczenia terytorialnego i tematycznego.

Regionalne inwestycje terytorialne

Wsparcie regionalnych OSI problemowych poprzez regionalne inwestycje terytorialne (RIT) to mechanizm stworzony przez Samorząd Województwa Mazowieckiego skierowany do 5 subregionów (NTS 3): ciechanowskiego, płockiego, ostrołęckiego, siedleckiego i radomskiego. W szczególnie uzasadnionych przypadkach ZWM zastrzega sobie prawo do rozszerzenia obszaru objętego RIT.

Mechanizm ten realizuje politykę rozwoju opisaną w SRWM do 2030 r., mającą na celu wsparcie OSI ostrołęcko-siedleckiego, płocko-ciechanowskiego oraz radomskiego, które zostały określone w SRWM jako problemowe.

Ponadto jego założenia są zgodne z zamieszczonym w SRWM kierunkiem działań „Spójność wewnątrzregionalna – koncentracja na najbardziej zapóźnionych podregionach" i pozwoli na realizację działania 14.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej zapóźnionych podregionów do ośrodków regionalnych i subregionalnych.

Liderami prowadzonych prac są miasta regionalne (Płock i Radom) i subregionalne (Ciechanów, Ostrołęka i Siedlce), które koordynują przygotowanie planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi, na których będą realizowane regionalne inwestycje terytorialne. Podejście takie wpłynie na wzmocnienie relacji małych miast oraz obszarów wiejskich z miastami stanowiącymi regionalne i subregionalne centra rozwoju na OSI problemowych. Natomiast umowy na realizacje projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi mogą być podpisywane przez partnerów RIT.

Podstawą realizacji RIT jest współpraca JST. Samorządy realizujące RIT są zobligowane do zawiązania dowolnej formy partnerstwa. Podstawą partnerstwa RIT ma być odpowiedź na wspólne wyzwania i cele rozwojowe, zidentyfikowane w subregionach oraz potrzebę wypracowania wspólnej wizji rozwoju. Współpraca partnerów w ramach RIT pozwoli na kompleksowe, spójne, bardziej skoordynowane i skoncentrowane działania prorozwojowe oraz rozwiązywanie problemów lub wykorzystanie potencjałów na obszarze danego subregionu, co przełoży się na poprawę spójności przestrzennej.

Zidentyfikowane projekty powinny mieć jak najszersze oddziaływanie terytorialne i poprawiać integrację przestrzenną np. poprzez wzmocnienie powiązań funkcjonalnych między miastami regionalnymi i subregionalnymi a pozostałymi terenami w danym subregionie, zwiększanie dostępności obszaru oraz zwiększenie dostępności do usług tworząc warunki do jego rozwoju społeczno-gospodarczego. Partnerstwo stworzone w celu realizacji RIT powinno obejmować jednostki samorządu terytorialnego bezpośrednio zaangażowane w realizacje inwestycji lub takie, na które inwestycje oddziałują.

Wymaga się, aby projekty zgłoszone w ramach RIT, miały zintegrowany charakter i stanowiły logiczną całość. Projekty zintegrowane należy rozumieć jako wiązki projektów, które będą realizowane w ramach różnych PI objętych Programem.

Dokumentem warunkującym realizację projektów w formule RIT są plany inwestycyjne dla subregionów objętych OSI problemowymi, zawierające:

- diagnozę obszaru, w tym identyfikację potencjałów i problemów rozwojowych;
- projekty wiodące (1-2);
- projekty towarzyszące (1-3), powiązane tematycznie z inwestycją wiodącą;
- plan finansowy i harmonogram czasowy.

Dla każdego z subregionów przewiduje się utworzenie jednego planu inwestycyjnego dla subregionów objętych OSI problemowymi.

Nabór wniosków na projekty współfinansowane z EFRR wskazane w Planie inwestycyjnym dla subregionów objętych OSI problemowymi, będzie odbywał się w trybie konkursowym. Przewiduje się ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z Planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi.

Projekty towarzyszące współfinansowane z EFS będą promowane przyznaniem dodatkowych punktów podczas oceny wniosków projektowych.

Projekty wybierane w konkursie ogłaszanym dla RIT, tak jak pozostałe projekty konkursowe, w celu otrzymania wsparcia będą musiały otrzymać pozytywną ocenę zgodnie z kryteriami przyjętymi przez KM.

Ostateczne kwoty przekazane na finansowanie projektów wiodących RIT będą zależeć od rodzaju i jakości zaproponowanych w planach inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi inwestycji, w tym przede wszystkim od ich zasięgu oddziaływania oraz od wpływu na wskaźniki realizacji celów Programu.

Weryfikacja Planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi pod względem formalnym zostanie przeprowadzona przez IZ. Projekty zaproponowane do realizacji muszą w całości wpisywać się w założenia RPO WM 2014-2020. Ocenę merytoryczną inwestycji przeprowadzą eksperci z Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie lub inni eksperci wskazani przez IZ RPO WM 2014-2020. Ostateczna decyzja o przyjęciu Planu inwestycyjnego dla subregionów objętych OSI problemowymi do realizacji należy do ZWM. Warunkiem uruchomienia mechanizmu nie jest przyjęcie do realizacji wszystkich planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi.

RIT stanowi jeden z mechanizmów podejścia terytorialnego oraz wsparcia projektów realizowanych w formule partnerstwa. Komplementarnym mechanizmem są projekty partnerskie premiowane na etapie konkursów. Projekty partnerskie nie mają ograniczenia terytorialnego, tematycznego oraz ustalonego maksymalnego poziomu alokacji w Programie.

Projekty partnerskie

W ramach zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego realizowany będzie ponadto mechanizm - projekty partnerskie. Celem projektów partnerskich jest włączenie lokalnych społeczności skupionych m.in. wokół organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego - tym LGD (które mogą być jednym z ogniw uczestniczących w partnerstwie; lider lub partner) w proces podejmowania inicjatywy stymulującej rozwój społeczno-gospodarczy, poprzez zawiązywanie partnerstw na rzecz osiągnięcia zidentyfikowanych celów. Realizacja projektów w partnerstwie umożliwi partycypację społecznościom lokalnym w inicjowaniu i realizacji działań rozwojowych. Zapewnia także zaangażowanie ich potencjału w kreowanie mechanizmów rozwojowych w sposób komplementarny z przyjętymi kierunkami rozwoju w lokalnych dokumentach strategicznych i co ważniejsze wzmacnia rolę i współodpowiedzialność obywateli reprezentowanych przez szeroko rozumiane środowisko organizacji społecznych i pozarządowych za procesy rozwojowe.

Nie zakłada się formalnego wymogu udziału w partnerstwie jednostek sektora finansów publicznych. Jednak realizowane projekty w ramach niniejszego mechanizmu, muszą wpisywać się w strategiczne założenia rozwojowe lokalne lub regionalne. Muszą one być również komplementarne do celów Strategii Europa 2020, UP i zapisów Programu.

Zaproponowane rozwiązanie osadza w przestrzeni identyfikowane przez społeczność lokalną problemy, m.in. do lokalnych dokumentów strategicznych i zapewnia zgodność z kierunkami rozwoju inicjowanego przez władze lokalne. Ponadto pozwoli na wypracowanie ścieżki porozumienia wśród podmiotów funkcjonujących na danym obszarze.

Realizacja przedsięwzięć w formule partnerstwa adresowana jest zarówno do organizacji pozarządowych (społecznych), jak i samorządów lokalnych (z zastrzeżeniem, iż ich udział z formalnego punktu widzenia nie jest wymagany). Pozwala na kontynuowanie i rozwijanie dobrych praktyk wypracowanych w poprzednich latach oraz promuje współpracę ponadgminną. Mechanizm premiujący projekty partnerskie został przewidziany przede wszystkim w osiach współfinansowanych z EFS, ale także EFRR.

Mechanizm – projekty partnerskie stanowi jeden z elementów podejścia terytorialnego w regionie wprowadzonych do RPO WM 2014-2020. Będzie on realizowany poprzez premiowanie tego typu projektów dodatkowymi punktami na etapie konkursów, bez ograniczenia terytorialnego i tematycznego oraz bez ustalania maksymalnego poziomu alokacji w Programie na projekty partnerskie. Podstawą tego mechanizmu jest włączenie

lokalnych społeczności w kreowanie rozwoju. W związku z zastosowaniem w Programie opisanej powyżej szerokiej formuły, nie zaplanowano w nim zastosowania mechanizmu RLKS.

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Metoda preferencji projektów realizowanych w Partnerstwie
I	1.1 Działalność badawczo - rozwojowa jednostek naukowych	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie
	1.2 Działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie
II	2.1 E-usługi	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie
IV	4.1 Odnawialne źródła energii	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej za pośrednictwem organizacji pozarządowych, Lokalnej Grupy Działania (LGD).
V	5.1 Dostosowanie do zmian klimatu	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie.
	5.2 Gospodarka odpadami	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie.
	5.3 Dziedzictwo kultury	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Metoda preferencji projektów realizowanych w Partnerstwie
			społecznej za pośrednictwem organizacji pozarządowych, Lokalnej Grupy Działania (LGD).
VI	6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych przez LGD.
VIII	8.2 Aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo	EFS	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych za pośrednictwem m.in. organizacji pozarządowych, LGD, będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej.
	8.3 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3	EFS	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych za pośrednictwem m.in. organizacji pozarządowych, LGD, będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej.
IX	9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	EFS	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych poprzez: (każde z wymienionych 5 punktów) • partnerstwo jednostek samorządu terytorialnego z jednostkami spoza sektora finansów publicznych, w szczególności z podmiotami ekonomii społecznej i przedsiębiorcami, • partnerstwo wielosektorowym o charakterze podmiotowym (sektory: społeczny, prywatny, publiczny/rząd i samorząd/partnerstwo

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Metoda preferencji projektów realizowanych w Partnerstwie
			samorządów różnych szczebli), przedmiotowym (sektory różnych polityk publicznych) lub w partnerstwie sieciowym (podmiotów tożsamych ze względu na rodzaj ich działalności), • partnerstwo z udziałem jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli.
	9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej	EFS	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych poprzez: (każde z wymienionych 5 punktów) • partnerstwo jednostek samorządu terytorialnego z jednostkami spoza sektora finansów publicznych, w szczególności z podmiotami ekonomii społecznej i przedsiębiorcami, • partnerstwo wielosektorowym o charakterze podmiotowym (sektory: społeczny, prywatny, publiczny/rząd i samorząd/partnerstwo samorządów różnych szczebli), przedmiotowym (sektory różnych polityk publicznych) lub w partnerstwie sieciowym (podmiotów tożsamych ze względu na rodzaj ich działalności), • partnerstwo z udziałem jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli.
	9.3 Rozwój ekonomii społecznej	EFS	Beneficjentami wsparcia będą OWES, które mogą zawierać partnerstwa w celu realizacji projektu.

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Metoda preferencji projektów realizowanych w Partnerstwie
X	10.2 Kompetencje kluczowe osób dorosłych	EFS	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie.
	10.3 Doskonalenie zawodowe	EFS	Preferencje dla projektów realizowanych w partnerstwie w szczególności szkół, placówek z pracodawcami/przedsiębiorcami (w skład którego wchodzi co najmniej jedna szkoła i jeden przedsiębiorca).

V. Wykaz najważniejszych dokumentów służących realizacji RPO WM 2014-2020

V.1 Wykaz dokumentów krajowych i unijnych

V.1.1. Wykaz rozporządzeń, decyzji i komunikatów UE

1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.);
2) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 289, z późn. zm.)
3) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 470, z późn. zm.);
4) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, str. 1—222);
5) rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz. Urz. UE L 74 z 14.03.2014, str. 1);
6) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 184/2014 z dnia 25 lutego 2014 r. ustanawiające, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, warunki mające zastosowanie do systemu elektronicznej wymiany danych między państwami członkowskimi a Komisją oraz przyjmujące, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna", klasyfikację kategorii interwencji dla wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" (Dz. Urz. UE L 57 z 27.02.2014, str. 7);
7) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego

Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz. Urz. UE L 69 z 08.03.2014, str. 65, z późn. zm.)

8) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 288/2014 z dnia 25 lutego 2014 r. ustanawiające zasady, zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1303/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, w odniesieniu do wzoru dla programów operacyjnych w ramach celu "Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1299/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" w odniesieniu do wzoru dla programów EWT w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" (Dz. Urz. UE L 87 z 22.03.2014, str. 1)

9) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1011/2014 z dnia 22 września 2014 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do wzorów służących do przekazywania Komisji określonych informacji oraz szczegółowe przepisy dotyczące wymiany informacji między beneficjentami a instytucjami zarządzającymi, certyfikującymi, audytowymi i pośredniczącymi (Dz. Urz. UE L 286 z 30.09.2014, str.1);

10) Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 18 lutego 2014 nr 2014/99/EU ustanawiająca wykaz regionów kwalifikujących się do finansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz państw członkowskich kwalifikujących się do finansowania z Funduszu Spójności w latach 2014-2020 (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 974) (Dz. Urz. UE L 50 z 20.02.2014, str. 22, z późn. zm.);

11) Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie rocznego podziału między państwa członkowskie zasobów ogólnych przydzielonych na Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” i celu „Europejska współpraca terytorialna” , a także rocznego podziału między państwa członkowskie zasobów ze szczególnej alokacji na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, wraz z wykazem kwalifikujących się regionów oraz kwotami, które mają zostać przeniesione z alokacji Funduszu Spójności i funduszy strukturalnych dla każdego państwa członkowskiego do instrumentu „Łącząc Europę” oraz na pomoc najbardziej potrzebującym na okres 2014–2020 (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 2082) (Dz. Urz. UE L 104 z 08.04.2014, str. 13, z późn. zm.);

12) rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1);

13) rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1, z późn. zm.).

V.1.2. Wykaz ustaw, rozporządzeń, strategii i innych dokumentów krajowych

1) ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U z 2020 r. poz. 818, z późn. zm.);
2) ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, z późn. zm.);
3) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.)

I.1 V.2 Wykaz wytycznych

V.2.1. Wykaz wytycznych UE

Aktualne wytyczne dostępne na stronie:
http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/information/legislation/guidance/ .

V.2.2. Wykaz krajowych wytycznych

1. Wytyczne w zakresie procesu desygnacji na lata 2014-2020;
2. Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020;
3. Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej na lata 2014-2020;
4. Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020;
5. Wytyczne w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
6. Wytyczne w zakresie sposobu korygowania i odzyskiwania nieprawidłowych wydatków oraz raportowania nieprawidłowości w ramach programów operacyjnych polityki spójności w perspektywie finansowej na lata 2014-2020;
7. Wytyczne w zakresie komitetów monitorujących na lata 2014-2020;
8. Wytyczne w zakresie warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w programach operacyjnych na lata 2014-2020;
9. Wytyczne w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020;
10. Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych;
11. Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020;
12. Wytyczne w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 ;
13. Wytyczne w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020;
14. Wytyczne w zakresie przeglądu i renegocjacji programów operacyjnych na lata 2014-2020; w przygotowaniu
15. Wytyczne w zakresie wykorzystania środków Pomocy Technicznej na lata 2014-2020;
16. Wytyczne w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych ;
17. Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020;
18. Wytyczne w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020;
19. Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020;
20. Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn oraz równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami na lata 2014-2020;
21. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020;

22. Wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020;
23. Wytyczne w zakresie ochrony danych osobowych w ramach realizacji programów dotyczących polityki spójności oraz międzynarodowych programów współpracy finansowanych w perspektywie finansowej na lata 2014-2020; w przygotowaniu
24. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
25. Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020;
26. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020;
27. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020;
28. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020;
29. Wytyczne w zakresie dofinansowania programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym;
30. Wytyczne w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym w ramach zadań własnych samorządów gmin w gospodarce odpadami komunalnymi.
31. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

VI. Załączniki

Załącznik 1 - Tabela transpozycji PI na działania/poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych

Załącznik 2 – Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań

Załącznik 3 - Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań/poddziałań

Załącznik 4 – Wykaz zidentyfikowanych projektów pozakonkursowych współfinansowanych ze środków RPO WM 2014 – 2020

Załącznik 5 - Zrównoważona intermodalna mobilność miejska (PI 4e)

Inne

VII. Wykaz stosowanych skrótów i symboli

Skrót/symbol	Określenie znaczenia skrótu/symbolu
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
B+R	Badania i rozwój; skrót B+R występuje w różnych kontekstach, np. sfera badawczo-rozwojowa (sfera B+R), prace B+R, jednostki B+R
BP	budżet państwa
CT	Cel Tematyczny
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EURES	European Employment Services (ang.) - Europejskie Służby Zatrudnienia
FS	Fundusz Spójności
IA	Instytucja Audytowa
IC	Instytucja Certyfikująca
IK UP	Instytucja Koordynująca Umowę Parterstwa
IOK	Instytucja Organizująca Konkurs
IP	Instytucja Pośrednicząca
IPD	Indywidualne Plany Działań
IP ZIT	Instytucja Pośrednicząca ds. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych której rolę pełni m.st. Warszawa działająca na podstawie Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020 z dnia 21 lutego 2014 r., z późn. zm.
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
IZ	Instytucja Zarządzająca RPO WM 2014-2020
KE	Komisja Europejska
KM	Komitet Monitorujący
KPR	Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii "Europa 2020"
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020
KT	Kontrakt Terytorialny
LGD	Lokalna grupa działań
MJWPU	Mazowiecka Jednostka Wdrażania Projektów Unijnych
MBPR	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie
m.st.	Miasto stołeczne

Skrót/symbol	Określenie znaczenia skrótu/symbolu
MŚP	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
OP	Oś Priorytetowa
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OZE	Odnawialne źródła energii
PAI	Program Aktywizacja i Integracja
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES	Podmioty Ekonomii Społecznej
PI	Priorytet Inwestycyjny
PJB	Państwowa jednostka budżetowa
PO	Program Operacyjny
PO PŻ	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PT	Pomoc Techniczna
PUP	Powiatowy Urząd Pracy/Powiatowe Urzędy Pracy
RIS RIS Mazovia	Regional Innovation Strategy (ang.) - Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza
RIT	Wsparcie regionalnych OSI problemowych poprzez regionalne inwestycje terytorialne dla 5 subregionów
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RPO WM 2014-2020; Program	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
SL2014	aplikacja główna centralnego systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy wdrożeniowej
SRWM	Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze
SZOOP	Szczegółowy opis osi priorytetowych
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TIK	Technologie informacyjne i komunikacyjne
UE	Unia Europejska
UFP	Ustawa o finansach publicznych
UMWM	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
UP	Umowa Partnerstwa
WE	Wspólnota Europejska
WOF	Warszawski Obszar Funkcjonalny
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej

Skrót/symbol	Określenie znaczenia skrótu/symbolu
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZIT WOF	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego
ZWM	Zarząd Województwa Mazowieckiego

VIII. Wykaz definicji

Akredytacja ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego – oznacza akredytację przyznawaną przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego dla podmiotów lub partnerstw świadczących łącznie wszystkie typy usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych KPRES w związku ze spełnieniem przez nie Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach Systemu Akredytacji i Standardów Działania Instytucji Wsparcia Ekonomii Społecznej (AKSES.

Beneficjent – podmiot publiczny lub prywatny lub osobę fizyczną, odpowiedzialne za inicjowanie lub zarówno inicjowanie, jak i wdrażanie operacji, oraz

a) w kontekście pomocy państwa – podmiot, który otrzymuje pomoc, z wyjątkiem przypadku gdy kwota pomocy dla poszczególnych przedsiębiorstw jest niższa niż 200 000 EUR, w którym to przypadku dane państwo członkowskie może zadecydować, że beneficjentem jest podmiot udzielający pomocy, bez uszczerbku dla rozporządzeń Komisji (UE) nr 1407/2013 (*), (UE) nr 1408/2013 (**) i (UE) nr 717/2014 (***); oraz

b) w kontekście instrumentów finansowych na mocy części drugiej tytuł IV niniejszego rozporządzenia – podmiot, który wdraża instrument finansowy lub, w stosownych przypadkach, fundusz funduszy;

Centrum integracji społecznej (CIS) – podmiot reintegracji społecznej i zawodowej utworzony na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 r, poz.217, z późn.zm), posiadający aktualny wpis do rejestru CIS prowadzonego przez właściwego wojewodę.

Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (CKZiU) – zespół szkół lub placówek systemu oświaty, o którym mowa w art. 93 Prawa oświatowego oraz w art. 301 ustawy wprowadzającej Prawo oświatowe.

Cross-financing – mechanizm zdefiniowany w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

Deinstytucjonalizacja usług - proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w lokalnej społeczności, realizowany w oparciu o „Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności" i wymagający z jednej strony rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej, z drugiej – stopniowego ograniczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej. Integralnym elementem deinstytucjonalizacji usług jest profilaktyka, mająca zapobiegać umieszczaniu osób w opiece instytucjonalnej, a w przypadku dzieci - rozdzieleniu dziecka z rodziną i umieszczeniu w pieczy zastępczej.

Działalność bieżąca przedszkola - działalność polegającą na realizacji zadań statutowych przedszkola, na którą ponoszone są wydatki bieżące.

E-Usługa – usługa świadczona w sposób zautomatyzowany poprzez użycie technologii informacyjnych, za pomocą systemów teleinformatycznych w publicznych sieciach telekomunikacyjnych, na indywidualne żądanie usługobiorcy, bez jednoczesnej obecności stron w tej samej lokalizacji.

ESCO - Przedsiębiorstwo usług energetycznych (ang. Energy Service Company). W przypadku przedsiębiorstw świadczące usługi energetyczne lub dostarczających innych środków poprawy efektywności energetycznej dla zakładów lub w pomieszczeń użytkownika (przedsiębiorcy, instytucji publicznej), ponoszą one pewną część ryzyka finansowego. Dlatego też zapłata za wykonane usługi może być oparta (w całości lub w części) na osiągnięciu poprawy efektywności energetycznej oraz spełnieniu innych uzgodnionych kryteriów efektywności

u użytkownika. Przewidywana formuła dla projektów realizowanych przy pomocy przedsiębiorstw usług energetycznych to partnerstwo publiczno – prywatne.

Gospodarka biała –dotyczy zawodów związanych z opieką nad osobami w wieku starszym i z opieką nad osobami niepełnosprawnymi, a także z potrzebami tych osób. Potrzeba interwencji w tym zakresie związana jest ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Poza tym opieka nad osobami zależnymi, do których zaliczamy osoby starsze i niepełnosprawne, w kluczowy sposób ogranicza aktywność zawodową opiekunów – domowników, zdolnych do podjęcia pracy, którzy są zmuszeni do rezygnacji z rozwoju zawodowego, a często w ogóle z pracy. Dlatego też niezbędnym jest przygotowanie kompetentnej kadry, która przejmie opiekę nad osobami zależnymi, dzięki czemu umożliwiony zostanie powrót domowników na rynek pracy. Rozwój białej gospodarki jest jednym z założeń Strategii Rozwoju Mazowsza w dziedzinie infrastruktury i usług społecznych.

Gospodarka zielona – dziedziny, które przyczyniają się do ochrony i rekonstrukcji środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają zachowaniu dobrego zdrowia człowieka. Zakres branż wchodzących w skład tego obszaru wywierający największy wpływ na wzrost zatrudnienia w regionie został przedstawiony w publikacji „Praca Wysokiej Jakości na Zielonym Rynku Pracy w Województwie Mazowieckim" opracowanej przez Fundację „Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym". Szczegółowe informacje w tym zakresie zostaną przedstawione w Regulaminie konkursu.

Gospodarstwo domowe – jednostka (ekonomiczna, społeczna) spełniająca łącznie poniższe warunki:

a) posiadająca wspólne zobowiązania;
b) dzieląca wydatki domowe lub codzienne potrzeby;
c) wspólnie zamieszkująca.

Gospodarstwo domowe to zarówno osoba zamieszkująca samotnie, jak również grupa ludzi (niekoniecznie spokrewniona) mieszkająca pod tym samym adresem wspólnie prowadząca dom, np. mająca przynajmniej jeden wspólny posiłek dziennie lub wspólny pokój dzienny.

Gospodarstwem domowym nie jest gospodarstwo zbiorowe lub gospodarstwo instytucjonalne (jako przeciwieństwo prywatnego), takie jak szpital, dom opieki dla osób starszych, więzienie, koszary wojskowe, instytucja religijna, szkoła z internatem, pensjonat, hotel robotniczy itp.

Indywidualny plan działania - plan działań obejmujący podstawowe usługi rynku pracy wspierane instrumentami rynku pracy w celu zatrudnienia bezrobotnego lub poszukującego pracy.

Instruktor praktycznej nauki zawodu – instruktor praktycznej nauki zawodu, o którym mowa w § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. poz. 391)

Instytucje pomocy i aktywnej integracji - jednostki organizacyjne pomocy społecznej określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2018 poz. 1508 z późn.zm.), jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz jednostki zatrudnienia socjalnego, organizacje pozarządowe, działające w sferze pomocy i integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, warsztaty terapii zajęciowej i inne podmioty prowadzące działalność w sferze pomocy i integracji społecznej (których głównym celem nie jest prowadzenie działalności gospodarczej).

Instytucja Zarządzająca (IZ) – instytucja, o której mowa w artykule 125 rozporządzenia ogólnego.

Klub integracji społecznej (KIS) – podmiot reintegracji społecznej i zawodowej utworzony na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, posiadający

aktualny wpis do rejestru KIS prowadzonego przez właściwego wojewodę.

Kompetencje kluczowe oraz umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy – zgodnie z RPO WM: umiejętności matematyczno-przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), TIK, umiejętność rozumienia, kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, umiejętność uczenia się, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy.

Kontrakt socjalny – kontrakt socjalny w rozumieniu art. 6 pkt 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.).

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2013 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES) – program rozwoju przyjęty uchwałą nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2013 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej". (M.P. poz. 811, z późn.zm.), określający cele i kierunki polityki publicznej w obszarze włączenia społecznego oraz wspierania rozwoju ekonomii społecznej w latach 2014-2023.

Kwalifikacja - określony zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez instytucję uprawnioną do certyfikowania.

Mieszkanie chronione – mieszkanie chronione, o którym mowa w art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Rodzaj i zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniu chronionym oraz standard lokalu przeznaczonego na mieszkanie chronione określają akty wykonawcze wydane na podstawie tej ustawy.

Mieszkanie wspomagane – usługa świadczona w społeczności lokalnej w postaci mieszkania lub domu, przygotowującego osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewniającego pomoc w prowadzeniu samodzielnego życia. Mieszkanie lub dom może być prowadzone w formie mieszkania:

i) treningowego, przygotowującego osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy określonym kategoriom osób w osiągnięciu częściowej lub całkowitej samodzielności m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji;

wspieranego, stanowiącego alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Usługa ma charakter pobytu stałego lub okresowego (w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych) i służy osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osobom z niepełnosprawnościami. Formą mieszkania wspomaganego nie jest mieszkanie socjalne.

Nauczyciel – należy przez to rozumieć także wychowawcę i innego pracownika pedagogicznego zatrudnionego w OWP, szkole lub placówce systemu oświaty a także osobę niebędącą nauczycielem zatrudnioną na podstawie art.15 Prawa oświatowego.

Nauczyciel kształcenia zawodowego – nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych, w tym nauczyciel języka obcego zawodowego oraz nauczyciel praktycznej nauki zawodu a także osobę niebędącą nauczycielem zatrudnioną na podstawie art.15 Prawa oświatowego.

Niska emisja – emisja produktów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych do atmosfery ze źródeł emisji (emiterów) znajdujących się na wysokości nie większej niż 40 m - emisja komunikacyjna i pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych. Do produktów spalania wpływających na występowanie niskiej emisji zaliczyć można gazy:

dwutlenek węgla CO_2, tlenek węgla CO, dwutlenek siarki SO_2, tlenki azotu NO_X, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne np. benzo(a)piren oraz dioksyny, a także metale ciężkie (ołów, arsen, nikiel, kadm) i pyły zawieszone PM10, PM2,5.

Obszar pokolejowy - należy przez to rozumieć wydzieloną powierzchnię gruntu w przeszłości przeznaczoną do eksploatacji linii kolejowej wraz ze znajdującymi się na tym gruncie budynkami, budowlami i urządzeniami służącymi temu celowi, a w szczególności linie kolejowe, bocznice, place i rampy ładunkowe oraz budowle i budynki przeznaczone do stacjonowania pojazdów szynowych, pociągów technicznych i ratunkowych oraz obiekty służące ich utrzymaniu.

Obszar popegeerowski - obszar wiejski powstały w skutek likwidacji rolnictwa państwowego charakteryzujący się degradacją społeczno-ekonomiczną i przestrzenną oraz zachwianą sytuacją bytową ludności. Głównymi cechami obszaru popegeerowskiego są: utrzymujące się długotrwałe bezrobocie, niskie dochody, w których znaczny udział stanowi pomoc socjalna, niski poziom wykształcenia ludności oraz patologie społeczne.

Obszar powojskowy - obszar, zajmowany lub eksploatowany przez armię do celów logistycznych, kwaterunkowych lub poligonowych w XX/XXI wieku, obecnie nieużytkowany lub nie w pełni wykorzystany. Obszar ten nie pozostaje w zasobach Agencji Mienia Wojskowego ani żadnej innej instytucji zarządzającej terenami wojskowymi.

Obszar poprzemysłowe - zdegradowane, nie użytkowane lub nie w pełni wykorzystane tereny przeznaczone pierwotnie pod działalność gospodarczą, która została zakończona. Celem zmiany na tych obszarach, jest cytując za T. Budzikiem „przekształcenie obszarów, które dotychczas spełniały swoją przemysłową funkcję w inne niż dawniej, poprzez wprowadzenie podmiotów reprezentujących odmienne sektory gospodarki od dotychczasowych, np. usług związanych z kulturą, oświatą, administracją”[135].

Opiekun faktyczny (nieformalny) – osoba pełnoletnia opiekująca się osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, niebędąca opiekunem zawodowym i niepobierająca wynagrodzenia z tytułu sprawowania takiej opieki ,najczęściej członek rodziny.

Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

a) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w artykule 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
b) osoby, o których mowa w artykule 1 ustęp 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
c) osoby przebywające w pieczy zastępczej[136] lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
d) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969);
e) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie

135 Tomasz Burdzik „Przemiany przestrzeni a społeczny wymiar terytorium miasta”, s.21 (18-23) [w:] „Z badań nad wpływem antropopresji na środowisko. Tom 13”, red. Robert Machowski i Martyna A. Rzętała, Wydział Nauk o Ziemi UŚ, Sosnowiec 2012.

136 W tym również osoby przebywające w pieczy zastępczej na warunkach określonych w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

oświaty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn.zm.);

f) osoby z niepełnosprawnością – osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 lub uczniowie/dzieci z niepełnosprawnościami w rozumieniu Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020;
g) członkowie gospodarstw domowych sprawujący opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z nich nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością;
h) osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
i) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
j) osoby odbywające kary pozbawienia wolności;
k) osoby korzystające z PO PŻ.

Osoba potrzebująca wsparcia w codziennym funkcjonowaniu – osoba, która ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego.

Osoba uboga pracująca – osoba wykonująca pracę, za którą otrzymuje wynagrodzenie i która jest uprawniona do korzystania z pomocy społecznej na podstawie przesłanki ubóstwo, tj. której dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej.

Osoba bezrobotna– osoba pozostająca bez pracy, gotowa do podjęcia pracy i aktywnie poszukująca zatrudnienia.. . Niezależnie od spełnienia powyższych przesłanek, osoba zarejestrowana jako bezrobotna jest zaliczana do osób bezrobotnych. Osobą bezrobotną jest zarówno osoba bezrobotna w rozumieniu Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, jak i osoba zarejestrowana jako bezrobotna. Definicja nie uwzględnia studentów studiów stacjonarnych, nawet jeśli spełniają powyższe kryteria. Osoba kwalifikująca się do urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego, która jest bezrobotna w rozumieniu niniejszej definicji (nie pobiera świadczeń z tytułu urlopu), jest również osobą bezrobotną[137]

Osoba bierna zawodowo – osoba, która w danej chwili nie tworzy zasobów siły roboczej (tzn. nie pracuje i nie jest bezrobotna).. Osoba będąca na urlopie wychowawczym (rozumianym jako nieobecność w pracy, spowodowana opieką nad dzieckiem w okresie, który nie mieści się w ramach urlopu macierzyńskiego lub urlopu rodzicielskiego), jest uznawana za bierną zawodowo, chyba że jest zarejestrowana już jako bezrobotna (wówczas status bezrobotnego ma pierwszeństwo)[138].

---

[137] Taka sytuacja ma miejsce w momencie gdy np. osoba bezrobotna urodziła dziecko, niemniej w związku z tym, iż jest niezatrudniona nie pobiera od pracodawcy świadczeń z tytułu urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego. W związku z tym, należy ją traktować jako osobę bezrobotną.

[138] Taka sytuacja ma miejsce w momencie gdy np. osoba bierna zawodowo urodziła dziecko, niemniej w związku z tym, iż jest niezatrudniona nie pobiera od pracodawcy świadczeń z tytułu urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego. W związku z tym, należy ją traktować jako osobę bierną zawodowo, chyba, że jest zarejestrowana jako bezrobotna, wówczas zgodnie z definicją należy wykazać ją jako osobę bezrobotną.

Osoba długotrwale bezrobotna – definicja pojęcia „długotrwale bezrobotna" różni się w zależności od wieku:

- - młodzież (<25 lat) – osoba jest bezrobotna nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy (>6 miesięcy),
- - dorośli (25 lat lub więcej) – osoba jest bezrobotna nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy (>12 miesięcy).

Wiek uczestnika projektu jest określany na podstawie daty urodzenia i ustalany w dniu rozpoczęcia udziału w projekcie.

Osoba o niskich kwalifikacjach – osoba posiadająca wykształcenie na poziomie do ISCED 3 włącznie[139].. Definicja poziomów wykształcenia (ISCED) została zawarta w Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 w części dotyczącej wskaźników wspólnych EFS monitorowanych we wszystkich PI. Poziom uzyskanego wykształcenia jest określany w dniu rozpoczęcia uczestnictwa w projekcie. Osobę przystępującą do projektu należy wykazać jeden raz, uwzględniając najwyższy ukończony poziom ISCED.

Osoba pracująca - osoba w wieku 15 lat i więcej, która wykonuje pracę, za którą otrzymuje wynagrodzenie, z której czerpie zyski lub korzyści rodzinne lub osoba zatrudniona lub prowadząca działalność na własny rachunek, w tym osoba która chwilowo nie pracowała ze względu na np.: chorobę, urlop, spór pracowniczy czy kształcenie się lub szkolenie[140];

---

[139] Osobom które ukończyły osiem klas szkoły podstawowej na potrzeby monitorowania projektów współfinansowanych z EFS w perspektywie 2014-2010 należy przypisywać poziom wykształcenia 2 według klasyfikacji ISCED.

140 *Osoba prowadząca działalność na własny rachunek – osoba prowadząca działalność gospodarczą, gospodarstwo rolne lub praktykę zawodową - jest również uznawana za pracującą, o ile spełniony jest jeden z poniższych warunków:*

1) *osoba pracuje w swojej działalności, praktyce zawodowej lub gospodarstwie rolnym w celu uzyskania dochodu, nawet jeżeli przedsiębiorstwo nie osiąga zysków;*
2) *osoba poświęca czas na prowadzenie działalności gospodarczej, praktyki zawodowej czy gospodarstwa rolnego, nawet jeżeli nie zrealizowano żadnej sprzedaży lub usług i nic nie wyprodukowano (np.: rolnik wykonujący prace w celu utrzymania swojego gospodarstwa; architekt spędzający czas w oczekiwaniu na klientów w swoim biurze; rybak naprawiający łódkę czy siatki rybackie, aby móc dalej pracować; osoby uczestniczące w konwencjach lub seminariach);*
3) *osoba jest w trakcie zakładania działalności gospodarczej, gospodarstwa rolnego lub praktyki zawodowej; zalicza się do tego zakup lub instalację sprzętu, zamawianie towarów w ramach przygotowań do uruchomienia działalności. Bezpłatnie pomagający członek rodziny uznawany jest za osobę pracującą, jeżeli wykonywaną przez siebie pracą wnosi bezpośredni wkład w działalność gospodarczą, gospodarstwo rolne lub praktykę zawodową będącą w posiadaniu lub prowadzoną przez spokrewnionego członka tego samego gospodarstwa domowego.*

Sformułowania zapisane powyżej kursywą są identyczne z definicją badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL).

Bezpłatnie pomagający osobie prowadzącej działalność członek rodziny uznawany jest za „osobę prowadzącą działalność na własny rachunek".

Żołnierz poborowy, który wykonuje określoną pracę, za którą otrzymuje wynagrodzenie lub innego rodzaju zysk nie jest uznawany za "osobę pracującą".

Osoba przebywająca na urlopie macierzyńskim/ rodzicielskim (rozumianym jako świadczenie pracownicze, który zapewnia płatny lub bezpłatny czas wolny od pracy do momentu porodu i obejmuje późniejszą krótkoterminową opiekę nad dzieckiem) jest uznawana za „osobę pracującą".

Osobę przebywająca na urlopie wychowawczym należy uznawać za bierną zawodowo zgodnie z definicją osoby biernej zawodowo.

„Zatrudnienie subsydiowane" jest uznawane za "zatrudnienie". Należy je rozumieć jako zachętę do zatrudnienia zgodnie z definicjami Polityki Rynku Pracy (LMP): *Zachęty do zatrudnienia obejmują środki, które ułatwiają rekrutację osób bezrobotnych i innych grup docelowych lub pomagają zapewnić ciągłość zatrudnienia osób narażonych na przymusowe zwolnienie z pracy.*

Zachęty do zatrudnienia odnoszą się do subsydiowania miejsc pracy na otwartym rynku prac, które mogą istnieć lub zostać stworzone bez dotacji publicznych i które, jak należy mieć nadzieję, utrzymają się po okresie subsydiowania. Miejsca pracy, które mogą być subsydiowane, dotyczą zwykle sektora prywatnego, ale do uzyskania wsparcia kwalifikują się również miejsca pracy z sektora publicznego i instytucji niekomercyjnych, przy czym rozróżnienie nie jest wymagane. Środki publiczne w postaci zachęt w zakresie zatrudnienia mają swój udział w kosztach zatrudnienia, przy czym większość tych kosztów nadal ponosi pracodawca. Nie wyklucza to

Osoby z niepełnosprawnościami – osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Na potrzeby tego dokumentu przyjęto stosowanie definicji osób z niepełnosprawnościami, która uwzględnia osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878).

Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej (OWES) - podmiot lub partnerstwo posiadające akredytację ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, świadczące komplementarnie pakiet usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w KPRES.

Ośrodek wychowania przedszkolnego (OWP) – publiczny lub niepubliczny podmiot, o którym mowa w art. 31 ust. 1 Prawa oświatowego;

Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – osoby spokrewnione lub niespokrewnione z osobami zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące, a także inne osoby z najbliższego środowiska osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Za otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym można uznać wszystkie osoby, których udział w projekcie jest niezbędny dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym mogą należeć m.in. osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą lub kandydaci do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej, osoby prowadzące rodzinne domy dziecka i dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Partner – podmiot wymieniony we *Wniosku o dofinansowanie Projektu*, uczestniczący w realizacji Projektu, wnoszący do niego zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne bądź finansowe, realizujący Projekt wspólnie z Beneficjentem i ewentualnie innymi podmiotami, na warunkach określonych w umowie partnerskiej[141].

Placówka systemu oświaty – placówka systemu oświaty prowadząca kształcenie ogólne lub placówka systemu oświaty prowadząca kształcenie zawodowe;

Placówka systemu oświaty prowadząca kształcenie ogólne - placówka w rozumieniu art. 2 pkt 7 i 8 ustawy Prawo oświatowe

Placówka systemu oświaty prowadzące kształcenie zawodowe – placówka w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy Prawo oświatowe

Podmiot ekonomii społecznej (PES):

a. spółdzielnia socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1205);
b. jednostka reintegracyjna realizująca usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

---

jednak przypadków, kiedy wszystkie koszty pracy pokrywane są przez określony czas ze środków publicznych.
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003H0361:EN:HTML
Informacje dodatkowe:
Czerpanie korzyści rodzinnych z pracy odnosi się do sytuacji, w której członek rodziny pomaga w prowadzeniu np. rodzinnej działalności gospodarczej czy rodzinnego gospodarstwa rolnego. W tym przypadku należy to rozumieć jako pracę związaną z udziałem w rozwoju rodzinnego kapitału.

[141] Jeśli dotyczy

i. CIS i KIS;
ii. ZAZ i WTZ, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1172);

c. organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art.. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688);
d. spółdzielnia, której celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnia pracy lub spółdzielnia inwalidów i niewidomych, działające w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2018 r. poz. 1285, z późn.zm);
e. koło gospodyń wiejskich, o którym mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz. U. poz. 2212, z późn. zm.);
f. zakład pracy chronionej, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Pośrednik finansowy – podmiot wybrany przez podmiot zarządzający funduszem funduszy, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 i oferujący instrumenty finansowe bezpośrednio podmiotom ekonomii społecznej.

Praca socjalna – praca socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Pracodawca - jednostka organizacyjna, chociażby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one co najmniej jednego pracownika.

Prace interwencyjne - zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie bezrobotnych.

Profil pomocy I - pośrednictwo pracy, a także w uzasadnionych przypadkach poradnictwo zawodowe lub formy pomocy, o których mowa w artykule 40 ustęp 1 i 3a, artykule 45, artykule. 46 ustęp 1 punkt 2, artykule 60b, artykule 61e punkt 2 oraz artykule 66k-66n ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach runku pracy.

Profil pomocy II - usługi i instrumenty rynku pracy, działania aktywizacyjne zlecone przez urząd pracy oraz inne formy pomocy z wyłączeniem Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w artykule 62a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach runku pracy.

Profil pomocy III - Program Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w artykule 62a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach runku pracy, działania aktywizacyjne zlecone przez urząd pracy, programy specjalne, skierowanie do zatrudnienia wspieranego u pracodawcy lub podjęcia pracy w spółdzielni socjalnej zakładanej przez osoby prawne oraz w uzasadnionych przypadkach poradnictwo zawodowe.

Projekt partnerski – projekt partnerski, o którym mowa w artykule 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Projekt zintegrowany – projekt zintegrowany, o którym mowa w artykule 32 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Przedsiębiorstwo społeczne (PS) – podmiot ekonomii społecznej, który spełnia łącznie poniższe warunki:

a) posiada osobowość prawną i prowadzi:
   i) działalność gospodarczą zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym lub
   ii) działalność odpłatną pożytku publicznego w rozumieniu art. 8 ustawy z dnia 24 kwietnia 2004 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, lub
   iii) działalność oświatową w rozumieniu art. 170 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148), lub
   iv) działalność kulturalną w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1983, z późn.zm),

b) zatrudnia co najmniej 30% osób, które należą do minimum jednej z poniższych grup:
   i) osoby bezrobotne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn.zm.);
   ii) osoby do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadające status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
   iii) osoby poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu lub niewykonujące innej pracy zarobkowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
   iv) osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
   v) osoby z zaburzeniami psychicznymi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878, z późn. zm);
   vi) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1-3 i 5-7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 217, z późn. zm.);
   vii) osoby podlegające ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, jeżeli ich dochód ustalany zgodnie z art. 7 ust. 5-10 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134, z późn. zm.) wynosi nie więcej niż dochód z 6 hektarów przeliczeniowych;
   viii) osoby spełniające kryteria, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
   ix) osoby o których mowa a art. 49 pkt 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
   x) osoby usamodzielniane, o których mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
   xi) osoby ubogie pracujące, o których mowa w pkt 17;

c) jest podmiotem, który nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników, ale przeznacza go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny oraz w określonej części na reintegrację zawodową i społeczną;

d) jest zarządzany na zasadach demokratycznych co oznacza, że struktura zarządzania PS lub ich struktura własnościowa opiera się na współzarządzaniu w przypadku spółdzielni, akcjonariacie pracowniczym lub zasadach partycypacji pracowników, co podmiot określa w swoim statucie lub innym dokumencie założycielskim;

e) wynagrodzenia wszystkich pracowników, w tym kadry zarządzającej są ograniczone limitami, tj. nie przekraczają wartości, o której mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia

2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

f) zatrudnia w oparciu o umowę o pracę, spółdzielczą umowę o pracę lub umowę cywilnoprawną (z wyłączeniem osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych, które prowadzą działalność gospodarczą) co najmniej trzy osoby w wymiarze czasu pracy co najmniej ¼ etatu , a w przypadku umów cywilnoprawnych na okres nie krótszy niż 3 miesiące i obejmujący nie mniej niż 120 godzin pracy łącznie przez wszystkie miesiące, przy zachowaniu proporcji zatrudnienia określonych w lit. b;

g)prowadzi wobec zatrudnionych osób, o których mowa w lit. b, uzgodniony z tymi osobami i określony w czasie proces reintegracyjny, mający na celu zdobycie lub odzyskanie kwalifikacji zawodowych lub kompetencji kluczowych.

Roboty publiczne - zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych przez powiaty - z wyłączeniem prac organizowanych w urzędach pracy - gminy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków.

Rozporządzenie ogólne – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

Rozporządzenie EFFR – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006.

Rozporządzenie EFS – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz.U.UE L 347 z 20.12.2013, str 470).

Schemat – wydzielony obszar interwencji danego Działania lub Poddziałania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, który określa zakres przedmiotowy (rodzaje projektów objętych dofinansowaniem) i podmiotowy (rodzaje beneficjentów uprawnionych do aplikacji) konkursu. Do schematów przyporządkowane są odrębne zestawy kryteriów wyboru finansowanych projektów.

Słuchacz - należy przez to rozumieć słuchacza w szkołach dla dorosłych na podstawie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.

Specjalne potrzeby rozwojowe i edukacyjne – indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów, o których mowa rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. poz. 532 , z późn. zm) oraz w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U., poz. 1591 z późn. zm.), zwanym dalej: rozporządzeniem MEN o pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

Staż - nabywanie umiejętności praktycznych istotnych dla wykonywania pracy o określonej specyfice bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą , mające za zadanie przygotować osobę wchodzącą, powracającą na rynek pracy, planującą zmianę miejsca zatrudnienia lub podnoszącą swoje kwalifikacje do podjęcia, zmiany lub poprawy warunków zatrudnienia.

System teleinformatyczny - zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania zapewniający przetwarzanie, przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych przez sieci telekomunikacyjne.

Ścieżka reintegracji – zestaw kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia, mających na celu wyprowadzenie osób, rodzin lub środowiska z ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Ścieżka reintegracji może być realizowana w ramach jednego projektu (ścieżka udziału w projekcie) lub – ze względu na złożoność problemów i potrzeb danej osoby, rodziny lub środowiska – wykraczać poza ramy jednego projektu i być kontynuowana w innym projekcie lub pozaprojektowo. Wsparcie w ramach ścieżki reintegracji może być realizowane przez jedną lub przez kilka instytucji zazwyczaj w sposób sekwencyjny.

Środowisko zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym –

a) osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz otoczenie tych osób;
b) społeczność lokalna, zidentyfikowana na podstawie cech lub wskaźników odnoszących się do zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, określonych przez IZ RPO;
c) społeczność lokalna, która zamieszkuje obszary zdegradowane w rozumieniu Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 lub jej udział jest niezbędny w rewitalizacji, o której mowa w tych wytycznych.

Uczeń – należy przez to rozumieć ucznia szkoły dla dzieci lub młodzieży na podstawie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.

Uczeń młodszy – każdy uczeń (w tym szczególnie uczeń, który rozpoczął naukę jako sześciolatek) przekraczający kolejny próg edukacyjny, a tym samym rozpoczynający kolejny/nowy etap edukacyjny:

a. I etap edukacyjny - obejmuje uczniów klasy I szkoły podstawowej;
b. II etap edukacyjny - obejmuje uczniów klasy IV szkoły podstawowej.

Uczeń/dziecko z niepełnosprawnością – uczeń albo dziecko w wieku przedszkolnym posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na dany rodzaj niepełnosprawności oraz dzieci i młodzież posiadające orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych wydawane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu głębokim. Orzeczenia są wydawane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej.

Usługa on-line o stopniu dojrzałości 3 - umożliwia transfer danych w dwóch kierunkach: od usługodawcy do klienta oraz od klienta do usługodawcy. Typowym sposobem jej realizacji jest pobranie, wypełnienie i odesłanie formularza drogą elektroniczną. Usługi powyższe obejmują m.in. usługi powstałe w ramach digitalizacji map, GIS.

W ramach wskaźnika należy ujmować usługi:

- nowe lub istotnie udoskonalone,
- skierowane do klientów spoza administracji publicznej: obywateli (usługi A2C) i/lub przedsiębiorców (A2B).

Powyższe warunki należy traktować łącznie.

Usługa on-line o stopniu dojrzałości 4 - umożliwia pełne załatwienie danej sprawy drogą elektroniczną, łącznie z ewentualną płatnością. W ramach wskaźnika należy ujmować również usługi o stopniu dojrzałości 5, czyli takie, które oprócz możliwości pełnego załatwienia danej sprawy zawierają dodatkowo mechanizmy personalizacji, tj. dostosowania sposobu świadczenia do szczególnych uwarunkowań i potrzeb klienta (np. oferowanie częściowo wypełnionych formularzy, poinformowanie klienta sms-em o zbliżającej się potrzebie wykonania danej czynności urzędowej).

W ramach wskaźnika należy ujmować usługi:

- nowe lub istotnie udoskonalone,
- skierowane do klientów spoza administracji publicznej: obywateli (usługi A2C, Administration to Customer) i/lub przedsiębiorców (A2B, Administration to Business).

Powyższe warunki należy traktować łącznie.

Usługi aktywnej integracji – usługi, których celem jest:

a) odbudowa i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu (reintegracja społeczna) lub

b) odbudowa i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy (reintegracja zawodowa) lub

c) zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Do usług aktywnej integracji należą usługi o charakterze:

i) społecznym, których celem jest nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej (poprzez m.in. udział w zajęciach w CIS, KIS lub WTZ);

ii) zawodowym, których celem jest pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy (poprzez m.in. udział w zajęciach w CIS, KIS lub WTZ, kursy i szkolenia zawodowe), pomoc w utrzymaniu zatrudnienia,

iii) edukacyjnym, których celem jest wzrost poziomu wykształcenia, dostosowanie wykształcenia do potrzeb rynku pracy (m.in. edukacja formalna);

iv) zdrowotnym, których celem jest wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy.

Usługi świadczone w społeczności lokalnej – usługi społeczne świadczone w interesie ogólnym, umożliwiające osobom niezależne życie w środowisku lokalnym. Usługi te zapobiegają odizolowaniu osób od rodziny lub społeczności lokalnej, a gdy to nie jest możliwe, gwarantują tym osobom warunki życia jak najbardziej zbliżone do warunków domowych i rodzinnych oraz umożliwiają podtrzymywanie więzi rodzinnych i sąsiedzkich Są to usługi świadczone w sposób:

a. zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby);

b. umożliwiający odbiorcom tych usług kontrolę nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą;

c. zapewniający, że odbiorcy usług nie są odizolowani od ogółu społeczności lub nie są zmuszeni do mieszkania razem;

d. gwarantujący, że wymagania organizacyjne nie mają pierwszeństwa przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców.

Warunki, o których mowa w lit. a-d, muszą być spełnione łącznie.

Do usług świadczonych w lokalnej społeczności należą w szczególności:

i. usługi opiekuńcze, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem, świadczone przez opiekunów faktycznych lub w postaci: sąsiedzkich usług opiekuńczych, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania lub dziennych form usług opiekuńczych; do usług opiekuńczych należą także usługi krótkookresowego całodobowego i krótkookresowego dziennego pobytu, których celem jest zapewnienie opieki dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym w zastępstwie za opiekunów faktycznych;
ii. usługi w rodzinnym domu pomocy, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
iii. usługi w ośrodkach wsparcia, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, o ile liczba miejsc całodobowego pobytu w tych ośrodkach jest nie większa niż 30;
iv. usługi w domu pomocy społecznej o liczbie miejsc, która jest nie większa niż 30;
v. usługi asystenckie, świadczone przez asystentów na rzecz osób z niepełnosprawnościami, umożliwiające stałe lub okresowe wsparcie tych osób w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do ich aktywnego funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego;;
vi. usługi wspierania rodziny zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym:
   - praca z rodziną, w tym w szczególności asystentura rodzinna, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i mediacja; usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego; organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia" lub „grupami samopomocowymi";
   - pomoc w opiece i wychowaniu dziecka poprzez usługi placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej oraz w formie pracy podwórkowej;
   - pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu poprzez wsparcie rodzin wspierających;
vii. rodzinna piecza zastępcza oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego do 8 dzieci[142], a także placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno- terapeutycznego do 14 osób, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
viii. usługi w postaci mieszkań chronionych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
ix. usługi w postaci mieszkań wspomaganych, o ile liczba miejsc jest nie większa niż 7.

Usługi wsparcia ekonomii społecznej - pakiet usług rozumianych zgodnie z KPRES, świadczonych komplementarnie, obejmujący: usługi animacji lokalnej (usługi animacyjne), rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne) usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe).

Ustawa wdrożeniowa – ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. z 2018 r., poz.1431 z późn. zm.).

142 W razie konieczności umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego rodzeństwa, za zgodą dyrektora tej placówki oraz po uzyskaniu zezwolenia wojewody, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci (maksymalnie 10).

Wniosek łączony – wniosek, który występuje w przypadku projektów finansowanych z EFS i łączy w sobie Wniosek o zaliczkę i Wniosek rozliczający zaliczkę.

Wniosek o płatność – oznacza rodzaj wniosku możliwy do złożenia w systemie SL2014; wniosek może pełnić funkcję wniosku o zaliczkę, wniosku rozliczającego zaliczkę, wniosku o refundację, wniosku sprawozdawczego, wniosku o płatność końcową oraz wniosku łączonego.

Wniosek o zaliczkę – wniosek o płatność składany kiedy Beneficjent ubiega się o uzyskanie zaliczki na realizację zadania w ramach projektu.

Wniosek o refundację – wniosek o płatność składany przez Beneficjenta, gdy koszty w ramach projektu zostały już poniesione, a Beneficjent stara się o ich refundację (także PJB w przypadku rozliczania wydatków).

Wniosek rozliczający zaliczkę – wniosek o płatność składany, kiedy Beneficjent chce rozliczyć się z wcześniej otrzymanej zaliczki.

Wniosek sprawozdawczy – wniosek o płatność składany, kiedy Beneficjent jest zobowiązany do przekazania informacji o postępie rzeczowym projektu.

Wniosek o płatność końcową – wniosek o płatność składany, kiedy rejestrowany wniosek o płatność jest ostatnim wnioskiem, rozliczającym projekt.

Wnioskodawca – podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu.

Zatrudnienie - wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą.

Zatrudnienie subsydiowane – forma pomocy finansowej dla pracodawcy stanowiąca zachętę do zatrudnienia, zakładającą redukcję kosztów ponoszonych przez niego na zatrudnienie pracowników zgodnie z art. 32 i 33 rozporządzenia Komisji Europejskiej (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1, ze zm.) oraz zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (DZ.Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1)